

Vilniaus pedagoginis universitetas

Lituanistikos fakultetas

Lietuvių kalbotyros katedra

Jovita Kraujelytė

Lietuviški paukščių vardai

magistro darbas

darbo vadovas doc. St. Keinys

Vilnius

2005

Turinys

Pratarmė.....	4
Įvadas.....	5
Jurgio Elisono zoologijos darbai.....	8
Paukščių klasifikacija.....	10
Poklasių, grupių, būrių, šeimų ir pošeimių vardų sudarymas.....	12
Lotyniškų vardų sudarymas.....	12
Apibendrinamosios išvados.....	14
Lietuviškų vardų sudarymas.....	15
Paukščių rūšių vardų sudarymas.....	19
Vienažodžiai paukščių rūšių vardai.....	23
Dvižodžiai paukščių rūšių vardai.....	29
Trižodžiai paukščių rūšių vardai.....	35
Keturžodžiai paukščių rūšių vardai.....	36
Apibendrinamosios išvados.....	37
Paukščių vardų daryba.....	38
Vienažodžių vardų daryba.....	39
Pirminiai paukščių vardai.....	39
Priesagų vediniai.....	40
Sudurtiniai vardai.....	49
Galūnių vediniai.....	54
Priešdėlių vediniai.....	57
Reduplikuotieji vardai.....	57
Apibendrinamosios išvados.....	58
Rūšinių pažyminių semantinės grupės ir daryba.....	60
Dvižodžių vardų semantinės grupės.....	60
Trižodžių ir keturžodžių vardų semantinės grupės.....	78
Apibendrinamosios išvados.....	81
Paukščių rūšių vardų šaltiniai ir kilmė.....	83
Apibendrinamosios išvados.....	90
Išvados.....	91

Zusammenfassung.....	92
Šaltiniai.....	94
Naudota literatūra.....	95
Rodyklė.....	98

Pratarmė

Pažintis su ornitologijos terminologija prasidėjo trečiame studijų kurse, kai teko rašyti kalbotyros kursinį darbą. Tada nagrinėti paukščių vardus atrodė daug įdomiau nei literatūros ar kalbotyros terminus, todėl buvo nutarta ir toliau tęsti darbą šia kryptimi. 2003 metai vadovaujamai docento St. Keinio teko rašyti bakalauro darbą „Lietuvos paukščių vardai“. Minėtame darbe buvo nagrinėjami XX a. II pusės paukščių vardai. Šis magistro darbas yra žvilgsnis į XX a. III – V dešimtmečio lietuviškosios ornitologijos terminiją.

Esu nuoširdžiai dėkinga doc. St. Keiniui už naudingus patarimus, rašant darbą. Sirvitos regioninio parko direkcijos vyr. ekologui V. Drūteikai.

IVADAS

Pirmieji lietuviški paukščių vardai randami dar XIX a. viduryje L. Ivinskio kalendoriuose, tačiau dabartinė lietuviškoji ornitologijos terminija buvo sukurta tik XX a. I pusėje. Minėto amžiaus trečiame dešimtmetyje Ventės rage pradėti žieduoti paukščiai. Pranešimai apie jų žiedavimą buvo skelbiami T. Ivanausko, J. Šeštoko, A. Vaitkevičiaus darbuose, todėl galima teigti, kad būtent šiuo laikotarpiu ir pradėjo formotis dabartinė lietuviška ornitologijos terminija. Tačiau daugiausiai paukščių vardų terminijos kūrimui nusipelnė J. Elisonas, kuris šioje srityje darbavosi XX a. III – V dešimtmetyje. Tuo laiku (1938 m.) T. Ivanauskas išleido knygos „Lietuvos paukščiai“ pirmąjį tomą, beveik po dešimties metų (1949) išėjo antrasis, o 1955 m. – trečiasis tomas. Ši monografija buvo pakartotinai išleista 1957, 1959, 1964. T. Ivanauskas daug dėmesio skyrė ornitologijos lietuviškos nomenklatūros tobulinimui [LF 1990: 9]. Paskutinis leidinys apie paukščius yra „Lietuvos fauna“, kurioje ornitologijos nomenklatūra yra daugiau ar mažiau nusistovėjusi.

Šiame darbe norima pažvelgti, kokie paukščių vardai buvo tada, kai tik pradėjo formotis lietuviškoji ornitologijos terminija. Todėl nagrinėjimo objektas yra paukščių, pateiktų J. Elisono zoologijos ir tautosakos darbuose, poklasių, grupių, būrių, šeimų bei pošeimų ir rūšių vardai. Darbe iš viso analizuojami 862 vardai, jų sinonimai ir variantai (iš kurių 10 yra poklasių, 4 – grupių, 36 – būrių, 73 – šeimų bei pošeimų ir 739 – rūšių vardai).

Pagrindinis darbo tikslas – J. Elisono zoologijos darbuose randamų paukščių vardų sandaros tyrimas. Tikslas realizuojamas keliant šiuos uždavinius:

1. Remiantis pagrindiniais „Tarptautinio zoologijos nomenklatūros kodekso“^{*} reikalavimais, nagrinėti, ar J. Elisono vartojami lotyniški ir lietuviški paukščių vardai sutinka su minėtame kodekse nurodytomis taisyklėmis.
2. Aptariant lietuvių kalboje paukščių rūšių vardų vartojimo dėsningumus, panagrinėti šaltiniuose pateiktus variantus bei sinonimus.
3. Analizuoti, kokiomis darybos priemonėmis yra sudaryti veinažodžiai paukščių rūšių vardai.
4. Išanalizuoti, kaip daromi rūšiniai pažyminiai, bei aptarti jų semantines grupes.
5. Išsiaiškinti, koks grynai lietuviškų ir skolintų vienažodžių paukščių rūšių pavadinimų santykis.

* Toliau tik „Kodeksas“.

6. Pasižiūrėti, kaip kito lietuviškoji ornitologijos terminija, lyginant J. Elisono vartojamus paukščių vardus su pateiktaisiais „Lietuvos faunoje“ (1990 – 1991 m.) ir T. Ivanausko knygoje „Lietuvos paukščiai“* (1957 – 1964 m.).

Išdėstyti uždaviniai atitinka darbo struktūrą.

Darbe taikomi aprašomasis, gretinimo metodai bei pateikiami skaičiavimai ir kiekybiniai nagrinėjamų paukščių vardų santykiai.

Darbe analizuojami paukščių vardai buvo renkami iš J. Elisono zoologijos vadovėlių, žodynėlio, tautosakos veikalo ir straipsnių, skelbtų įvairiuose to meto žurnaluose (šaltiniai pateikiami darbo pabaigoje).

Paukščių pavadinimų analizė pradedama nuo lotyniškos paukščių vardų nomenklatūros. Remiantis „Kodeksu“ nustatoma, ar lotyniški paukščių vardai sutinka su pagrindinėmis jame nurodytomis taisyklėmis. Žinoma, atkreipiamas dėmesys į tai, kad „Kodeksas“ yra išleistas tik 1988 metais, o J. Elisonas rašė XX a. I pusėje. Tačiau įdomu buvo pasižiūrėti, kiek tuo metu ornitologijos lotyniškų ir lietuviškų terminų buvo sudaroma laikantis tam tikrų taisyklių. Todėl ir lietuviška paukščių nomenklatūra buvo lyginama su „Kodekse“ išdėstytomis taisyklėmis, aptariami jos sudarymo dėsningumai (būdingos konstrukcijos) bei atkreipiamas dėmesys į tą faktą, kad tam tikrą dalį paukščių rūšių vardų sudaro sinonimai ir variantai.

Daugiausia dėmesio darbe skiriama paukščių rūšių vardų analizei, siekiama atsakyti į svarbiausius klausimus:

1. Kuo J. Elisono vartojami paukščių rūšių vardai skiriasi nuo šių dienų ornitologijos terminų.
2. Kiek paukščių vardų yra paskolinta iš kitų kalbų ir kiek pasidaroma savoje kalboje, naudojant žodžių darybos priemones.
3. Kokios žodžių darybos priemonės naudojamos sudarant rūšių vardus ir kurių yra daugiausia.

Kiekvieno skyriaus pabaigoje pateikiamos apibendrinamosios išvados, lyginami duomenys, gauti išanalizavus J. Elisono vartojamus ir „Lietuvos faunoje“ bei T. Ivanausko knygoje „Lietuvos paukščiai“ pateiktus paukščių vardus. Darbo pabaigoje pateikiamos bendros išvados, skirtos darbui apibendrinti.

Priede įdėtos lotyniškų ir lietuviškų paukščių vardų (poklasių, grupių, būrių, šeimų bei pošeimų ir rūšių) rodyklės.

* Duomenys paimti iš J. Kraujelytės bakalauro darbo „Lietuviški paukščių vardai“ (2003).

Prieš pradėdant nagrinėti paukščių vardus, tisklinga būtų aptarti vartojamus terminus, dėl kurių dažnai yra nesutariama. Šiame darbe kaip sinonimai vartojami terminai paukščių *vardai* ir *pavadinimai*. Onomastikos specialistai linkę griežtai atskirti terminus *vardas* ir *pavadinimas*. Jų teigimu, *vardai* yra tik tikriniai žodžiai, o rūšys yra įvardijamos *pavadinimais*. Tačiau šių dienų terminologijoje yra vartojami terminai augalų *vardai* ir *pavadinimai** (žr. A u k s o r i ū t ė A. „Keletas L. Ivinskio augalų pavadinimų“ // Terminologija, 2002. T. 9; A u k s o r i ū t ė A. „Individualieji L. Ivinskio *Lenkų – žemaičių kalbų žodyno* ir *Prigimtūmenės* augalų vardai“ // Terminologija, 2003 T. 10; L a b a n a u s k i e n ė S. „Latvių augalų vardai Jurgio (Ambraziejaus) Pabrėžos žodynuose“ // Terminologija, 2004. T. 11). Atkreiptinas dėmesys ir į žodžio *vardas* reikšmę: „Lietuvių kalbos žodyne“ jo pirma reikšmė yra „pavadinimas, duotas ne vienam kuriam, bet kiekvienam tam tikros rūšies daiktui, reiškiniui, veiksmui ir pan.: Rašydamas „Pasaulio paukščius“, Tadas Ivanauskas atliko dar vieną svarbų ir didelį darbą – daugeliui pasaulio paukščių davė lietuviškus vardus“ [LKŽ XVIII 133]. Be to, terminą *vardas* augalams pavadinti vartojo ir J. Jablonskis, pavyzdžiui, „paimu žoles ir sakau vardą“ [LKŽ XVIII 133].

* Pagal analogiją šiame darbe vartojami terminai paukščių *vardai* ir *pavadinimai*.

Jurgio Elisono zoologijos darbai

Jurgis Elisonas (1889 – 1946) – XX a. I pusės Lietuvos gamtininkas zoologas, pedagogas, tautosakininkas, kalbininkas. Jis zoologijos kursą dėstė mokiniams, Žemės ūkio akademijos ir Lietuvos universiteto studentams, rengė vadovėlius, todėl turėjo rūpintis ir lietuviškų terminų kūrimu. 1919 metais „Lietuvos mokykloje“ pasirodė J. Elisono „Trumpas zoologijos terminų projektas“, kuriame buvo pateikti bendrieji zoologijos terminai. 1920 metais Kaune išėjo „Zoologijos sistematikos terminų žodynelis“, kurio pratarmėje autorius mini, kad į žodynelį sudėjo tuos terminus, su kuriais susiduria aukštesniųjų mokyklų (gimnazijų ir realinių mokyklų) gamtos mokytojai ir jų mokiniai, bei nurodo šaltinius, kuriais naudojosi, rinkdamas terminus:

1. Gyvoji kalba, kuriai J. Elisonas skyrė ypatingą dėmesį. Todėl šiame žodynyje ir kituose zoologo darbuose šalia mokslinių paukščių vardų galima rasti ir jų sinonimų bei variantų iš gyvosios kalbos. Ypač daug gyvojoje kalboje vartojamų vardų sinonimų galima rasti 1939 m. „Tautosakos darbuose“ paskelbtame darbe „Gamtos garsų pamėgdžiojimai lietuvių tautosakoje“. Anot A. Jakimavičiaus, J. Elisonas registruodavo tarmėse (ypač Rytų Lietuvos) vartotus gyvūnų pavadinimus [Jakimavičius, 1997: 86].
2. Lietuvių kalbos žodynai, gamtos raštai ir straipsniai. Iš leksikografijos darbų J. Elisonas naudojo A. Juškos* („Литовский словарь А. Юшкевича с толкованием слов на русском и польском языках“, 1904), K. G. Milkaus („Littauisch-deutsches und deutsch-littauisches Wörter-Buch“, 1800) Fr. Kuršaičio („Wörterbuch der littauischen Sprache“, 1870 – 1874), M. Miežinio („Lietuviszkai-latviszkai-lenkiszka-rusiszka žodynas“, 1894), G. H. F. Neselmano („Wörterbuch der littauischen Sprache“, 1851), K. Sirvydo („Dictionarium trium linguarum“, 1713) žodynais. Be žodynų, J. Elisonas naudojo žymių kalbininkų darbus, todėl į žodynelio literatūros sąrašą įtraukti A. Leskieno, K. Būgos raštai, A. Becenbergerio „Lietuvių kalbos tyrinėjimai“ („Litauische Forschungen“, 1882), J. Jablonskio „Mūsų žodynelis“. Literatūros sąrašė minimas tautosakos rinkėjas ir skelbėjas V. Kalvaičio asmenvardžių ir vietovardžių rinkinys „Lietuviškų vardų klėtelė“ (1910), J. Geručio „Zoologija, skiriama sodiečiams“ (T. 2, 1913), lietuvių literatūros ir kultūros istoriko M. Biržiškos knyga „Lietuvos geografija“ (1917),

* J. Elisonas vadina A. Juškevičium

M. Bogdanovo knyga „Visuomenės įnamiai“* (1908), M. Šalčiaus straipsnis „Paukščių vardai“, spausdintas „Mokykloje“ 1913 metais, ir T. Ivanausko darbai. Pastarajam žodynėlio pratarinėje autorius dėkoja už patarimus Lietuvos gamtos klausimais.

3. J. Elisono naujadarai, versti terminai. Versdamas paukščių vardus, kaip pats zoologas teigia, naudojosi „kiek rimtesniais gamtos mokslo vadovėliais“ [ZSTŽ, 1920: 3]. Versdamas iš svetimų kalbų arba, kaip pats autorius vadina, „kaldamas“ terminus, J. Elisonas dėl jų taisyklingumo tardavosi su kalbininku J. Jablonskiu.

„Zoologijos sistematikos terminų žodynyje“ autorius pateikia kiekvieno paukščio būrio, šeimos, rūšies vardo šaltinį, lotyniškus, rusiškus, vokiškus atitikmenis (antroje dalyje pateikiami tik lotyniški ir lietuviški pavadinimai), lietuviškų vardų sinonimus, variantus bei nurodo tarmės plotą, kuriame yra vartojama tokia vardo forma.

Kalbėdamas apie šį žodynelį, K. Gaivenis teigia, kad J. Elisonas terminologija domėjosi tik kaip mėgėjas, tačiau „Zoologijos sistematikos terminų žodynelis“ tobulesnis nei kiti tuo metu išleisti terminų žodynai [Gaivenis, 1997: 75].

Zoologas pratarinėje rašo, kad dėdamas į žodynelį bet kurį pavadinimą stengėsi „nenušengti gamtos mokslo dėsniams ir lietuvių kalbos dvasiai“ [ZSTŽ, 1920: 4], todėl nesutiko su siūlymu gyvūnus vadinti lotyniškais vardais su lietuviškomis galūnėmis [Prūsaitė, 1997: 61]. Žodynėlio autorius rūpinosi, kad pavadinimai būtų aiškūs savo turiniu ir patogūs vartoti, tačiau pripažįsta, kad kai kurie paukščių vardai gali būti netikslūs ir tuos klausimus turėtų spręsti Lietuvos mokslų draugija arba Lietuvos gamtininkų suvažiavimas.

Tais pačiais metais (1920) Vilniuje išleidžiama „Stuburinių gyvulių zoologija“. Anot St. Biziulevičiaus ir P. Zajančkausko, šis vadovėlis nėra originalus, bet V. N. Lvovo vadovėlio „Pradinis zoologijos vadovėlis vidurinėms mokykloms“ vertimas, tačiau J. Elisono vadovėlyje nėra nurodyta, jog tai vertimas [Biziulevičius, Zajančkauskas, 1997:44]. Kadangi ši knyga netiko mokykloms, todėl 1925 metais Kaune išleidžiamas originalus „Zoologijos vadovėlis aukštesniosioms mokykloms“. 1938 m. Kaune išeina „Zoologijos vadovėlis vidurinėms mokykloms“, o 1940 metais pasirodo šio vadovėlio trečias leidimas. J. Elisonas apie Lietuvos paukščius skelbė straipsnių įvairiuose to meto žurnaluose. Daugiausia jų išspausdinta „Kosmos“, „Gamtos drauge“ ir „Mūsų giriose“.

* J. Elisonas pažymi, kad tai yra Panevėžio mokinių vertimas

Skelbiniuose ornitologijos klausimais, zoologijos vadovėliuose J. Elisonas aprašė 57 Lietuvoje gyvenančių arba perinčių paukščių rūšis, o tai sudaro penktadalį Lietuvos paukščių [Stanevičius, 1997: 66].

Paukščių klasifikacija

Paukščiai priklauso gyvūnijos pasauliui ir sudaro sudėtingą sistematikos dalį. Gyvūnų sistematikos pradininkas yra Aristotelis, aprašęs apie 540 gyvūnų rūšių. Jo sukurtos sistematikos buvo laikomasi iki XVIII a., o 1735 metais Linėjus veikale „Gamtos sistema“ įvedė tokią taksonominių kategorijų hierarchiją: rūšis, gentis, būrys, klasė. Tačiau gyvūnų sistematika yra daug platesnė, todėl galima išskirti pagrindinius ir tarpinius gyvūnų taksonominius vienetus. Rūšis (lot. species) yra pagrindinis taksoninis vienetas. Giminiškos rūšys grupuojamos į aukštesnės kategorijos taksoną – gentį (*genus*). Artimos gentys jungiamos į šeimą (*familia*), šeimos – į būrį (*ordo*), būriai – į klasę (*dassis*), klasės – į tipus (*phylum*). Visi tipai sudaro gyvūnų pasaulį, arba karalystę (*regnum animalie*).

Kaip jau buvo minėta, gyvūnų sistematikoje skiriamos tarpinės taksoninės kategorijos: potipis, poklasis, pobūris, pošeimis, triba, pogentis, porūšis [LTE, 1978: 122]. Visi antraeiliai rangai yra aiškūs, pvz., potipis eina po tipo, pošeimis po šeimos ir pan., tačiau tribą tikslinga būtų paaiškinti. Reimersas „Populiariajame botanikos žodyne“ pateikia tokį tribos apibrėžimą: triba – tai taksoninis vienetas tarp pošeimio ir genties [Реймерс, 1991: 438].

Paukščių sistematikoje skiriami tokie pagrindiniai taksonų rangai: klasė (*paukštis*), būrys (*nariniai paukščiai*), šeima (*nariniai*), gentis (*naras*), rūšis (*rudakaklis naras*). „Lietuvos faunoje“ skiriami šie pagrindiniai taksonų rangai: klasė, būrys, šeima, rūšis. Tadas Ivanauskas knygoje „Lietuvos paukščiai“ skiria tuos pačius pagrindinius ir vieną antraeilį rangą – pošeimį. J. Elisonas pateikia dar kelias paukščių klasifikacijas. „Stuburinių gyvulių zoologijoje“ jis visus paukščius skirsto į du poklasius (pats zoologas vadina prieklasiais):

1. *Keterėtų (Carinatae)*, kuriems priklauso skraidantys ir turintys krūtinės kaulą su ketera paukščiai.
2. *Beketerių (Ratitae)*. Jiems priskiriami negalintys skraidyti ir turintys lygų krūtinės kaulą (be keteros) paukščiai.

Beketerių poklasiui priklauso *lakstytojų* būrys, o keterėtų poklasį sudaro 13 būrių: *dantytasnapijai, pingvinai, audriniai, irklakojai, gandriniai, gerviniai, slankos, vištiniai, karveliai, geniniai, papūgos, žvirbliniai, plėšrieji*.

Vadovėlyje „Zoogija vidurinėms mokykloms“ J. Elisonas taip pat skirsto paukščius į du poklasius (*keterėtų* ir *beketerių*), tačiau būrius (*gandriniai, žąsiniai, dieniniai plėšrieji paukščiai, vištiniai, gerviniai, tilvikai, žuvėdros, kerveliniai, gegutiniai, pelėdos, geniniai, svyruliniai, žvirbliniai*) dar priskiria keturioms grupėms: *narūnpaukščių, gandrųpaukščių, vištųpaukščių, šilvarnapaukščių*. Po būrių zoologas nurodo paukščių rūšių vardus, tačiau ne visada išskiria šeimų, pošemių, genčių vardus.

J. Elisono pateikta paukščių sistematika skiriasi nuo dabartinės, taip pat skiriasi ir kai kurie lotyniški paukščių vardai, be to, jie nesutinka su „Kodekse“ keliamais reikalavimais, todėl iš lotyniško vardo ne visada galima nustatyti, kuriam taksominiam vienetui priklauso paukščio vardas. Tačiau reikia nepamiršti to fakto, kad zoologas naudojois toms biologijos žiniomis, kurios tuo metu buvo žinomos.

POKLASIŲ, GRUPIŲ, BŪRIŲ, ŠEIMŲ IR
POŠEIMIŲ VARDŲ SUDARYMAS

Šiame skyriuje atskirai aptariama, kaip sudaromi J. Elisono zoologijos darbuose pateikti lotyniški ir lietuviški paukščių poklasių, grupių, būrių, šeimų bei pošeimių vardai. Nagrinėjant šiuos vardus, remiamasi „Tarptautiniame zoologijos nomenklatūros kodekse“ nustatytomis taisyklėmis bei gauti duomenys lyginami su T. Ivanausko knygoje „Lietuvos paukščiai“ ir „Lietuvos faunoje“ pateiktų vardų analize. Aptariami 2 poklasių, 4 grupių, 34 būrių, 51 šeimų ir pošeimių lotyniški bei 10 poklasių, 4 grupių, 35 būrių, 73 šeimų ir pošeimių lietuviški vardai.

Lotyniškų vardų sudarymas

„Kodekse“ nurodoma, kad mokslinių taksonų, kurie yra rangų aukščiau rūšies, pavadinimai turi būti sudaryti iš vieno žodžio [MK3H, 1988: 31]. Rangų aukščiau rūšies yra genties, šeimos, būrio, klasės vardai. Paprastai J. Elisonas pateikia vienažodžius poklasių, grupių, būrių, šeimų, pošeimių vardus (genties vardai nėra pateikiami), pvz.: *Alectoromorphae* Z_V 480, Z_{V(3)} 346; *Aquilinae* ZSTŽ 65, sin., ZSTŽ 65; *Carinatae* SGZ 170, Z_A 493, SGZ 170, SGZ 131, ZSTŽ 81; *Cypseli* Z_{V(3)} 370; *Cuculi* Z_{V(3)} 360; *Liniidae* Z_V 198; *Paridae* ZSTŽ 68, sin., ZSTŽ 78, ZSTŽ 92, Z_V 194; *Passeres* ZSTŽ 82; *Pici* Z_{V(3)} 364; *Podicipidae* ZSTŽ 80, ZSTŽ 80, sin., ZSTŽ 80, sin.; *Regulidae* ZSTŽ 72, ZSTŽ 72, sin.; *Stigidae* TD 287, ZSTŽ 81; *Striges* ZSTŽ 82, Z_{V(3)} 362, SGZ 168. Vienažodžių vardų yra net 88 proc. Pasitaiko atvejų, kai J. Elisonas pateikia ir po du lotyniškus būrių, šeimų ir pošeimių vardus, pvz.: *Ciconiae s. Herodiones* Z_A 535; *Gallinacei s. Rasores* Z_A 525, sin.; *Grallae s. Grallatores* ZSTŽ 81; *Macrochires s. Cypselomorphae* Z_A 515; *Pici s. Scansores* Z_A 519, ZSTŽ 81; *Gallinacei s. Rasores* Z_A 525; *Grallae s. Grallatores* ZSTŽ 81; *Grallatores s. Grallae* Z_A sin., ZSTŽ 81, Z_A 530, Z_A 468; *Macrochires s. Cypselomorphae* ZSTŽ 82; *Pici s. Scansores* Z_A 519, sin., ZSTŽ 81., sin.; *Urinatores s. Impennes* Z_A 545. Tokių lotyniškų vardų rasta 12 proc.

„Kodekse“ nurodoma, kaip turi būti sudaryti šeimų ir pošeimių vardai: šeimų vardai sudaromi prie kamieno pridėdant lotynišką baigmenį *-idae*, pošeimių – *-inae* [MK3H 1988: 54]. Šiek tiek daugiau nei pusė (53 proc.) šeimų ir pošeimių vardų J. Elisono pateikiami su baigmenimis *-idae* (45 proc.) ir *-inae* (8 proc.), pvz.: *Alaudidae* Z_V 194, K₍₁₉₃₅₎ 102, K₍₁₉₃₅₎ 102, sin.; *Cathartidae* SGZ 165; *Cygnidae* ZSTŽ 71, SGZ 133; *Columbidae* ZSTŽ 66, ZSTŽ 72; *Liniidae* Z_V 198; *Motacillidae* Z_V

194; *Picidae* ZSTŽ 69, $K_{(1936)}$ 37, TD 257; *Vulturidae* SGZ 165, ZSTŽ 83; *Accipitrinae* ZSTŽ 82, TD 311; *Aquilinae* ZSTŽ 65, sin., ZSTŽ 65; *Columbinae* Z_A 523, $GD_{(1932)}$ 65; *Milvinae* ZSTŽ 74, SGZ 168, SGZ 168, ZSTŽ 83. Tačiau kiti paukščių šeimų ir pošeimių vardai, kurie sudaro net 47 proc., neturi specialių baigmenų, todėl iš lotyniško pavadinimo negalima spręsti, kuriam rangui priklauso vardas, pvz.: *Accipiter* ZSTŽ 88; *Buteo* ZSTŽ 75, ZSTŽ 86, sin.; *Circus* ZSTŽ 79; *Cursores* Z_A 490; *Lanius* ZSTŽ 79, sin., ZSTŽ 79, ZSTŽ 79, sin.; *Longipenes* ZSTŽ 81; *Motacilla* ZSTŽ 74; *Urinatores* ZSTŽ 81. Tokie vardai sudaro 46 proc.

„Kodekse“ nėra nurodoma, kokia priesaga ar galūnė turėtų būti pridedama prie kamieno sudarant poklasių, grupių, būrių pavadinimus. J. Elisonas pateikia 4 lotyniškus grupių vardus, kurie beveik visi sudaryti prie kamieno pridedant **-omorphae**, ir tik vienas, prie kurio kamieno yra pridėtas baigmuo **-iformes**, pvz.: *Alectoromorphae* Z_V 480, $Z_{V(3)}$ 346; *Colymbomorphae* Z_V 480, $Z_{V(3)}$ 332; *Coraciiformes* Z_V 480, $Z_{V(3)}$ 360; *Pelargomorphae* Z_V 480, $Z_{V(3)}$ 334.

Kiti (poklasių, būrių) lotyniški vardai pateikiami įvairiai, nėra laikomasis kokių nors bendrų sudarymo taisyklių, pvz.: *Accipitres* Z_V 480, $Z_{V(3)}$ 342; *Carinatae* SGZ 170, Z_A 493, SGZ 170, SGZ 131, ZSTŽ 81; *Ciconiae* ZSTŽ 80, ZSTŽ 81, sin.; *Cypseli* $Z_{V(3)}$ 370; *Cuculi* $Z_{V(3)}$ 360; *Grues* $Z_{V(3)}$ 354; *Impennes* ZSTŽ 83, SGZ 134; *Psitaci* ZSTŽ 80; *Ratitae* Z_A 490, $Z_{V(3)}$ 331, SGZ 170, ZSTŽ 80, sin., SGZ 170, sin., SGZ 170, sin., ZSTŽ 80, sin., ZSTŽ 80;

Minėtina tai, kad „Lietuvos faunoje“ būrių vardai yra sudaromi prie kamieno pridedant baigmenį **-(i)iformes**, pvz.: *Apodiformes*, *Falconiformes*, *Galliformes*, *Piciformes*. T. Ivanauskas tokias formas rašo skliaustuose, o šalia pateikia variantus be šio baigmens, pvz.: *Ralli* (*Ralliformes*), *Steganopodes* (*Pelecaniformes*), *Striges* (*Strigiformes*), *Upupae* (*Upupiformes*). J. Elisono zoologijos darbuose rasti tik 2 būrio vardai, sudaryti su baigmeniu **-(i)iformes**, pvz.: *Ciconiiformes* $Z_{V(3)}$ 334; *Galliformes* $Z_{V(3)}$ 346.

Rūšių pavadinimai sudaromi iš dviejų žodžių, kurių pirmasis yra genties, o antrasis žodis – rūšinis pažymynys. Abiems žodžiams nėra specialių sudarymo taisyklių (kitaip negu matėme sudarant šeimos ar pošeimio pavadinimus), pvz.: *Tetrao tetrax* ZSTŽ 67; *Ciconia alba* ZSTŽ 67, sin., Z_A 537, sin., TD 253, sin., Z_V 208, sin.; *Fringilla coelebs* TD 264, sin.; *Alauda arvensis* ZSTŽ 67, sin.; *Parus major* ZSTŽ 67, sin.

„Kodekse“ nurodoma, kad autoriaus pavardė neįeina į taksono pavadinimą, todėl jos pateikti nebūtina, bet pageidautina [MK3H 1988: 74], taip pat nebūtina pateikti ir datos, kada buvo sugalvotas paukščio vardas [MK3H 1988: 49]. „Lietuvos faunoje“ ir T. Ivanausko knygoje „Lietuvos paukščiai“

autoriai yra nurodomi, tačiau data šalia paukščio vardo pateikiamia tik „Lietuvos faunoje“. J. Elisonas nenurodo nei autoriaus pavardės, nei datos.

Apibendrinamosios išvados

1. Dažniausiai (88 proc.) J. Elisonas vartoja vienažodžius lotyniškus poklasių, grupių, būrių, šeimų bei pošeimų vardus.
2. Beveik visi lotyniški grupių vardai sudaryti prie kamieno pridodant baigmenį *-omorphae*, o būrių vardai sudaryti įvairiai, nesilaikant jokių bendrų taisyklių.
3. Tik 53 proc. paukščių lotyniškų šeimų ir pošeimų vardų yra pateikiami su baigmenimis *-idae* (šeimos vardai) ir *-inae* (pošeimų vardai).
4. Rūšių pavadinimai sudaryti iš dviejų žodžių, kurių pirmasis yra genties, o antrasis žodis – rūšinis pažyminy.
5. J. Elisonas šalia paukščių vardų nenurodo nei autoriaus pavardės, nei datos, nurodančios, kada buvo sugalvotas vardas.

Lietuviškų vardų sudarymas

Nagrinėjant lietuviškus paukščių poklasių, grupių, būrių, šeimų bei pošeimų vardus galima matyti, kad ne visi paukščių vardai yra sudaryti pagal analogiją su lotyniškais pavadinimais. Kaip jau buvo minėta, mokslinių taksonų, kurie yra rangų aukščiau rūšies, pavadinimai turi būti sudaryti iš vieno žodžio, tačiau J. Elisonas vartoja vienažodžius, dvidžius ir trižodžius vardus.

Paukščių poklasių vardai

Rasta 10 poklasių vardų, iš kurių dažnesni yra dvižodžiai (6 vardai), rečiau vartojami vienažodžiai (4) vardai.

1. Beveik visi vienažodžiai poklasių vardai yra sudaryti skirtingai:
 - a) **sudaiktavardinto būdvardžio dgs. vard.** (2 vardai), pvz.: *beketeriai* Z_A 490, Z_{V(3)} 331, SGZ 170; *keterėti* SGZ 170.
 - b) **daiktavardžio dgs. vard.** (1 vardas), pvz.: *lakstytojai* SGZ 170, sin.
 - c) **sudaiktavardinto būdvardžio įvardžiuotinės formos dgs. vard.** (1 vardas), pvz.: *keterėtieji* Z_A 493, SGZ 170.
2. Visi dvižodžiai poklasių vardai taip pat sudaryti skirtingai:
 - a) **būdvardžio arba dalyvio įvardžiuotinės formos dgs. vard. + paukščiai** (2 vardai), pvz.: *keterėtieji paukščiai* SGZ 131; *lakstantieji paukščiai* SGZ 170, sin.
 - b) **būdvardžio dgs. vard. + paukščiai** (1 vardas), pvz.: *beketeriai paukščiai* ZSTŽ 80, sin. ir variantas *paukščiai beketeriai* ZSTŽ 80.
 - c) **paukščiai + daiktavardžio dgs. vard.** (1 vardas), pvz.: *paukščiai bėgikai* ZSTŽ 80, sin.
 - d) **paukščiai + daiktavardžio su priesaga -iniai dgs. vard.** (1 vardas), pvz.: *paukščiai keteriniai* ZSTŽ 81.

Paukščių grupių vardai

Visi grupių vardai yra sudurtiniai daiktavardžiai, kurių pirmas sandas yra genties vardas, o antras – žodis *paukščiai*, pvz.: *gandrapaukščiai* Z_V 480; *narūnpaukščiai* Z_V 480; *šilvarnapaukščiai* Z_V 480; *vištapaukščiai* Z_V 480.

Kaip matyti iš pateiktų pavyzdžių, visi poklasių vardai yra specialiai sudaryti, nėra nė vieno vardo, kuris remtųsi genties vardu, tačiau nagrinėjant grupių vardus, atkreiptinas dėmesys į tai, kad visų jų pirmieji dūrinių sandai yra paukščių genčių vardai, plg. *gandrapaukščiai*, *vištapaukščiai*.

Paukščių būrių vardai

J. Elisono vartojami būrių vardai būna vienažodžiai (24 vardai), dvižodžiai (11 vardu) ir trižodžiai (1 vardas).

1. Dažniausiai (11 vardu) vienažodžiai būrių vardai reiškiami daiktavardžio dgs. vard. linksniu arba daiktavardžio su priesaga *-iniai* dgs. vardininku (11 vardu), rečiau – sudaiktavardinto būdvardžio arba dalyvio įvardžiuotine forma (2 vardai).
 - a) **daiktavardžio dgs. vard. linksnis** (11 vardu), pvz.: *dantytasnapiai* SGZ 131; *ilgakojai* SGZ 138, sin.; *irklakojai* Z_A 544, SGZ 136; *papūgos* ZSTŽ 80, SGZ 155; *karveliai* SGZ 171; *pelėdos* ZSTŽ 82, Z_{V(3)} 362, SGZ; *pingvinai* ZSTŽ 83, SGZ 134; *slankos* SGZ 143, sin.; *tilvikai* SGZ 143, Z_{V(3)} 356, TD 311; *žuvėdos* ZSTŽ 92; *žuvėdros* ZSTŽ 92, sin., Z_{V(3)} 357.
 - b) **daiktavardžio su priesaga *-iniai* vard. linksnis** (11 vardu). Daiktavardžių vediniai su priesaga *-iniai* yra „tie zoologijos ar botanikos terminais einantys naujadarai, kuriais pagal būdingesnę rūšį pavadinama visa gyvių ar augalų šeima (grupė, būrys), pvz.: *šuniniai*, *vijokliniai*, *vištiniai*” [DLKG 1997: 116]. J. Elisono vartojami priesagos *-iniai* būrių vardai: *audriniai* SGZ 135; *gandriniai* Z_A 535, Z_{V(3)} 334; *garniniai* SGZ 138; *gegutiniai* Z_A 516, Z_{V(3)} 360; *geniniai* Z_A 519, Z_{V(3)} 364 SGZ 151; *gerviniai* Z_{V(3)} 354; *karveliniai* Z_A 523, Z_{V(3)} 358, SGZ 148, GD₍₁₉₃₂₎; *narūniniai* Z_A; *svyruliniai* Z_A 515, Z_{V(3)} 370; *vištiniai* Z_A 525, Z_{V(3)} 346, SGZ 144, K₍₁₉₃₆₎ 21; *žvirbliniai* Z_A 500, Z_{V(3)} 372, SGZ 156.
 - c) **sudaiktavardinto būdvardžio arba dalyvio įvardžiuotinė forma** (2 vardai), pvz.: *plaukomieji* SGZ 131, sin.; *plėšrieji* Z_A 493, SGZ 168.
2. Dažniausiai dvižodžiai būrių vardai susideda iš žodžio *paukščiai* ir derinamojo pažyminio su priesaga *-inis* dgs. vard. (6 vardai). Kiti dvižodžiai vardai sudaromi skirtingai.
 - a) ***paukščiai* + daiktavardžio su priesaga *-iniai* vard. linksnis** (6 vardai), pvz.: *paukščiai gandriniai* ZSTŽ 80; *paukščiai geniniai* ZSTŽ 81; *paukščiai gerviniai* ZSTŽ 81; *paukščiai karveliniai* ZSTŽ 81; *paukščiai vištiniai* ZSTŽ 82; *paukščiai žvirbliniai* ZSTŽ 82.

- b) **paukščiai + sudurtinio būdvardžio dgs. vard.** (2 vardai), pvz.: *paukščiai ilgakojai* ZSTŽ 81, sin.; *paukščiai irklakojai* ZSTŽ 81.
- c) **paukščiai + būdvardžio įvardžiutinė forma** (1 vardas), pvz.: *paukščiai plėšrieji* ZSTŽ 81 ir variantas *plėšrieji paukščiai* SGZ 164.
- d) **daiktavardžio vns. kilm. + paukščiai** (1 vardas), pvz.: *audros paukščiai* SGZ 135, sin.
3. Rastas tik vienas trižodis būrio vardas, kuris susideda iš **būdvardžio su priesaga -iniai vard. linksnio, būdvardžio įvardžiutinės formos ir žodžio paukščiai**, pvz.: *dieniniai plėšrieji paukščiai* Z_V 480, Z_{V(3)} 342.

Išnagrinėjus visus paukščių būrių vardus, matyti, kad jie du kartus dažniau (rasti 24 vardai) remiasi genčių vardais (plg. *pelėdos, pingvinai, slankos, žuvėdros, gandriniai, gegutiniai, vištiniai, žvirbliniai, paukščiai gerviniai, paukščiai karveliniai*), o kita dalis vardų (12 vardų) yra sudaryti specialiai (plg. *dantytasnapijai, ilgakojai, irklakojai, plaukomieji, plėšrieji, paukščiai ilgakojai, paukščiai plėšrieji, dieniniai plėšrieji paukščiai*).

Paukščių šeimų ir pošeimių vardai

„Kodekse“ nurodoma, kad šeimų ir pošeimių pavadinimai taip pat turi būti vienažodžiai, tačiau J. Elisonas zoologijos darbuose vartoja ir dvižodžių vardų. Didžioji dalis (58 vardai) paukščių šeimų ir pošeimių vardų yra vienažodžiai, bet rasta 15 dvižodžių vardų.

1. Visi vienažodžiai paukščių šeimų ir pošeimių vardai reiškiami daiktavardžio dgs. vard. forma. Aptariant vienažodžių šeimų ir pošeimių vardų raišką, tikslinga visus vardus skirstyti į dvi grupes:
 1. 1. Pavadinimai (45 vardai), kurie remiasi genčių vardais. Pavyzdžiui: *antys* ZSTŽ 64; *antukiai* ZSTŽ 64; *arai* ZSTŽ 65, sin.; *areliai* SGZ 168; *balandžiai* ZSTŽ 66; *blezdingos* ZSTŽ 66; *čiviliai* Z_V 194; *čyžylos* ZSTŽ 68, sin.; *drontai* ZSTŽ 68; *gagos* ZSTŽ 69, SGZ 134; *geniai* ZSTŽ 69, K₍₁₉₃₆₎ 37, TD 257; *gripai* SGZ 165; *gulbės* ZSTŽ 71, SGZ 133; *karaliukai* ZSTŽ 72; *karveliai* ZSTŽ 72; *kielės* ZSTŽ 74; *kikiliai* SGZ 168, sin.; *kirliai* ZSTŽ 74, SGZ 168; *klykuoliai* ZSTŽ 75; *kolibrai* ZSTŽ 75, Z_{V(3)} 372, SGZ 154 (variantas *kolibriai* Z_A 516); *kregždės* ZSTŽ 77, Z_V 194 (variantas *skregždės* ZSTŽ 84, sin.); *kultupiai* ZSTŽ 77; *lašiniai* ZSTŽ 78; *lingės* ZSTŽ 79; *medšarkė* Z_V 198 (variantai *mečerkės* ZSTŽ 79, sin.; *medšarkos* ZSTŽ 79; *meteterkės* ZSTŽ 79, sin.); *narai* ZSTŽ 80; *narulės* ZSTŽ 80, sin.; *narūnai*

ZSTŽ 80, sin.; *nykščiukai* ZSTŽ 72, sin.; *pelėdos* TD 287; *pesliai* SGZ 165 (variantas *piesliai* ZSTŽ 83); *pylės* ZSTŽ 83, sin.; *plikiai* ZSTŽ 83; *rustagės* ZSTŽ 84; *sakalai* ZSTŽ 84; *salanganai* Z_A 182; *strazdai* Z_V 194, TD 300; *suopiai* ZSTŽ 86, sin.; *šiubės* SGZ 158; *švikštos* ZSTŽ 87, sin.; *tukanai* ZSTŽ 88, SGZ; *vanagai* ZSTŽ 88; *vieversiai* Z_V 194, K₍₁₉₃₅₎ 102; *vyturiai* K₍₁₉₃₅₎ 102, sin.; *žylės* ZSTŽ 92, Z_V 194.

1. 2. Specialiai sudarytų vardų nėra daug, rasti tik 6 pavadinimai. Pavyzdžiui: *bėgikai* Z_A 490; *ilgasparniai* Z_A 542; *kapstytojai* Z_A 525, sin.; *kopikai* Z_A 519, sin.; *skambai* ZSTŽ 84, sin.; *stibinuočiai* Z_A 468 (variantas *stibynuočiai* Z_A).

2. Dvižodžiai šeimų ir pošeimų vardai dažniausiai sudaromi prie žodžio *paukščiai* (rečiau – *vištos*) pridedant daiktavardį su priesaga *-iniai* (8 vardai) arba daiktavardžio dgs. vard. (7 vardai).

a) ***paukščiai* + daiktavardžio dgs. vard.** (6 vardai), pvz.: *paukščiai giesmininkai* K₍₁₉₃₆₎ 64; *paukščiai ilgasparniai* ZSTŽ 81; *paukščiai kopikai* ZSTŽ 81., sin.; *paukščiai plaukikai* ZSTŽ 81, sin.; *paukščiai plokštėtasnapiai* ZSTŽ 81; *paukščiai stibinuočiai* ZSTŽ 81. Visi šios grupės vardai yra specialiai sudaryti.

b) ***paukščiai* (arba *vištos*) + daiktavardžio su priesaga *-iniai*** vard. linksnis (6 vardai), pvz.: *paukščiai gegutiniai* ZSTŽ 80; *paukščiai narūniniai* ZSTŽ 81; *paukščiai pelėdiniai* ZSTŽ 81; *paukščiai vanaginiai* ZSTŽ 82; *paukščiai svyruliniai* ZSTŽ 82; *vištos šiukšlinės* ZSTŽ 90. Visi minėti pavadinimai yra padaryti iš genčių vardų.

c) **būdvardžio dgs. vard. + daiktavardžio dgs. vard.** (1 vardas), pvz.: *didžiakojės vištos* SGZ 147

d) **daiktavardis su priesaga *-inės* + *vištos*** (1 vardas), pvz.: *šiukšlinės vištos* Z_A 530, SGZ 146.

e) **daiktavardžio dgs. kilm. + *vištos*** (1 vardas), pvz.: *šiukšlynų vištos* SGZ 147.

Paskutinių trijų grupių vardai remiais genčių vardais.

Kaip matyti iš nagrinėtų pavyzdžių, J. Elisono vartoti paukščių poklasių, būrių, šeimų ir pošeimų vardai sudaromi gana įvairiai, vienodų taisyklių kiekvieno rango moksliniams vardams sudaryti nėra laikomasi. Todėl dažnai nėra aišku, ar tai yra būrio, ar šeimos (pošeimio) vardas, pavyzdžiui, J. Elisonas „Stuburinių gyvulių zoologijoje“ būrį vadina *karveliais* [SGZ, 1920: 171] ir *karveliniais* [SGZ, 1925: 148].

Kitaip daryta „Lietuvos faunoje“, čia vartojami tik dvižodžiai paukščių būrių vardai, nes taip jie atskiriami nuo šeimų pavadinimų, pvz.: *čiurliniai paukščiai* ir *čiurliniai*, *gerviniai paukščiai* ir *gerviniai*, *kruginiai paukščiai* ir *kruginiai*, *sėjikiniai paukščiai* ir *sėjikiniai*, o T. Ivanauskas knygoje „Lietuvos paukščiai“ būrio vardus vartoja dvejopus: dažniau – vienažodžius, o rečiau – dvižodžius vardus. Be to, T. Ivanausko vartojami paukščių būrių, šeimų ir pošeimių vardai dažniausiai (67 %) nesiskiria, pvz.: *kirai (Lariformes)*, *kirai (Laridae)*, *kirai (Larinae)*, *gegutės (Cuculiformes)*, *gegutės (Cuculidae)*. Šių vardų daryba taip pat nerodo rango (kitaip negu lotyniškųjų vardų daryba), todėl, vartojant tik lietuviškąjį vardą, neaišku, kuriam rangui jis priklauso.

Paukščių rūšių vardų sudarymas

„Kodekse“ teigiama, kad rūšies pavadinimą turi sudaryti du žodžiai, kurių pirmasis yra genties vardas, o antrasis – vadinamasis rūšinis pažyminytis [MK3H 1988: 32]. Ne visi J. Elisono vartojami paukščių rūšių vardai sutinka su šiuo reikalavimu, kadangi nemažą dalį rūšių vardų sudaro vienažodžiai pavadinimai. Reikėtų atkreipti dėmesį, kad dvižodžiuose, trižodžiuose ir keturžodžiuose rūšių varduose nėra nuosekliai laikomasi rūšinio pažyminio vartojimo vietos. Kaip jau buvo minėta, „Kodekse“ nurodoma, kad pirmasis rūšies vardo žodis yra genties pavadinimas, o antrasis – rūšinis pažyminytis. Šios taisyklės J. Elisonas laikosi, pateikdamas lotyniškus pavadinimus, tačiau lietuviškuose rūšių varduose pastebimas įvairavimas: rasti 272 dvižodžiai rūšių vardai, kurių pirmas žodis yra genties pavadinimas, o tik paskui eina būdvardis arba daiktavardžio vns. vard. ar kilm. linksnis, pavyzdžiui: *antis baltapilvė* ZSTŽ 64; *čyžyla kuoduotoji* ZSTŽ 67; *dagilis margasis* SGZ 158; *pelėda laplandinė* Z_V 208, Z_{V(3)} 381; *žuvėdra sidabruotoji* Z_A 543, Z_{V(3)} 358; *karvelis keleivis* ZSTŽ 73, Z_A 523, *vanagas klykuolis* Z_A 494, sin.; *šašuolietis nakties* ZSTŽ 86, sin.; *švikšta daržininkė* SGZ 160, sin.; *žylė nevidonė* ZSTŽ 91, sin., SGZ 159.

Rasti 133 vardai, kurių pirmasis žodis yra rūšinis pažyminytis, išreikštas būdvardžiu arba daiktavardžio vns. vard., rečiau vartojamas dgs. arba vns. kilm., o antrasis – genties vardas, pvz.: *raiboji gegutė* K₍₁₉₃₄₎ 103, TD 255; *kurčioji gulbė* SGZ 134; *didžiasai tetirvinas* ZSTŽ 87; *žvirblinis vanagėlis* SGZ 168, sin.; *keršpetis balandis* ZSTŽ 72, sin.; *sodietė kregždė* SGZ 160, sin.; *kuoduotė žylė* SGZ 159; *vasaros karaliukas* SGZ 160; *dangaus oželis* ZSTŽ 68, sin.; *arimų vyrelis* K₍₁₉₃₆₎ 61, sin.

Įdomu buvo panagrinėti, kada J. Elisonas vartojo vardus, kurių rūšinis pažyminy s eina po genties vardo, ir atvirkščiai. Pirmoje lentelėje pateikti duomenys, kuriuose zoologijos darbuose kokie vardai yra dažniau vartojami. Kaip matyti iš lentelės, didžiosios dalies vardų pirmas eina genties

1 lentelė. Rūšinio pažyminio vieta paukščių varduose

Šaltinis	Vardų, kurių pirmas eina genties pavadinimas, skaičius (proc.)	Vardų, kurių pirmas eina rūšinis pažyminy s, skaičius (proc.)
ZSTŽ	78	22
SGZ	26	74
Z _A	89	11
Z _V	81	19
Z _{V(3)}	83	17
TD	6	94
Straipsniai	43	57
Rankraščiai	55	45

vardas, pavyzdžiui, tokiuose darbuose, kaip „Zoologijos sistematikos terminų žodynelis“, „Zoologija aukštesniosioms mokykloms“, „Zoologija vidurinėms mokykloms“ (pirmas ir trečias leidimai). Galima būtų teigti, kad J. Elisonas dažniau vartoja tuos vardus, kurių pirmuoju dėmeniu eina genties vardas, tačiau atkreipia dėmesį tai, kad „Stuburinių gyvulių zoologijoje“ (74 proc.) ir „Tautosakos darbuose“ (94 proc.) daugiau yra vardų, kurių pirmuoju dėmeniu eina rūšinis pažyminy s. Aišku, kodėl tokie duomenys gauti, išnagrinėjus vardus, rastus „Tautosakos darbuose“: šiame veikale yra pateikti paukščių vardai, kurie yra vartojami liaudies, todėl rūšinis pažyminy s eina pirmiau genties vardo, nes taip yra įprasta lietuvių kalboje. Tačiau nėra aišku, kodėl „Stuburinių gyvulių zoologijoje“ tiek daug paukščių vardų, kurių pirmuoju dėmeniu eina rūšinis pažyminy s, nes kituose zoologijos vadovėliuose dominuoja vardai su pirmu genties pavadinimu. Galbūt šį faktą galima būtų aiškinti kaip originalo kalbos įtaką, nes „Stuburinių gyvulių zoologija“ yra versta J. Elisono.

Abejonių kėlė tai, kad rūšinių pažyminių vieta varduose yra įvairi, kilo klausimas, ar spausdinant vadovėlius paukščių vardų neredagavo koks nors kitas asmuo. Todėl svarbu panagrinėti, kaip tuos vardus vartoja pats J. Elisonas. Buvo peržiūrėti zoologo rankraščiai (signatūros F 95-457, F 95-15, F 95-493a, F 95-491a) ir gauti tokie rezultatai: 55 proc. vardų, kurių pirmuoju dėmeniu eina genties vardas, ir 45 proc. vardų, kurių pirma eina rūšinis pažyminys. Tokie apylygūs duomenys nieko nesako, todėl galima daryti išvadą, kad J. Elisonas lengvai kaitaliojo tas formas.

Iš trižodžių ir keturžodžių rūšių vardų dažnesni yra tie vardai, kurių pirmas žodis yra rūšinis pažyminys (12 vardų), pavyzdžiui: *didysis margasis genys* Z_V 190, Z_{V(3)} 364; *uolinis mėlynasis karvelis* SGZ 148, sin.; *baltoji laukinė vištelė* SGZ 147; *laukinis karvelis didysis* SGZ 149; *paprastoji papūga pilkoji* SGZ 155; *miestų mėlynoji trumpauodegė kregždė* ZSTŽ 66; *mėlynoji miestų kregždė* SGZ 161, sin.; *dvipirštis Afrikos strutis* SGZ 129; *žaliakojė nendrynų vištytė* K₍₁₉₃₆₎ 57.

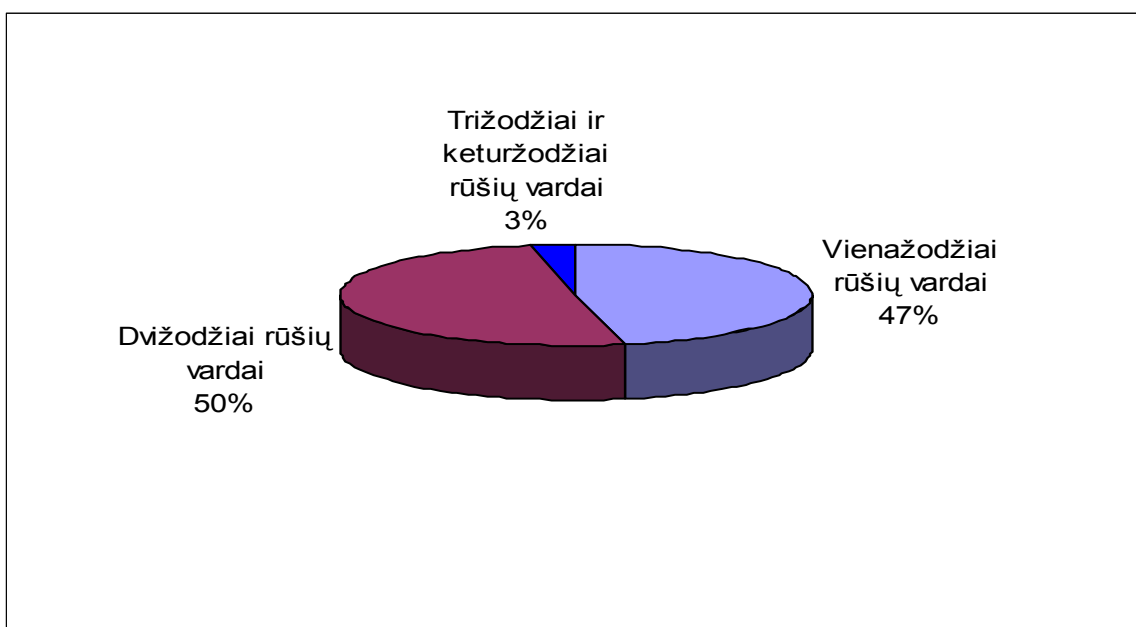
Beveik tiek pat (11 vardų) yra rūšių pavadinimų, kurių pirmasis žodis yra genties vardas, pavyzdžiui: *genys didysai margasai* K₍₁₉₃₆₎ 39; *karvelis uolinis mėlynasai* ZSTŽ 72; *kregždė šelmeninė ilgauodegė* ZSTŽ 76; *vištelė baltoji laukinė* ZSTŽ 90; *žąsis laukinė pilkoji* ZSTŽ 91; *strutis dvipirštis Afrikos* ZSTŽ 86; *strutis tripirštis Amerikos* ZSTŽ 86; *višta laukinė Bankyvo* ZSTŽ 90; *kregždė miestų mėlynoji trumpauodegė* ZSTŽ 76.

Įdomu tai, kad minėtose „Lietuvos faunos“ ir T. Ivanausko knygoose nerasta nei vieno atvejo, kuriuo genties vardas eitų pirmiau rūšinio pažyminio, kadangi lietuvių kalboje pažyminys paprastai eina prieš pažymimąjį žodį, todėl tokio principo laikomasi vartojant ir paukščių rūšių vardus. Tačiau J. Elisonas zoologijos darbuose pateikdamas paukščių rūšių vardus dažniau (67 proc.) genties vardą rašo pirmą, o tik paskui pateikia rūšinį pažyminį.

J. Elisono zoologijos darbuose pusę (50 proc.) rūšių pavadinimų sudaro dvižodžiai vardai (kaip ir reikalaujama „Kodekse“ išdėstytose taisyklėse), nemažą dalį (47 proc.) sudaro vienažodžiai vardai, rečiau (2,7 proc.) vartojami trižodžiai, labai retai – keturžodžiai (0,3 proc.) paukščių rūšių vardai (žr. 1 pav.). Nagrinėjant paukščių rūšių pavadinimus, tikslinga juos skirti į tris grupes: oficialius vardus, kurie sudaro 63 proc., sinonimus (22 proc.) ir variantus (15 proc.).

Prieš pradėdant kalbėti apie konkrečius vardus, vertėtų paaiškinti, kokie paukščių pavadinimai šiame darbe laikomi sinonimais. Kaip jau buvo minėta, J. Elisonas daug vardų pateikia iš gyvosios kalbos, nevengia ir tarminių formų, kurios paprastai yra sinonimai. Paukščių vardų sinonimų zoologas paskelbė ir „Zoologijos sistematikos terminų žodynyje“. K. Būga palankiai atsiliepė apie šį J. Elisono darbą. Skaitytojai galėjo lengviau nustatyti šnekamojoje ir bendrinėje kalboje vartojamų

paukščių vardų tapatumą. Be to, šių dienų terminologai taip pat pritaria tokiai minčiai, pavyzdžiui, St. Keinys rašo, kad „vartojamų sinonimų pateikimas terminų žodynuose yra naudingas ir nevengtinas“ [Keinys 1980: 98], juk skirtingose kalbose tas pats daiktas ar reiškinys pavadinamas pagal skirtingus požymius. Ir toje pačioje kalboje gali būti skirtingų pavadinimų, nes jie yra parenkami pagal kitus požymius [Суперанская 1989: 19]. Tai yra gana sviri priežastis atsirasti sinonimams, juk „neretai tas pats dalykas tarmėse yra vadinamas skirtingai, tad terminologijos kūrimo pakopoje natūraliai gali būti pasiūlyta po keletą konkuruojančių terminų“ [Keinys 1980: 99].

1 pav. Paukščių rūšių vardų sudėtis.

Paukščių knygų autoriai, suprasdami sinonimų svarbą, įtraukia juos į savo veikalus, pavyzdžiui „Lietuvos faunoje“ tokie vardai atskiriami nuo oficialiųjų ir žymimi sutartiniu ženklu *sin*. Šiek tiek sudėtingiau atskirti sinonimus nuo oficialiųjų vardų T. Ivanausko knygoje „Lietuvos paukščiai“, nes gamtininkas juos visus rašo kartu. Dar didesnė painiava yra J. Elisono zoologijos darbuose, kadangi jis ne tik kad atskirai nepateikia sinonimų, bet kartais tą patį vardą skirtinguose veikaluose vartoja kaip pagrindinį, kitą kartą – kaip sinonimą. Todėl renkant paukščių vardus iš J. Elisono zoologijos darbų, oficialiais vardais laikomi tie paukščių pavadinimai, kurie buvo užrašyti antraštėje ir šalia kurių

nurodytas lotyniškas atitikmuo. Šiame darbe sinonimais laikytini vardai, jei nors viename iš šaltinių tas vardas buvo traktuojamas kaip sinonimas.

Vienažodžiai paukščių rūšių vardai

Visi (376 vardai) vienažodžiai paukščių rūšių pavadinimai reiškiami daiktavardžio vns. vardininku.

1. Pirmajai grupei priskirtini oficialūs vienažodžiai pavadinimai (115 vardai). Pavyzdžiui: *albatrosas* ZSTŽ 64, Z_A 543, Z_V 358, SGZ 135; *antis* Z_V 176, SGZ 131; *apuokas* ZSTŽ 65, Z_A 500, SGZ, 169, TD 250; *apuokėlis* Z_A 500, TD 287; *arasas* ZSTŽ 65; *barzdotis* Z_A 497; *baublys* ZSTŽ 66, Z_{V(3)} 335; *bitininkė* Z_A 519; *burblys* ZSTŽ 67; *čiglis* Z_A 513; *dagilėlis* Z_A 513; *dagilis* TD 252; *devynkalbis* TD 252; *devynliežuvis* TD 252; *drontas* Z_A 523, Z_{V(3)} 360, SGZ 150; *emus* Z_A 493; *flamingo* ZSTŽ 68; *gaga* Z_A 541; *fregatas* ZSTŽ 69, Z_A 545, SGZ 138; *garnys* Z_A 535, Z_{V(3)} 335; *gegutė* SGZ 153, Z_V 189, Z_{V(3)} 360, K₍₁₉₃₄₎ 103, TD 255; *genys* TD 257; *gervė* Z_A 531; *giaurys* Z_A 535, Z_{V(3)} 357; *jerubė* SGZ 146; *juodvarnis* TD 257; *kaiva* ZSTŽ 72; *kanaraitė* ZSTŽ 72; *kanarietė* SGZ 157; *kanarka* TD 262; *kandoras* SGZ 65; *karėtaitė* ZSTŽ 72, Z_A 513; *kazuaras* ZSTŽ 73; Z_A 493, SGZ 131; *kekutis* Z_A 513; *kiekinis* ZSTŽ 74; *kikutis* Z_A 534, sin., Z_{V(3)} 357, sin.; *kirkliutė* ZSTŽ 74, sin.; *kirlė* ZSTŽ 74, Z_A 542, sin., Z_{V(3)} 357, sin.; *kiurklys* ZSTŽ 75, sin.; *klerkas* ZSTŽ 75; *klykuolis* ZSTŽ 75; *kogas* ZSTŽ 75, Z_A 503; *kondoras* ZSTŽ 75, Z_A 496, Z_V 216; *krakšlė* Z_A 513; *kėkštas* ZSTŽ 74, Z_A 503, Z_V 198, SGZ 163, TD 262; *kikilis* ZSTŽ 74, TD 264; *kreivasnapis* ZSTŽ 77, Z_A 513; *krykliutė* Z_A 541, Z_{V(3)} 341; *kujokas* Z_A 535, Z_{V(3)} 357; *kultupis* ZSTŽ 77, Z_A 507; *kuolinga* ZSTŽ 78, sin., Z_A 535, Z_{V(3)} 357, TD 279, K₍₁₉₃₈₎ 64; *kurkė* SGZ 146; *lakštingala* K₍₁₉₃₆₎ 64; *liepsnelė* SGZ 160; *lygutė* ZSTŽ 79, Z_A 511; *lirauodegis* Z_A 513; *lukutis* ZSTŽ 79, Z_A 518, Z_V 194, Z_{V(3)} 361, K₍₁₉₃₄₎ 107, TD 285; *medšarkė* SGZ 162; *mėlyngurklė* Z_A 508; *naktikovas* Z_A 538; *naras* Z_A 545; *papūga* Z_A 522; *paputėlis* Z_A 535, Z_{V(3)} 357; *patarška* Z_A 527, TD 286; *paukštvanagis* Z_V 197, Z_{V(3)} 345; *pečialanda* ZSTŽ 82; *pelėda* Z_A 498; *pelėdikė* ZSTŽ 82; *pelikonas* SGZ 136; *pempė* ZSTŽ 82, Z_A 535, Z_{V(3)} 357, SGZ 143, TD 288; *pievūkštis* ZSTŽ 82, Z_A 513; *pingvinas* Z_A 546; *puskė* TD 297; *puspedė* TD 297; *putpelė* ZSTŽ 83, Z_A 529, Z_{V(3)} 351, SGZ 146, K₍₁₉₃₆₎ 21;

rašis ZSTŽ 83, Z_A 503; *raudongurklė* Z_A 508; *raudonuodegė* ZSTŽ 83, Z_A 508; *renšė* TD 262; *rustagė* SGZ 160; *sakalas* K₍₁₉₃₅₎ 103; *salanganas* ZSTŽ 84, Z_A 516, Z_{V(3)} 352, SGZ 154; *sėjikas* TD 299; *semenėlė* ZSTŽ 84; *slanka* Z_A 533, Z_{V(3)} 356, TD 299; *slukutis* ZSTŽ 85, Z_A 513; *sniegena* SGZ 158, TD 299; *starta* ZSTŽ 85, Z_A 513, SGZ 158, TD 300; *strausas* Z_V 214, SGZ 129; *strazdas* SGZ 160, Z_A 506; *strutis* Z_A 490, Z_V 214, Z_{V(3)} 331; *stulgys* ZSTŽ 86, Z_A 535, Z_{V(3)} 357, SGZ 144; *sukitgalva* Z_A 521, Z_V 194, Z_{V(3)} 366, K₍₁₉₃₃₎ 121, K₍₁₉₃₆₎ 39; *sviliukas* Z_A 513; *svirbas* ZSTŽ 86, Z_A 513; *šarka* ZSTŽ 86, Z_A 503, Z_{V(3)} 376, SGZ 163, TD 303; *šienpiovė* Z_A 507; *švikšta* Z_A 513, SGZ 160; *švilpikas* K₍₁₉₃₅₎ 37, sin.; *švilpis* ZSTŽ 87; *tadorna* Z_V 182, Z_{V(3)} 352; *tilvikas* SGZ 143; *titilvis* ZSTŽ 88; *tulžys* ZSTŽ 88, Z_A 519, Z_V 181, Z_{V(3)} 361, K₍₁₉₃₁₎ 141; *vagišius* TD 311; *vapsvaėdis* Z_A 495; *varna* Z_V 200, Z_{V(3)} 374, SGZ 163; *važtaka* Z_A 529; *vilkutis* ZSTŽ 89, Z_A 513; *višta* SGZ 144, Z_A 525, Z_V 174, Z_{V(3)} 346, TD 325; *vištvanagis* Z_V 194, Z_{V(3)} 344; *volungė* ZSTŽ 90, Z_A 513, K₍₁₉₃₅₎ 69, TD 330; *žaliapilvė* TD 335; *žaliasparnis* TD 335; *žalvarnis* K₍₁₉₃₂₎ 14, TD 335; *žylė* TD 334, Z_A 505, SGZ 159; *žvirblis* Z_A 500, Z_V 198, Z_{V(3)} 372, SGZ 157, K₍₁₉₃₄₎ 117, TD 336.

Kaip jau buvo minėta, darbe nagrinėjami ir tie paukščių pavadinimai, kurie yra rasti „Tautosakos darbuose“, todėl tų vienažodžių rūšių vardų, kurie yra pateikti tik minėtame šaltinyje ir jų nėra kituose J. Elisono zoologijos darbuose, oficialumu galima abejoti, pvz.: *devynkalbis* TD 252; *devynliežuvis* TD 252; *renšė* TD 262; *žaliapilvė* TD 335; *žaliasparnis* TD 335 (pastarųjų J. Elisonas nepateikia net lotyniškų atitikmenų); *puskė* TD 297; *puspedė* TD; *vagišius* TD 311.

2. Iš nagrinėjamų vienžodžių paukščių rūšių vardų sinonimai sudaro didžiąją dalį (rasta 160 vardų). Pavyzdžiui: *akmenė* ZSTŽ 64, Z_A 507, sin.; *bačianas* TD 253, sin.; *balandėlė* ZSTŽ 65, sin.; *balandis* TD 258, sin.; *baltasnapis* ZSTŽ 66, sin.; *baltasparnis* ZSTŽ 66, sin., Z_A 511, sin., TD 264, sin.; *barškutis* SGZ 159, sin.; *bekosas* TD 296, sin.; *besparnis* ZSTŽ 66, sin., SGZ 131; *bitlesis* ZSTŽ 66, sin.; *bitnikė* ZSTŽ 66, sin.; *blezdinga* Z_A 509, sin., SGZ 160, sin.; *bublys* ZSTŽ 67, sin.; *būkas* ZSTŽ 67, sin.; *budutis* ZSTŽ 67, sin. TD 286, sin.; *bukis* ZSTŽ 67, sin.; *buksnapis* ZSTŽ 67, sin.; *burbulis* ZSTŽ 67, sin.; *busilas* ZSTŽ 67, sin., Z_A 537, sin., TD 253, sin., Z_V 208, sin.; *čakas* ZSTŽ 67, sin.; *čekutis* TD 296, sin.; *čekždainis* ZSTŽ 67, sin.; *čežys* ZSTŽ 67, sin.; *čirkšlys* ZSTŽ 67, sin.; *čiulba*

ZSTŽ 67, sin.; *čiuldutis* ZSTŽ 67, sin.; *čiurinys* ZSTŽ 67, sin.; *čiviliukas* ZSTŽ 67, sin.; *čiviriukas* ZSTŽ 67, sin.; *čižyla* Z_A 504, sin.; *čiulbuonėlis* TD 264, sin.; *čiurlys* ZSTŽ 67, Z_V 194, GD₍₁₉₃₃₎ 83, TD 252, Z_A 515, sin.; *čivilis* Z_A 511, TD 264, sin.; *devyniažūdis* ZSTŽ 68, sin., SGZ 161; *dudukas* ZSTŽ 68, sin.; *didutis* ZSTŽ 68, sin.; *didžiaakė* Z_V 187, sin.; *dodo* Z_A 523, sin., Z_{V(3)} 360, sin., SGZ 150, sin.; *drūtsnapis* ZSTŽ 68, sin.; *dudutis* ZSTŽ 68, sin., K₍₁₉₃₄₎ 107, sin., TD 286, sin.; *dūkas* ZSTŽ 68, sin.; *dusas* Z_A 516, sin., Z_{V(3)} 372, sin.; *dzerkočius* TD 250, sin.; *džiubė* TD 264, sin.; *faetonas* Z_A 545, sin., SGZ 137, sin.; *gegelė* ZSTŽ 69, sin.; *gegužė* ZSTŽ 69, sin., Z_V 189, sin., TD 255, sin.; *genelis* ZSTŽ 69, sin.; SGZ 152, sin.; *girgždelė* ZSTŽ 70, sin.; *girnakalis* ZSTŽ 70, sin.; *gyvė* ZSTŽ 71, sin.; *girnius* TD 264, sin.; *griežė* ZSTŽ 71, sin.; *griežėlė* ZSTŽ 71, sin.; *grižgalvis* ZSTŽ 71, sin.; *gurlas* ZSTŽ 76, sin.; *gurnas* ZSTŽ 76, sin.; *gužas* ZSTŽ 71, sin., Z_A 537, sin., Z_V 208, sin.; *gužutis* ZSTŽ 71, sin., TD 255, sin.; *intakė* ZSTŽ 71, sin.; *yvas* ZSTŽ 71, sin., Z_A 500, sin., Z_{V(3)} 363; *juodulis* Z_V 203, sin., Z_{V(3)} 349, sin.; *kadaginis* ZSTŽ 72, sin.; *kalbutis* Z_A 503, sin., K₍₁₉₃₅₎ 37, sin.; *kalakutas* SGZ 146, sin., TD 258; *kaminorius* K₍₁₉₃₅₎ 105, sin.; *karaliukas* K₍₁₉₃₆₎ 64, TD 286 sin.; *karklažvirblis* ZSTŽ 72, sin., SGZ 158; *karvelis* GD₍₁₉₃₂₎ 65, Z_V 153, sin.; *keršulis* ZSTŽ 73, sin., SGZ 149, sin.; *keršutis* ZSTŽ 73, sin.; *kiaukė* ZSTŽ 74, sin., Z_A 503, sin.; *kiauliaplekštė* ZSTŽ 74, sin.; *kiauliukė* ZSTŽ 74, sin., Z_A 507, sin.; *klykis* ZSTŽ 75, sin., Z_A 494; *klykllys* ZSTŽ 75, sin.; *knyvė* ZSTŽ 75, sin.; *kovarnis* ZSTŽ 75, sin.; *kragas* ZSTŽ 76, Z_A 535, sin., Z_{V(3)} 357, sin.; *krankalas* ZSTŽ 76, sin.; *krankanas* ZSTŽ 76, sin.; *kregždinga* ZSTŽ 77, sin., SGZ 161, sin.; *krykštė* ZSTŽ 77, sin.; *kriugždas* ZSTŽ 77, sin., Z_A 510, sin., SGZ 161, sin.; *kroklys* ZSTŽ 77, sin.; *krosnilanda* ZSTŽ 77, sin.; *krunkas* ZSTŽ 77, sin.; *kublys* ZSTŽ 77, sin.; *kūlindis* K₍₁₉₃₈₎ 64, sin.; *kumpakaklis* ZSTŽ 78, sin.; *kuodagalvis* Z_A 518, sin.; *kurapka* ZSTŽ 78, sin., Z_A 528, TD 279, SGZ 146; *kurtinys* ZSTŽ 78, sin., Z_V 203, Z_{V(3)} 349, SGZ 146; *lakštutė* ZSTŽ 78, sin.; *laukys* ZSTŽ 78, sin., Z_A 535, Z_V 198, Z_{V(3)} 357, K₍₁₉₃₆₎ 57, sin.; *ledspira* ZSTŽ 78, sin., K₍₁₉₃₆₎ 64, sin.; *likelis* TD 264, sin.; *linguodegė* K₍₁₉₃₆₎ 61, sin.; *margasparnėlė* TD 264, sin.; *margutis* ZSTŽ 79, sin.; *moliūgas* SGZ 150, sin.; *naktinyčia* GD₍₁₉₃₅₎ 63, sin.; *nandu* ZSTŽ 79, sin., Z_A 493; *nykštukas* K₍₁₉₃₆₎ 64, sin., TD 286; *ožkamelžis* GD₍₁₉₃₅₎ 62, sin.; *pakaškė* TD 286, sin.; *piepala* ZSTŽ 83, sin.; *pylė* SGZ 131, sin.; *pintarda* TD 286, sin.;

pryplelė ZSTŽ 83, sin.; *pūdimėlis* ZSTŽ 83, sin.; *purplelis* GD₍₁₉₃₂₎ 69, sin.; *raudonkrutinė* ZSTŽ 83, sin.; *rėkllys* ZSTŽ 83, sin.; *rudė* Z_{V(3)} 349, sin.; *ruduolis* TD 264, sin.; *sašlavukė* ZSTŽ 84, sin.; *sėjelis* ZSTŽ 84, sin.; *skujokas* ZSTŽ 85, sin.; *slampa* K₍₁₉₃₆₎ 93, sin.; *sniegala* ZSTŽ 85, sin.; *sniegana* ZSTŽ 85, sin.; *sniegelė* ZSTŽ 85, sin.; *sniegina* ZSTŽ 85, sin.; *sparis* ZSTŽ 85, sin.; *starčiutė* ZSTŽ 85, sin.; *svyrulys* ZSTŽ 67, sin., Z_A 515, Z_{V(3)} 371; *šežė* ZSTŽ 86, sin.; *šėšėtė* ZSTŽ 86, sin.; *šilagaidys* ZSTŽ 86, sin., Z_A 511, sin., Z_{V(3)} 378; *šiubė* ZSTŽ 86, sin.; *šnekutis* ZSTŽ 87, sin., SGZ 162, Z_A 503, sin., Z_{V(3)} 376, sin., K₍₁₉₃₅₎ 37, sin.; *štaras* ZSTŽ 87, sin., SGZ 154, sin.; *švilpokas* ZSTŽ 87, sin., Z_A 506, sin.; *tarškinė* Z_A 527, sin.; *turklelis* GD₍₁₉₃₂₎ 69, sin.; *tutlys* ZSTŽ 88, sin.; *tutulis* ZSTŽ 88, sin.; *tututis* ZSTŽ 88, sin.; *upas* ZSTŽ 88, sin.; *ūkas* ZSTŽ 88, sin.; *vanagas* Z_V 194, sin., Z_{V(3)} 344, sin.; *vanagėlis* ZSTŽ 89, sin.; *varnas* ZSTŽ 89, sin., Z_A 503, sin., TD 314; *varnėnas* ZSTŽ 89, Z_A 503, Z_V 194, Z_{V(3)} 377, sin., SGZ 162, K₍₁₉₃₅₎ 37, TD 314; *venuška* ZSTŽ 89, sin.; *vieversėlis* Z_A 510, SGZ 158, sin.; *vijongalvis* K₍₁₉₃₃₎ 121, sin., K₍₁₉₃₆₎ 39, sin.; *vilkžylė* ZSTŽ 89, sin.; *vingiras* ZSTŽ 90, sin., Z_A 535, Z_{V(3)} 357; *vinikė* ZSTŽ 90, sin.; *vyturėlis* Z_A 510, sin.; *vyturys* ZSTŽ 90, sin., K₍₁₉₃₅₎ 103, sin.; *žako* Z_A 522, sin., Z_V 218, sin.; *žagata* ZSTŽ 90, sin.; *žyrulis* ZSTŽ 92, sin.; *žiūras* ZSTŽ 91, sin.; *žiurllys* ZSTŽ 91, Z_A 535, sin., K₍₁₉₃₈₎ 64, sin.; *živaitė* K₍₁₉₃₆₎ 64, sin.; *žvyrė* ZSTŽ 92, sin., Z_A 528, sin., SGZ 147, sin.

3. Kaip jau buvo minėta, trečią grupę sudaro paukščių rūšių vardų variantai. Kalbotyroje variantais laikomos kalbos vieneto skirtybės. „Kalbotyros terminų žodyne“ rašoma, kad variantai „paprastai turi tą pačią funkciją ir skiriasi tik išraiška <...>“ [Gaivenis, Keinys, 1990: 225]. Kadangi variantai yra būdingi visiems kalbos lygmenims, todėl J. Elisono zoologijos darbuose vartoti vienažodžiai variantai skirstomi į tris grupes: fonetinius bei rašybos, morfologinius ir darybinius variantus.

3. 1. F o n e t i n i a i i r r a š y b o s v a r i a n t a i. Prie fonetinių variantų (rasta 30 variantų) priskirtinos tarminės vardų formos (8 vardai). Pavyzdžiui, *erelis* Z_A 496 ir *arelis* ZSTŽ 65, *kranklys* ZSTŽ 76, Z_A 503, Z_V ir rytų aukštaičių vartojamas variantas *krunklys* SGZ 163; *antukys* ZSTŽ 65, *suopis* ZSTŽ 86, sin., Z_A 493, Z_V 185, Z_{V(3)} 342 ir žemaitybės *ontaks* ZSTŽ 80, sin. bei *sūpis* ZSTŽ 86, sin. Oficialus paukščio (*Tertrao tetricus*) vardas yra *tetervinas* Z_A 527, Z_V 179, Z_{V(3)} 351, TD 308, o pietų aukštaičių vartojama forma yra *cetervinas* TD 310, sin. Prie tarminių vardų priskiriami ir tie

pavadinimai, kurių žodžio pradžioje pietų aukštaičiai prideda *v* arba *j*, pvz.: **irbė** SGZ 146, sin., **virbė** ZSTŽ 90, Z_A 528, Z_{V(3)} 351, K₍₁₉₃₆₎ 21 ir **jerbia** ZSTŽ 71, sin. Pastarojo vardo skiriais ir galūnė, todėl jį galima laikyti mišriu variantu. Šiai grupei priskirtinas ir vardas **skregždė** Z_A 509, sin. (plg. **kregždė** TD 264).

Didelę dalį (6 vardai) fonetinių variantų sudaro vardai su trumpaisiais ir ilgaisiais balsiais galūnėje, pvz.: **einis** ZSTŽ 68 ir **einys** Z_A 532; **kukutis** ZSTŽ 77, sin., Z_A 518, sin., TD 286, sin. ir **kukutys** TD 286, sin.; **kuodys** SGZ 159, sin. ir **kuodis** ZSTŽ 77, Z_A 511; **lėlis** GD₍₁₉₃₅₎ 49 ir **lėlys** Z_V 194; **luputis** ZSTŽ 79, sin. ir **luputys** TD 286, sin.; **vieversis** Z_{V(3)} 378, K₍₁₉₃₅₎ 102 ir **vieversys** TD 315. Labai retai fonetinius variantus sudaro vardai su trumpaisiais ir ilgaisiais balsiais priesagoje, pvz.: **žaliukė** Z_A 513; **žaliūkė** ZSTŽ 90.

Be to, kalbant apie rašybos variantus, tiktų paminėti, kad kai kurių J. Elisono vartojamų paukščių rūšių vardų rašyba nesutinka su šių dienų normomis (pateikiant pavyzdžius ir rodyklėje paliekama J. Elisono rašyba). Be minėtų rašybos variantų su trumpaisiais ir ilgaisiais balsiais galūnėje, reikėtų atkreipti dėmesį į šiuos vardus: *raudonkrutinė*, *lirauodegis*, *grižgalvis* (šalia *gražiagalvė*), *bresnė*, *kultupis* (šalia *kūlindis*) ir *šienpiovė*. Pastarojo vardo rašyba tuo metu buvo norminė, kadangi šio (ir panašių) žodžių rašymas su *j* įvestas tik 1976 metais [LKE, 1999: 523].

Kiti fonetinių ir rašybos variantų pavyzdžiai (18 vardų): **brezlė** K₍₁₉₃₃₎ 118, sin., TD 250 ir **bresla** ZSTŽ 66, sin.; **genšė** ZSTŽ 70, sin. ir **genžė** ZSTŽ 70, sin., **geršė** ZSTŽ 70, sin., **gėžė** ZSTŽ 70, sin.; **griežlė** ZSTŽ 71, Z_A 535, sin., Z_{V(3)} 357, sin., K₍₁₉₃₃₎ 118, sin., TD 250, sin. ir **driežlė** ZSTŽ 68, sin.; **ibis** ZSTŽ 11 ir **ybis** Z_A 538; **lalys** ZSTŽ 78 ir **lėlys** Z_V 194; **meleta** GZ 152, sin. ir **malata** K₍₁₉₃₆₎ 39; **pamedulė** ZSTŽ 80 ir **pamedulė** Z_A 506, sin.; **pamegduolė** ZSTŽ 80; **špogas** K₍₁₉₃₅₎ 37, sin. ir **špokas** ZSTŽ 87, sin., Z_A 503, sin., K₍₁₉₃₅₎ 37, sin.; **špuokas** SGZ 162, sin.; **tetervinas** Z_A 527, Z_V 179, Z_{V(3)} 351, TD 308 ir **tetirvinas** ZSTŽ 87, SGZ 147; **tikutis** ZSTŽ 87, sin. ir **takutis** ZSTŽ 87, sin.; **tiekutis** ZSTŽ 87, TD 297, sin.; **vieversys** TD 315 ir **vieverstys** ZSTŽ 89, sin.; **vievurstys** ZSTŽ 89, sin. Atskirai minėtinas vardas **bažanas** ZSTŽ 66, Z_A 527, SGZ 146, kuri galima būtų laikyti svetimės kilmės priebalsio ir lietuviško jo pakaitalo variantu, plg. **fazanas** Z_{V(3)} 351.

3. 2. Beveik pusantro karto mažiau (19 vardų) yra morfologinių variantų. Dauguma jų yra giminės variantai. Rasta 12 vardų, kurių skirtingos galūnės žymi vyriškąją ir moteriškąją giminę, pvz.: *antukys* ZSTŽ 65 ir *antuka* ZSTŽ 64, sin.; *devynkalba* ZSTŽ 68 ir *devynkalbis* TD 252; *griežlė* ZSTŽ 71, *Z_A* 535, sin., *Z_{V(3)}* 357, sin., *K₍₁₉₃₃₎* 118, sin., TD 250, sin. ir *griežlys* TD 250; *intukas* ZSTŽ 71, sin. ir *intukė* ZSTŽ 71, sin.; *kalkūna* ZSTŽ 72, sin. ir *kalkūnas* ZSTŽ 72, sin.; *kanapinė* *Z_A* 513 ir *kanapinis* ZSTŽ 72; *kivė* ZSTŽ 75, sin. ir *kyvis* SGZ 131, sin.; *kovas* ZSTŽ 75, *Z_{V(3)}* 376, SGZ 163 ir *kova* ZSTŽ 75, sin.; *krakė* ZSTŽ 76, *K₍₁₉₃₆₎* 39, sin., *Z_A* 519, sin. ir *krakis* ZSTŽ 76, sin., SGZ 152; *kuosas* ZSTŽ 78, sin. ir *kuosa* ZSTŽ 78, *Z_A* 503, *Z_{V(3)}* 376, TD 279; *liputė* ZSTŽ 79, sin. ir *liputis* ZSTŽ 79, sin.; *pova* ZSTŽ 83 ir *povas* SGZ 146, TD 297.

Šie vardai yra įdomūs tuo, kad paprastai visi vienažodžiai paukščių rūšių vardai yra daiktavardžiai, o kaip yra žinoma, daiktavardžiai esti vyriškosios arba moteriškosios giminės (nėra kaitomi giminėmis). Šios kalbos dalies žodžiai gali sudaryti reikšmines poras tik tada, kai žymi skirtingos lyties asmenis arba gyvūnus. Tokie vyriškosios ir moteriškosios giminės daiktavardžiai gali turėti skirtingas šaknis, pvz.: *gaidys* ir *višta*, *juodulis* („tetervino patinas“) ir *rudė* („tetervino patelė“), bet dažniausiai abiejų lyčių paukščių vardai turi tą pačią šaknį, o skirtingą giminę rodo galūnės arba priesaga, pvz.: *kalakutas* – *kalakutė*, *žąsis* – *žąsinas*, *teterva* – *tetervinas*, *antis* – *antinas*, *gulbė* – *gulbinas*. Su priesaga *-inas*, yra daromi vyriškosios giminės pavadinimai pagal lyties skirtumą. Reikėtų paminėti, kad su šia priesaga yra sudaryta tik keliolika gyvulių bei paukščių vardų [DLKG, 1997: 142]. Galima teigti, kad dažniausiai pavadinimai sudaro reikšmines poras pagal lytį naminių arba tų paukščių, su kuriais žmogus dažniau susiduria.

Įdomu tai, kad iš nagrinėtų J. Elisono vartojamų vienažodžių paukščių vardų, kurie žymėtų ir vyriškąją, ir moteriškąją giminę, pasitaikė palyginti nemažai, dvylika, porų. Tačiau dabartinėje ornitologijos terminologijoje beveik nėra pavadinimų (išskyrus naminių paukščių), kurie žymėtų abi lytis. Tiesa, dar yra vartojama *varna* ir *varnas*, tačiau šiais vardais įvardijamos skirtingos rūšys (*Corvus corax* ir *Corvus cornix*).

Retesni (4 vardai) yra tie morfologiniai variantai, kurių galūnės skiriais *a* ir *ė* balsiais, pvz.: *gega* ZSTŽ 69, sin. ir *gegė* ZSTŽ 69, sin., SGZ 153, sin.; *gražiagalvė*

ZSTŽ 71, sin. ir *gražitgalva* K₍₁₉₃₃₎ 122, sin.; *kielė* SGZ 160 ir *kiela* TD 263; *kreivagalva* K₍₁₉₃₃₎ 122, sin. ir *kreivagalvė* ZSTŽ 77, sin. Rasti trys vardai, kurių galūnės yra *-as* ir *-ys* arba *-us*, pvz.: *gandras* Z_A 537, TD 252, Z_V 208, Z_{V(3)} 334, SGZ 138 ir *gandrys* ZSTŽ 69, sin.; *kėkštas* ZSTŽ 74, Z_A 503, Z_V 198, SGZ 163, TD 262 ir *kėkštys* ZSTŽ 74, sin.; *starkas* TD 253, sin. ir *starkus* ZSTŽ 85, sin., Z_A 537, sin., Z_V 208, sin.

3. 3. Darybinių variantų yra labai mažai. Rasta viena pora sudurtinių vardų, kurių vienas yra su jungiamuoju balsiu, o kitas – be jo (*šilvarnis* ZSTŽ 86, sin., Z_{V(3)} 361 ir *šilovarnis* K₍₁₉₃₂₎ 14, sin.) bei skirtingų darybos tipų vardai, kurių vienas yra dūrinys, o kitas – mišrios darybos žodis (*žuvėda* Z_{V(3)} 357, sin.; *žuvėdra* Z_A 542, sin., Z_{V(3)} 357, sin.).

Dvižodžiai paukščių rūšių vardai

Dvižodžius paukščių rūšių vardus sudaro genties vardas, paprastai reiškiamas daiktavardžio vienaskaitos vardininku, ir rūšinis pažyminy, kuris gali būti būdvardis arba daiktavardis. Visi dvižodžiai vardai skirstomi į oficialius vardus (179 vardas), sinonimus (101 vardas) ir variantus (110 vardų).

1. Oficialių dvižodžių vardų rūšinis pažyminy dažniausiai yra būdvardis, rečiau rūšinis epitetas, reiškiamas daiktavardžio vienaskaitos vardininku. Rasti tik septyni vardai, kurių rūšinis pažyminy yra dažniau vienaskaitos, rečiau daugiskaitos kilmininko linksnio daiktavardis.
 - a) Dvižodžiai paukščių pavadinimai (145 vardai), kurių rūšinis pažyminy yra būdvardis. Pavyzdžiui: *erelis akmeninis* Z_A 496 (*arelis akmeninis* ZSTŽ 65)*; *erelis gyvatinis* Z_A 496 (*arelis gyvatinis* ZSTŽ 65); *žvirblis laukinis* ZSTŽ 92, Z_A 502; *garnys pilkasai* ZSTŽ 69; *gegutė raiboji* ZSTŽ 69, Z_A 516, Z_V 189, Z_{V(3)} 360, K₍₁₉₃₄₎ 103; *genelis tripirštis* Z_A 521, Z_{V(3)} 366; *genys didysis* Z_A 521; 68; *einys didysis* Z_A 532, Z_{V(3)} 356; *albatrosas paprastasis* Z_A 543; *antis baltapilvė* ZSTŽ 64; *antis dryžgalvė* ZSTŽ 64; *antis laukinė* ZSTŽ 64, Z_A 538, Z_V 176; *antis naminė* ZSTŽ 64, Z_A 539, Z_V 176, TD 249, SGZ 131; *antis smailiauodegė* ZSTŽ 64; *antis šaukštasnapė* ZSTŽ 64, Z_A 541, Z_V 341; *apuokas didysis* Z_V 208; *arelis jūrinis* ZSTŽ 65; *arelis žuvinis* ZSTŽ 65; *baublys mažasis* ZSTŽ 66, Z_V 198; *baublys paprastasis* Z_A 538; *čyžyla kuoduotoji* ZSTŽ 67; *dagilis geltonasis* SGZ 158;

* Skliaustuose pateikti genčių vardų variantai.

dagilis geltonasai ZSTŽ 68; *dagilis margasis* SGZ 158; *dagilis margasai* ZSTŽ 68; *gandras baltasai* ZSTŽ 68; *gandras baltasis* Z_V 208, Z_{V(3)} 334; *gandras juodasis* Z_A 538, Z_V 335; *genys baltnugaris* K₍₁₉₃₆₎ 39; *genys geltonmargis* ZSTŽ 70; *genys mažasai* ZSTŽ 70; *genys mažasis* Z_A 521, Z_{V(3)} 366; *genys raudonmargis* SGZ 151; *genys tripirštis* SGZ 152, K₍₁₉₃₆₎ 39; *genys žaliasai* ZSTŽ 70; *gervė pilkoji* ZSTŽ 70, Z_A 531, Z_V 206, Z_{V(3)} 354, K₍₁₉₃₈₎ 56; *gulbė kurčioji* ZSTŽ 71; *ibis raudonasai* ZSTŽ 71; *ybis šventasis* Z_A 538; *ibis šventasai* ZSTŽ 71; *kalakutas naminis* Z_A 527; *karaliukas geltongalvis* ZSTŽ 72, Z_A 513; *karaliukas raudongalvis* ZSTŽ 72; *karvelis didysai* GD₍₁₉₃₂₎ 65; *karvelis didysis* Z_A 523, Z_{V(3)} 359; *karvelis didžiasai* ZSTŽ 72; *gaga paprastoji* Z_A 541, Z_{V(3)} 341; *karvelis mažasai* GD₍₁₉₃₂₎ 69; *karvelis mėlynasai* ZSTŽ 73; *karvelis mėlynasis* Z_A 468, Z_V 153, Z_{V(3)} 314; *karvelis naminis* ZSTŽ 73; *karvelis uoksinis* Z_A 523, Z_{V(3)} 359; *kielė baltoji* ZSTŽ 74, K₍₁₉₃₆₎ 61 (*kiela baltoji* Z_A 513); *kielė geltonoji* ZSTŽ 74 (*kiela geltonoji* Z_A 513); *kikilis laibakojis* SGZ 158; *kiras mažasis* Z_A 543; *kirlis raudonasis* Z_A 495; *kirlys paprastasai* ZSTŽ 75; *kirlys raudonasai* ZSTŽ 75; *kovas baltasnapis* Z_A 502; *kregždė krantinė* Z_A 510; *kregždė miestinė* Z_A 510; *kregždė šelmeninė* Z_A 509; *kregždė urvinė* ZSTŽ 76; *kryklė dryžgalvė* ZSTŽ 77; *kryklė rudgalvė* ZSTŽ 77; *kurapka pilkoji* Z_A 528, Z_{V(3)} 348; *kurapka paprastoji* K₍₁₉₃₆₎ 21; *lakštingala paprastoji* Z_A 507; *lalis paprastasis* Z_{V(3)} 372 (*lalys paprastasis* Z_A 516, Z_{V(3)} 372); *lėlis europinis* GD₍₁₉₃₅₎ 49; *lingė balinė* ZSTŽ 79, Z_A 495; *lingė nendrinė* Z_V 198, Z_{V(3)} 346; *lingė pievinė* ZSTŽ 79; *malata žalioji* K₍₁₉₃₆₎ 39; *malata žiloji* K₍₁₉₃₆₎ 39; *medšarka didžioji* ZSTŽ 79; *medšarka mažoji* ZSTŽ 79; (*medšarkė didžioji* Z_A 505); (*medšarkė mažoji* Z_A 506); *medšarkė raudongalvė* Z_A 506; *meleta juodoji* Z_A 519, Z_{V(3)} 366; (*meleta žalioji* Z_A 521, Z_{V(3)} 366); *musinė pilkoji* Z_A 513; *naras kuoduotasis* Z_A 545, Z_{V(3)} 333; *naras mažasis* Z_A 546, Z_{V(3)} 333; *papūga pilkoji* Z_A 522, Z_V 218; *pelėda ausytoji* ZSTŽ 82, Z_A 500; *pelėda balinė* ZSTŽ 82; *pelėda baltoji* ZSTŽ 82, Z_A 500; *pelėda laplandinė* Z_V 208, Z_{V(3)} 381; *pelėda liepsnotoji* Z_A 498; *pelėda miškinė* Z_A 500; *pelėda naminė* Z_V 187, Z_{V(3)} 362; *pelekanas garbiniuotasai* ZSTŽ 82; *pelikonas paprastasis* Z_A 544; *pingvinas patagoninis* Z_A 546, Z_{V(3)} 333; *pempė kuoduotoji* GD₍₁₉₃₃₎ 33; *plikis dvėsleninis* ZSTŽ 83; *pova kuoduotoji* Z_A 527; *rustagė juodgalvė* ZSTŽ 84; *purplelis paprastasis* Z_A 523, Z_{V(3)} 359; *rustagė sodinė* ZSTŽ 84; *sakalas vieversinis* ZSTŽ 84, Z_A 495; *sėjikas paprastasai* ZSTŽ 84; *semenėlė beržinė* Z_A 513; *slanka miškinė* K₍₁₉₃₆₎ 93; *sniegena paprastoji* Z_A 513; *strazdas mažasai* ZSTŽ 86; *strazdas mažasis* Z_A 507;

strutis dvipirštis Z_A 490, Z_V 214, Z_{V(3)} 331; *suopis apželtakojis* Z_A 495; *suopis paprastasis* Z_A 493, Z_V 185, Z_{V(3)} 342; *svyrulys juodasis* Z_A 515, Z_{V(3)} 371; *špokas vandeninis* Z_A 507; *tetervinas baltasis* Z_A 528; *tetervinas laukinis* Z_A 527; *tilvikas balinis* Z_A 534, Z_{V(3)} 357; *tilvikas didysis* Z_A 534, Z_{V(3)} 357; *tilvikas mažasai* ZSTŽ 88; *tilvikas pievinis* ZSTŽ 88; *vanagas karvelinis* Z_A 495; *vanagas paukštinis* ZSTŽ 88; *vanagas širšinis* ZSTŽ 88; *vanagas visuotinas* Z_A 495; *vanagas vištinis* ZSTŽ 89; *varna jūrinė* ZSTŽ 89; *varna pilkoji* ZSTŽ 89, Z_A 503, Z_V 200, Z_{V(3)} 374; *varnėnas paprastasis* Z_A 503, Z_V 194, Z_{V(3)} 376; *vieversėlis dirvinis* Z_A 510, K₍₁₉₃₅₎ 102; *vieversis dirvinis* K₍₁₉₃₅₎ 102 (*vieversys dirvinis* ZSTŽ 89); *vieversis kuoduotasai* K₍₁₉₃₅₎ 105; *višta naminė* ZSTŽ 90, Z_A 525, Z_V 174, Z_{V(3)} 346; *vištaitė vandeninė* ZSTŽ 90; *vyturys kuoduotasai* ZSTŽ 90; *žąsis naminė* ZSTŽ 91; *žylė balinė* ZSTŽ 91; *žylė didžioji* ZSTŽ 91, Z_A 504, Z_{V(3)} 378; *žylė juodagalvė* ZSTŽ 91, Z_A 505; *žylė kuoduotoji* ZSTŽ 91, Z_A 505; *žylė mėlynoji* ZSTŽ 91, Z_A 505; *žiubė pilkakaklė* ZSTŽ 91; *žuvėda paprastoji* Z_A 542, Z_{V(3)} 357; *žuvėda sidabruotoji* Z_A 543, Z_{V(3)} 358; *žylė pilkoji* ZSTŽ 91; *žylė uodeguotoji* ZSTŽ 92, Z_A 505; *žylė žydroji* Z_A 505; *žvirblis naminis* ZSTŽ 92, Z_A 500, Z_V 198, Z_{V(3)} 372.

- b) Dvižodžiai paukščių vardai, kurių rūšinis pažymynys yra daiktavardžio vienaskaitos vardininko linksnis, yra vartojami daug rečiau (rasti 25 varadai). Pavyzdžiui: *antis švilpikė* ZSTŽ 64; *arelis rėksnys* ZSTŽ 65; *čivilis vienuolis* Z_A 511; *gaidelis peštukas* K₍₁₉₃₆₎ 96; *gulbė giesmininkė* ZSTŽ 71, Z_A 541, SGZ 134; *gulbė nebylė* Z_{V(3)} 341; *karvelis bubinas* Z_A 488, Z_V 174, Z_{V(3)} 330; *karvelis keleivis* ZSTŽ 73, Z_A 523, Z_{V(3)} 359, SGZ 150; *karvelis uldukas* Z_V 194; *karvelis verplys* Z_A 488, Z_V 174, Z_{V(3)} 330; *kėkštas nelaimėlis* ZSTŽ 74; *kregždė sodietė* Z_{V(3)} 378, GD₍₁₉₃₃₎ 83; *medšarkė devynžūdis* Z_A 506; *sakalas keleivis* ZSTŽ 84; *sakalas pustelga* SGZ 168; *sėjikas kvaišis* SGZ 144; *strazda čekšdaina* ZSTŽ 85; *strazdas čerkšlė* ZSTŽ 85; *strazdas čerkšlys* Z_A 507; *strazdas lipikas* Z_A 507; *tetervinas kurtinys* Z_A 528; (*tetervinas kurtinis* K₍₁₉₃₆₎ 21); *tilvikas paputėlis* Z_V 184, Z_{V(3)} 341; *vanagas rudokas* ZSTŽ 88; *vieversis kuodys* K₍₁₉₃₅₎ 105.
- c) Rasti tik septyni vardai, kurių rūšinis epitetas yra daiktavardžio vienaskaitos (6 vardai) arba labai retai daugiskaitos (1 vardas) kilmininko linksnis. Pavyzdžiui: *vasaros karaliukas* SGZ 160; *rojaus paukštis* Z_A 513; *Indijos siuvėjas* SGZ 125; *kinų siuvėjas* SGZ 125; *pragaro starkus* MG₍₁₉₃₀₎ 6, sin.; *saulės sūnus* ZSTŽ 84, Z_A 545, SGZ 137; *dirvos vieversėlis* SGZ 158; *Bankyvo višta* Z_A 525, Z_V 174, Z_{V(3)} 346, SGZ 144.

- d) Rasti tik du paukščių vardai, kurių rūšinis pažyminy yra būdvardis, pvz.: *lakštingala vakarė* Z_A 507, Z_{V(3)} 378; *tetirvinas juodulis* SGZ 147.
2. Dvižodžių rūšių vardų sinonimų yra beveik du kartus mažiau (rastas 101 vardas) nei oficialių vardų.
- a) Didžiąją dalį sinonimų sudaro tie vardai, kurių rūšinis pažyminy yra būdvardis (71 vardas). Pavyzdžiui: *antis medinoji* ZSTŽ 64, sin.; *balandis keršpetis* ZSTŽ 65, sin.; *balandis mėlynasis* Z_V 153, sin., Z_{V(3)} 314, sin.; *balandis laukinis* ZSTŽ 65, sin.; *balandis medinis* ZSTŽ 66, sin.; *balandis mėlynasai* Z_A 468, sin.; *čyžyla didžioji* ZSTŽ 67, sin.; *čyžyla mėlynoji* ZSTŽ 68, sin.; *čiurlys juodasis* Z_{V(3)} 371, sin.; *dagilėlis alksninis* ZSTŽ 68, Z_A 513, sin.; *gaidys medinis* ZSTŽ 69, sin.; *gandras juodasai* ZSTŽ 69, sin., MG₍₁₉₃₀₎ 1; *genys didžiasai* ZSTŽ 70, sin.; *genys juodasai* ZSTŽ 70, sin.; *genys mažokas* ZSTŽ 70, sin.; *genys raudongalvis* ZSTŽ 70, sin., Z_A 519, sin.; *genys vidutinis* ZSTŽ 70, sin., Z_A 521, Z_{V(3)} 366; *genšė pilkoji* Z_A 535, sin.; *gužas baltasis* Z_{V(3)} 334, sin.; *karvelis keršinis* ZSTŽ 73, sin.; *karvelis medinis* ZSTŽ 73, sin.; *karvelis moliūgas* ZSTŽ 73, sin.; *karvelis vidutinis* ZSTŽ 73, sin.; *karvelis žeminis* ZSTŽ 73, sin., Z_A 523, Z_{V(3)} 350; *kėkštys juodasai* ZSTŽ 74, sin.; *kielė mėlynoji* ZSTŽ 74, sin.; *kirlė paprastoji* Z_{V(3)} 357, sin.; *kirlys juodasai* ZSTŽ 74, sin.; *knyvė kuoduotoji* GD₍₁₉₃₃₎ 33, sin.; *kovas baltasnukis* Z_A 502, sin.; *kregždė dūminė* ZSTŽ 76, sin.; *kregždė naminė* ZSTŽ 76, sin.; *kregždė uolinė* ZSTŽ 76, sin.; *kregždė žeminė* ZSTŽ 77, sin.; *kryklė laukinė* ZSTŽ 77, sin.; *lalis panaktinis* Z_{V(3)} 372, sin.; (*lalys panaktinis* Z_A 516, sin., Z_{V(3)} 372, sin.); *malėta juodoji* ZSTŽ 79, sin.; *malėta žalioji* ZSTŽ 79, sin.; *nykščiuukas geltongalvis* ZSTŽ 80, sin.; *nykščiuukas raudongalvis* ZSTŽ 80, sin.; *rustagė vanaginė* ZSTŽ 84, sin.; *skujokas kumpasnapis* ZSTŽ 85, sin.; *slanka girinė* ZSTŽ 85, sin., SGZ 143, sin.; *slanka mažoji* ZSTŽ 85, sin. SGZ 144, sin.; *starkas miškinis* ZSTŽ 85, sin.; *strausas dvipirštis* Z_A 490, sin., Z_{V(3)} 331, sin.; *strazdas didžiasai* ZSTŽ 85, sin.; *strazdas juodasai* ZSTŽ 85, sin.; *strazdas raibasai* ZSTŽ 86, sin.; *strutis tripirštis* Z_A 493, sin., SGZ 130; *šnekutis paprastasis* Z_{V(3)} 376, sin.; *špokas paprastasis* Z_{V(3)} 376, sin.; *švikšta vanaginė* ZSTŽ 87, sin.; *tetirvinas baltasai* ZSTŽ 87, sin.; *tilvikas didžiasai* ZSTŽ 87, sin.; *tilvikas girinis* ZSTŽ 87, Z_A 533, sin., Z_{V(3)} 356, sin.; *tilvikas laukinis* ZSTŽ 88, sin.; *vanagas baltasubinis* ZSTŽ 75, sin.; *vanagas kiškinis* ZSTŽ 88, sin.; *vanagas pelinis* Z_A 494, sin., Z_V 185, sin., Z_{V(3)} 342, sin.; *varna juodoji* ZSTŽ 89, sin., Z_A 503; *varna žalioji* ZSTŽ 89, sin.; *varnelė mažoji* ZSTŽ 89, sin.; *vieversėlis kuoduotasis* Z_A 511, sin.;

vieversėlis miškinis Z_A 511, sin.; *višta medinė* ZSTŽ 90, sin.; *žąsis laukinė* Z_A 541, Z_{V(3)} 341, SGZ 133, sin.; *žylė melsvoji* ZSTŽ 91, sin.; *žuvėda paprastoji* ZSTŽ 92, sin.; *žuvininkas mėlynasai* ZSTŽ 92, sin.

- b) Keturis kartus mažiau (rasta 17 vardų) vartojama paukščių vardų, kurių rūšinis epitetas yra daiktavardžio vienaskaitos (12 vardų) arba daugiskaitos (5 vardai) kilmininko linksnis. Pavyzdžiui: *marčios brolis* GD₍₁₉₃₂₎ 65, sin.; *miško daktaras* Z_{V(3)} 364, sin.; *bado gegutė* Z_A 518, sin., K₍₁₉₃₄₎ 112, sin.; *mūsų gegutė* K₍₁₉₃₄₎ 109, sin.; *žydų gegutė* K₍₁₉₃₄₎ 109, sin., TD 285, sin.; *avių kielė* K₍₁₉₃₆₎ 64, sin.; *galvijų kielė* K₍₁₉₃₆₎ 64, sin.; *ledo metėja* K₍₁₉₃₆₎ 64, sin.; *Amerikos nandu* SGZ 130, sin.; *dangaus oželis* ZSTŽ 68, sin.; *Dievo oželis* ZSTŽ 68, sin.; *perkūno oželis* K₍₁₉₃₆₎ 96; *bado paukštis* Z_A 518, sin.; *velnio paukštis* GD₍₁₉₃₅₎ 62, sin.; *nakties šašuolietis* ZSTŽ 86, sin.; *arimų vyrelis* K₍₁₉₃₆₎ 61, sin.; *dirvos vyturys* SGZ 158, sin.
- c) Šiek tiek rečiau (rasta 13 vardų) vartojami sinonimai, kurių rūšinis epitetas yra daiktavardžio vienaskaitos vardininko linksnis. Pavyzdžiui: *karvelis keršulis* GD₍₁₉₃₂₎ 65, sin.; *karvelis mėlynis* GD₍₁₉₃₂₎ 68, sin.; *kregždė miestietė* GD₍₁₉₃₃₎ 83, DG₍₁₉₃₃₎ 87, sin.; *paukštis kupranugaris* Z_{V(3)} 332, sin.; *paukštis verbliūgas* Z_A 491, sin.; *starkus kunigas* MG₍₁₉₃₀₎ 6, sin.; *strazdas giesmininkas* ZSTŽ 85, sin., Z_A 507, Z_{V(3)} 378, SGZ 160; *švikšta daržininkė* SGZ 160, sin.; *tetervinas juodulis* K₍₁₉₃₆₎ 21, Z_V 179, sin.; *tetirvinas kurtinys* ZSTŽ 87, sin.; *tilvikas mušeika* ZSTŽ 88, Z_A 535, sin., Z_{V(3)} 357, sin., SGZ 144; *vanagas klykuolis* Z_A 494, sin.; *vanagas peliogaudis* ZSTŽ 88, sin.; *žylė nevidonė* ZSTŽ 91, sin., SGZ 159.
3. Trečiai grupei priskiriami dvižodžių paukščių rūšių vardų sintaksiniai variantai (110 vardų). Kalbotyroje sintaksiniais variantais vadinami žodžių junginiai, kurie yra vienodos leksinės sudėties ir gramatinės sandaros [Valiutytė, 1998: 9, 11]. Kaip jau buvo minėta, J. Eliosonas greta vartoja paukščių vardus, kurių rūšiniai pažyminiai eina po genties (67 proc.) arba prieš genties vardą (33 proc.), pvz.: *balandis medinis* ZSTŽ 66, sin. ir *medinis balandis* ZSTŽ 72, sin.; *gandras juodasai* ZSTŽ 69, sin., MG₍₁₉₃₀₎ 1 ir *juodasai gandras* MG₍₁₉₃₀₎ 1; *žąsis laukinė* Z_A 541, Z_{V(3)} 341, SGZ 133, sin. ir *laukinė žąsis* SGZ 133. Kadangi pavadinimai, kurių rūšinis pažyminys eina prieš genties vardą (33 proc.), yra retesni, todėl jie darbe ir laikytini variantais.
- a) Beveik visi (107 vardai) sintaksiniai variantai yra tie vardai, kurių rūšiniai pažyminiai yra būdvardžiai. Pavyzdžiui: *laukinė antis* SGZ 131, TD 249; *naminė antis* TD 249, SGZ 131;

keršpetis balandis ZSTŽ 72, sin.; *medinis balandis* ZSTŽ 72, sin.; *juodagalvė čyžyla* ZSTŽ 91, sin.; *kuoduotoji čyžyla* ZSTŽ 91, sin.; *didysai genys* TD 257; *didysis einys* Z_{V(3)} 356; *mažasis einys* Z_{V(3)} 356; *medinis gaidys* ZSTŽ 69, sin.; *baltasai gandrai* ZSTŽ 68, sin., TD 252; *baltasis gandrai* Z_V 213, SGZ 138; *juodasis gandrai* SGZ 139; *juodasai gandrai* MG₍₁₉₃₀₎ 1; *pilkasis garnys* SGZ 139; *raiboji gegutė* K₍₁₉₃₄₎ 103, TD 255; *didysis genys* SGZ 151, sin.; *juodasai genys* K₍₁₉₃₆₎ 39, TD 257; *juodasis genys* SGZ 152, sin.; *geltonmargis genys* SGZ 152; *margasai genys* K₍₁₉₃₆₎ 40, sin.; *margasis genys* Z_V 192, sin., Z_{V(3)} 364, sin.; *vidutinis genys* SGZ 152, sin.; *žaliasai genys* K₍₁₉₃₆₎ 41; *žaliasis genys* SGZ 152; *žeminis genys* K₍₁₉₃₆₎ 41, sin.; *pilkoji gervė* TD 257; *kurčioji gulbė* SGZ 134; *baltakaklis karvelis* GD₍₁₉₃₂₎ 65, sin.; *didysai karvelis* GD₍₁₉₃₂₎ 65; *keršinis karvelis* ZSTŽ 72, sin.; *laukinis karvelis* SGZ 148, TD 258; *mažasis karvelis* SGZ 150; *medinis karvelis* ZSTŽ 72, sin.; *mėlynasai karvelis* TD 258; *mėlynasis karvelis* SGZ 150, sin.; *naminis karvelis* SGZ 148, TD 262; *paštinis karvelis* Z_A 488, Z_V 173, Z_{V(3)} 330; *vidutinis karvelis* SGZ 150; *žeminis karvelis* SGZ 150; *juodasai kėkštys* ZSTŽ 83, sin.; *baltoji kielė* SGZ 160; *mėlynoji kielė* ZSTŽ 74, sin., TD 262; *upelinė kielė* K₍₁₉₃₆₎ 61, sin.; *paprastasai kirlys* ZSTŽ 74, sin.; *baltoji kregždė* SGZ 161, sin.; *bokštinė kregždė* Z_A 515, sin., Z_{V(3)} 371, sin.; *dūminė kregždė* ZSTŽ 76, sin.; *krantinė kregždė* GD₍₁₉₃₃₎ 91, sin.; *langinė kregždė* DG₍₁₉₃₃₎ 87, sin.; *naminė kregždė* ZSTŽ 76, sin., DG₍₁₉₃₃₎ 87; *smėlinė kregždė* GD₍₁₉₃₃₎ 91, sin.; *pastoginė kregždė* DG₍₁₉₃₃₎ 87, sin.; *šelmaninė kregždė* SGZ 160; *uolinė kregždė* ZSTŽ 76, sin., SGZ 161, sin.; *trumpauodegė kregždė* SGZ 161; *urvinė kregždė* SGZ 161; *žeminė kregždė* GD₍₁₉₃₃₎ 91, sin.; *dryžgalvė kryklė* ZSTŽ 64, sin.; *juodoji malėta* ZSTŽ 76, sin.; *žalioji malėta* ZSTŽ 70; *geltongalvis nykščiuukas* ZSTŽ 72, sin.; *raudongalvis nykščiuukas* ZSTŽ 72, sin.; *laimingasis paukštis* MG₍₁₉₃₀₎ 6, sin.; *garbiniuotasis pelikonas* SGZ 136; *paprastasis sėjikas* SGZ 144; *kumpasnapis skujokas* ZSTŽ 85, sin.; *miškinis starkas* ZSTŽ 69, sin.; *didysis strazdas* ZSTŽ 65; *juodasis strazdas* Z_A 506, SGZ 160; *juodasai strazdas* ZSTŽ 80, sin.; *raibasis strazdas* ZSTŽ 65, sin.; *baltasis tetervinas* Z_V 208, Z_{V(3)} 351, K₍₁₉₃₆₎ 21; *baltasai tetirvinas* ZSTŽ 90, sin.; *didžiasai tetirvinas* ZSTŽ 87; *didysis tilvikas* SGZ 144; *pievinis tilvikas* SGZ 144; *laukinis titilvikas* ZSTŽ 75, sin.; *paukštinis vanagas* K₍₁₉₃₄₎ 107; *vištinis vanagas* SGZ 167; *žvirblinis vanagėlis* SGZ 168, sin.; *baltoji varna* Z_A 542, sin.; *juodoji varna* ZSTŽ 75, sin.; *jūrinė varna* Z_A 545; *pilkoji varna* TD 312; *žalioji varna* ZSTŽ 91, sin.; *mažoji varnelė* ZSTŽ 78, sin.; *kuoduotasis vieversis* K₍₁₉₃₅₎ 105, sin.;

(*kuoduotasis vieversys* SGZ 159); *netikrasis vieversis* K₍₁₉₃₅₎ 105, sin.; *šiukšlinis vieversis* K₍₁₉₃₅₎ 105, sin.; *dirvinis vieversys* TD 315; *medinė višta* ZSTŽ 90, sin.; *naminė višta* Z_A 526, SGZ 144, TD 325; *laukinė vištelė* K₍₁₉₃₆₎ 21, sin., Z_A 528, sin., Z_V 180, sin., Z_{V(3)} 348 sin.; *vandeninė vištelė* Z_A 535, Z_{V(3)} 357; *vandeninė vištytė* K₍₁₉₃₆₎ 57, sin.; *kuoduotasai vyturys* ZSTŽ 78, sin.; *laukinė žąsis* SGZ 133; *naminė žąsis* TD 335; *pilkoji žąsis* SGZ 133; *didžioji žylė* ZSTŽ 67, sin.; *kuoduotoji žylė* ZSTŽ 67, sin.; *mėlynoji žylė* ZSTŽ 68, sin.; Z_V 220; *melsvoji žylė* SGZ 159; *laukinis žvirblis* K₍₁₉₃₄₎ 117; *naminis žvirblis* SGZ 157, K₍₁₉₃₄₎ 117.

- b) Labai retai (rasti 3 vardai) vartojami tų vardų sintaksiniai variantai, kurių rūšiniai pažyminiai yra daiktavardžio vienaskaitos vardininko linksnis. Pavyzdžiui: *sodietė kregždė* SGZ 160, sin.; *ausuotė pelėda* SGZ 168; *kuoduotė žylė* SGZ 159.

Trižodžiai paukščių rūšių vardai

Trižodžių paukščių rūšių vardų nėra daug, rasti 22 vardai, iš jų pusė yra oficialūs, kiti – jų variantai.

1. Didžiąją oficialių vardų dalį (8 vardai) sudaro tie paukščių pavadinimai, kurių abu rūšiniai pažyminiai yra būdvardžiai, pvz.: *genys didysai margasai* K₍₁₉₃₆₎ 39; *genys margasai mažasai* K₍₁₉₃₆₎ 39; *genys margasai vidutinis* K₍₁₉₃₆₎ 39; *karvelis uolinis mėlynasai* ZSTŽ 72; *kregždė šelmeninė ilgauodegė* ZSTŽ 76; *vištelė baltoji laukinė* ZSTŽ 90; *vištelė laukinė raiboji* ZSTŽ 90; *žąsis laukinė pilkoji* ZSTŽ 91. Rasti tik trys vardai, kurių vienas rūšinis pažyminys yra būdvardis, o kitas – tikrinio daiktavardžio vienaskaitos kilmininko linksnis, pvz.: *strutis dvipirštis Afrikos* ZSTŽ 86; *strutis tripirštis Amerikos* ZSTŽ 86; *višta laukinė Bankyvo* ZSTŽ 90.
2. Didesnę dalį (7 vardai) trižodžių paukščių vardų variantų sudaro pavadinimai, kurių abu rūšiniai pažyminiai yra būdvardžiai, pvz.: *didysai margasai genys* K₍₁₉₃₆₎ 39; *didysis margasis genys* Z_V 190, Z_{V(3)} 364; *laukinis karvelis didysis* SGZ 149; *uolinis mėlynasis karvelis* SGZ 148, sin.; (*mėlynasis uolinis karvelis* SGZ 148, sin.); *paprastoji papūga pilkoji* SGZ 155; *baltoji laukinė vištelė* SGZ 147; *pilkoji laukinė vištelė* SGZ 146. Kitą dalį trižodžių vardų sudaro pavadinimai, kurių vienas rūšinis epitetas yra būdvardis, o kitas – daiktavardžio vienaskaitos arba daugiskaitos kilmininko linksnis, pvz.: *mėlynoji miestų kregždė* SGZ 161, sin.; *dvipirštis Afrikos strutis* SGZ 129; *žaliakojė nendrynų vištytė* K₍₁₉₃₆₎ 57.

Keturžodžiai paukščių rūšių vardai

Rasti tik du keturžodžiai vardai, kurių vienas yra oficialus, o kitas – sintaksinis variantas, pvz.: *kregždė miestų mėlynoji trumpauodegė* ZSTŽ 76; *miestų mėlynoji trumpauodegė kregždė* ZSTŽ 66. Kaip matyti, abiejų vardų du rūšiniai epitetai yra būdvardžiai, o vienas – daiktavardžio daugiskaitos kilmininko linksnis.

Lyginant J. Elisono vartojamus bei rastus T. Ivanausko ir „Lietuvos faunos“ knygoje paukščių rūšių vardus, matyti, kad gauti duomenys yra panašūs. Pastarosiose knygoje vienažodžiai paukščių rūšių vardai sudaro 43 proc., dvižodžiai – 55 proc., trižodžiai – 2 proc. visų rūšių vardų. Keturžodžių pavadinimų šiose knygoje nerasta. Kaip jau buvo minėta, J. Elisono zoologijos darbuose rasta 47 proc. vienažodžių rūšių vardų. Dvižodžiai vardai sudaro 50 proc., trižodžiai – 2,7 proc., o keturžodžiai – 0,3 proc. rūšių vardų.

Lyginant J. Elisono zoologijos darbuose ir „Lietuvos faunoje“ bei T. Ivanausko knygoje „Lietuvos paukščiai“ rastų vardų sudarymą, matyti, kad būrių, šeimų ir pošeimų vardai* yra sudaromi panašiai (žr. 2 lentelę). „Lietuvos faunoje“ ir T. Ivanausko knygoje vienažodžiai būrių vardai, kurie remiasi daiktavardžio daugiskaitos vardininko linksnium, sudaro net 86 proc., o J. Elisono zoologijos darbuose 46 proc. Be to, tiek pat yra vienažodžių būrių vardų, kurie yra priesagos *-iniai* vediniai, o minėtose paukščių knygoje tokių vardų tėra 14 proc. Šiek tiek skiriasi ir vienažodžių šeimų bei pošeimų vardų raiškos įvairumas, pavyzdžiui, iš J. Elisono vartojamų šeimų bei pošeimų vardų visi yra daiktavardžio daugiskaitos vardininko linksniai, o „Lietuvos faunoje“ ir T. Ivanausko knygoje tokie vardai sudaro 47 proc., nes daugiau nei pusė (53 proc.) vardų yra priesagos *-iniai* vediniai. Dvižodžiams šeimų ir pošeimų vardams sudaryti visose minėtose knygoje vartojami daugiskaitos vardininko linksnio daiktavardžiai bei priesagos *-iniai* vediniai.

Visuose minėtuose veikaluose vienažodžiai rūšių vardai visada remiasi daiktavardžio vienskaitos vardininku. Iš dvižodžių rūšių vardų dažniausiai vartojami tie, kurių rūšiniai epitetai yra būdvardžiai: J. Elisono darbuose tokie vardai sudaro net 83 proc., o T. Ivanausko paukščių knygoje ir „Lietuvos faunoje“ – 53 proc. visų dvižodžių rūšių vardų. Iš trižodžių vardų populiariausi yra tie, kurių abu rūšiniai pažyminiai yra būdvardžiai (atitinkamai 72 proc. ir 77 proc.).

* Nėra lyginami poklasių ir grupių vardai, nes „Lietuvos faunoje“ ir T. Ivanausko knygoje „Lietuvos paukščiai“ tokie taksonominiai vienetai neskiriami.

2 lentelė. Vienažodžių paukščių būrių, šeimų bei pošeimų vardų raiška paukščių knygose.

Taksono rangas	Vienažodžių vardų raiška	J. Elisono vartojamų vardų skaičius (procentais)	LP, LF* vartojamų vardų skaičius (procentais)
Būrių vardai	dkt. dgs. vard.	46	86
	<i>-iniai</i> vediniai	46	14
Šeimų bei pošeimų vardai	dkt. dgs. vard.	100	47
	<i>-iniai</i> vediniai	-	53
Rūšių vardai	dkt. vns. vard.	100	100

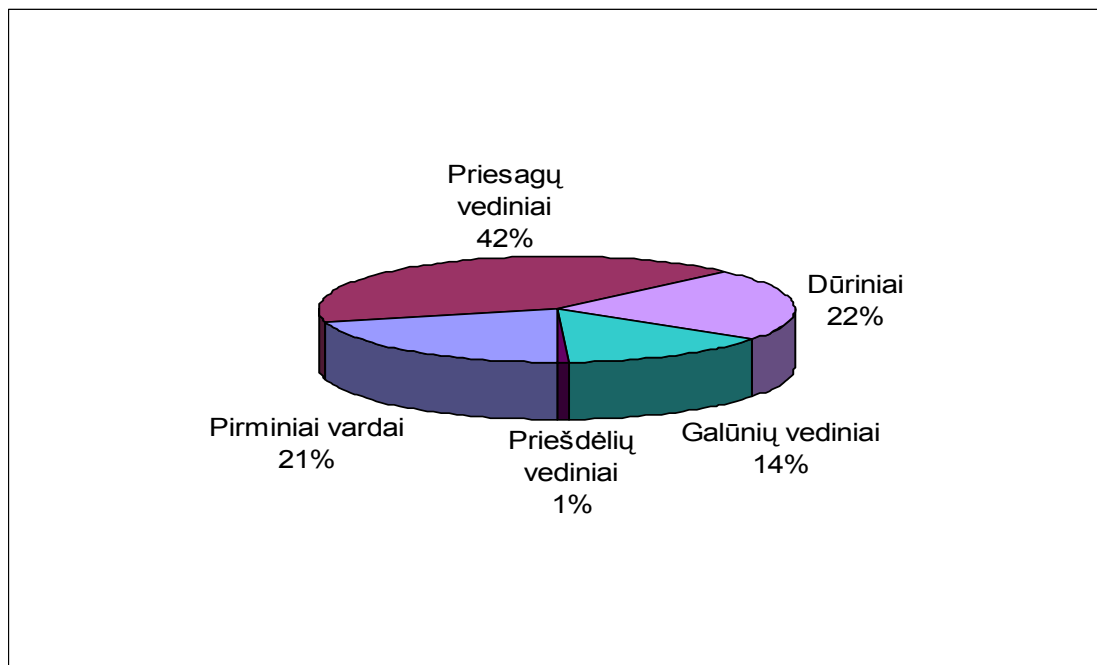
Apibendrinamosios išvados

1. Poklasių vardai yra sudaromi įvairiai, nėra vienodų taisyklių, kurių būtų laikomasi. Visi grupių pavadinimai yra dūriniai, kurių pirmas sandas – genties, o antras – klasės (*paukštis*) vardas. Didžioji dalis vienažodžių būrių vardų yra priesagos *-iniai* vediniai arba daiktavardžio daugiskaitos vardininko linksniai (po 46 proc.). Iš dvižodžių būrių vardų dažnesni (55 proc.) pavadinimai, kurių pirmas dėmuo yra klasės vardas (*paukštis*), o antras – priesagos *-inis* vedinys.
2. Visi vienažodžiai šeimų ir pošeimų vardai yra daugiskaitos vardininko linksnio daiktavardžiai, dauguma dvižodžių pavadinimų taip pat yra daugiskaitos vardininko linksnio daiktavardžiai arba priesagos *-iniai* vediniai (po 40 proc.).
3. Pusė paukščių rūšių vardų yra dvižodžiai, vienažodžiai vardai sudaro 47 proc. visų rūšių vardų.
4. Vienažodžiai rūšių pavadinimai visada remiasi daiktavardžio vienaskaitos vardininku. Didžiąją dalį (83 proc.) dvižodžių rūšių vardų sudaro tie pavadinimai, kurių rūšiniai pažyminiai yra būdvardžiai, 11 proc. vardų, kurių rūšiniai epitetai yra daiktavardžio vardininko, 6 proc. – kilmininko linksniai. Iš trižodžių rūšių vardų dažniausiai (72 proc.) vartojami tie vardai, kurių abu rūšiniai pažyminiai yra būdvardžiai.
5. Daugiau nei pusę (67 proc.) J. Elisono zoologijos darbuose pateiktų paukščių rūšių vardų sudaro tie pavadinimai, kurių pirmas eina genties vardas, o paskui – rūšinis pažyminys.

* LP – T. Ivanausko monografija „Lietuvos paukščiai“, LF – knyga „Lietuvos fauna“.

PAUKŠČIŲ VARDŲ DARYBA

Sinchroninė žodžių daryba yra „vienu laiku <...> kalboje (dažniausiai dabartinėje) esančių elementų sistemos <...> struktūrinis funkcinis tyrinėjimas <...>“. Tuo ji skiriasi nuo diachroninės žodžių darybos, kurios pagrindinis principas yra tyrinėti „genetiniu aspektu, nesiremiant vienalaikiais darybos santykiais tarp žodžių <...>“ [Urbutis, 1978: 30 – 31]. Šiame skyriuje aptariami sinchroniniai nagrinėjamų žodžių darybos santykiai*. Pirmiausiai analizuojami pagrindiniai rūšių vardų dėmenys, kurie dažniausiai yra genties vardai. Jie skirstomi į pirminius vardus, priesagų, galūnių, priešdėlių vedinius ir dūrinius. Patys pirmieji pateikiami pirminiai žodžiai, darinių analizė pradedama nuo gausiausios grupės – priesagų vedinių, vėliau aptariami dūriniai, galūnių ir priešdėlių vediniai. Atskirai nagrinėjami rūšiniais pažymintais einantys dėmenys – jų semantinės grupės ir daryba.

2 pav. Paukščių vardų darybos būdai.

* Retais atvejais pateikiamas ir etimologinis paukščio vardo aiškinimas.

Vienažodžių vardų daryba

Kaip matyti iš diagramos (žr. 2 pav.) didžiausią dalį (42 proc.) vienažodžių paukščių rūšių vardų sudaro priesagų vediniai. Tokia tendencija yra pastebima darant naujus terminus (terminologijos naujadarus) [Keinys 1980: 67], be to, „terminų daryba, kaip ir apskritai visa lietuvių kalbos žodžių daryba, didžiaja dalimi yra priesaginė (apie 70 %)“ [Keinys 1980: 70]. Gausią grupę vienažodžių paukščių rūšių vardų sudaro pirminiai žodžiai (21 proc.) ir dūriniai (22 proc.). Galūnių vediniai vartojami šiek tiek rečiau, jie sudaro 14 proc. visų vienažodžių rūšių vardų. Labai reti yra priešdėlių vediniai, kurių tėra 1 proc.

Pirminiai paukščių vardai

Kaip jau buvo minėta, pirminiai paukščių rūšių vardai sudaro 21 proc. visų vienažodžių vardų (rasta 51 ir 19 jų variantų), pvz.: *albatrosas* ZSTŽ 64, Z_A 543, Z_V 358, SGZ 135; *antis* Z_V 176, SGZ 131; *apuokas* STŽ 65, Z_A 500, SGZ 169, TD 250; *balandis* TD 258, sin.; *gaga* Z_A 541; *gaidys* ZSTŽ 69, sin.; *gandras* Z_A 537, TD 252, Z_V 208, Z_{V(3)} 334, SGZ 138, (variantas *gandrys* ZSTŽ 69, sin.); *garnys* Z_A 535, Z_{V(3)} 335; *genys* TD 257; *genšė* ZSTŽ 70, sin., (variantai *genžė* ZSTŽ 70, sin.; *geršė* ZSTŽ 70, sin.; *gežė* ZSTŽ 70, sin.); *gervė* Z_A 531; *dūkas* ZSTŽ 68, sin.; *dusas* Z_A 516, sin., Z_{V(3)} 372, sin.; *gužas* ZSTŽ 71, sin., Z_A 537, sin., Z_V 208, sin.; *irbė* SGZ 146, sin., (variantai *jerbia* ZSTŽ 71, sin.; *jerubė* SGZ 146; *virbė* ZSTŽ 90, Z_A 528, Z_{V(3)} 351, K₍₁₉₃₆₎ 21); *karvelis* GD₍₁₉₃₂₎ 65, Z_V 153, sin.; *kėkštas* ZSTŽ 74, Z_A 503, Z_V 198, SGZ 163, TD 262, (variantas *kėkštys* ZSTŽ 74, sin.); *kielė* SGZ 160, (variantas *kiela* TD 263); *kikilis* ZSTŽ 74, TD 264; *kirlė* ZSTŽ 74, Z_A 542, sin., Z_{V(3)} 357, sin.; *kovas* ZSTŽ 75, Z_{V(3)} 376, SGZ 163, (variantas *kova* ZSTŽ 75, sin.); *kragas* ZSTŽ 76, Z_A 535, sin., Z_{V(3)} 357, sin.; *kregždė* TD 264 (variantas *skregždė* Z_A 509, sin.); *kriugždas* ZSTŽ 77, sin., Z_A 510, sin., SGZ 161, sin.; *kuosa* ZSTŽ 78, Z_A 503, Z_{V(3)} 376, TD 279, (variantas *kuosas* ZSTŽ 78, sin.); *kurapka* ZSTŽ 78, sin., Z_A 528, TD 279, SGZ 146; *meleta** GZ 152, sin. (variantas *malata*); *putpelė* ZSTŽ 83, Z_A 529, Z_{V(3)} 351, SGZ 146, K₍₁₉₃₆₎ 21; *rašis* ZSTŽ 83, Z_A 503; *sakalas* K₍₁₉₃₅₎ 103; *sparis* ZSTŽ 85, sin.; *starkas* TD 253, sin. (variantas *starkus* ZSTŽ 85, sin., Z_A 537, sin., Z_V 208, sin.); *starta* ZSTŽ 85, Z_A 513, SGZ 158, TD 300; *strazdas* SGZ 160, Z_A 506; *svirbas* ZSTŽ 86, Z_A 513; *šarka* ZSTŽ 86, Z_A 503, Z_{V(3)} 376, SGZ 163, TD 303; *špokas* ZSTŽ 87, sin., Z_A 503, sin., K₍₁₉₃₅₎ 37, sin., (variantai *špogas* K₍₁₉₃₅₎ 37, sin. ir *špuokas* SGZ 162, sin.); *štaras* ZSTŽ 87, sin., SGZ 154, sin.;

* E. Frenkelis šį vardą siejo su veiksmožodžiu *malti* [Frenkelis, 1955: 401].

titilvis ZSTŽ 88; *upas* ZSTŽ 88, sin.; *varna* Z_V 200, Z_{V(3)} 374, SGZ 163; *varnas* ZSTŽ 89, sin., Z_A 503, sin., TD 314; *važtaka* Z_A 529; *vieversis* Z_{V(3)} 378, K₍₁₉₃₅₎ 102, (variantai *vieversys* TD 315; *vieverstys* ZSTŽ 89, sin.; *viewurstys* ZSTŽ 89, sin.); *vingiras* ZSTŽ 90, sin., Z_A 535, Z_{V(3)} 357; *višta* SGZ 144, Z_A 525, Z_V 174, Z_{V(3)} 346, TD 325; *vyturys* ZSTŽ 90, sin., K₍₁₉₃₅₎ 103, sin.; *volungė* ZSTŽ 90, Z_A 513, K₍₁₉₃₅₎ 69, TD 330; *žylė* TD 334, Z_A 505, SGZ 159; *žvirblis* TD 336, Z_A 500, Z_V 198, Z_{V(3)} 372, SGZ 157, K₍₁₉₃₄₎ 117.

Įdomumo dėlei galima paminėti, kad vardas *gaidys* yra siejamas su veiksmažodžiu *giedoti*, o *genys* – su veiksmažodžiu *ginti* [Sabaliauskas, 1990: 149], tačiau dabartinėje kalboje tas ryšys nėra aiškus, todėl vardai laikytini pirminiais.

Paukščio vardas *vanagas* Z_V 194, sin., Z_{V(3)} 344, sin. įdomus tuo, kad kalbininkų darbuose galima rasti įvairių nuomonių dėl šio vardo kilmės. Z. Zinkevičius veikale „Lietuvių kalbos istorija“ rašo, kad vanagą (plg. sogdų *w'ryńk* „sakalas“) galime laikyti iranizmu, tačiau patikslina, kad šis paukščio vardas gali būti ir savos darybos, kadangi šaknis *van-* (: vanta, vanoti) yra gimininga *ven-* „lenkti“ [Zinkevičius, 1987: 185].

Priesagų vediniai

Šiame skyriuje nagrinėjami visi paukščių vardai, kuriuos sinchroniškai galima laikyti priesagų vediniais. Nagrinėjant priesaginius paukščių rūšių vardus, pradedama nuo vardažodžių vedinių, nes jų grupė yra gausiausia (rasti 57 vardai bei 8 variantai). Vardažodžių vediniai nagrinėjami tokia tvarka: aptariami dariausių *-utis*, *-ulis*, *-ukas*, *-inas*, *-a*, *-inis*, *-ė*, *-uolis*, *-ė* priesagų vediniai, sudėtingesni (įdomesni) atvejai nagrinėjami detaliau. Vediniai, sudaryti su deminutyvinėmis priesagomis (31 vardas ir 4 variantai), yra aptariami atskirai. Vėliau nagrinėjami tie vediniai, kurie remiasi veiksmažodžiais (rasti 52 vardai bei 9 jų variantai). Veiksmažodžių vedinių analizė pradedama nuo dariausių priesagų *-utis*, *(-utys)*, *-ė* ir *-lys*, *ė*.

Vardažodžių vediniai

Paukščių rūšių vardažodžių vedinių, kurie yra vardažodinės ypatybės turėtojų pavadinimai, rasta 26 vardai ir 4 variantai. Dalis jų eina gyvių pavadinimais, „kurių pamatiniu vardažodžiu pasakomas koks jiems būdingas bruožas“ [Keinys 1975: 41]. Beveik visi nagrinėjami priesaginiai paukščių vardai yra padaryti iš daiktavardžių ir tik devyni – iš būdvardžių, pvz.: *kurtinys* ZSTŽ 78, sin., *Z_V 203*, *Z_{V(3)} 349*, *SGZ 146* (: *kurčias*); *ruduolis* TD 264, sin. (: *rudas*).

Kaip matyti iš 3 lentelės, vardažodinės ypatybės turėtojų vardai daromi su 17 skirtingų priesagų. Iš būdvardžių vardažodinės ypatybės turėtojų pavadinimų daugiausiai daroma su priesagomis **-utis**, **-ulis**, **-ukas**. Tačiau ir jų vedinių yra po labai nedaug.

Vienos dariausių priesagų **-utis** vediniais (3 vardai) paprastai eina gyvių (paukščių) vardai, pvz.: *keršutis* ZSTŽ 73, sin. (: *keršas*); *margutis* ZSTŽ 79, sin. (: *margas*); *didutis* ZSTŽ 68, sin. (: *didus* ?).

Priesagos -ulis vediniai (2 vardai), pvz.: *juodulis* *Z_V 203*, sin., *Z_{V(3)} 349*, sin. (: *juodas*); *keršulis* ZSTŽ 73, sin., *SGZ 149*, sin. (: *keršas*).

Priesagos -ukas, -ė vediniai (2 vardai ir 1 variantas), pvz.: *sviliukas* *Z_A 513* (: plg. LKŽ XIV 351 *svilas* „rusvas, lyg nusvilęs“); *žaliukė* *Z_A 513* (: *žalias*) ir variantas *žaliūkė* ZSTŽ 90.

Iš daiktavardžių (retais atvejais ir būdvardžių) dažniausiai daromasi paukščių vardų su priesagomis **-inas**, **-a**, **-inis**, **-ė**, **-uolis**, **-ė**.

Priesagos -inas, -a vediniai (2 vardai ir 2 variantai), pvz.: *sniegina* ZSTŽ 85, sin. (: *sniegas*). Atskirai minėtinas šios priesagos vedinys *tetervinas* *Z_A 527*, *Z_V 179*, *Z_{V(3)} 351*, *TD 308* (: *teterva*) bei jo variantai *tetirvinas* ZSTŽ 87, *SGZ 147* (: *tetirva*); *cetervinas* TD 310, sin. (: *ceterva*). Kaip matyti iš pateiktų vardų, priesagos **-inas** vedinys remiasi pirminiais paukščių vardais. Su šia priesaga sudaromi patinų vardai. Paprastai tokie vediniai daromi iš moteriškosios giminės paukščių vardų, pavyzdžiui, *tetervinas* (: *teterva* „tetervino patelė“) [DLKG, 1997: 142 – 143]. Vardas *cetervinas* yra tarminis variantas.

Priesagos -inis, -ė vediniai (2 vardai ir 1 variantas), pvz.: *kadaginis* ZSTŽ 72, sin. (: *kadagys*); *kanapinė* *Z_A 513* (: *kanapė*) ir variantas *kanapinis* ZSTŽ 72. Šios priesagos vediniais paprastai pavadinami paukščiai pagal gyvenamą vietą.

Kitos priesagos nėra darios, nes su jomis yra išvesta po vieną paukščio vardą. Tai:

-otis (1 vardas), pvz.: *barzdotis* *Z_A 497* (: *barzda*);

-ininkė (1 vardas), pvz.: **bitininkė** Z_A 519 (: *bitė*) ir **-nikė**, pvz.: **bitnikė** ZSTŽ 66, sin. (: *bitė*). Ši priesaga yra trumpesnis priesagos **-ininkė** variantas.

-ilis (1 vardas), pvz.: **dagilis** TD 252 (: *dagys*);

-inys (1 vardas), pvz.: **kurtinys** ZSTŽ 78, sin., Z_V 203, Z_{V(3)} 349, SGZ 146 (: *kurčias*);

-(i)ūgas (1 vardas), pvz.: **moliūgas** SGZ 150, sin. (: *molis*);

-inyčia (1 vardas), pvz.: **naktinyčia** GD₍₁₉₃₅₎ 63, sin. (: *naktis*). Minėtina tai, kad dabartinėje kalboje priesagos **-inyčia** vediniai laikomi nevertotinais hibridais [LKKN, 1998: 149].

-okas (1 vardas), pvz.: **skujokas** ZSTŽ 85, sin. (: *skuja* „šiukšlė“). P. Skardžius paukščio vardą **skujokas** laiko priesagos **-okas** vediniu, kurio pamatinis žodis yra „skuja“ [Skardžius, 1996: 133].

-ala (1 vardas), pvz.: **sniegala** ZSTŽ 85, sin. (: *sniegas*);

-ana (1 vardas), pvz.: **sniegana** ZSTŽ 85, sin. (: *sniegas*);

-ena (1 vardas), pvz.: **sniegena** SGZ 158, TD 299 (: *sniegas*);

-uolis, -ė (1 vardas), pvz.: **ruduolis** TD 264, sin. (: *rudas*). Priesagos **-uolis, -ė** vediniai gali žymėti tiek vidinę, tiek išorinę gyvių ypatybę [DLKG, 1997: 116].

-inga (1 vardas), pvz.: **kregždinga** ZSTŽ 77, sin., SGZ 161, sin. (: *kregždė*).

Kiti paukščių rūšių vardai, turintys baigmenį **-inga**, nėra darybiškai aiškūs, pvz.: **blezdinga** (: ?) ZSTŽ 66, sin.; Z_A 509, sin., SGZ 160, sin., **kuolinga** (: ?) ZSTŽ 78, sin., Z_A 535, Z_{V(3)} 357, TD 279, K₍₁₉₃₈₎ 64.

Darybos atžvilgiu įdomus vardas **lakštingala** K₍₁₉₃₆₎ 64, kuris galėtų būti dviejų priesagų **-ing, -ala** vedinys (plg. *lakštė*). Tačiau P. Skardžius šį vardą laiko priesagos **-ala** vediniu (plg. *lakštinga*) [Skardžius 1996: 174].

Atskirai minėtinas paukščio vardas **kanarka** TD 262, turintis svetimą (slavišką) ir nevertotinę priesagą **-ka** bei svetimų kalbų kilmės šaknį, plg. lot. *Serinus canarius*, rus. *канарейка*, vok. *der Kanarienvogel*).

D e m i n u t y v a i

Atskirai aptartini vardažodžių vediniai (31 vardas ir 4 variantai), kurie yra padaryti su septyniomis deminutyvinėmis priesagomis. Šių priesagų vediniai yra daromi iš daiktavardžių, pvz.: **vilkutis** ZSTŽ 89, Z_A 513 (: *vilkas*); **karaliukas** K₍₁₉₃₆₎ 64, TD 286 sin. (: *karalius*); **kiauliukė** ZSTŽ 74, sin., Z_A 507, sin. (: *kiaulė*); **sąšlavukė** ZSTŽ 84, sin. (: *sąšlava*). Rasta 11 vardu, kurių pamatiniai žodžiai yra paukščių genčių vardai, pvz.: **apuokėlis** Z_A 500, TD 287 (: *apuokas*); **čiviliukas** ZSTŽ 67, sin. (: *čivilis*); **genelis** ZSTŽ 69, sin., SGZ 152, sin. (: *genys*); **pelėdikė** ZSTŽ 82 (: *pelėda*).

3 lentelė. Vedinių priesagos ir galūnės

Darybos formantas	Veiksmažodinės ypatybės turėtojai	Pavyzdžiai	Vardažodinės ypatybės turėtojai	Pavyzdžiai	Iš viso	
Priesagos	<i>-aitė</i>	-	-	2	<i>kanaraitė</i>	2
	<i>-alas, -a</i>	2	<i>piepala</i>	2	<i>sniegala</i>	4
	<i>-ana</i>	-	-	1	<i>sniegana</i>	1
	<i>-anas</i>	1	<i>krankanas</i>	-	-	1
	<i>-ata</i>	1	<i>žagata</i>	-	-	1
	<i>-elis, -ė</i>	2	<i>grieželė, sėjelis</i>	6	<i>genelis, purplelis</i>	8
	<i>-ena</i>	-	-	1	<i>sniegena</i>	1
	<i>-yla</i>	1	<i>čižyla</i>	-	-	1
	<i>-ėlis, -ė</i>	2	<i>sėmenėlė</i>	8	<i>apuokėlis, vanagėlis</i>	10
	<i>-ėtė</i>	-	-	1	<i>šėšėtė</i>	1
	<i>-ikas, -ė</i>	3	<i>švilpikas, sėjikas</i>	2	<i>pelėdikė</i>	5
	<i>-ilis</i>	1	<i>čivilis</i>	1	<i>dagilis</i>	2
	<i>-inas, -a</i>	-	-	2	<i>tetervinas</i>	2
	<i>-inis (-inys), -ė</i>	1	<i>tarškinė</i>	2	<i>kadaginis, kanapinis</i>	3
	<i>-inga</i>	-	-	1	<i>kregždinga</i>	1
	<i>-inyčia</i>	-	-	1	<i>naktinyčia</i>	1
	<i>-ininkė</i>	-	-	1	<i>bitininkė</i>	1
	<i>-inys</i>	1	<i>čiurinys</i>	1	<i>kurtinys</i>	2
	<i>-iūgas</i>	-	-	1	<i>moliūgas</i>	1
	<i>-išius</i>	1	<i>vagišius</i>	-	-	1
	<i>-la</i>	1	<i>bresla</i>	-	-	1
	<i>-lys, -ė</i>	13	<i>baublys, krakšlė</i>	-	-	13
	<i>-nikė</i>	-	-	1	<i>bitnikė</i>	1
	<i>-snė</i>	1	<i>bresnė</i>	-	-	1
	<i>-okas</i>	2	<i>kujokas</i>	1	<i>skujokas</i>	3
	<i>-otis</i>	-	-	1	<i>barzdotis</i>	1
	<i>-(i)ukas, -ė, (-ūkė)</i>	2	<i>čiviriukas, dudukas</i>	10	<i>čiviliukas, kiauliukė</i>	12
	<i>-ūkštis</i>	-	-	1	<i>pievūkštis</i>	1
	<i>-ulis, -ė</i>	3	<i>burbulis, tutulis</i>	3	<i>juodulis, pamedulė</i>	6
	<i>-uolis, -ė</i>	2	<i>klykuolis</i>	1	<i>ruduolis</i>	3
<i>-utis (-utys), -ė</i>	16	<i>čekutis, liputis</i>	10	<i>keršutis, lakštutė</i>	26	
Galūnės	<i>-a</i>	4	<i>švikšta</i>	-	-	4
	<i>-as</i>	8	<i>būkas, čakas</i>	-	-	8
	<i>-ė</i>	8	<i>gyvė, krykštė</i>	3	<i>žvyrė, rudė</i>	11
	<i>-is (-ys)</i>	5	<i>čežys, einis</i>	5	<i>kuodis, bukis</i>	10
	<i>-ius</i>	-	-	1	<i>girnius</i>	1
Iš viso	80		71		151	

Kaip yra žinoma, deminutyvai turi daiktavardinius pamatinius kamienus ir žymi dažniausiai tą patį, tik mažesni, dalyką kaip jų pamatiniai žodžiai. Deminutyvais galima reikšti ne tik dydį, bet ir vertinimą, emocijas (pasigėrėjimą, pasibjaurėjimą). Tačiau paukščių vardams, sudarytiems su deminutyvinėmis priesagomis, mažiškinė reikšmė nebūdinga ir jie paprastai žymi atskiras paukščių rūšis. Bet išnagrinėjus visus J. Elisono vartojamus paukščių rūšių su deminutyvinėmis priesagomis vardus, kurie remiasi paukščių pavadinimais, matyti, kad tik penki pavadinimai žymi kitą paukščio rūšį nei jų pamatiniai žodžiai, pvz.: *apuokas* (*Bubo maximus*) ir *apuokėlis* (*Athene noctua*), *balandis* (*Columba palumbus*) ir *balandėlė* (*Fringilla linaria*), *vanagas* (*Astur palumbarius*) ir *vanagėlis* (*Falco subbuteo*) ir kt.

Dauguma priesaginių paukščių vardų (7 vardai) žymi tą pačią rūšį kaip ir jų pamatiniai žodžiai, pvz.: *starta* (*Emberiza citrinella*) ir *starčiukė* (*Emberiza citrinella*), *gužas* (*Ciconia alba*) ir *gužutis* (*Ciconia alba*), *šežė*, plg. *šešė* (*Turdus merula*) ir *šešėtė* (*Turdus merula*). Tačiau šiais vardais vis tiek nėra nusakoma mažiškinė reikšmė bei pavadinami šių paukščių jaunikliai, tai yra tų vardų sinonimai. Kaip atskirą grupelę galima skirti tuos vardus, kurie J. Elisono yra vartojami tik kaip mažiškinė priesagų vediniai, pvz.: *čiviliukas*, *pryplėlė*, *purplelis*, *turklelis*.

Iš 3 lentelės matyti, kad dariausias priesagos yra **-ėlis, -ė, -utis, -ė, -elis, -ė, -(i)ukas, -ė**.

-ėlis, -ė (8 vardai), pvz.: *apuokėlis* Z_A 500, TD 287 (: *apuokas*); *balandėlė* ZSTŽ 65, sin. (: plg. *balandė* LKŽ I 584); *čiulbuonėlis* „čivilis“ TD 264, sin. (: *čiulbuonis*); *dagilėlis* Z_A 513 (: *dagilis*); *pūdimėlis* ZSTŽ 83, sin. (: *pūdymas*); *vanagėlis* ZSTŽ 89, sin. (: *vanagas*); *vieversėlis* Z_A 510, SGZ 158, sin. (: *vieversys*); *vyturėlis* Z_A 510, sin. (: *vyturys*).

-utis, -ė (6 vardai), pvz.: *gužutis* ZSTŽ 71, sin., TD 255, sin. (: *gužas*); *kirkliutė* ZSTŽ 74, sin. (: plg. LKŽ V 838 *kirklė*); *krykliutė* Z_A 541, Z_{V(3)} 341 (: *kryklė*); *lakštutė* ZSTŽ 78, sin. (: *lakštė*, plg. LKŽ VII 96); *starčiutė* ZSTŽ 85, sin. (: *starta*); *vilkutis* ZSTŽ 89, Z_A 513 (: *vilkas*).

-elis, -ė (6 vardai), pvz.: *genelis* ZSTŽ 69, sin., SGZ 152, sin. (: *genys*); *liepsnelė* SGZ 160 (: *liepsna*); *pryplėlė* ZSTŽ 83, sin. (: *pryplė*, plg. *kryklė*); *purplelis* GD₍₁₉₃₂₎ 69, sin. (: *purplys*, plg. LKŽ X 965); *sniegelė* ZSTŽ 85, sin. (: plg. LKŽ XIII 251 *sniegė* „sniegena“); *turklelis* GD₍₁₉₃₂₎ 69, sin. (: *turklys*, plg. „atskrido turklys“ LKŽ XVII 141).

-(i)ukas, -ė (6 vardai), pvz.: *čiviliukas* ZSTŽ 67, sin. (: *čivilis*); *karaliukas* K₍₁₉₃₆₎ 64, TD 286 sin. (: *karalius*); *kiauliukė* ZSTŽ 74, sin., Z_A 507, sin. (: *kiaulė*); *sqšlavukė* ZSTŽ 84, sin. (: *sqšlava*); *nykštukas* K₍₁₉₃₆₎ 64, sin., TD 286 (: *nykštys*). P. Skardžiaus manymu, priesagos **-uka** vedinys yra

paukščio vardas *antuka* ZSTŽ 64, sin. „tilvikas“ [Skardžius, 1941: 138], todėl šiai grupei priskirtini ir minėto vardo variantai *antukys* ZSTŽ 65; *ontaks* ZSTŽ 80, sin. (žemaičių); *intukas* ZSTŽ 71, sin.; *intukė* ZSTŽ 71, sin.

Deminutyvais vadinami ir šie mažiau darių priesagų *-ikas*, *-ė*, *-ūkštis*, *-ėtė* vediniai:

-ikas, *-ė* (2 vardai), pvz.: *pelėdikė* ZSTŽ 82 (: *pelėda*); *titilvikas* ZSTŽ 75, sin. (: *titilvis*);

-aitė (1 vardas), pvz.: *kanaraitė* ZSTŽ 72 (žr. p. 40). Kitas paukščio vardas, turintis baigmenį *-aitė*, darybiškai nėra visiškai aiškus, pvz.: *karetaitė* (: ?) ZSTŽ 72, Z_A 513.

-ėtė (1 vardas), pvz.: *šėšėtė* ZSTŽ 86, sin. (: plg. *šėšė* LKŽ XIV 683);

-ūkštis (1 vardas), pvz.: *pievūkštis* ZSTŽ 82, Z_A 513 (: *pieva*).

Kai kurie paukščių rūšių vardai darybos atžvilgiu kelia abejonių, kadangi dažnai „iš dariniu palaikyto žodžio išskiriamas ir atmetamas iš tikrųjų jame nesantis darybos formantas“ [Keinys 1999: 23]. Tokia daryba yra vadinama atgaline, arba retrogradine. Neretai paukščių vardai *gegutė* SGZ 153, Z_V 189, Z_{V(3)} 360, K₍₁₉₃₄₎ 103, TD 255; *gegužė* ZSTŽ 69, sin., Z_V 189, sin., TD 255, sin.; *gegelė* ZSTŽ 69, sin. yra traktuojami kaip žodžio *gegė* priesagų vediniai, *erelis* taip pat laikomas žodžio *aras* vediniu. Tačiau taip yra sudaromi nebuveliai pamatiniai žodžiai (*aras*, *gegė*) [Keinys 1999: 23]. K. Būga teigė, kad vardas *aras* yra A. Juškos „atstatytas žodis iš jam pasirodžiusių mažybinės formos *arelis*“ [Būga, 1959: 29]. J. Elisonas į „Zoologijos sistematikos terminų žodynėlį“ įtraukia variantiškus vardus *gega* ZSTŽ 69, sin. ir *gegė* ZSTŽ 69, sin., SGZ 153, sin. bei nurodo jų šaltinius – A. Juškos ir H. F. Neselmano žodynus. Įdomu tai, kad nei „Lietuvos faunoje“, nei T. Ivanausko paukščių knygoje nėra vartojami tokie paukščių vardai.

V e i k s m a ž o d ž i ų v e d i n i a i

Dažniausiai veiksmažodinės ypatybės turėtojų pavadinimų reikšmės vediniai žymi pamatiniais veiksmažodžiais reiškiamų veiksmų atlikėjus, tačiau gali apibūdinti ir kitokias gyvas būtybes, kurioms būdinga iš tam tikro veiksmo ar būsenos kylanti ypatybė [Keinys 1975: 24]. Veiksmažodžių vediniai, einantys vienažodžiais paukščių vardais, daromi su 19 skirtingų priesagų. Iš 3 lentelės matyti, kad dariausias veiksmažodinės ypatybės turėtojų pavadinimų priesagos yra *-utis*, (*-utys*), *-ė* ir *-lys*, *ė*.

Priesagos *-utis, (-utys), -ė* vediniai

Didžioji dalis priesagos *-utis, (-utys), -ė* vedinių (12 vardų bei 5 jų variantai) pagal savo reikšmę yra garsiniai, vadinasi, jų pamatiniai žodžiai žymi paukščio skleidžiamą garsą, pvz.: *budutis* 67, sin. TD 286, sin. (: *budnojo, budnoti* „giedoti“ (apie budutį), plg. „budutis <...> budno[ja]“ LKŽ I 1126) ZSTŽ; *čekutis* TD 296, sin. (: *čekavo, čekuoti* „čirškėti, čeksėti, čiulbėti“, plg. „Jau čekutį girdėjau čekuojant“ LKŽ II 65); *čiuldutis* ZSTŽ 67, sin. (: *čiuldėjo, čiulda*); *dudutis* ZSTŽ 68, sin., K₍₁₉₃₄₎ 107, sin., TD 286, sin. (: plg. *dudavo, duduoti* „tutuoti“ (apie dudutį), plg. „Budutis duduo[ja] du du du“ LKŽ II 793); *kikutis* Z_A 534, sin., Z_{V(3)} 357, sin. (: *kikavo, kikuoti*, plg. „Kiku, kiku – kikuoja kikutis“ LKŽ V 772) ir variantas *kekutis* Z_A 513; *kukutis* ZSTŽ 77, sin., Z_A 518, sin., TD 286, sin. (: *kukavo, kukuoti*) ir variantas *kukutys* TD 286, sin.; *lygutė* ZSTŽ 79, Z_A 511 (: *lygavo, lyguoti* „dainuoti“, plg. „lygiam laukely lygutės lyguoja“ LKŽ VII 485); *lukutis* ZSTŽ 79, Z_A 518, Z_V 194, Z_{V(3)} 361, K₍₁₉₃₄₎ 107, TD 285 (: *lukavo, lukuoti* „rėkti, giedoti“ (apie lukučio balsą), plg. LKŽ VII 684); *luputis* ZSTŽ 79, sin. (: *lupavo, lupuoti* „kukuoti“, plg. „luputis lupuoja, t. y. gieda“ LKŽ VII 709) ir variantas *luputys* TD 286, sin.; *takutis* ZSTŽ 87, sin. (: *tekeno, tekenti* „giedoti teku, teku“, plg. *tekutis* LKŽ XV 1104 („tekutis pabaly tekena kap an sa begalvis: vis tik teku teku be, teku teku be“ LKŽ XV 1164) ir variantai *tiekutis* ZSTŽ 87, sin.; TD 297, sin.; *tikutis* ZSTŽ 87, sin.; *tututis* ZSTŽ 88, sin. (: *tūtuoti* „rėkti, giedoti“).

P. Skardžius prie priesagos *-utis* vedinių priskiria *slukutį* ZSTŽ 85, Z_A 513, tačiau nenurodo pamatinio žodžio. Prie garsažodinių veiksmažodžių vedinių šį žodį galima sąlygiškai skirti, vadovaujantis minėto kalbininko nuoroda, kad šis vardas yra onomatopėjimos kilmės [Skardžius, 1996: 363]. Tačiau E. Frenkelis vardą *slukutis* kildina iš veiksmažodžio *sliūksoti* [Frenkelis, 1965: 835], plg. LKŽ XIII 33 *sliūksoti* „drybsoti“.

Kiti šios priesagos vediniai (4 vardai ir 1 variantas) žymi atliekamą veiksmą, kuriuo paukštis išsiskiria iš kitų, pvz.: *barškutis* SGZ 159, sin. (: *barška, barškėti*); *kalbutis* Z_A 503, sin., K₍₁₉₃₅₎ 37, sin. (: *kalba, klabėti*); *liputė* ZSTŽ 79, sin. (: *lipo, lipti*) ir variantas *liputis* ZSTŽ 79, sin.; *šnekutis* ZSTŽ 87, sin., SGZ 162, Z_A 503, sin., Z_{V(3)} 376, sin., K₍₁₉₃₅₎ 37, sin. (: *šneka, šnekėti*).

Priesagos *-lys, ė* vediniai

Beveik visada nagrinėjama priesagos *-lys, -ė* vediniais (13 vardų bei 4 variantai) pavadinami paukščiai pagal jų sukeliamus garsus, pvz.: *baublys* ZSTŽ 66, Z_{V(3)} 335 (: *baubė, baubti*, plg. „Baublys yra ypatingas savo balsu: jis baubia kaip jautis“ LKŽ I 686) ir variantas *bublys* ZSTŽ 67, sin.; *brezlė* K₍₁₉₃₃₎ 118, sin., TD 250 (: *brendė, brėsti* „griežti, čirkšti“ (apie griežlę), plg. *brėzlė*

brendžia LKŽ I 1031); **burbllys** ZSTŽ 67 (: *burbě, burbti*); **čirkšlys** ZSTŽ 67, sin. (: *čirškė, čirkšti*); **čiurlys** ZSTŽ 67, sin.; Z_V 194, GD₍₁₉₃₃₎ 83, TD 252, Z_A 515, sin. (: *čiur* (paukščio balsui žymėti), plg. LKŽ II 173); **griežlė** ZSTŽ 71, Z_A 535, sin., Z_{V(3)} 357, sin., K₍₁₉₃₃₎ 118, sin., TD 250, sin. (: *griežė, griežti*) ir variantai **driežlė** ZSTŽ 68, sin. ir **griežlys** TD 250, sin.; **kiurklys** ZSTŽ 75, sin. (: *kiurkė, kiurkti* „kvarkti, kurkti“, plg. EDLKŽ); **klyklys** ZSTŽ 75, sin. (: *klykė, klykti*); **krakšlė** Z_A 513 (: *krakšnojo, krakšnoti* „kranksėti“, plg. „kovarniai krakš, krakš ir krakšnoj <...>“); **kranklys** SGZ 163, ZSTŽ 76, Z_A 503, Z_V 376 (: *krankė, krankti* (sakoma apie kranklio balsa), plg. kranklys krankia LKŽ VI 424) ir variantas **krunklys** SGZ 163; **kroklys** ZSTŽ 77, sin. (: *krokė, krokti* „kranksėti“, plg. LKŽ VI 680); **rėklys** ZSTŽ 83, sin. (: *rėkė, rėkti*); **tutlys** ZSTŽ 88, sin. (: *tūtuoti* „rėkti, giedoti“).

Rastas tik vienas vardas, kuris pagal savo reikšmę nėra garsinis, pvz., **žiurlys** (: *žiūrėjo, žiūrėti*) ZSTŽ 91, Z_A 535, sin., K₍₁₉₃₈₎ 64, sin.

Priesagos -ulis, (-ulyš), -ė vediniai

Priesagos **-ulis, (-ulyš)** vediniais pavadinami paukščiai pagal jų skleidžiamą garsą ir eisenos ypatumus (3 vardai), pvz.: **burbulis** ZSTŽ 67, sin. (: *burbě, burbti*); **svyrulyš** ZSTŽ 67, sin., Z_A 515, Z_{V(3)} 371 (: *svyravo, svyruoti*), plg. LKŽ XIV 374); **tutulis** ZSTŽ 88, sin. (: *tūtuoti* „rėkti, giedoti“).

Atskirai aptartinas vardas **pamedulė** Z_A 506, sin. ir jo variantas **pamėdulė** ZSTŽ 80, SGZ 160, sin. V. Urbučio teigimu, tai vienas iš paukščių vardų, kurių kilmė dar nėra išaiškinta. Tačiau kalbininkas neabejoja, jog šis vardas yra priesagos **-ulė** vedinys. Kaip pamatinį žodį V. Urbutis nurodo veiksmazodį „*pamėd-* (veikiausiai **pamėdyti* ar **pamėdėti*) „pamėgdžioti“. Be to, kalbininkas priduria, kad **pamedulė** „juodasis strazdas“ gali pamėgdžioti kokį kitą paukštį ar net žmogų, todėl ir gavo tokį vardą [Urbutis, 1981: 41].

Priesagos -ikas vediniai

Priesagos **-ikas** vediniais (3 vardai) paprastai pavadinami paukščiai pagal jų atliekamą veiksmą. Tačiau iš nagrinėjamų vardų tokią darybos reikšmę turi tik vienas vardas, pvz.: **sėjikas** TD 299 (: *sėjo, sėti*). Kiti du vardai pavadinami paukščius pagal jų skleidžiamą garsą, pvz.: **švilpikas** K₍₁₉₃₅₎ 37, sin. (: *švilpė, švilpti*); **tilvikas** SGZ 143 (: *tilveno, tilventi* „rėkti“ (apie tilvikinius paukščius), plg. tilvikas tilvena LKŽ XV 141).

Priesagos -elis, -ė vediniai

Iš nagrinėjamų pavyzdžių (3 vardai) matyti, kad šios priesagos vediniais pavadinami paukščiai pagal jų skleidžiamą garsą (pavyzdžiui, **grieželė** ZSTŽ 71, sin. (: *griežė, griežti*) ir atliekamą veiksmą (**sėjelis** ZSTŽ 84, sin. (: *sėjo, sėti*); **girgždelė** ZSTŽ 70, sin. (: *girgžda, girgždėti*)).

Priesagos **-(i)ukas** vediniai

Priesagos **-(i)ukas** vediniai (2 vardai) pagal reikšmę yra garsiniai, pvz.: **čiviriukas** ZSTŽ 67, sin. (: *čiviriavo, čiviriuoti* „čiulbėti“, plg. „Jau kregždės laksto palei žemę ir čiviriuoja“ LKŽ II 193); **dudukas** ZSTŽ 68, sin. (: *dudavo, duduoti* „tutuoti“ (apie dudutį), plg. „Budutis duduo[ja] du du du“ LKŽ II 793).

Priesagos **-ėlis, -ė** vediniai

Šios priesagos vediniais (2 vardai) pavadinami paukščiai pagal atliekamą veiksmą, pvz.: **sėmenėlė** ZSTŽ 84 (: *sėmenėjo, sėmenėti* „čiulbėti, giedoti“ (apie sėmenėlę), plg. „Sėmenėlės sėmenė[ja] ut ut ut, t. y. giesta, kad sėtumei sėmenis“ LKŽ XII 357); **paputėlis** Z_A 535, Z_{V(3)} 357 (: *pasipūtė, pasipūsti*). J. Elisonas rašo pastarąjį vardą ir priesagos **-okas** vedinį (**kujokas** Z_A 535, Z_{V(3)} 357 (: *kūjavo*) su trumpąja balse šaknyje, tačiau, kaip jau buvo minėta, zoologo pateiktų paukščių vardų rašyba ne visada sutinka su šių dienų rašybos taisyklėmis, plg. T. Ivanausko knygoje „Lietuvos paukščiai“ bei „Lietuvos faunoje“ randamais vardais *papūtėlis* ir *kūjokas*.

Priesagos **-alas, -a** vediniai

Priesagos **-alas, a** vediniais (2 vardai) žymimi paukščiai pagal jų kokią garsinę ypatybę, pvz.: **krankalas** ZSTŽ 76, sin. (: *krankė, krankti*); **piepala** ZSTŽ 83, sin. (: *piepė, piepti* „plonai rėkti“, plg. „Žąsiukai išispraudė tarpdury ir piepia“ LKŽ X 922). P. Skardžius žodį *piepela* taip pat siejo su paukščių skleidžiamu garsu (plg. <...> lot. pīpiāre „pypsėti“) [Skardžius 1996: 23-24].

Priesagos **-okas** vediniai

Priesagų **-okas** vediniais (2 vardai) pavadinami paukščiai pagal jų skleidžiamą garsą ir eisenos ypatumus, pvz.: **kujokas** Z_A 535, Z_{V(3)} 357 (: *kūjavo, kūjuoti* „svirduliuoti, krypuoti“, plg. LKŽ VI 790); **švilpokas** ZSTŽ 87, sin., Z_A 506, sin. (: *švilpė, švilpti*).

Kitos priesagos nėra darios, nes kiekvienos jų rasta tik po vieną vedinį. Tai:

-inė (1 vardas), pvz.: **tarškinė** Z_A 527, sin. (: *tarškė, tarkšti* „čerkti“, plg. „Strazdai vė tarškia“ LKŽ XV 871)

-uolis, -ė (1 vardas), pvz.: **klykuolis** ZSTŽ 75 (: *klykė, klykti*); **pamegduolė** ZSTŽ 80 (: *pamėgdžioti*);

-yla (1 vardas), pvz.: **čižyla** Z_A 504, sin. (: *čiža, čižėjo* „čiulbėti“ plg. „Paukščiai čižėjo medyje“ LKŽ II 194);

-la (1 vardas), pvz.: **bresla** ZSTŽ 66, sin. (: *brendė, bręsti*);

-nė (1 vardas), pvz.: *bresnė* ZSTŽ 66, sin., *Z_A 535*, *Z_{V(3)} 357*, *K₍₁₉₃₃₎ 118* (: *brendė*, *bręsti*);

-inys (1 vardas), pvz.: *čiuriny* ZSTŽ 67, sin. (: *čiureno*, *čiurenti* „čirenti“, plg. „Žąsiukai <...> linksmi čiurena“ LKŽ II 174);

-ilis (1 vardas), pvz.: *čivilis* *Z_A 511*, *TD 264*, sin. (: *čiveno*, *čiventi* „čiulbėti“, plg. „Blezinga čiveno aplink kregždę“ LKŽ II 192);

-anas (1 vardas), pvz.: *krankanas* ZSTŽ 76, sin. (: *krankė*, *krankti*);

-išius (1 vardas), pvz.: *vagišius* *TD 311* (: *vogė*, *vogti*);

-ata (1 vardas), pvz.: *žagata* ZSTŽ 90, sin. (: *žagė*, *žagti* „vogti“).

Apibendrinant galima pastebėti, kad dažniausiai, darant tiek vardažodinės, tiek veiksmažodinės ypatybės turėtojų pavadinimus, vartojamos priesagos **-utis (utys)**, **-ė** (30 vardu), **-lys**, **-ė** (15 vardu), **-(i)ukas**, **-ė,(-ūkė)** ir **-ėlis**, **-ė** (po 10 vardu).

Darybos atžvilgiu nėra aiškūs vardai *kiekinis* ZSTŽ (: ?); *žyrulis* ZSTŽ 92, sin. (: ?), kurie galėtų būti priesagų vediniai, tačiau nėra aišku, kokiais žodžiais juos galima būtų pamatuoti.

Sudurtiniai vienažodžiai vardai

Ornitologijos terminologijoje dūriniai užima svarbią vietą (rasti 53 vardai), jie sudaro 22 proc. visų vienažodžių vardu. Kadangi tiek semantinis, tiek gramatinis sudurtinių žodžių centras yra antrasis sandas, todėl dūriniai dažniausiai skirstomi pagal tai, kuriai kalbos daliai priklauso antrojo sando pamatinis žodis. Pagal tai skiriami daiktavardiniai ir veiksmažodiniai sudurtiniai žodžiai [Keinys 1983: 75]. Darbe taip pat laikomasi tokio skirstymo pamato, be to, dūriniai dar skirstomi į mažesnes grupes pagal juos sudarančių sandų kalbos dalis.

Daiktavardiniai sudurtiniai vardai

Didesnę dalį daiktavardinių sudurtinių žodžių sudaro dūriniai (žr. 4 lentelę), kurių pirmas sandas yra būvardis (rasta 17 vardu) bei dviejų daiktavardžių sudurtiniai vardai (10 vardu). Retesni yra dūriniai, kurių pirmieji sandai yra veiksmažodžiai (4 vardai) ir skaitvardžiai (2 vardai).

Dūriniai iš būdvardžio ir daiktavardžio

Dūrinių iš būdvardžio ir daiktavardžio pirmasis sandas visada apibrėžia bei paaiškina antrąjį sandą. Būdvardinis dėmuo iškelia ypatybę, kuria išsiskiria paukščio kūno dalis, rečiau pats paukštis.

Šiuos dūrinius galima suskirstyti į tris grupes:

4 lentelė. Sudurtinių vardų pirmo sando raiška.

Kalbos dalis Dūrinių tipas	Daiktavardis	Būdvardis	Skaitvardis	Veiksmažodis	Iš viso
Daiktavardiniai dūriniai	10	17	1	4	32
Veiksmažodiniai dūriniai	19	-	2	-	21

1. Daiktavardiniu sandu pasakoma paukščio kūno dalis, o būdvardiniu – spalva (9 vardai), pvz.: **baltasnapis** ZSTŽ 66, sin. (: *baltas, snapas*); **baltasparnis** ZSTŽ 66, sin., Z_A 511, sin., TD 264, sin. (: *baltas, sparnas*); **margasparnėlė** TD 264, sin. (: *margas, sparnelis*); **mėlyngurklė** Z_A 508 (*mėlynas, gurklys*); **raudonkrutinė** ZSTŽ 83, sin. (: *raudona, krūtinė*); **raudongurklė** Z_A 508 (: *raudonas, gurklys*); **raudonuodegė** ZSTŽ 83, Z_A 508 (: *raudona, uodega*); **žaliapilvė** TD 335 (: *žalias, pilvas*); **žaliasparnis** TD 335 (: *žalias, sparnas*).
2. Daiktavardiniu sandu pasakoma paukščio kūno dalis, o būdvardiniu – kuri kita jos ypatybė (apimtis, forma) (6 vardai), pvz.: **bukšnapis** ZSTŽ 67, sin. (: *bukas, snapas*); **didžiaakė** Z_V 187, sin. (: *didelė, akis*); **drūtsnapis** ZSTŽ 68, sin. (: *drūtas, snapas*); **kreivagalvė** ZSTŽ 77, sin. (: *kreiva, galva*) ir variantas **kreivagalva** K₍₁₉₃₃₎ 122, sin.; **kreivasnapis** ZSTŽ 77, Z_A 513 (: *kreivas, snapas*); **kumpakaklis** ZSTŽ 78, sin. (: *kumpas, kaklas*).
3. Daiktavardiniu sandu pasakomas paukštis, o būdvardiniu – spalva, kuria jis išsiskiria iš kitų tos genties paukščių (2 vardai), pvz.: **juodvarnis** TD 257 (: *juodas, varnas*); **žalvarnis** K₍₁₉₃₂₎ 14, TD 335 (: *žalias, varnas*).

Pusė (8 vardai) sudurtinių vardų iš būdvardžio ir daiktavardžio turi jungiamąjį balsį **-ia-** arba **-a-**, pvz.: *didžiaakė, kreivagalva, kreivasnapis, žaliasparnis*. Dūrinių su kitokiais jungiamaisiais balsiais nerasta.

Pusė (9 vardai) dūrinių turi galūnę **-is** (*baltasnapis, buksnapis, drūtsnapis*), taip pat dažni (5 vardai) dūriniai su galūne **-ė** (*kreivagalvė, mėlyngurklė, žaliapilvė*), tarminis variantas turi galūnę **-a** (*kreivagalva*).

Dūriniai iš dviejų daiktavardžių

Paprastai dūrinių iš dviejų daiktavardžių pirmas sandas apibrėžia bei paaiškina antrąjį. Nagrinėjami dūriniai skirstomi į grupes pagal tai, kas pirmuoju sandu yra nurodoma:

1. **Vieta, kurioje paukštis gyvena** (4 vardai), pvz.: *karklažvirblis* ZSTŽ 72, sin., SGZ 158 (: *karklas, žvirblis*); *medšarkė* SGZ 162 (: *medis, šarka*); *šilagaidys* ZSTŽ 86, sin., Z_A 511, sin., Z_{V(3)} 378 (: *šilas, gaidys*); *šilvarnis* ZSTŽ 86, sin., Z_{V(3)} 361 (: *šilas, varnas*) ir jo variantas *šilovarnis* K₍₁₉₃₂₎ 14, sin.
2. **Panašumas** (2 vardai): *lirauodegis* Z_A 513 (: *lyra, uodega*); *vilkžylė* ZSTŽ 89, sin. (: *vilkas, žylė*).
3. **Mitybos objektas** (2 vardai): *paukštvanagis* Z_V 197, Z_{V(3)} 345 (: *paukštis, vanagas*); *vištvanagis* Z_V 194, Z_{V(3)} 344 (: *višta, vanagas*).
4. **Paros laikas** (1 vardas): *naktikovas* Z_A 538 (: *naktis, kovas*).
5. **Būdingas požymis** (1 vardas): *kuodagalvis* Z_A 518, sin. (: *kuodas, galva*).

Rastas vienas rūšies vardas, kurio daiktavardiniai sandai yra savarankiški, todėl jie vienas kito neaiškina, pvz.: *kovarnis* ZSTŽ 75, sin. (: *kovas, varnas*). Iš pateikto pavyzdžio matyti, kad šio dūrinio darybos reikšmę sudaro abiejų sandų reikšmių suma.

Pastebėta, kad beveik visų dūrinių (9 vardų) antrieji sandai yra paukščių vardai (pvz.: *žvirblis, vanagas, varnas, šarka, gaidys, žylė, kovas*) plg. *karklažvirblis, paukštvanagis, medšarkė, šilagaidys, šilvarnis, vilkžylė, paukštvanagis, vištvanagis, naktikovas*. Tik dviejų vardų antraisiais sandais įvardijama paukščio kūno dalis (uodega, galva), plg. *lirauodegis, kuodagalvis*.

Pusė nagrinėjamų paukščių vardų (6 vardai) yra sudaryti su jungiamaisiais balsiais. Beveik visi dūriniai sudaryti su jungiamuoju balsiu **-a-**, pvz.: *karklažvirblis, šilagaidys, lirauodegis, kuodagalvis*. Rasta po vieną vardą, kurie sudaryti su kitais jungiamaisiais balsiais: su **-o-** (*šilovarnis*) ir **-i-** (*naktikovas*). Kita pusė sudurtinių vardų yra be jungiamojo balsio, pvz.: *medšarkė, vilkžylė, kovarnis*. Įdomu tai, kad tos pačios rūšies paukščių vardai gali būti vartojami ir su jungiamuoju balsiu, ir be jo, plg. *šilovarnis, šilvarnis*.

Dauguma dūrinių (9 vardai) turi galūnę *-is* (*-ys*) (pvz.: *karklažvirblis*, *šilagaidys*, *kuodagalvis*), retesni (atitinkamai 2 ir 1 vardas) sudurtiniai vardai, kurių galūnės yra *-ė* (*medšarkė*, *vilkžylė*) ir *-as* (*naktikovas*).

Dūriniai iš veiksmažodžio ir daiktavardžio

Tokių dūrinių daiktavardiniu sandu pasakoma kuri nors kūno dalis, beveik visada galva (3 vardai iš 4), o veiksmažodiniu sandu įvardijamas atliekamas veiksmas, pvz.: ***grąžiagalvė*** ZSTŽ 71, sin. (: *grėžė*, *galva*), (jos variantai ***grižgalvis*** ZSTŽ 71, sin.; ***grąžitgalva*** K₍₁₉₃₃₎ 122, sin.); ***linguodegė*** K₍₁₉₃₆₎ 61, sin. (: *lingavo*, *uodega*); ***sukitgalva*** Z_A 521, Z_V 194, Z_{V(3)} 366, K₍₁₉₃₃₎ 121, K₍₁₉₃₆₎ 39 (: *suko*, *galva*); ***vijongalvis*** ZSTŽ 89, sin., K₍₁₉₃₃₎ 121, sin., K₍₁₉₃₆₎ 39, sin. (: ?, *galva*). Apie šį vardą pasakytina tai, kad jis yra dūrinys, kadangi tai rodo antras sandas *galva*, tačiau pirmas sandas nėra aiškus. Galbūt jį galima būtų sieti su veiksmažodžiu *vijoti* „vingiuoti, užriesti“ (plg. LKŽ XVIII 328 „užrietęs galvą kaip vijongalvis“).

Tik vienas iš nagrinėtų dūrinių sudarytas su jungiamuoju balsiu (*grąžiagalvė*).

Sudurtinių vardų iš veiksmažodžio ir daiktavardžio galūnės yra įvairios. Rasta po du pavyzdžius su galūnėmis *-ė* (*grąžiagalvė*, *linguodegė*) ir *-a* (*grąžitgalva*, *sukitgalva*) bei vienas vardas su galūne *-is* (*grižgalvis*).

Dūriniai iš skaitvardžio ir daiktavardžio

Dūrinio iš skaitvardžio ir daiktavardžio skaitvardiniu sandu (1 vardas) nurodomas to dalyko, kuris įvardijamas daiktavardiniu sandu, skaičius, pavyzdžiui, ***devynliežuvis*** TD 252 (: *devyni*, *liežuvis*). Nagrinėjamas dūrinys yra be jungiamojo balsio ir turi galūnę *-is*.

Veiksmažodiniai sudurtiniai rūšių vardai

Veiksmažodinių sudurtinių rūšies vardų yra pusantro karto mažiau (rasta 21 vardas) nei vardažodinių dūrinių (32 vardai). Iš nagrinėjamų dūrinių beveik visų vardų pirmas sandas yra iš daiktavardis (19 vardų) ir tik dviejų sudurtinių vardų pirmas sandas yra skaitvardis.

Dūriniai iš daiktavardžio ir veiksmažodžio

Dūrinių iš daiktavardžio ir veiksmažodžio pirmuoju sandu (14 vardu) nurodomas veiksmažodžiu reiškiamas objektas, pvz.: *bitlesis* ZSTŽ 66, sin. (: *bitė, lesė*); *girnakalis* ZSTŽ 70, sin. (: *girna, kalė*); *krosnilanda* ZSTŽ 77, sin. (: *krosnis, lindo*); *kūlindis* K₍₁₉₃₈₎ 64, sin. (: *kūlis „akmuo”, lindo*); *kultupis* ZSTŽ 77, Z_A 507 (: *kūlis „akmuo”, tupi* plg. LKŽ VI 857 *kūltupis*); *ledspira* ZSTŽ 78, sin., K₍₁₉₃₆₎ 64, sin. (: *ledas, spyrė*); *ožkamelžis* GD₍₁₉₃₅₎ 62, sin. (: *ožka, melžė*); *pečialanda* ZSTŽ 82 (: *pečius, lindo*); *šienpiovė* Z_A 507 (: *šienas, pjovė*). Kaip matyti iš pateiktų paukščių vardu, J. Elisonas ne visada atkreipia dėmesį į žodžių rašybą, nes šalia vartoja *kūlindis* ir *kultupis*, nors abiejų vardu pirmas sandas yra žodis *kūlis* (su ilgąja balse šaknyje).

Įdomus paukščio rūšies vardas *kiauliaplektė* ZSTŽ 74, sin., kuris remiasi daiktavardžiu *kiaulė* ir ištiktuku *plekšt* (čepsėjimui reikšti), plg. „plekšt, plekšt su lūpukėm, matyt, valgyt nori“ LKŽ V 694. Leipalingyje taip vadina paukštį, kurio čiulbėjimas panašus į garsą, kai kiaulė šaukia paršiukus.

Trys paukščių vardai sudaryti su veiksmažodiniu sandu *ėsti*, o daiktavardinis sandas nurodo šių paukščių mitybos objektą, pvz.: *pelėda* Z_A 498 (: *pelė, édė*); *vapsvaėdis* Z_A 495 (: *vapsva, édė*); *žuvėda* Z_{V(3)} 357, sin. (: *žuvis, édė*).

Atkreiptinas dėmesys į tai, J. Elisonas vartoja du vardus (*žuvėda* ir *žuvėdra*), kurie yra skirtingų darybos būdų vediniai. *Žuvėda* yra dūrinys, o *žuvėdra* (: *žuvis, édė, -ra*) yra mišrios darybos (dūrybos – priesagos) [Keinys 1999: 23].

Didesnė dalis sudurtinių vardu iš daiktavardžio ir veiksmažodžio yra sudaryti su jungiamaisiais balsiais (5 vardai iš 7), iš kurių dažniausi yra *-ia-* arba *-a-* (4 vardai), pvz.: *girnakalis, pečialanda, ožkamelžis, vapsvaėdis*. Rastas tik vienas vardas, kuris sudarytas su *-i* jungiamuoju balsiu (*krosnilanda*). Nagrinėjamų dūrinių galūnės yra įvairios: po šešis vardus rasta su galūnėmis *-is* (*bitlesis, girnakalis, kūlindis, kultupis, ožkamelžis, vapsvaėdis*) ir *-a* (*ledspira, krosnilanda, pečialanda, pelėda, žuvėda, žuvėdra*). Su galūne *-ė* rastas tik du sudurtiniai vardai (*kiauliaplektė, šienpiovė*).

Dūriniai iš skaitvardžio ir veiksmažodžio

„Dabartinės lietuvių kalbos gramatikoje“ rašoma, kad dūriniai iš skaitvardžio ir veiksmažodžio pirmuosius sandus turi tik iš skaitvardžių *vienas, du, trys; pirmas, antras* [DLKG, 1997: 165], tačiau J. Elisono zologijos darbuose rasti du sudurtiniai paukščių vardai, kurių pirmieji sandai yra skaitvardžiai *devyni*, pvz.: *devynkalba* ZSTŽ 68 (: *devyni, kalba*) ir variantas *devynkalbis* TD 252; *devyniažūdis* ZSTŽ 68, sin., SGZ 161 (: *devyni, žudė*). Kaip matyti, vienas dūrinys yra be jungiamojo balsio (turi galūnę *-a*, variantas – *-is*), o kitas – su jungiamuoju balsiu *-ia* ir turi galūnę *-is*.

Galūnių vediniai

Galūnės yra ne tik pagrindinė kaitybos priemonė, tačiau su jomis yra sudaroma naujų žodžių. Ornitologijos terminijoje galūnių vedinių yra palyginti nemažai (rastas 34 vardai bei 1 variantas, kurie sudaro 14 proc. visų rūšių vardų). Galūnių vediniai skirstomi į dvi didesnes grupes – veiksmažodinės (25 vardai) ir vardažodinės (9 vardai) ypatybės turėtojų pavadinimus. Kiekvienoje grupėje galūnių vediniai pradedami nagrinėti nuo dariausių galūnių. Iš 3 lentelės matyti (žr. p. 41), kad dariausios galūnės yra *-ė* (11 vardų), *-is (-ys)* (rasta 10 vardų) ir *-as* (8 vardai).

Veiksmažodinės ypatybės turėtojų pavadinimai

Anot St. Keinio, terminologijoje didesnė veiksmažodinės ypatybės turėtojų pavadinimų dalis yra įvairių gyvių, augalų ar kokių nors daiktų pavadinimai [Keinys 1979: 176].

Didžiausias grupes sudaro galūnių *-ė* ir *-as* (po 8 vardai) vediniai, šiek tiek retesni yra *-is (-ys)* (5 vardai ir 2 variantai) vediniai. Rasti keturi vardai, kurie yra galūnės *-a* vediniai.

Visi galūnių vediniai skirstomi į dvi semantines grupes, kadangi paukščiai pavadinti pagal skleidžiamą garsą ir atliekamą veiksma (lesimą, vaikščiojimą, skridimą). Kiekvienos grupės vediniai dar skirstomi pagal tai, kokie yra jų pamatiniai žodžiai.

Galūnės *-ė* vediniai

1. Galūnės *-ė* vediniais žymimas paukštis pagal skleidžiamą garsą.

- a) Paukšių vardai remiasi garsiniais veiksmažodžiais, pvz.: **griežė** ZSTŽ 71, sin. (: *griežė, griežti*); **krakė** ZSTŽ 76, K₍₁₉₃₆₎ 39, sin., Z_A 519, sin. (: *krakė, krakti* „kranksėti”); **krykštė** ZSTŽ 77, sin. (: *krykštė, krykšti* „kirkauti, klegėti, klykauti” (apie paukščius), plg. „Varnos krankia, šarkos krykščia“ LKŽ VI 586); **kurkė** SGZ 146 (: *kurkė, kurkti* „rėkti tam tikru balsu, turkti, kurkti”, plg. kurklys kurkia LKŽ VI 956).
- b) Vardai remiasi ištiktukais, kuriais žymimas paukščių skleidžiamas garsas, pvz.: **gyvė** ZSTŽ 71, sin. (: *gyvi (apie pempės balsą)*); **kiaukė** ZSTŽ 74, sin., Z_A 503, sin. (: *kiau* (kiaukės balsui reikšti), plg. „Kiaukė rėkia: kiau kiau“ LKŽ V 685); **knyvė** ZSTŽ 75, sin. (: *knyvi* „gyvi” (apie pempės balsą).
2. Galūnės *-ė* vediniai, kuriais žymimas kitas atliekamas veiksmas, remiasi veiksmažodžiais, pvz.: **džiubė** TD 264, sin. (: *džiubijo, džiubyti* „lesti, kapoti su snapu“).

Galūnės *-as* vediniai

1. Galūnės *-as* vediniais beveik visada žymimas paukštis pagal skleidžiamą garsą.
- a) Šie vediniai dažniausiai remiasi veiksmažodžiais, pvz.: **būkas** ZSTŽ 67, sin. (: *būkė, būkti* „bliauti, baubti“, plg. „Šiandien girdėjau paežery būkus būkiant“ LKŽ I 1146); **yvas** ZSTŽ 71, sin., Z_A 500, sin., Z_{V(3)} 363 (: *yvavo, yvauti* „rėkauti, ūbauti” (apie yvo balsą), plg. yva yvavo); **klerkas** ZSTŽ 75 (: *klerkė, klerkti* „kvarksėti, karkti, krykti“ (apie vištą, anti), plg. LKŽ VI 55); **krunkas** ZSTŽ 77, sin. (: *krankė, krankti*); **ūkas** ZSTŽ 88, sin. (: *ūkė, ūkti*).
- b) Rečiau galūnės *-as* vedinys remiasi ištiktuku, pvz.: **čakas** ZSTŽ 67, sin. (: *čak*, plg. „Žvirblis pradė[jo] maistą lesti čak! čak!“ , plg. LKŽ II 61).
2. Galūnės *-as* vediniais gali būti žymimas ir kitas atliekamas veiksmas, pvz.: **naras** Z_A 545 (: *nèrè, nerti*); **žiūras** ZSTŽ 91, sin. (: *žiūrėjo, žiūrėti*).

Galūnės *-is (-ys)* vediniai

Visi galūnės *-is (-ys)* vediniai remiasi veiksmažodžiais.

1. Šiais vediniais dažniausiai žymimas skleidžiamas garsas, pvz.: **čežys** ZSTŽ 67, sin. (: *čežo, čežti* „imti čirkšti“, plg. „Sučežo kaip žvirbliai, katiną pamatė“ LKŽ II 86); **krakis** ZSTŽ 76, sin., SGZ 152 (: *krakė, krakti* „kranksėti”); **klykis** ZSTŽ 75, sin., Z_A 494 (: *klykė, klykti*); **suopis** ZSTŽ 86, sin., Z_A 493, Z_V 185, Z_{V(3)} 342 (: *suopė, suopti* „ūkti, rėkti“ (apie pelėdą) ir tarminis variantas **sūpis** ZSTŽ 86, sin.; **švilpis** ZSTŽ 87 (: *švilpė, švilpti*).

2. Vediniai žymi atliekamą kitą veiksmą, pvz.: **einis** ZSTŽ 68 (: *eina, eiti*) ir variantas **einys** Z_A 532.

Prie galūnės *-is* (*-ys*) vedinių priskirtinas vardas **lalys** ZSTŽ 78, kurį E. Frenkelis sieja su veiksmažodžiu *lalėti* (: plg. LKŽ VII 104 – 105 *lala, lalėti* „gagėti, čiauškėti“ (apie paukščius), plg. „Išgirdau lalant žąsis irėjau žiūrėti“). Minėto vardo variantų šaknyse pastebėta kokybinė balsių kaita, pvz.: *lėlis* GD₍₁₉₃₅₎ 49; *lėlys* Z_V 194. Lyginant su pamatiniu žodžiu *lalėti*, matyti, kad kaitaliojasi balsiai *a* : *é*.

Galūnės *-a* vediniai

Galūnės *-a* vediniai gali remtis veiksmažodžiu (**čiulba** ZSTŽ 67, sin. (: *čiulba, čiulbėti*) ir ištiktuku (**švikšta** Z_A 513, SGZ 160 (: *švikšt* „šmaukšt“ (staigiam <...> skridimui žymėti), plg. „gyvi, gyvi [pempės] ir švikšt pro nosę sukinėjas“ LKŽ XV 570).

Šiai grupei priskirtini du vardai (**slampa** K₍₁₉₃₆₎ 93, sin.; **slanka** Z_A 533, Z_{V(3)} 356, TD 299), kuriuos E. Frenkelis sieja su veiksmažodžiais *slampinėti* ir *slankinėti* [Frenkelis, 1965: 826]. Pakorny šį vardą siejo su veiksmažodžiu *slinkti* [Sabaliauskas, 1990: 119].

Darybos atžvilgiu kelia abejonių vardas **šežė** ZSTŽ 86, sin. Galbūt galima jį sieti su žodžiu *šežėti, šeža* (*čežėti, čeža*).

Nagrinėjant veiksmažodinės ypatybės turėtojų pavadinimus rastas vienas vardas su kokybine šaknies balsių kaita *e* : *é* : *a*, plg. **naras** Z_A 545 (: *nèrè, nerti*). Minėtini dar du vediniai, kurių šaknies balsiai skiriasi nuo pamatinių žodžių šaknies balsių, tačiau tai yra ne balsių kaita, bet tarmės įtaka. Rytų aukštaičiai taria **krunkas** ZSTŽ 77, sin. (: *krankè, krankti*), plg. *kranklys*), kadangi jie *an* atitinka *un*. J. Elisonas nurodo, kad tokia vardo forma (*krunkas*) yra vartojama Daugėlišio parapijoje, Vilniuje. Zoologas šalia vardo *sūpis* taip pat pažymi, kad tokią formą rado A. Juškos žodyne. Kaip yra žinoma, A. Juška yra kilęs iš Raseinių, o raseiniškiai dvibalsį *uo* atitinka balsį *ū* (plg. *suopis* ir *sūpis*) [Zinkevičius, 1994: 107].

Vardažodinės ypatybės turėtojų pavadinimai

Didesnė dalis galūnių vedinių, kurie žymi vardažodinės ypatybės turėtojų pavadinimus, *eina* ne tik asmenų, bet ir kitokių gyvų būtybių vardais [Keinys 1979: 177]. Beveik visi vardažodinės ypatybės turėtojų vardai yra galūnės **-is** vediniai (5 vardai ir 1 variantas), du kartus mažiau (3 vardai) rasta galūnės **-é** vedinių, pasitaikė tik vienas vardas su galūne **-ius**.

Visų galūnių vedinių pamatiniai žodžiai yra daiktavardžiai arba būdvardžiai.

Galūnės *-is (-ys)* vediniai

1. Vediniai, kurie remiasi daiktavardžiu (2 vardai), pvz.: **kuodis** ZSTŽ 77, Z_A 511 (: *kuodas*), (jo variantas **kuodys** SGZ 159, sin.); **laukys** ZSTŽ 78, sin., Z_A 535, Z_V 198, Z_{V(3)} 357, K₍₁₉₃₆₎ 57, sin. (: *laukas*).
2. Vediniai remiasi būdvardžiu (3 vardai), pvz.: **bukis** ZSTŽ 67, sin. (: *bukas*); **stulgys** ZSTŽ 86, Z_A 535, Z_{V(3)} 357, SGZ 144 (: *stulgus*); **tulžys** ZSTŽ 88, Z_A 519, Z_V 181, Z_{V(3)} 361, K₍₁₉₃₁₎ 141 (: *tulžus*).

Galūnės *-ė* vediniai

Nagrinėjami galūnės *-ė* vediniai dažniau (2 vardai) remiasi daiktavardžiais, pvz.: **akmenė** ZSTŽ 64, Z_A 507, sin. (: *akmuo*); **žvyrė** ZSTŽ 92, sin., Z_A 528, sin., SGZ 147, sin. (: *žvyras*). Ir tik vienas vardas remiasi būdvardžiu *rudas*, plg. **rudė** Z_{V(3)} 349, sin. (: *rudas*).

Galūnės *-ius* vedinys remiasi daiktavardžiu, plg. **girnius** TD 264, sin. (: *girna*).

Priešdėlių vediniai

Paukščių vardai padaryti su priešdėliais yra labai reti. Rastas tik vienas šio darybos būdo vedinys, pvz.: **besparnis** ZSTŽ 66, sin., SGZ 131 (: *sparnas*). **Pataršką** Z_A 527, TD 286 P. Skardžius laiko priešdėlio *pa-* vediniu, bet nenurodo pamatinio žodžio [Skardžius, 1996, 446]. Tačiau šį vardą tikslingiau būtų laikyti galūnės *-a* vediniu, plg. (: *patarška, patarškėti*).

Reduplikuotieji paukščių vardai

Reduplikuotinais daiktavardžiais P. Skardžius vadina daiktavardžius, kurių „šaknies yra pakartojamas tik priebalsis, vienas arba drauge su balsiu ar dvibalsiu“ [Skardžius, 1996: 23]. Rūšių vardai **titilvis** ZSTŽ 88; **vieversys** TD 315, (jo variantai **vieversis** Z_{V(3)} 378; **vieverstys** ZSTŽ 89, sin.; **vievurstys** ZSTŽ 89) yra reduplikuotieji daiktavardžiai. Šiai grupei P. Skardžius priskiria **piepalą** ZSTŽ 83, sin. (plg. <...> lot. *pīpiāre* „pypsėti“), *teterviną*, tačiau netikslinga šiuos vardus būtų skirti

prie reduplikuotųjų, kadangi pastarieji vardai yra priesagų vediniai, o reduplikacija yra „dūrinio darymas iš du kartus kartojamo to paties pamatinio žodžio <...>“ [Keinys, 1999: 113].

Neaiškūs paukščių vardai

Rasta 18 darybos atžvilgiu neaiškių vardų, pvz.: *arasas* ZSTŽ 65; *bekosas* TD 296, sin.; *čekždainis* ZSTŽ 67, sin.; *giaurys* Z_A 535, Z_{V(3)} 357; *gurlas* ZSTŽ 76, sin.; *gurnas* ZSTŽ 76, sin.; *kogas* ZSTŽ 75, Z_A 503; *kublys* ZSTŽ 77, sin.; *likelis* TD 264, sin.; *pakaškė* TD 286, sin.; *pintarda* TD 286, sin.; *puskė* TD 297; *puspedė* TD 297; *renšė* TD 262; *rustagė* SGZ 160; *šiubė* ZSTŽ 86, sin.; *venuška* ZSTŽ 89, sin.; *vinikė* ZSTŽ 90, sin. Pastarąjį paukščio vardą „Žodžių darybos teorijoje“ mini V. Urbutis, teigdamas, kad šis žodis yra „senas Prūsų Lietuvos žodis, pavartotas jau Bretkūno biblijos vertime. Etimologiškai <...> jis galėtų būti tos pačios motyvacijos kaip ir visi kiti žinomi to paukštelio pavadinimai <...>“ [Urbutis, 1978: 56], plg. *gražialgalvė* ZSTŽ 71, sin.; *grįžgalvis* ZSTŽ 71, sin.; *kreivagalvė* ZSTŽ 77, sin.; *sukitgalva* ZSTŽ 86; *vijongalvis* ZSTŽ 89, sin. Tačiau kalbininkas pastebi, kad vardo *vinikė* santykis su veiksmažodžiu *vyti* „sukti“ nėra visai aiškus.

J. Elisono zoologijos darbuose pateiktų paukščių vardų darybą lyginant su duomenimis, gautais tiriant bakalauro darbe „Lietuvos faunos“ ir T. Ivanausko knygos „Lietuvos paukščiai“ paukščių vardus, matyti kad visuose minėtuose veikaluose didžiąją dalį vienažodžių vardų sudaro priesagų vediniai (žr. 5 lentelę). Beveik pusantro karto daugiau pirminių žodžių yra „Lietuvos faunoje“ ir T. Ivanauskoje knygoje. Tačiau J. Elisono zoologijos darbuose du kartus daugiau rasta galūnių vedinių bei 5 procentais daugiau dūrinių. Minėtina ir tai, kad „Lietuvos faunoje“ ir T. Ivanauskoje knygoje nerasta nei vieno priešdėlių darybos paukščio vardo, o J. Elisono zoologijos darbuose minėti vardai sudaro 1 proc. visų vienažodžių paukščių rūšių vardų.

Iš veiksmažodžių priesagų vedinių visuose minėtuose veikaluose didžiąją dalį sudaro priesagos **-utis**, **-ė**, **-lys**, **-ė**, vardažodžių – priesagų **-ėlis**, **-elis**, **-ė**, **-ukas** vediniai (J. Elisono darbuose dar gausu priesagos **-utis** vedinių). Veiksmažodinės ypatybės turėtojų vardai išvedami su galūnėmis **-as**, **-is** (**-ys**), vardažodinės – su galūnėmis **-is** (**-ys**), **-ė**.

Apibendrinamosios išvados

1. Priesagų vediniai sudaro didžiausią grupę visų vienažodžių paukščių vardų (42 proc.), dūriniai – 22 proc., pirminiai žodžiai – 21 proc., galūnių – 14 proc., o priešdėlių vediniai – 1 proc.

2. Priesagų vediniai skirstomi į vardažodžių ir veiksmažodžių vedinius. Kaip matyti iš 4 lentelės, veiksmažodžių vedinių dariausios priesagos yra **-utis, (-utys), -ė, -lys, -ė**, vardažodžių – **-utis, -ėlis, -elis, -ė, -ukas**.
3. Sudurtinių paukščių vardų pirmas sandas dažniausiai yra daiktavardis (55 %) ir būdvardis (32 %).
4. Veiksmažodinės ypatybės turėtojų vardai dažniausiai išvedami su galūnėmis **-as, -ė, -is (-ys)**, o vardažodinės ypatybės turėtojų – su galūnėmis **-is (-ys), -ė, -ius**.

5 lentelė. Darybos būdai paukščių knygose.

Darybos būdai	J. Elisono vartojamų vardų skaičius (procentais)	LP, LF vartojamų vardų skaičius (procentais)
Pirminiai vardai	21	34
Priesagų vediniai	42	43
Dūriniai	22	17
Galūnių vediniai	14	7
Priešdėlių vediniai	1	-

RŪŠINIŲ PAŽYMINIŲ SEMANTINĖS GRUPĖS IR DARYBA

Šiame skyrelyje atskirai aptariami dvižodžių, trižodžių ir keturžodžių vardų rūšiniai pažyminiai, kurie yra skirstomi į 16 semantinių grupių. Kiekvienoje grupėje rūšių vardai nagrinėjami pagal jų sudarymo būdą, sintaksiniai variantai skirstomi į atskiras grupes. Rūšinių epitetų semantinės grupės ir daryba aptariama pradedant nuo gausiausių, pavyzdžiai pateikiami abėcėlės tvarka pagal genties vardą.

Dvižodžių vardų semantinės grupės

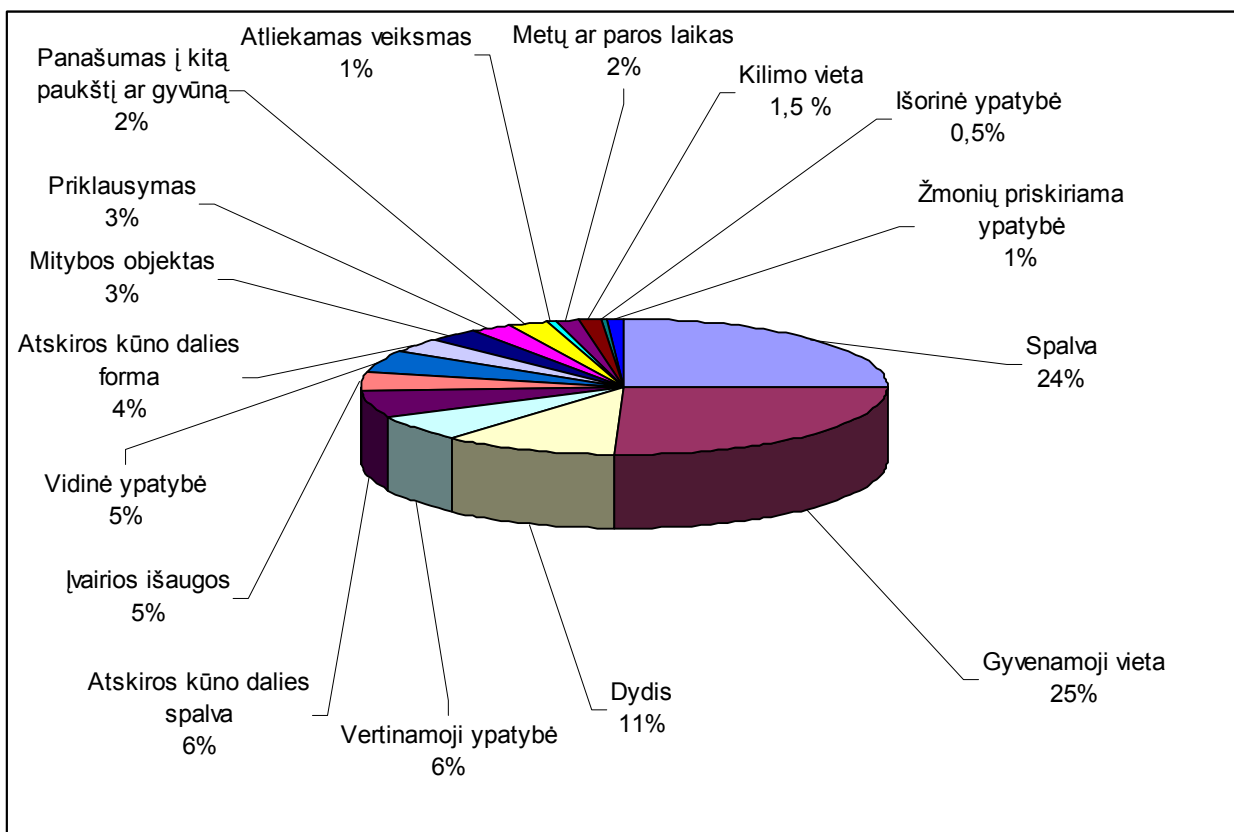
Iš diagramos matyti (žr. 3 pav.), kad dažniausiai paukščiai yra pavadinami pagal gyvenamąją vietą (25 proc.), spalvą (24 proc.), dydį (11 proc.), rečiau – pagal vertinamąją ypatybę (6 proc.), atskiros kūno dalies (organo) spalvą (6 proc.) arba formą (4 proc.), įvairias išaugas (5 proc.), vidinę ypatybę (5 proc.), mitybos objektą (3 proc.), priklausymą (3 proc.). Negausias semantines grupes sudaro paukščių vardai pagal panašumą į kitą paukštį arba gyvūną (2 proc.), metų ar paros laiką (2 proc.), kilimo vietą (1,5 proc.), atliekamą veiksmą (1 proc.), žmonių priskiriamą ypatybę (1 proc.) ir išorinę ypatybę (0,5 proc.).

Dvižodžių paukščių vardų genties vardas paprastai yra daiktavardžio vienaskaitos vardininkas, o rūšinis pažyminys – būdvardis arba daiktavardis (priedėlis). Todėl kiekvienoje semantinėje grupėje vardai skiriami pagal rūšinio epitetą kalbos dalį. Be to, būdvardinių rūšinių pažyminių dar skiriamos įvardžiuotinių, kokybinių ir santykinių būdvardžių grupės. Daiktavardiniai pažyminiai skirstomi į derinamuosius ir nederinamuosius daiktavardžius. Derinamieji daiktavardžiai yra vienaskaitos arba daugiskaitos kilmininko, nederinamieji – vardininko linksnio.

Paukščių vardai pagal jų gyvenamąją vietą

Paukščiai pagal gyvenamąją vietą pavadinami dažniausiai. Iš rasto 101 vardo 90 turi būdvardinį ir tik vienuolika vardų – daiktavardinį rūšinį pažyminį.

1. Didžiąją dalį (89 vardai) būdvardinių rūšinių pažyminių sudaro santykiniai būdvardžiai, rastas tik vienas įvardžiuotinis rūšinis pažyminys.

3 pav. Rūšinių pažyminių semantinės grupės

1. 1. Santykiniai būdvardžiai su priesaga **-inis** žymi paukščius pagal jų gyvenamąją vietą.

a) dažniau (54 vardai) J. Elisonas pateikia paukščių vardus, kurių pirmas dėmuo yra genties vardas, pvz.: *antis laukinė* ZSTŽ 64, Z_A 538, Z_V 176; *antis naminė* ZSTŽ 64, Z_A 539, Z_V 176, TD 249, SGZ 131; *arelis akmeninis* ZSTŽ 65; *arelis jūrinis* ZSTŽ 65; *erelis jūrinis* Z_A 496; *erelis akmeninis* Z_A 496; *balandis laukinis* ZSTŽ 65, sin.; *balandis medinis* ZSTŽ 66, sin.; *dagilėlis alksninis* ZSTŽ 68, Z_A 513, sin.; *gaidys medinis* ZSTŽ 69, sin.; *kalakutas naminis* Z_A 527; *karvelis medinis* ZSTŽ 73, sin.; *karvelis naminis* ZSTŽ 73; *karvelis uoksinis* Z_A 523, Z_{V(3)} 359; *karvelis žeminis* ZSTŽ 73, sin., Z_A 523, Z_{V(3)} 350; *kregždė dūminė* ZSTŽ 76, sin.; *kregždė krantinė* Z_A 510; *kregždė miestinė* Z_A 510; *kregždė naminė* ZSTŽ 76, sin.; *kregždė šelmeninė* Z_A 509; *kregždė uolinė* ZSTŽ 76, sin.; *kregždė urvinė* ZSTŽ 76; *kregždė žeminė* ZSTŽ 77, sin.; *kryklė laukinė* ZSTŽ 77,

sin.; *lingė balinė* ZSTŽ 79, Z_A 495; *lingė nendrinė* Z_V 198, Z_{V(3)} 346; *lingė pievinė* ZSTŽ 79; *pelėda balinė* ZSTŽ 82; *pelėda miškinė* Z_A 500; *pelėda naminė* Z_V 187, Z_{V(3)} 362; *rustagė sodinė* ZSTŽ 84; *semenėlė beržinė* Z_A 513; *slanka girinė* ZSTŽ 85, sin., SGZ 143, sin.; *slanka miškinė* K₍₁₉₃₆₎ 93; *starkas miškinis* ZSTŽ 85, sin.; *špokas vandeninis* Z_A 507; *tetervinas laukinis* Z_A 527; *tilvikas balinis* Z_A 534, Z_{V(3)} 357; *tilvikas girinis* ZSTŽ 87, Z_A 533, sin., Z_{V(3)} 356, sin.; *tilvikas laukinis* ZSTŽ 88, sin.; *tilvikas pievinis* ZSTŽ 88; *varna jūrinė* ZSTŽ 89; *vieversėlis dirvinis* Z_A 510, K₍₁₉₃₅₎ 102; *vieversėlis miškinis* Z_A 511, sin.; *vieversis dirvinis* K₍₁₉₃₅₎ 102; *vieversys dirvinis* ZSTŽ 89; *višta medinė* ZSTŽ 90, sin.; *višta naminė* ZSTŽ 90, Z_A 525, Z_V 174, Z_{V(3)} 346; *vištaitė vandeninė* ZSTŽ 90; *žąsis laukinė* Z_A 541, Z_{V(3)} 341, SGZ 133, sin.; *žąsis naminė* ZSTŽ 91; *žylė balinė* ZSTŽ 91; *žvirblis laukinis* ZSTŽ 92, Z_A 502; *žvirblis naminis* ZSTŽ 92, Z_A 500, Z_V 198, Z_{V(3)} 372.

b) retesni (36 vardai) yra tie gyvenamąją vietą žymintys vardai, kurių pirmas dėmuo yra rūšinis pažyminys, pvz.: *laukinė antis* SGZ 131, TD 249; *naminė antis* TD 249, SGZ 131; *medinis balandis* ZSTŽ 72, sin.; *medinis gaidys* ZSTŽ 69, sin.; *žeminis genys* K₍₁₉₃₆₎ 41, sin.; *laukinis karvelis* SGZ 148, TD 258; *medinis karvelis* ZSTŽ 72, sin.; *naminis karvelis* SGZ 148, TD 262; *žeminis karvelis* SGZ 150; *upelinė kielė* K₍₁₉₃₆₎ 61, sin.; *bokštinė kregždė* Z_A 515, sin., Z_{V(3)} 371, sin.; *dūminė kregždė* ZSTŽ 76, sin.; *krantinė kregždė* GD₍₁₉₃₃₎ 91, sin.; *langinė kregždė* DG₍₁₉₃₃₎ 87, sin.; *naminė kregždė* ZSTŽ 76, sin., DG₍₁₉₃₃₎ 87; *pastoginė kregždė* DG₍₁₉₃₃₎ 87, sin.; *smėlinė kregždė* GD₍₁₉₃₃₎ 91, sin.; *šlmeninė kregždė* SGZ 160; *uolinė kregždė* ZSTŽ 76, sin., SGZ 161, sin.; *urvinė kregždė* SGZ 161; *žeminė kregždė* GD₍₁₉₃₃₎ 91, sin.; *miškinis starkas* ZSTŽ 69, sin.; *pievinis tilvikas* SGZ 144; *laukinis titilvikas* ZSTŽ 75, sin.; *jūrinė varna* Z_A 545; *dirvinis vieversys* TD 315; *šiukšlinis vieversis* K₍₁₉₃₅₎ 105, sin.; *medinė višta* ZSTŽ 90, sin.; *naminė višta* Z_A 526, SGZ 144, TD 325; *laukinė vištelė* K₍₁₉₃₆₎ 21, sin., Z_A 528, sin., Z_V 180, sin., Z_{V(3)} 348 sin.; *vandeninė vištelė* Z_A 535, Z_{V(3)} 357; *vandeninė vištytė* K₍₁₉₃₆₎ 57, sin.; *laukinė žąsis* SGZ 133; *naminė žąsis* TD 335; *laukinis žvirblis* K₍₁₉₃₄₎ 117; *naminis žvirblis* SGZ 157, K₍₁₉₃₄₎ 117.

- 1.2. Rastas tik vienas įvardžiuotinis rūšinis pažyminys, kuris nurodo paukščio gyvenamąją vietą, pavyzdžiui, *antis medinoji* ZSTŽ 64, sin. Šis vardas yra įdomus tuo, kad santykiniai būdvardžiai neturi įvardžiuotinių formų (plg. *medinis*). Galima manyti, kad J. Elisonas pats tokio paukščio vardo nevartojo, nes jo „Zoologijos sistematikos terminų žodynyje“ šalia

minėto vardo yra nuoroda *Ryg. Jon.*, vadinasi, šį žodį jis rado J. Jablonskio raštuose arba pats kalbininkas zoologui pasiūlė tokią formą vartoti, kadangi dažnai patardavo kalbos klausimais. Minėtina ir tai, kad J. Jablonskis tokius atvejus pateikia kaip išimtis: „Būdvardžius *medinis*, *paskutinis* ir kitus panašius į juos vartojame dažniausiai nesudurtus, be įvardžio. Yra sakoma: *medinoji* (laukinė) antis <...>“ [Jablonskis, 1957: 211]. Tačiau kalbininkas nepaiškina, kad rūšinis pažymynys *medinoji* gali būti iš kokybinio būdvardžio *medinas*, -a „miškinis, laukinis“, bet ne iš *medinis* (plg. LKŽ VII 989).

1. Daiktavardiniai rūšiniai pažyminiai (priedėliai). Daiktavardžiai, einantys rūšiniais epitetais, gali būti derinamieji (vardininko linksnio) ir nederinamieji, kurie yra reiškiami kilmininko linksniu.
 2. 1. Rasti septyni nederinamieji (kilmininko linksnio) daiktavardžiai, kuriais pavadinant paukščius pagal gyvenamąją vietą beveik visada vartojamas vienaskaitos kilmininko linksnis, pvz.: *miško daktaras* $Z_{V(3)}$ 364, sin.; *dirvos vieversėlis* SGZ 158; *dirvos vyturys* SGZ 158, sin. Rastas tik vienas pavyzdys, kai vartojama daugiskaita, pvz.: *arimų vyrelis* $K_{(1936)}$ 61, sin.

Atskirai aptartini paukščių vardai, kurių daiktavardiniu rūšiniu pažyminiu nurodoma paukščio gyvenamoji vieta perkeltine prasme, plg. *dangaus oželis* ZSTŽ 68, sin.; *pragaro starkus* $MG_{(1930)}$ 6, sin.; *rojaus paukštis* Z_A 513.
 2. 2. Rūšiniais paukščių vardų pažyminiais (priedėliais) einantys derinamieji (vardininko linksnio) daiktavardžiai yra priesaginiai. Rasti keturi vardai.
 - a) Vardai, kurių pirmuoju dėmeniu eina genties vardas, yra priesagų *-ietis*, *-ė* (*kregždė miestietė* $GD_{(1933)}$ 83, $DG_{(1933)}$ 87, sin.; *kregždė sodietė* $Z_{V(3)}$ 378, $GD_{(1933)}$ 83) ir *-ininkė* (*švikšta daržininkė* SGZ 160, sin.) vediniai.
 - b) Rastas vienas vardas, kurio pirmuoju dėmeniu eina priesagos *-ietis*, *-ė* rūšinis pažymynys, pavyzdžiui, *sodietė kregždė* SGZ 160, sin. Kaip matyti, priesagos *-ietis*, *-ė* dariniai yra dažnesni, kadangi jie žymi paukščių pavadinimus pagal jų gyvenamąją vietą [DLKG, 1997: 139].

Paukščių vardai pagal spalvą

Antrą didelę grupę sudaro paukščių vardai, kurių rūšiniu pažyminiu įvardijama paukščio spalva (rasti 99 vardai bei jų variantai).

1. Visų paukščių vardų, kurie žymi spalvą, rūšiniai pažyminiai yra tik būdvardžiai. Dažniausiai (88 vardai) rūšiniai pažyminiai yra įvardžiuotiniai, rečiau – santykiniai (5 vardai) būdvardžiai.

1. 1. Dažniausiai (55 vardai iš 88) vartojami tie vardai, kurių pirmas dėmuo yra genties vardas, o antras – rūšinis pažyminys. Atreiptinas dėmesys į tai, kad šalia įprastų įvardžiuotinių būdvardžių J. Elisonas zoologijos darbuose pateikia ir tarminių įvardžiuotinių formų, *dagilis margasai* ZSTŽ 68; *kirlys juodasai* ZSTŽ 74, sin.; *žaliasai genys* K₍₁₉₃₆₎ 41; *mėlynasai karvelis* TD 258. „Lietuvių kalbos gramatikoje“ rašoma, kad tokios formos su pabrėžiamąja dalelyte *-ai* paprastai yra vartojamos rytų aukštaičių [LKG, 1965: 494].

a) Šiai grupei priskiriami tie dvižodžiai vardai (37 vardai), kurių pirmas dėmuo yra genties vardas, o antras – rūšinis pažyminys. Pavyzdžiui: *balandis mėlynasis* Z_A 468, sin., Z_V 153, sin., Z_{V(3)} 314, sin.; *čiurlys juodasis* Z_{V(3)} 371, sin.; *čyžyla mėlynoji* ZSTŽ 68, sin.; *dagilis geltonasis* SGZ 158; *dagilis margasis* SGZ 158; *gandras baltasis* Z_V 208, Z_{V(3)} 334; *gandras juodasis* Z_A 538, Z_V 335; *gegutė raiboji* ZSTŽ 69, Z_A 516, Z_V 189, Z_{V(3)} 360, K₍₁₉₃₄₎ 103; *genšė pilkoji* Z_A 535, sin.; *gervė pilkoji* ZSTŽ 70, Z_A 531, Z_V 206, Z_{V(3)} 354, K₍₁₉₃₈₎ 56; *gužas baltasis* Z_{V(3)} 334, sin.; *karvelis mėlynasis* Z_A 468, Z_V 153, Z_{V(3)} 314; *kiela baltoji* Z_A 513; *kiela geltonoji* Z_A 513; *kielė baltoji* ZSTŽ 74, K₍₁₉₃₆₎ 61; *kielė geltonoji* ZSTŽ 74; *kielė mėlynoji* ZSTŽ 74, sin.; *kirlis raudonasis* Z_A 495; *kurapka pilkoji* Z_A 528, Z_{V(3)} 348, Z_V 180; *malata žalioji* K₍₁₉₃₆₎ 39; *malata žiloji* K₍₁₉₃₆₎ 39; *malėta juodoji* ZSTŽ 79, sin.; *malėta žalioji* ZSTŽ 79, sin.; *meleta juodoji* Z_A 519, Z_{V(3)} 366; *meleta žalioji* Z_A 521, Z_{V(3)} 366; *musinė pilkoji* Z_A 513; *papūga pilkoji* Z_A 522, Z_V 218; *pelėda baltoji* ZSTŽ 82, Z_A 500; *svyrulys juodasis* Z_A 515, Z_{V(3)} 371; *tetervinas baltasis* Z_A 528; *varna juodoji* ZSTŽ 89, sin., Z_A 503; *varna pilkoji* ZSTŽ 89, Z_A 503, Z_V 200, Z_{V(3)} 374; *varna žalioji* ZSTŽ 89, sin.; *žylė mėlynoji* ZSTŽ 91, Z_A 505; *žylė melsvoji* ZSTŽ 91, sin.; *žylė pilkoji* ZSTŽ 91; *žylė žydroji* Z_A 505.

Kaip jau buvo minėta, J. Elisonas vartoja ir tarmines įvardžiuotinių būdvardžių formas. Tokių vardų, kurie žymi paukščio spalvą, rasta šešiolika, pvz.: *dagilis geltonasai* ZSTŽ 68; *dagilis margasai* ZSTŽ 68; *gandras baltasai* ZSTŽ 68; *gandras juodasai* ZSTŽ 69, sin., MG₍₁₉₃₀₎ 1; *garnys pilkasai* ZSTŽ 69; *genys juodasai* ZSTŽ 70, sin.; *genys žaliasai* ZSTŽ 70; *ibis raudonasai* ZSTŽ 71; *karvelis mėlynasai* ZSTŽ 73; *kėkštys juodasai* ZSTŽ 74, sin.; *kirlys juodasai* ZSTŽ 74, sin.; *kirlys raudonasai*

ZSTŽ 75; *strazdas juodasai* ZSTŽ 85, sin.; *strazdas raibasai* ZSTŽ 86, sin.; *tetirvinas baltasai* ZSTŽ 87, sin.; *žuvininkas mėlynasai* ZSTŽ 92, sin.

Rasti du įvardžiuotiniai būdvardžiai su priesagomis **-(i)uotas, -otas**, pvz.: *pelėda liepsnotoji* Z_A 498; *žuvėda sidabruotoji* Z_A 543, Z_{V(3)} 358.

- b) Šiai grupei priskiriami tie dvižodžiai vardai (24 vardai), kurių pirmas dėmuo yra rūšinis pažyminys, o antras – genties vardas, pvz.: **baltasis gandra**s Z_V 213, SGZ 138; **juodasis gandra**s SGZ 139; **pilkasis garnys** SGZ 139; **raiboji gegutė** K₍₁₉₃₄₎ 103, TD 255; **juodasis genys** SGZ 152, sin.; **margasis genys** Z_V 192, sin., Z_{V(3)} 364, sin.; **žaliasis genys** SGZ 152; **pilkoji gervė** TD 257; **mėlynasis karvelis** SGZ 150, sin.; **baltoji kielė** SGZ 160; **mėlynoji kielė** ZSTŽ 74, sin., TD 262; **baltoji kregždė** SGZ 161, sin.; **juodoji malėta** ZSTŽ 76, sin.; **žalioji malėta** ZSTŽ 70; **juodasis strazdas** Z_A 506, SGZ 160; **raibasis strazdas** ZSTŽ 65, sin.; **baltasis tetervinas** Z_V 208, Z_{V(3)} 351, K₍₁₉₃₆₎ 21; **baltoji varna** Z_A 542, sin.; **juodoji varna** ZSTŽ 75, sin.; **pilkoji varna** TD 312; **žalioji varna** ZSTŽ 91, sin.; **pilkoji žąsis** SGZ 133; **mėlynoji žylė** ZSTŽ 68, sin.; **melsvoji žylė** SGZ 159.

Iš šių vardų rastos 9 tarminės įvardžiuotinės būdvardžio formos, pvz.: **baltasai gandra**s ZSTŽ 68, sin., TD 252; **juodasai gandra**s MG₍₁₉₃₀₎ 1; **juodasai genys** K₍₁₉₃₆₎ 39, TD 257; **margasai genys** K₍₁₉₃₆₎ 40, sin.; **žaliasai genys** K₍₁₉₃₆₎ 41; **mėlynasai karvelis** TD 258; **juodasai kėkštys** ZSTŽ 83, sin.; **juodasai strazdas** ZSTŽ 80, sin.; **baltasai tetirvinas** ZSTŽ 90, sin.

1.2. Santykiniai būdvardžiai sudaro palyginti mažą dalį (4 vardai) vardų, kurių rūšiniais pažymininiais yra įvardijama paukščio spalva.

- a) prie santykinų būdvardžių, kurių pirmas dėmuo yra genties vardas, priskiriami sudurtiniai vardai (*genys geltonmargis* ZSTŽ 70; *genys raudonmargis* SGZ 151) bei būdvardžiai su priesaga **-inis** (*karvelis keršinis* ZSTŽ 73, sin.).

Atskirai minėtini du paukščių vardai, kurių rūšinis pažyminys gali būti ir būdvardis, ir daiktavardis, pvz.: priesagos **-ulis** vediniai *karvelis keršulis* GD₍₁₉₃₂₎ 65, sin.; *tetervinas juodulis* K₍₁₉₃₆₎ 21, Z_V 179, sin.; (bei jo variantas *tetirvinas juodulis* SGZ 147).

b) santykiniams būdvardžiams, kurių pirmas dėmuo yra rūšinis pažymynys, priskiriami sudurtinis būdvardis (**geltonmargis** genys SGZ 152) ir priesagos **-inis** vedinys (**keršinis karvelis** ZSTŽ 72, sin.).

1. 3. Rečiausiai, pavadinant paukščius pagal spalvą, vartojami paprasti kokybiniai būdvardžiai (rasti tik du vardai).

a) Kokybiniams vardams, kurių pirmas dėmuo yra genties vardas, o antras – rūšinis pažymynys priskiriami paukščių vardai su priesagomis **-ūgas**, (**karvelis moliūgas** ZSTŽ 73, sin. (plg. *moliūgas* „molio spalvos, pilkšvai rusvas, gelsvas“ LKŽ VIII 341) ir **-okas** (**vanagas rudokas** ZSTŽ 88).

2. Rastas tik vienas vardas, kurio rūšinis pažymynys yra daiktavardis, pvz.: **karvelis mėlynis** GD₍₁₉₃₂₎ 68, sin.

Kaip matyti iš pateiktų pavyzdžių, dažniausios spalvos pavadinant paukščius yra juoda (rasta 20 vardų), balta (15 vardų), mėlyna (15 vardų) ir pilka (12 vardų).

Paukščių vardai pagal jų dydį.

Šią grupę sudaro 43 vardai. Pavadinant paukščius pagal didį, paprastai vartojami įvardžiuotiniai būdvardžiai. Nerasta nė vieno vardo, kurio rūšinis pažymynys būtų daiktavardis.

1. Beveik visi rūšiniai pažyminiai (42 vardai) yra įvardžiuotiniai būdvardžiai.

1. 1. Iš įvardžiuotinių rūšinių pažyminių dažnesni yra vardai, kurių pirmas dėmuo yra genties vardas, o antras – rūšinis pažymynys. Tarminių įvardžiuotinių formų rasta 12.

a) Du kartus dažniau (20 vardų) vartojami paukščių vardai, kurių pirmas dėmuo yra genties vardas, pvz.: **apuokas didysis** Z_V 208; **baublys mažasis** ZSTŽ 66, Z_V 198; **čyžyla didžioji** ZSTŽ 67, sin.; **einys didysis** Z_A 532, Z_{V(3)} 356; **genys didysis** Z_A 521; **genys mažasis** Z_A 521, Z_{V(3)} 366; **karvelis didysis** Z_A 523, Z_{V(3)} 359; **kiras mažasis** Z_A 543; **medšarka didžioji** ZSTŽ 79; **medšarka mažoji** ZSTŽ 79; **medšarkė didžioji** Z_A 505; **medšarkė mažoji** Z_A 506; **naras mažasis** Z_A 546, Z_{V(3)} 333; **slanka mažoji** ZSTŽ 85, sin. SGZ 144, sin.; **strazdas mažasis** Z_A 507; **tilvikas didysis** Z_A 534, Z_{V(3)} 357; **varnelė mažoji** ZSTŽ 89, sin.; **žylė didžioji** ZSTŽ 91, Z_A 504, Z_{V(3)} 378.

Rasti 9 vardai, kurių rūšiniai pažyminiai yra tarminės įvardžiuotinės formos, pvz.: **genys didžiasai** ZSTŽ 70, sin.; **genys mažasai** ZSTŽ 70; **karvelis didysai** GD₍₁₉₃₂₎ 65; **karvelis didžiasai** ZSTŽ 72; **karvelis mažasai** GD₍₁₉₃₂₎ 69; **strazdas didžiasai** ZSTŽ 85,

sin.; *strazdas mažasai* ZSTŽ 86; *tilvikas didžiasai* ZSTŽ 87, sin.; *tilvikas mažasai* ZSTŽ 88.

b) Vardų, kurių pirmas dėmuo yra rūšinis pažyminis rasta perpus mažiau (10 vardų), pvz.: *didysis einys* Z_{V(3)} 356; *mažasis einys* Z_{V(3)} 356; *didysis genys* SGZ 151, sin.; *mažasis karvelis* SGZ 150; *vidutinis karvelis* SGZ 150; *didysis strazdas* ZSTŽ 65; *didysis tilvikas* SGZ 144; *mažoji varnelė* ZSTŽ 78, sin.; *didžioji žylė* ZSTŽ 67, sin.

Tarminės įvardžiuotinių būdvardžių, kurie eina pirmuoju dėmeniu, formos yra vartojamos retai (rasti tik trys vardai), pvz.: *didysai genys* TD 257; *didysai karvelis* GD₍₁₉₃₂₎ 65; *didžiasai tetirvinas* ZSTŽ 87.

1. 2. Paprastiems kokybiniam būdvardžiams priskiriamas rūšinis pažyminis su priesaga **-okas**, pvz.: *genys mažokas* ZSTŽ 70, sin.

Kaip matyti iš pavyzdžių, dydį reiškiančių būdvardžių vartojama nedaug. Dažniausi yra vardai, kurie pažymi paukščio didumą (22 vardai) ir mažumą (17 vardų).

Paukščių vardai pagal vertinamąją ypatybę

Pagal vertinamąją ypatybę paukščiai pavadinami ne itin dažnai (rasti 25 vardai). Tokių vardų rūšinis pažyminis beveik visada (24 vardai) yra būdvardis. Rastas tik vienas vardas, kurio rūšinis epitetas yra priedėlis.

1. Visi būdvardiniai rūšiniai pažyminiai, kuriais įvardijama tam tikra paukščio vertinamoji ypatybė, yra įvardžiuotiniai.

a) Dažniau (17 vardų) vartojami tie vardai, kurių pirmas dėmuo yra genties vardas. Pavyzdžiui: *albatrosas paprastasis* Z_A 543; *baublys paprastasis* Z_A 538; *gaga paprastoji* Z_A 541, Z_{V(3)} 341; *ybis šventasis* Z_A 538; *kirlė paprastoji* Z_{V(3)} 357, sin.; *kurapka paprastoji* K₍₁₉₃₆₎ 21; *lakštingala paprastoji* Z_A 507; *lalis paprastasis* Z_{V(3)} 372; *lalys paprastasis* Z_A 516, Z_{V(3)} 372; *purplelis paprastasis* Z_A 523, Z_{V(3)} 359; *pelikonas paprastasis* Z_A 544; *sniegena paprastoji* Z_A 513; *suopis paprastasis* Z_A 493, Z_V 185, Z_{V(3)} 342; *šnekutis paprastasis* Z_{V(3)} 376, sin.; *špokas paprastasis* Z_{V(3)} 376, sin.; *varnėnas paprastasis* Z_A 503, Z_V 194, Z_{V(3)} 376; *žuvėda paprastoji* ZSTŽ 92, sin., Z_A 542, Z_{V(3)} 357.

Rasti trys vardai, kurių įvardžiuotinė būdvardžio forma yra tarminė, pvz.: *ibis šventasai* ZSTŽ 71; *kirlys paprastasai* ZSTŽ 75; *sėjikas paprastasai* ZSTŽ 84.

b) Vardai, kurių pirmas dėmuo yra rūšinis pažyminy, o antras – genties vardas, yra vartojami retai (rasti 3 vardai), pvz.: *paprastasis sėjikas* SGZ 144; *netikrasis vieversis* K₍₁₉₃₅₎ 105, sin. *juodojo gandro* sinonimas *laimingasis paukštis* MG₍₁₉₃₀₎ 6, sin. išsiskiria iš šios grupės vardų tuo, kad antras dėmuo nėra genties vardas, bet žodis *paukštis*.

Rastas tik vienas vardas, kurio rūšinis pažyminy yra tarminė įvardžiuotinio būdvardžio forma, pavyzdžiui, *paprastasai kirlys* ZSTŽ 74, sin.

Iš pateiktų vardų matyti, kad beveik visada rūšinis pažyminy yra žodis *paprastasis* ir tik retais atvejais paukštis pavadinamas pagal kokią kitą vertinamąją ypatybę, pvz.: *šventasis, netikrasis, laimingasis*.

2. Rastas tik vienas vardas, kurio rūšinis pažyminy (priedėlis) yra derinamasis daiktavardis (vienaskaitos vardininko linksnis), pavyzdžiui *sėjikas kvaišis* SGZ 144.

Paukščių vardai pagal atskiros kūno dalies (organo) spalvą

Rasti 24 vardai, kurių rūšiniai pažyminiai žymi atskiros paukščio kūno dalies ar organo spalvą.

Visi rūšiniai pažyminiai yra būdvardžiai.

1. Šiai semantinei grupei priklausančių vardų rūšiniai pažyminiai yra sudurtiniai žodžiai.

a) Dažniau (18 vardų) vartojami vardai, kurių pirmas dėmuo yra genties vardas, pvz.: *antis baltapilvė* ZSTŽ 64; *antis dryžgalvė* ZSTŽ 64; *balandis keršpetis* ZSTŽ 65, sin.; *genys baltnugaris* K₍₁₉₃₆₎ 39; *genys raudongalvis* ZSTŽ 70, sin., Z_A 519, sin.; *karaliukas geltongalvis* ZSTŽ 72, Z_A 513; *karaliukas raudongalvis* ZSTŽ 72; *kovas baltasnapis* Z_A 502; *kovas baltasnukis* Z_A 502, sin.; *kryklė dryžgalvė* ZSTŽ 77; *kryklė rudgalvė* ZSTŽ 77; *medšarkė raudongalvė* Z_A 506; *nykščiukas geltongalvis* ZSTŽ 80, sin.; *nykščiukas raudongalvis* ZSTŽ 80, sin.; *rustagė juodgalvė* ZSTŽ 84; *vanagas baltasubinis* ZSTŽ 75, sin.; *žylė juodagalvė* ZSTŽ 91, Z_A 505; *žiubė pilkakaklė* ZSTŽ 91.

b) Rečiau (6 vardai) vartojami paukščių vardai, kurių pirmas dėmuo yra rūšinis pažyminy pvz.: *keršpetis balandis* ZSTŽ 72, sin.; *juodagalvė čyžyla* ZSTŽ 91, sin.; *baltakaklis karvelis* GD₍₁₉₃₂₎ 65, sin.; *dryžgalvė kryklė* ZSTŽ 64, sin.; *geltongalvis nykščiukas* ZSTŽ 72, sin.; *raudongalvis nykščiukas* ZSTŽ 72, sin.

Iš pateiktų vardų matyti, kad dažniausiai paukščių vardais nusakoma jų galvos spalva (rasta 15 vardų iš 24), rečiau pilvo, kaklo, snapo, uodegos ir sparnų spalva. Iš spalvų

dažniausiai minima raudona (*genys raudongalvis, karaliukas raudongalvis, medšarkė raudongalvė, raudongalvis nykščiuukas*) ir balta (*antis baltapilvė, kovas baltasnukis, vanagas baltasubinis, baltakaklis karvelis*).

Paukščių vardai pagal įvairias išaugas

Vardų, kuriais pavadinami paukščiai pagal įvairias išaugas, nėra labai daug, rasta tik 19 pavadinimų. Didžioji dalis rūšinių pažyminių yra būdvardžiai (16 vardų), rasti tik trys vardai, kurių rūšiniai pažyminiai yra išreikšti derinamaisiais daiktavardžiais.

1. Beveik visi būdvardiniai pažyminiai yra įvardžiuotiniai priesagos **-(i)uotas, -a** vediniai, kadangi jie dažniausiai reiškia „ko nors buvimą ant žymimojo daikto ar žymimojo daikto paviršiuje, išsikišimą iš to paviršiaus <...>“ [DLKG, 1997: 204].

a) Vardai (8 vardai), kurių pirmas dėmuo yra genties vardas, pvz.: *čyžyla kuoduotoji* ZSTŽ 67; *knyvė kuoduotoji* GD₍₁₉₃₃₎ 33, sin.; *naras kuoduotasis* Z_A 545, Z_{V(3)} 333; *pempė kuoduotoji* GD₍₁₉₃₃₎ 33; *pova kuoduotoji* Z_A 527; *vieversėlis kuoduotasis* Z_A 511, sin.; *žylė kuoduotoji* ZSTŽ 91, Z_A 505; *žylė uodeguotoji* ZSTŽ 92, Z_A 505.

Rasti du vardai, kurių rūšiniai pažyminiai yra tarminės įvardžiuotinių būdvardžių formos, pvz.: *vieversis kuoduotasai* K₍₁₉₃₅₎ 105; *vyturys kuoduotasai* ZSTŽ 90.

b) Rečiau (4 vardai) J. Elisonas vartojami paukščių vardus, kurių pirmuoju dėmeniu eina rūšinis pažyminys, pvz.: *kuoduotoji čyžyla* ZSTŽ 91, sin.; *kuoduotasis vieversis* K₍₁₉₃₅₎ 105, sin.; *kuoduotasis vieversys* SGZ 159; *kuoduotoji žylė* ZSTŽ 67, sin.

Atskirai minėtini du vardai, kurių vieno rūšinis pažyminys yra tarminė forma (*kuoduotasai vyturys* ZSTŽ 78, sin.), o kitas yra priesagos **-ytas** vedinys (*pelėda ausytoji* ZSTŽ 82, Z_A 500).

2. Vardų, kurių rūšinis pažyminys būtų derinamasis daiktavardis, nėra daug. Rasti du priesagos **-uotė** (*ausuotė pelėda* SGZ 168; *kuoduotė žylė* SGZ 159) vediniai bei vienas galūnės **-ys** darybos daiktavardis (*vieversis kuodys* K₍₁₉₃₅₎ 105).

Kaip matyti iš pavyzdžių, beveik visi paukščiai pavadinti pagal tą pačią ypatybę – kuodo turėjimą.

Paukščių vardai pagal vidinę ypatybę

Šiai semantinei grupei priskirtinų vardų yra 19. Beveik visų jų rūšiniai pažyminiai yra daiktavardžiai, rastas tik vienas vardas, kurio rūšinis pažyminys yra įvardžiutinis būdvardis.

1. Vardai, kurių rūšinis pažyminys yra daiktavardis.

1. 1. Visi daiktavardiniai pažyminiai (priedėliai), žymintys paukščius pagal jų vidinę ypatybę, yra derinamieji priesaginiai daiktavardžiai. Dažniau rūšiniai pažyminiai sudaryti su priesagomis **-uolis** (*čivilis vienuolis* Z_A 511; *vanagas klykuolis* Z_A 494, sin.), **-ininkas, -ė** (*gulbė giesmininkė* ZSTŽ 71, Z_A541, SGZ 134; *strazdas giesmininkas* ZSTŽ 85, sin., Z_A 507, Z_{V(3)} 378, SGZ 160). Rasta po vieną vardą, kurie yra priesagų **-snys, -ikė, -tukas, -eivis, -eika, -ėlis, -inys, -lys, -ė** bei galūnės **-ė** vediniai. Pavyzdžiui: *arelis rėksnys* ZSTŽ 65; *antis švilpikė* ZSTŽ 64; *gulbė nebylė* Z_{V(3)} 341; *gaidelis peštukas* K₍₁₉₃₆₎ 96; *karvelis keleivis* ZSTŽ 73, Z_A 523, Z_{V(3)} 359, SGZ 150; *sakalas keleivis* ZSTŽ 84; *tilvikas mušeika* ZSTŽ 88, Z_A 535, sin., Z_{V(3)} 357, sin., SGZ 144; *kėkštas nelaimėlis* ZSTŽ 74; *tetervinas kurtinys* Z_A 528 (bei jo variantai *tetervinas kurtinis* K₍₁₉₃₆₎ 21; *tetirvinas kurtinys* ZSTŽ 87, sin.); *strazdas čerkšlė* ZSTŽ 85; *strazdas čerkšlys* Z_A 507. Visų minėtų dvižodžių vardų pirmu dėmeniu eina genties vardas.

Abejonių kelia daiktavardinis pažyminys *nevidonė* (plg. *žylė nevidonė* ZSTŽ 91, sin., SGZ 159). P. Skardžius šį daiktavardį laiko priesagos **-onė** vediniu, tačiau nenurodo jo pamatinio žodžio [Skardžius, 1996: 273].

2. Rastas tik vienas vardas, kurio rūšinis pažyminys yra įvardžiutinis būdvardis ir eina antruoju dvižodžio vardo dėmeniu, pvz.: *gulbė kurčioji* ZSTŽ 71. Šiai grupei priskiriamas ir sintaksinis variantas *kurčioji gulbė* SGZ 134.

Paukščių vardai pagal atskiros kūno dalies (organo) formą ar kitas ypatybes

Paukščiai pagal atskiros kūno dalies ar organo formą bei kitas ypatybes pavadinami rečiau (14 vardų) nei pagal kurios nors kūno dalies spalvą (24 vardai).

1. Visi šiai semantiniai grupei priskiriami vardai turi būdvardinius rūšinius pažyminius.

1. 1. Rasti du vardai, kurių rūšiniai pažyminiai yra įvardžiutiniai būdvardžiai, pvz.: *pelekanas garbiniuotasai* ZSTŽ 82; *garbiniuotasis pelikonas* SGZ 136.

1. 2. Santykiniams būdvardžiams priskiriami sudurtiniai būdvardžiai.

- a) Vardai (10 vardų), kurių pirmas žodis yra genties vardas, pvz.: *antis smailiauodegė* ZSTŽ 64; *antis šaukštasnapė* ZSTŽ 64, Z_A 541, Z_V 341; *genelis tripirštis* Z_A 521, Z_{V(3)} 366; *genys tripirštis* SGZ 152, K₍₁₉₃₆₎ 39; *kikilis laibakojis* SGZ 158; *skujokas kumpasnapis* ZSTŽ 85, sin.; *strausas dvipirštis* Z_A 490, sin., Z_{V(3)} 331, sin.; *strutis dvipirštis* Z_A 490, Z_V 214, Z_{V(3)} 331; *strutis tripirštis* Z_A 493, sin., SGZ 130; *suopis apželtakojis* Z_A 495.
- b) Rasti tik du vardai, kurių pirmas dėmuo yra rūšinis pažyminy, pvz.: *trumpauodegė kregždė* SGZ 161; *kumpasnapis skujokas* ZSTŽ 85, sin.

Paukščių vardai pagal mitybos objektą

Nedidelę grupę (13 vardų) sudaro tie paukščių vardai, kurių rūšiniu pažyminiu yra įvardijamas paukščio mitybos objektas. Beveik visų šios grupės vardų rūšiniai pažyminiai yra būdvardžiai.

1. Visi (12 vardų) būdvardiniai pažyminiai, žymintys paukščių mitybos objektą, yra priesagos *-inis, -ė* vediniai. Dažniausiai (8 vardai) minėtų dvižodžių vardų pirmuoju dėmeniu eina genties vardas, rečiau (3 vardai) – rūšinis pažyminy, pvz.: *arelis gyvatinis* ZSTŽ 65 (variantas *erelis gyvatinis* Z_A 496); *arelis žuvinis* ZSTŽ 65; *plikis dvėslėninis* ZSTŽ 83; *vanagas kiškėnis* ZSTŽ 88, sin.; *vanagas paukštėnis* ZSTŽ 88; *vanagas pelėnis* Z_A 494, sin., Z_V 185, sin., Z_{V(3)} 342, sin.; *vanagas širšėnis* ZSTŽ 88; *vanagas vištėnis* ZSTŽ 89; *paukštėnis vanagas* K₍₁₉₃₄₎ 107; *vištėnis vanagas* SGZ 167; *žvirblėnis vanagėlis* SGZ 168, sin.
2. Pavadinant paukščius pagal mitybos objektą, labai retai rūšiniu pažyminiu (priedėliu) eina daiktavardis. Rastas tik vienas vardas, kurio pirmas dėmuo yra genties vardas, o rūšinis pažyminy (priedėlis) – sudurtinis daiktavardis, pavyzdžiui, *vanagas peliogaudis* ZSTŽ 88, sin.

Paukščių vardai pagal priklausymą

Visų (10 vardų) paukščių vardų, kurie žymi priklausymą, rūšiniai pažyminiai yra nederinamieji daiktavardžiai.

1. Daiktavardiniai rūšiniai pažyminiai yra vienaskaitos ir daugiskaitos kilmininko linksniai, pvz.: *mūsų gegutė* K₍₁₉₃₄₎ 109, sin.; *žydų gegutė* K₍₁₉₃₄₎ 109, sin., TD 285, sin.; *avių kielė* K₍₁₉₃₆₎ 64, sin.; *galvijų kielė* K₍₁₉₃₆₎ 64, sin.; *Dievo oželis* ZSTŽ 68, sin.; *perkūno oželis* K₍₁₉₃₆₎ 96; *kinų siuvėjas* SGZ 125. Visų minėtų dvižodžių vardų pirmuoju dėmeniu eina rūšinis pažyminy, o

antruoju – genties vardas. Atskirai minėtini keturi vardai, kurių antru dėmeniu eina ne genties vardas, bet žodis *paukštis* ar kiti daiktavardžiai, pvz.: *marčios brolis* GD₍₁₉₃₂₎ 65, sin.; *velnio paukštis* GD₍₁₉₃₅₎ 62, sin.; *saulės sūnus* ZSTŽ 84, Z_A 545, SGZ 137.

Paukščių vardai pagal panašumą į kitą paukštį arba gyvūną. Retais atvejais (rasti tik 9 vardai) paukščiai pavadinami pagal panašumą į kitą paukštį ar gyvūną. Tokių vardų rūšiniais pažyminiais eina būdvardžiai ir daiktavardžiai.

1. Būdvardiniai pažyminiai yra priesagos **-inis** vediniai, be to, tokių dvižodžių vardų pirmas dėmuo visada yra genties vardas, pvz.: *rustagė vanaginė* ZSTŽ 84, sin.; *sakalas vieversinis* ZSTŽ 84, Z_A 495; *švikšta vanaginė* ZSTŽ 87, sin.; *vanagas karvelinis* Z_A 495.
2. Vardai, kurių antras dėmuo yra daiktavardinis rūšinis pažyminys (priedėlis), yra dvejopi: daiktavardinis pažyminys gali būti priesagos **-ukas (-ukis)** vedinys (*karvelis uldukas* Z_V 194 ir variantas *karvelis uldukis* GD₍₁₉₃₂₎ 68) arba daiktavardžio vns. vard. linksnis (*starkus kunigas* MG₍₁₉₃₀₎ 6, sin.). Atkreiptinas dėmesys į tai, kad pastarasis vardas (*juodojo gandro* sinonimas) žymi panašumą ne į kitą paukštį ar gyvūną, bet panašumą į kunigą (tiksliau į kunigų dėvimą sutaną).

Atskirai minėtini du dvižodžiai vardai, kurių pirmas dėmuo yra ne genties vardas, bet žodis paukštis, o rūšinis pažyminys yra sudurtinis daiktavardis arba nevertotinas skolinys iš rusų kalbos, pvz.: *paukštis kupranugaris* Z_{V(3)} 332, sin.; *paukštis verbliūgas* Z_A 491, sin. Įdomumo dėlei galima pacituoti J. Elisono aiškinimą, kodėl pastarasis paukštis (*Struthio camelus*) taip vadinamas: paukščio kupranugario „abu pirštai <...> plačiomis ir storomis papirštėmis, arba padais, pritaikyti bėgioti karštais smėlynais, nes strutis, matyt, nejaučia jų karščio. Ta savybe strutis iš dalies primena kupranugarį <...>“ [Elisonas, 1940: 331].

Paukščių vardai pagal metų ar paros laiką

Šiai semantinei grupei priskiriami šeši vardai, kuriais pavadinami paukščiai pagal metų ar paros laiką. Beveik visų jų rūšiniai pažyminiai yra daiktavardžiai.

1. Visi daiktavardiniai rūšiniai pažyminiai yra nederinamieji daiktavardžiai ir gali būti vienaskaitos kilmininko linksnio (*vasaros karaliukas* SGZ 160; *nakties šašuolietis* ZSTŽ 86, sin. (variantas *šašuolietis nakties* ZSTŽ 86, sin.) bei mišrios darybos (priešdėlio **pa-** priesagos **-inis**) vardas *lalis panaktinis* Z_{V(3)} 372, sin. ir jo variantas *lalys panaktinis* Z_A 516, sin., Z_{V(3)} 372, sin.

2. Rastas tik vienas paukščio vardas, kurio būdvardiniu (santykininiu būdvardžiu) pažyminiu pavadinamas paukštis pagal paros laiką, pavyzdžiui, *lakštingala vakarė* Z_A 507, Z_{V(3)} 378.

Paukščių vardai pagal kilimo vietą

Paukščiai pagal kilimo vietą pavadinami retai, rasti penki tokie vardai, iš kurių trijų vardų rūšiniai pažyminiai yra nederinamieji (vienaskaitos kilmininko linksnio) daiktavardžiai.

1. Visi trijų vardų daiktavardiniai rūšiniai epitetai yra tikriniai daiktavardžiai, pvz.: *Amerikos naudu* SGZ 130, sin.; *Bankyvo višta* Z_A 525, Z_V 174, Z_{V(3)} 346, SGZ 144; *Indijos siuvėjas* SGZ 125.
2. Būdvardiniai pažyminiai, įvardijantys kilimo vietą, yra priesagos *-inis, -ė* vediniai, pvz.: *lėlis europinis* GD₍₁₉₃₅₎ 49; *pelėda laplandinė* Z_V 208, Z_{V(3)} 381.

Paukščių vardai pagal žmonių priskiriamą ypatybę

Šiai grupei priskiriami keturi dvižodžiai paukščių vardai. Visų jų rūšiniai pažyminiai yra daiktavardžio vienaskaitos kilmininko linksniai, todėl jie laikytini nederinamaisiais, pvz.: *bado gegutė* Z_A 518, sin., K₍₁₉₃₄₎ 112, sin.; *bado paukštis* Z_A 518, sin. (pranašauja badą); *ledo metėja* „baltoji kielė“ (pranašauja pavasarį) K₍₁₉₃₆₎ 64, sin.

Visų trijų vardų pirmas dėmuo yra rūšinis pažyminis, tačiau dviejų paskutinių vardų antras dėmuo nėra genties vardas, bet žodžiai *paukštis* ir *metėja*.

Rastas tik vienas vardas, kurio rūšinis pažyminys yra santykinis būdvardis, be to, priesagos *-inis* vedinys, pvz.: *paštinis karvelis* (nešioja paštą) Z_A 488, Z_V 173, Z_{V(3)} 330.

Paukščių vardai pagal atliekamą veiksmą

Vardų, kuriais pavadinami paukščiai pagal atliekamą veiksmą, tėra du. Abiejų rūšiniai pažyminiai yra daiktavardžių vienaskaitos kilmininko linksniai, pvz.: *strazdas lipikas* Z_A 507 (laipioja mežiais); *karvelis verplys* Z_A 488, Z_V 174, Z_{V(3)} 330.

Paukščių vardai pagal išorinę ypatybę

Paukščio vardo, kuriuo yra įvardijama išorinė ypatybė, daiktavardinis pažyminys yra priesagos *-ėlis* vedinys, pvz.: *tilvikas paputėlis* Z_V 184.

Atskirai minėtini šeši dvižodžiai vardai, kurių rūšiniai pažyminiai nepriskirti nei vienai semantinei grupei, pvz.: *karvelis bubinas* Z_A 488, Z_V 174, Z_{V(3)} 330; *medšarkė devynžūdis* Z_A 506; *pingvinas patagoninis* Z_A 546, Z_{V(3)} 333; *sakalas pustelga* SGZ 168; *stradzda čekšdaina* ZSTŽ 85; *vanagas visuotinasis* Z_A 495.

Išanalizavus semantines rūšinių pažyminių grupes ir darybą, matyti, kad tie pažyminiai gali būti būdvardiniai (jų yra dauguma, t. y. 85 proc.) ir daiktavardiniai (15 proc.). Kadangi dažnesni yra būdvardiniai rūšiniai pažyminiai, todėl tikslinga būtų aptarti pagrindinius jų darybos būdus. Kaip matyti iš 6 lentelės, didžiausią dalį visų rūšinių epitetų sudaro įvardžiuotiniai būdvardžiai (rasti 178 vardai).

6 lentelė. Būdvardiniai rūšiniai pažyminiai

	Pažyminio raiška	Rūšinių pažyminių skaičius	Procentas	Pavyzdžiai
Įvardžiuotinės formos	Įvardžiuotiniai būdvardžiai	114	33,9	<i>baltasis gandras, mėlynasis karvelis</i>
	Tarminės įvardžiuotinių būdvardžių formos	46	13,7	<i>ibis šventasai, kirlys paprastasai</i>
	Priesagų <i>-uotas, -otas</i> vediniai	17	5,1	<i>vieversėlis kuoduotasis, žylė uodeguotoji</i>
	Priesagos <i>-ytas</i> vedinys	1	0,3	<i>pelėda ausytoji</i>
	Iš viso įvardžiuotinių būdvardžių	178	53	
	Priesagos <i>-inis, -ė</i> vediniai	109	32,4	<i>laukinė antis, krantinė kregždė</i>
	Sudurtiniai būdvardžiai	40	11,9	<i>antis šaukštaspė, kikilis laibakojis</i>
	Paprastieji būdvardžiai	3	0,9	<i>lakštingala vakarė, sėjikas kvaišis</i>
	Priesagos <i>-ulis</i> vediniai*	3	0,9	<i>karvelis keršulis, tetervinas juodulis</i>
	<i>-okas</i> vediniai	2	0,6	<i>genys mažokas, vanagas rudokas</i>
	Priesagos <i>-ūgas</i> vedinys	1	0,3	<i>karvelis moliūgas</i>

Tai yra suprantama, kadangi pagrindinė įvardžiuotinių formų funkcija yra išskirti daiktą (šiuo atveju paukštį) iš kitų, o išskiriant paukščius dažnai žymima ir jų rūšis. Iš lentelės (žr. 7 lentelę) matyti, kad dažniausiai įvardžiuotiniais rūšiniais pažyminiais pavadinami paukščiai pagal spalvą (89 vardai), dydį (44 vardai), vertinamąją ypatybę (25 vardai), įvairias išaugas (15 vardu, rečiau – pagal

* Šiuos vedinius galima laikyti ir daiktavardžiais

atskiros kūno dalies (organo) formą ar kitas ypatybes (2 vardai), vidinę ypatybę (2 vardai) ir gyvenamąją vietą (1 vardas).

7 lentelė. Pažyminio raiška ir semantinės grupės

Pažyminio raiška Semanti- nės grupės pagal paukščio	Būdvardiniai rūšiniai pažyminiai			Daiktavardiniai rūšiniai pažyminiai					Iš viso
	Įvar- džiuo- tinės formos	-inis vediniai	Sudur- tiniai būdvar- džiai	Vns. kilm.	Dgs. kilm.	-inys vedi- niai	-ietis vedi- niai	-ukas, -ukis vedi- niai	
1. Gyvenamąją vietą	1	89	-	6	1	-	3	-	100
2. Spalvą	89	2	3	-	-	-	-	-	96
3. Dydį	44	-	-	-	-	-	-	-	44
4. Atskiros kūno dalies (organo) spalvą	-	-	24	-	-	-	-	-	24
5. Vertinamąją ypa- tybę	25	-	-	-	-	-	-	-	25
6. Įvairias išaugas	15	-	-	-	-	-	-	-	15
7. Atskiros kūno dalies (organo) formą ar kitas ypatybes	2	-	11	-	-	-	-	-	13
8. Vidinę ypatybę	2	-	-	-	-	3	-	1	6
9. Mitybos objektą	-	11	-	-	-	-	-	-	11
10. Priklausymą	-	-	-	9	2	-	-	-	11
11. Pagal panašumą į kitą paukštį arba gyvūną	-	4	-	1	-	-	-	2	7
12. Atliekamą veiksmą	-	-	-	3	-	-	-	-	3
13. Kilimo vietą	-	2	-	3	-	-	-	-	5
14. Metų ar paros laiką	-	-	-	3	-	-	-	-	3
15. Žmonių priskiriamą ypatybę	-	1	-	3	-	-	-	-	4
Iš viso	178	109	40	28	3	3	3	3	367

Minėtina tai, kad J. Elisonas dažnai (46 vardai) vartoja ir tarmines įvardžiuotinių būdvardžių formas, pvz.: *garnys pilkasai* ZSTŽ 69; *žuvininkas mėlynasai* ZSTŽ 92, sin.; *žaliasai genys* K₍₁₉₃₆₎ 41. Tokios formos sudaro 13,7 proc. visų įvardžiuotinių formų.

Palyginti dažnai paukščių rūšims pavadinti vartojami priesagos *-inis*, *-ė* vediniai (rasti 109 vardai). Su šia priesaga sudaromi būdvardžiai „rodo santykį, pagal kurį žymimasis daiktas išskiriamas iš kitų bei nurodoma jo rūšis“, jie taip pat gali žymėti tą, kuris gyvena pamatiniu žodžiu pasakytoje vietoje, yra panašus į pamatiniu žodžiu reiškiamą daiktą [DLKG 1997: 209, 211]. Dažniausiai priesagos *-inis* vediniais pavadinamos paukščių rūšys pagal jų gyvenamąją vietą (89 vardų), rečiau – pagal mitybos objektą (11 vardų), panašumą į kitą paukštį arba gyvulį (4 vardai) ir visai retai – pagal spalvą (2 vardai) bei kilimo vietą (2 vardai).

Paukščių rūšių vardams pavadinti dažnai vartojami sudurtiniai būdvardžiai (rasta 40 vardų). Dažniausiai sudurtinį pažyminį sudaro būdvardis ir daiktavardis (32 vardai), rečiau – skaitvardis ir daiktavardis (5 vardai). Rasti tik 3 vardai, kurių sudurtiniai rūšiniai pažyminiai remiasi dviem būdvardžiais. Iš sudurtinių rūšinių pažyminių dažniausiai vartojami tokie, kurie žymi atskiros kūno dalies (organo) spalvą (24 vardai) bei atskiros kūno dalies (organo) formą ar kitas ypatybes (11 vardų), kartais – paukčio spalvą (2 vardai).

Įdomu tai, kad pusė (15 vardų) sudurtinių būdvardžių, reiškiančių atskiros kūno dalies (organo) spalvą, daiktavardinių sandų žymi paukščio galvą, (pvz.: *antis dryžgalvė* ZSTŽ 64; *karaliukas geltongalvis* ZSTŽ 72, Z_A 513; *medšarkė raudongalvė* Z_A 506; *juodagalvė čyžyla* ZSTŽ 91, sin.), o būdvardiniu sandu nusakoma jos spalva. Kitais sudurtiniais būdvardžiais nusakoma kitų paukščio kūno dalių spalva, pvz.: *antis baltapilvė* ZSTŽ 64; *balandis keršpetis* ZSTŽ 65, sin.; *genys baltnugaris* K₍₁₉₃₆₎ 39; *kovas baltasnapis* Z_A 502; *kovas baltasnukis* Z_A 502, sin.; *vanagas baltasubinis* ZSTŽ 75, sin.; *žiubė pilkakaklė* ZSTŽ 91.

Rasta 17 būdvardinių epitetų, kurie yra priesagų *-uotas*, *-otas* vediniai. Minėti vediniai paprastai reiškia „pridėtinės paviršiaus ypatybes, ko nors buvimą ant žymimojo daikto ar žymimojo daikto paviršiuje, išsikišimą iš to paviršiaus <...>” [DLKG, 1997: 204]. Todėl beveik visada priesagų *-uotas*, *-otas* vediniais pavadinamos paukščių rūšys pagal jų įvairias išaugas (rasta 17 tokių vardų), pvz.: *naras kuoduotasis* Z_A 545, Z_{V(3)} 333; *žylė uodeguotoji* ZSTŽ 92, Z_A 505. Be to, reiktų pridurti, kad visada šių priesagų vediniai yra įvardžiuotiniai būdvardžiai.

8 lentelė. Daiktavardiniai rūšiniai pažyminiai

Linksnis	Pažyminio raiška	Rūšinių pažyminių skaičius	Procentas	Pavyzdžiai
Kilmi- ninkas	Vns. kilm. linksnis	20	35,3	<i>dirvos vieversėlis, dievo oželis</i>
	Dgs. kilm. linksnis	6	10,7	<i>arimų vyrelis, avių kielė</i>
	Iš viso	26	46	
Vardi- ninkas	Priesagos <i>-ieitis, -ė</i> vediniai	3	5,4	<i>kregždė miestietė, kregždė sodietė</i>
	Priesagos <i>-inys</i> vediniai	3	5,4	<i>tetervinas kurtinys tetirvinas kurtinys</i>
	Priesagos <i>-eivis</i> vedinys	2	3,6	<i>karvelis keleivis, sakalas keleivis</i>
	Priesagos <i>-ikas, -ė</i> vediniai	2	3,6	<i>antis švilpikė, strazdas lipikas</i>
	Priesagos <i>-ininkas, -ė</i> vediniai	2	3,6	<i>gulbė giesmininkė, strazdas giesmininkas</i>
	Priesagos <i>-lys, -ė</i> vedinys	2	3,6	<i>strazdas čerkšlys strazdas čerkšlė</i>
	Priesagos <i>-ukas, -ukis</i> vediniai	2	3,6	<i>karvelis uldukas, karvelis uldukis</i>
	Priesagos <i>-uolis</i> vediniai	2	3,6	<i>čivilis vienuolis, vanagas klykuolis</i>
	Priesagos <i>-uotė</i> vediniai	2	3,6	<i>ausuotė pelėda, kuoduotė žylė</i>
	Sudurtinis daiktavardis	2	3,6	<i>vanagas peliogaudis, paukštis kupranugaris</i>
	Priesagos <i>-eika</i> vedinys	1	1,8	<i>tilvikas mušeika</i>
	Priesagos <i>-ėlis</i> vedinys	1	1,8	<i>kėkštas nelaimėlis</i>
	Priesagos <i>-onė</i> vedinys	1	1,8	<i>žylė nevidonė</i>
	Priesagos <i>-snys</i> vedinys	1	1,8	<i>arelis rėksnys</i>
	Priesagos <i>-tukas</i> vedinys	1	1,8	<i>gaidelis peštukas</i>
	Galūnės <i>-ė</i> vedinys	1	1,8	<i>gulbė nebylė</i>
	Galūnės <i>-ys</i> vedinys	1	1,8	<i>vieversis kuodys</i>
Vns. vard.	1	1,8	<i>starkus kunigas</i>	
Iš viso		30	54	

Daiktavardinius rūšinius pažyminius galima skirstyti į dvi grupes:

1. Nederinamuosius (kilmininko linksnis).
2. Derinamuosius (vardininko linksnis).

Iš 8 lentelės matyti, kad šiek tiek dažniau vartojami derinamieji daiktavardiniai rūšiniai pažyminiai (priedėliai) (rasta 30 vardų). Iš derinamųjų daiktavardinių rūšinių pažyminių dažnesni yra priesagų *-inys, -ietis, -ė* vediniai (rasta po 3 vardus). Rečiau yra vartojami priesagų *-ukas, -ikas, -ė, -uolis, -ininkas, -ė, -eivis, -lys, -ė* vediniai bei sudurtiniai daiktavardžiai (rasta po 2 vardus). Rasti 26 vardai, kurių rūšinis pažyminys yra nederinamasis daiktavardis (kilmininko linksnio). Dažnesni yra vns. kilm. (20 vardų), rečiau vartojami dgs. kilm. (6 vardai) daiktavardžiai. Vns. ir dgs. kilm. daiktavardžiai dažniausiai žymi paukščio priklausymą kam nors (atitinkamai 9 ir 2 vardai), rečiau vns. kilm. daiktavardiniais rūšiniais pažyminiais pavadinami paukščiai pagal jų gyvenamąją vietą (6 vardai).

Trižodžių ir keturžodžių vardų semantinės grupės

Tikslinga būtų atskirai aptarti trižodžius ir keturžodžius paukščių rūšių vardus, kadangi jie pavadinami pagal kelias ypatybes, nes tokie vardai turi du arba tris rūšinius pažyminius. Kaip jau buvo minėta nagrinėjant dvižodžių paukščių vardus, genties vardas paprastai yra daiktavardžio vienaskaitos vardininkas, o rūšinis pažyminys – būdvardis arba daiktavardis (priedėlis). Trižodžiai ir keturžodžiai vardai yra įdomūs tuo, kad vieno vardo rūšiniai pažyminiai gali būti skirtingų kalbos dalių, t.y. būdvardis ir daiktavardis, pavyzdžiui, *mėlynoji miestų kregždė* SGZ 161, sin.

Trižodžių rūšių vardų nėra daug, J. Elisono zoologijos darbuose rastas 21 vardas. Šie rūšių vardai skirstomi į 8 semantines grupes. Gausiausią grupę (9 vardai) sudaro pavadinimai, kurių rūšiniai pažyminiai žymi paukščio spalvą ir gyvenamąją vietą, rečiau rūšiniais pažyminiais įvardijama paukščio spalva ir dydis (3 vardai) bei gyvenamoji vieta ir atskiros kūno dalies forma (2 vardai).

Paukščių vardai pagal spalvą ir gyvenamąją vietą

Paukščių vardai pagal spalvą ir gyvenamąją vietą yra dažniausi. Rasti 8 vardai, kurių rūšiniais pažyminiais įvardijama paukščio spalva ir gyvenamoji vieta. Beveik visų nagrinėjamų vardų rūšiniai epitetai yra būdvardžiai.

1. Beveik visų trižodžių vardų rūšiniai pažyminiai yra įvardžiuotiniai ir santykiniai (priesagos *-inis* vediniai) būdvardžiai,

- a) Vardai, kurių pirmuoju dėmeniu eina genties vardas, pvz.: pvz.: *vištelė baltoji laukinė* ZSTŽ 90; *vištelė laukinė raiboji* ZSTŽ 90; *žąsis laukinė pilkoji* ZSTŽ 91. Vieno vardo rūšinis pažymynys yra tarminė forma, pavyzdžiui, *karvelis uolinis mėlynasai* ZSTŽ 72.
- b) Vardai, kurių pirmuoju dėmeniu eina rūšinis pažymynys, pvz.: *uolinis mėlynasis karvelis* SGZ 148, sin.; *baltoji laukinė vištelė* SGZ 147; *pilkoji laukinė vištelė* SGZ 146;
2. Rastas vienas trižodis rūšies vardas, kurio pirmas rūšinis pažymynys yra įvardžiutinis būdvardis, o antras – nederinamasis daiktavardis (daugiskaitos kilmininko linksnis), pavyzdžiui, *mėlynoji miestų kregždė* SGZ 161, sin.

Paukščių vardai pagal dydį ir spalvą

Paukščiai pagal dydį ir spalvą pavadinami retai, rasti trys vardai, kurių visi rūšiniai pažyminiai yra būdvardžiai. Didžiosios dalies vardų abu būdvardiniai pažyminiai yra įvardžiutinės tarminės formos, o pirmas vardo dėmuo yra genties vardas, pvz.: *genys didysai margasai* K₍₁₉₃₆₎ 39; *genys margasai mažasai* K₍₁₉₃₆₎ 39. Šiai grupei priskirtini du vardai, kurių pirmieji dėmenys yra rūšiniai pažyminiai (*didysai margasai genys* K₍₁₉₃₆₎ 39), be to, vieno jų įvardžiutiniai būdvardžiai yra bendrinės kalbos norminės formos su įvardžiu *jis* [LKG, 1965: 494] (*didysis margasis genys* Z_V 190, Z_{V(3)} 364). Rastas tik vienas vardas, kurio pirmas rūšinis pažymynys yra ivardžiutinė tarminė forma, o antras – santykinis būdvardis (priesagos *-inis* vedinys), pavyzdžiui, *genys margasai vidutinis* K₍₁₉₃₆₎ 39.

Paukščių vardai pagal atskiros kūno dalies (organo) formą ir kilimo vietą

Rasti du vardai, kurių rūšiniais pažyminiais įvardijama paukščio kilimo vieta bei atskiros kūno dalies forma. Abiejų pavadinimų pirma eina genties vardas, pirmas rūšinis pažymynys yra sudurtinis būdvardis, antras – tikrinio daiktavardžio vienaskaitos kilmininkas, pvz.: *strutis tripirštis Amerikos* ZSTŽ 86; *strutis dvipirštis Afrikos* ZSTŽ 86 (jo sintaksinis sinonimas *dvipirštis Afrikos strutis* SGZ 129).

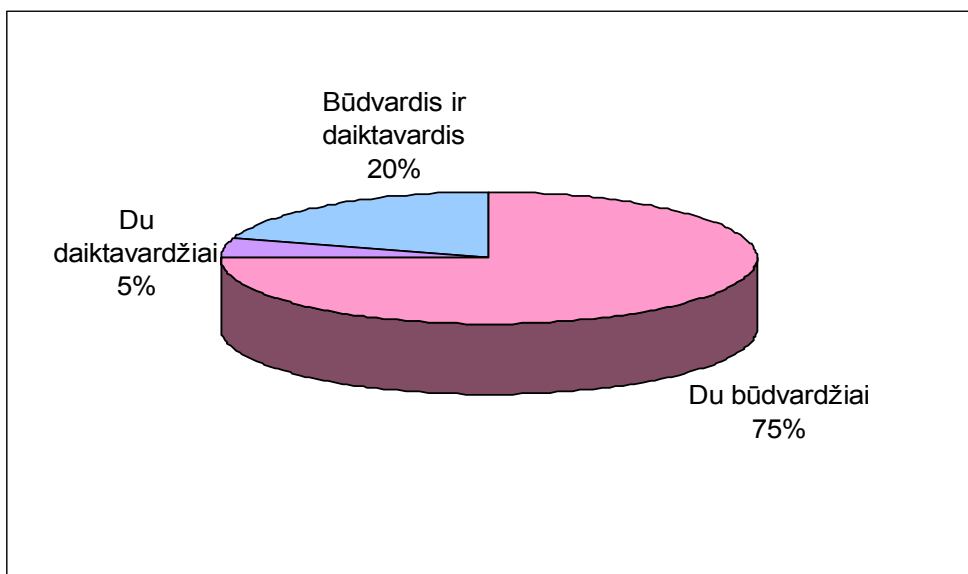
Kitos semantinės grupės

Kitos semantinės grupės yra labai negausios, rasta po vieną vardą kiekvienos grupės. Dydį ir gyvenamąją vietą įvardijantys rūšiniai pažyminiai yra priesagos *-inis* vedinys ir įvardžiuotinis būdvardis (*laukinis karvelis didysis* SGZ 149). Vardu, kurio abu rūšiniai pažyminiai yra įvardžiuotiniai būdvardžiai, pavadintas paukštis pagal spalvą ir vertinamąją ypatybę (*paprastoji papūga pilkoji* SGZ 155). Kilimo vietą ir atskiros kūno dalies formą žymi rūšiniai pažyminiai, kurių vienas yra priesagos *-inė* vedinys (būdvardis), o kitas – sudurtinis būdvardis (*kregždė šelmeninė ilgauodegė* ZSTŽ 76).

Kiti du paukščių pavadinimai iš nagrinėjamų vardų išsiskiria tuo, kad vienas iš rūšinių pažyminių yra daiktavardis. Gyvenamoji ir kilimo vieta įvardijama tais rūšiniais pažyminiais, kurių vienas yra priesagos *-inė* vedinys, o kitas – tikrinio daiktavardžio vienaskaitos kilmininko linksnis (*višta laukinė Bankyvo* ZSTŽ 90). Rastas vienas trižodis rūšies vardas, kurio abu rūšiniai pažyminiai yra daiktavardžiai. Kaip matyti, šiuo vardu, kurio rūšiniai pažyminiai yra sudurtinis bei daugiskaitos kilmininko linksnio daiktavardžiai, pavadintas paukštis pagal atskiros kūno dalies spalvą ir gyvenamąją vietą, pavyzdžiui, *žaliakojė nendrynų vištytė* K₍₁₉₃₆₎ 57.

Atskirai minėtinas keturžodis paukščio vardas, kurio pirmas dėmuo yra genties vardas, o kiti trys dėmesnys yra rūšiniai pažyminiai: pirmas rūšinis epitetą yra nederinamasis daiktavardis (daugiskaitos kilmininko linksnis), antras – įvardžiuotinė forma, trečias – sudurtinis būdvardis, pavyzdžiui, *kregždė miestų mėlynoji trumpauodegė* ZSTŽ 76 (jo variantas *miestų mėlynoji trumpauodegė kregždė* ZSTŽ 66). Tokiu vardu pavadintas paukštis pagal gyvenamąją vietą, spalvą ir atskiros kūno dalies formą.

Apibendrinant galima teigti, kad dažniausiai trižodžiais vardais pavadinami paukščiai pagal gyvenamąją vietą bei spalvą. Gausiausią grupę (8 vardai) sudaro tie vardai, kurių rūšiniai pažyminiai yra priesagos *-inis* vediniai bei įvardžiuotiniai būdvardžiai. Dažniausiai trižodžių vardų rūšiniai pažyminiai yra du būdvardžiai (75 proc.), rečiau – būdvardis ir daiktavardis (20 proc.), labai retai (5 proc.) pasitaiko, kad abu rūšiniai pažyminiai būtų daiktavardžiai (žr. 4 pav.).

4 pav. Trižodžių vardų rūšiniai pažyminiai.

Lyginant J. Elisono zoologijos darbuose pateiktus dvižodžius paukščių rūšių vardus su „Lietuvos faunoje“ bei T. Ivanausko knygoje „Lietuvos paukščiai“ vartojamais vardais, matyti, kad visose paukščių knygose dažniausiai rūšiniais pažyminiais įvardijama paukščio gyvenamoji vieta, spalva ir dydis. Iš minėtose knygose bei J. Elisono zoologijos darbuose rastų vardų didžioji dalis rūšinių pažyminių yra būdvardžiai (žr. 8 lentelę priede). Kaip matyti iš pateiktos lentelės, J. Elisonas daugiau vartoja daiktavardinių rūšinių epitetų nei jų randama vėlesnėse knygose apie paukščius (atitinkamai 15 proc. ir 7 proc.). Dėsninga yra ir tai, kad J. Elisono darbuose ir T. Ivanausko knygoje bei „Lietuvos faunoje“ iš būdvardinių rūšinių pažyminių dažnesni yra įvardžiuotiniai būdvardžiai ir priesagos *-inis* vediniai, o iš daiktavardinių pažyminių visose minėtose knygose didžiąją dalį sudaro vns. kilm. linksnis, šiek tiek rečiau vartojami daugiskaitos kilmininko linksnio daiktavardžiai.

Apibendrinamosios išvados

1. Dažniausiai paukščių rūšių vardai, žymi gyvenamąją vietą (25 proc.), paukščio spalvą (24 proc.) ir dydį (11 proc.).
2. Didžiąją dalį (85 proc.) rūšinių pažyminių sudaro būdvardžiai ir tik 15 proc. – daiktavardžiai.
3. Šiek tiek daugiau nei pusė (53 proc.) būdvardinių rūšinių pažyminių yra įvardžiuotiniai būdvardžiai, 32 proc. – priesagos *-inis* vediniai.

4. Didesnė dalis (35 proc.) daiktavardinių rūšinių epitetų remiasi vns. kilm. linksniu, o dgs. kilm. linksniu remiasi 11 proc. daiktavardinių rūšinių epitetų.
5. Trižodžiais vardais dažniausiai pavadinami paukščiai pagal gyvenamąją vietą bei spalvą. Gausiausią grupę sudaro tie vardai, kurių rūšiniai pažyminiai yra priesagos *-inis* vediniai bei įvardžiuotiniai būdvardžiai. Dažniausiai trižodžių vardų rūšiniai pažyminiai yra du būdvardžiai (75 proc.), rečiau – būdvardis ir daiktavardis (20 proc.).

8 lentelė. Rūšinių pažyminių raiška paukščių knygose

Kalbos dalis	Pažyminio raiška	J. Elisono vartojamų vardų skaičius (procentais)	LP, LF vartojamų vardų skaičius (procentais)
Būdvardinis rūšinis pažyminys	Įvardžiuotiniai būdvardžiai	53	52
	Priesagos <i>-inis</i> , <i>-ė</i> vediniai	32	27
	Sudurtiniai būdvardžiai	12	16
	Iš viso būdvardinių pažyminių	85	93
Daiktavardinis rūšinis pažyminys	Vns. kilm. linksnis	35	34
	Dgs. kilm. linksnis	11	18
Iš viso daiktavardinių pažyminių		15	7

PAUKŠČIŲ RŪŠIŲ VARDŲ ŠALTINIAI IR KILMĖ

Šiame skyriuje nagrinėjama J. Elisono zoologijos darbuose rastų paukščių rūšių vardų kilmė. Pirmiausiai aptariami lietuviški vardai, rasti „Zoologijos sistematikos terminų žodynyje“, kadangi šioje knygoje autorius nurodo paukščių vardų šaltinius. Toliau darbe aptariami pasiskolinti paukščių rūšių vardai.

Kaip jau buvo minėta, J. Elisonas „Zoologijos sistematikos terminų žodynyje“ nurodo šaltinius, iš kurių yra paimtas paukščio vardas. Pagal tas nuorodas rūšių vardus galima skirstyti į keturias grupes (žr. 5 pav.):

1. Dižiausia paukščių vardų dalis (163 vardai) yra paimta iš 18 a. I pusės – 20 a. I pusės lietuvių kalbos žodynų ir kalbininkų darbų – H. F. Neselmano, K. G. Milkaus, A. Juškos, F. Kuršaičio, K. Sirvydo žodynų, K. Būgos, J. Jablonskio, A. Leskyno raštų. Toliau pateikiami vardų, rastų žodynuose ir kalbininkų darbuose, pavyzdžiai: *apuokas*, Šr.* ZSTŽ 65; *budutis*, An. Juš. ZSTŽ 79; *burbulis*, Aug. Les. ZSTŽ 67; *genys geltonmargis*, Ness. ZSTŽ 70; *intukas*, K. Bg. ZSTŽ 71; *čekždainis*, Bzb. ZSTŽ 65; *karvelis mažasai*, Ness. ZSTŽ 73; *kovas*, Šr. ZSTŽ 75; *kroklys*, Ness. ZSTŽ 77; *krosnilanda*, Ryg. Jon. ZSTŽ 77; *pamėdulė*, C. Ml. ZSTŽ 80; *stulgys*, Ness. ZSTŽ 86.
2. J. Elisonas žodynelio pratarinėje mini, kad pirmenybę teikė gyvajai kalbai, todėl tarmėse vartojamų paukščių rūšių vardų yra palyginti daug (rasti 149 vardai). Greta šių vardų zoologas nurodo tarmės plotą, apskritį, parapiją arba konkretų miestą, miestelį, kuriame tokia vardo forma yra vartojama, pvz.: žemaičiai, aukštaičiai, Jurbarkas, Lygumai, Pasvalys, Naujamiesčio parapija ir pan. Vardų, rastų gyvojoje kalboje, pavyzdžiai: *gandras juodasai*, Sur.** ZSTŽ 69; *kreivagalvė*, Pan. ZSTŽ 86; *kultupis*, Žem. ZSTŽ 77; *pryplelė*, Užp. ZSTŽ 83; *miškinis starkas*, Naum. Pan. ZSTŽ 69; *starkus*, Kup. ZSTŽ 85; *takutis*, Skud. ZSTŽ 87; *vijongalvis*, Žem. ZSTŽ 86.
3. Nemaža dalis J. Elisono vartojamų paukščių vardų (145 vardai) yra paimta iš gamtos mokslų darbų. Dažniausiai minimi T. Ivanauskas ir J. Gerutis (Balvočius), pvz.: *čakas*, T. Iv.*** ZSTŽ 67;

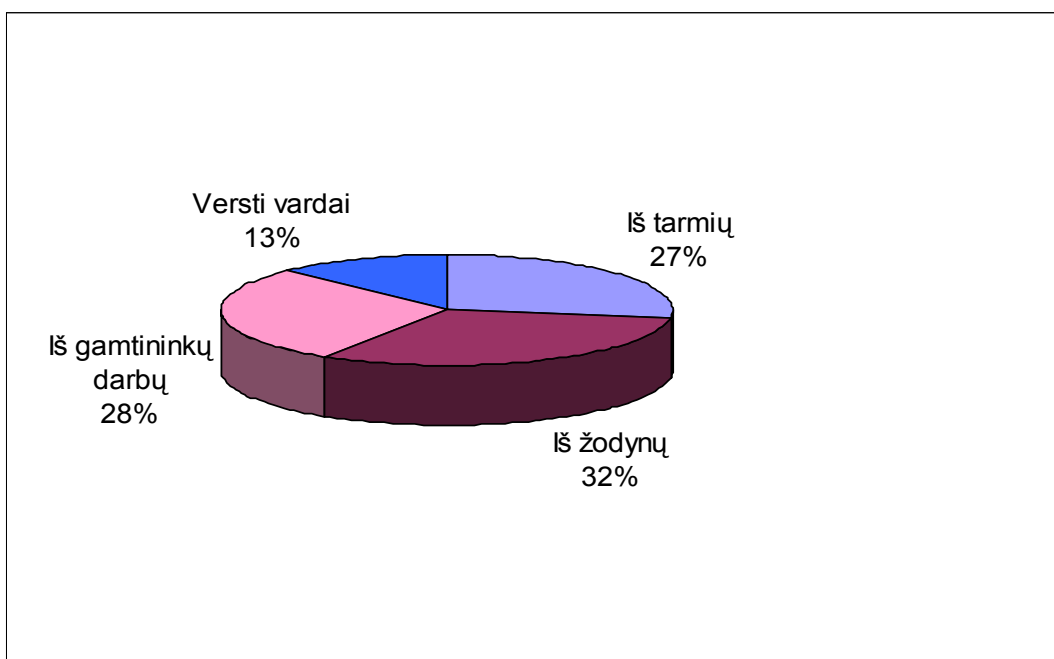
* **Ness.** – H. F. Neselmano žodynas, **An. Juš.** – A. Juškos žodynas, **C. Ml.** – K. G. Milkaus žodynas, **K. Bg.** – K. Būgos raštai, **Bzb** – A. Becenbergerio raštai, **Aug. Les.** – A. Leskyno raštai, **Šr.** – K. Sirvydo žodynas, **Ryg. Jon.** – Rygiškių Jono raštai.

** **Sur.** – Surviliškis Kėdainių apskritis, **Pan.** – Panevėžio apylinkės, **Žem.** – žemaičiai, **Užp.** – Užpalių parapija, Zarasų apskritis, **Naum. Pan.** – Naujamiesčio parapija, Panevėžio apskritis, **Kup.** – Kupiškis, **Skud.** – Skudutiškis, Utenos apskritis.

*** **Iv.** – T. Ivanausko darbai, **Gr.** – J. Geručio (Balvočiaus) darbai.

devynžūdis, Gr. ZSTŽ 68; *genelis*, Gr. ZSTŽ 69; *girgždelė*, Gr. ZSTŽ 70; *kiauliukė*, T. Iv. ZSTŽ 65; *karėtaitė*, T. Iv. ZSTŽ 72; *kėkštys*, T. Iv. ZSTŽ 74; *žalioji malėta*, T. Iv. ZSTŽ 70; *pelėdikė*, Gr. ZSTŽ 82; *svirulys*, T. Iv. ZSTŽ 67; *suopis*, T. Iv. ZSTŽ 75; *tilvikas laukinis*, T. Iv. ZSTŽ 88; *tilvikas mušeika*, Gr. ZSTŽ 88.

4. Versti vardai sudaro nedidelę dalį visų J. Elisono žodynėlyje pateiktų paukščių rūšių vardų, rastas tik 71 vardas. Verstus vardus zoologas žymi sutrumpinimu *ver.*, pvz.: *antis švilpikė*, *ver.* ZSTŽ 64; *arelis gyvatinis*, *ver.* ZSTŽ 65; *dagilis alksninis*, *ver.* ZSTŽ 68; *genys didžiasai*, *ver.* ZSTŽ 70; *ibis šventasai*, *ver.* ZSTŽ 71; *lingė pievinė*, *ver.* ZSTŽ 79; *raudongalvis nykščiukas*, *ver.* ZSTŽ 72.

5 pav. Paukščių vardų šaltiniai

Kaip matyti, šaltiniai, iš kurių zoologas rinko paukščių vardus, yra gana įvairūs, todėl įdomu buvo patyrinėti, kokie vardai atskiruose šaltiniuose yra dažnesni – vienažodžiai, dvižodžiai ar trižodžiai. Išnagrinėjus visus žodynėlyje pateiktus paukščių rūšių vardus, matyti, kad didžioji dalis (74,6 proc.) J. Elisono verstų vardų yra dvižodžiai, vienažodžių verstų vardų yra tik 18,3 proc. Dvižodžių vardų gausą galima paaiškinti tuo, kad zoologas stengėsi nenutolti nuo reikalvimų, keliamų

lotyniškiems paukščių rūšių vardams. Kaip žinoma, lotyniški paukščių rūšių vardai visada yra dvižodžiai. Trižodžiai J. Elisono versti vardai sudaro palyginti nemažą verstų rūšių vardų dalį (7 proc.).

Daugiau nei pusę vardų (65,2 proc.), kurie yra paimti iš žodynų, kalbininkų, gamtininkų darbų, sudaro vienažodžiai vardai, perpus rečiau vartojami dvižodžiai (34,1 proc.), labai retai – trižodžiai vardai (0,7 proc.). Vienažodžių vardų gausą galima paaiškinti tuo, kad į žodynus dalis žodžių, o kartu ir paukščių vardų, patenka iš gyvosios kalbos. Gamtininkas T. Ivanauskas taip pat daug paukščių vardų imdavo iš tarmių, nes stengdavosi pateikti kuo daugiau kiekvieno paukščio vardo sinonimų.

Kaip ir buvo tikėtasi, iš gyvosios kalbos paimtų paukščių vardų didžioji dalis (75 proc.) yra vienažodžiai, dvižodžių vadų rasta tik 25 proc. o trižodžių vardų visai nepasitaikė. Tarmėse dažniau vartojami vienažodžiai paukščių vardai, nes taip yra patogiau.

Tikslinga būtų atskirai aptarti tuos vardus, prie kurių yra nuoroda *versti*. Kaip jau buvo minėta, „Zoologijos sistematikos terminų žodynyje“ J. Elisonas mini, kad trūkstamus vardus jis vertė (arba, kaip pats sako, „kalė“), tačiau šie vardai kelia abejonių. Todėl buvo išanalizuoti visi vardai su nuoroda *versti*. Jie buvo skirstomi į vienažodžius, dvižodžius ir trižodžius vardus. Įdomu tai, kad tik du vienažodžiai vardai yra iš tikrųjų versti, pvz.: *besparnis* ZSTŽ 66 (plg. rus. *безкрыль*); *einis* ZSTŽ 68 (plg. vok. *die Trappe*, trappeln „trepti, bidzenti“ LED). Kitus vienažodžius vardus (8 vardai) J. Elisonas yra pasiskolinęs iš rusų, vokiečių kalbų*, pvz.: *albatrosas* (rus. *альбатросъ*, vok. *der Albatros*) ZSTŽ 64; *kivė* (plg. rus. *киви*, vok. *der Kiwi*) ZSTŽ 66; *flamingo* (plg. rus. *фламинго*, vok. *der Flamingo*) ZSTŽ 68; *fregatas* (plg. rus. *фрегатъ*, vok. *der Fregatenvogel*) ZSTŽ 69; *kondoras* (plg. rus. *кондоръ*, vok. *der Kondor*) ZSTŽ 75; *nandu* (plg. rus. *нанду*, vok. *der Nandu*) ZSTŽ 79; *salanganas* (plg. rus. *саланганъ*, *der Salangan*) ZSTŽ 84.

Į atskirą grupę skiriami du rūšių vardai, kuriuos galima vadinti tikraisiais tarptautiniais paukščių vardais, nes jie yra kilę iš lotynų kalbos, pvz.: *kazuaras* (plg. lot. *Casuarus emeu*, rus. *казуаръ*, vok. *der Helmkazuar*) ZSTŽ 73; *pova* ZSTŽ 83) *povas* SGZ 146, (plg. lot. *Pavo cristatus*, rus. *павлинь*).

* Žinoma, šie vardai yra kilę iš kitų kalbų (pvz.: *albatrosas* (port., isp. *alcatraz* – pelikanas), *kondoras* (isp. *condor* < peru k. *kuntur*), *nandu* (isp. *ñandú* < ind.) [KTŽŽ]), tačiau J. Elisonas pateikia paukščių vardus tik lotynų, rusų ir vokiečių kalbomis.

„Zoologijos sistematikos terminų žodynyje“ J. Elisonas pateikia 44 dvižodžius paukščių rūšių vardus su nuroda *versta*. Kadangi šalia yra pateikiami paukščių vardų lotyniški, rusiški, vokiški atitikmenys, todėl gali kilti klausimas, iš kurios kalbos zoologas vertė paukščių rūšių vardus.

Išnagrinėjus visus šiuos paukščių vardus, rasta, kad po 32 proc. dvižodžių lietuviškų vardų sutampa (semantiškai) su vokiečių ir lotynų kalba, pvz.: *antis švilpikė* (plg. vok. *die Pfeifente*) ZSTŽ 64; *baublys mažasis* (plg. lot. *Botaurus minutus*, vok. *die kleine Rohrdommel*) ZSTŽ 66; *dagilis alksninis* (plg. vok. *der Erlenzeisig*) ZSTŽ 68; *genys didžiasai* (plg. lot. *Dendrocopus major*) ZSTŽ 70; *ibis raudonasai* (plg. lot. *Ibis rubra*, vok. *der scharlachrote Ibis*) ZSTŽ 71; *karaliukas geltongalvis* (plg. lot. *Regulus flaviacapilus*, vok. *das gelbköpfige Goldhähnchen*) ZSTŽ 72.

Su rusų kalbos paukščių vardais sutampa 29 proc. J. Elisono verstų dvižodžių vardų, pvz.: *juodoji varna* (plg. rus. *черная ворона*) ZSTŽ 75; *karaliukas raudongalvis* (plg. rus. *королекъ-красноголовый*) ZSTŽ 72; *genys tripirštis* (plg. rus. *дятель трехпалый*) ZSTŽ 70; *ibis šventasai* (plg. rus. *священный ибис*) ZSTŽ 71; *čyžyla didžioji* (plg. rus. *синуца большая*) ZSTŽ 91.

Įdomu tai, kad net 6 proc. šios grupės paukščių rūšių vardų nesutampa su nurodytų kalbų atitinamais paukščių vardais, pvz.: *kirlys paprastasai* (plg. lot. *Milvus ater*, rus. *черный коршунъ*, vok. *der schwarze Milan*) ZSTŽ 75; *saulės sūnus* (plg. lot. *Phaeton aethereus*, rus. *фаетонъ*, vok. *Tropikvogel*) ZSTŽ 84; *tilvikas mažasai* (plg. lot. *Scolopax gallinula*, rus. *гаршнепъ*, vok. *die Moosschnepfe oder Zwergsumpfschnepfe*) ZSTŽ 88; *žylė balinė* (plg. lot. *Parus palustris*, rus. *пухлякъ*, vok. *die Nonnemeise*) ZSTŽ 91. Todėl galima teigti, kad pastarieji vardai nėra versti, J. Elisonas galėjo apsirikti.

Trižodžių paukščių rūšių vardų vertimas taip pat nėra nuoseklus. Rastas tik vienas tiksliai išverstas vardas, pavyzdžiui, *višta laukinė Bankyvo* (plg. rus. *банкивская дикая курица*) ZSTŽ 90. Tačiau J. Elisonas, versdamas kitus keturis trižodžius rūšių vardus, išverčia tik vieną kurią paukščio ypatybę, o kitą prideda pats, pvz.: *strutis dvipirštis Afrikos* (plg. lot. *Strutio camelus*, rus. *африканскій страусъ*, vok. *der afrikanische Strauss*) ZSTŽ 86; *strutis tripirštis Amerikos* (plg. lot. *Rhea americana*, нанду, *der amerikanische Strauss*) ZSTŽ 86; *vištelė laukinė baltoji* (plg. lot. *Lagopus albus*, белая куропатка, vok. *das Moorschnehuhn*) ZSTŽ 90; *vištelė laukinė raiboji* (plg. lot. *Perdix cinerea*, rus. *серая куропатка*, vok. *das Rebhuhn*) ZSTŽ 90. Rastas vienas paukščio vardas, kurio rūšiniai pažyminiai yra versti iš skirtingų kalbų, pvz.: *karvelis uolinis mėlynasai* (plg. lot. *Columba livia*, rus. *дикій сизый голубъ*, vok. *Felsentaube*) ZSTŽ 73. Kaip matyti, spalvą

reiškiantis pažymynys yra verstas iš lotynų arba rusų kalbų, o gyvenamąją vietą žymintis – iš vokiečių kalbos.

Skoliniai

Visus J. Elisono zoologijos darbuose rastus paukščių genčių vardus pagal kilmę galima skirstyti į savos kilmės žodžius ir skolinius. Skolinių yra palyginti nedaug – 9 proc. visų J. Elisono vartojamų paukščių vardų (žr. 6 pav.). Šiame skyrelyje nagrinėjama, iš kokių kalbų yra pasiskolinti genčių vardai. Tarptautiniai ir nevertotini (barbarizmai) paukščių vardai aptariami atskirai. Skirstant skolinius kreipiamas dėmesys į tai, iš kurios kalbos žodis yra tiesiogiai gautas, tačiau kai kurių paukščių vardų pateikiamas ir pirminis šaltinis.

Skoliniai nustatyti, remiantis K. Būgos „Rinktiniais raštais“, E. Frenkelio „Etimologiniu lietuvių kalbos žodynu“, A. Sabaliausko knyga „Lietuvių kalbos leksika“, „Lietuvių kalbos žodynu“, „Kompiuteriniu tarptautinių žodžių žodynu“.

6 pav. Paukščių vardų kilmė

Didžioji dalis skolinių yra slavizmai (7 vardai), t.y. pasiskolinti iš rusų, lenkų, baltarusių kalbų, pavyzdžiui, *busilas* yra pasiskolintas iš baltarusių kalbos žodžio *busel* [Fraenkel 1955: 67], o *kalakutas* yra skolinys iš lenkų kalbos (plg. lenkų *kałkut*, *kałakut*). Lenkai šį žodį pasiskolino iš

vokiečių kalbos (plg. *Kalekut*, *Kalkut* < *kalekutischer Huhn*). Yra manoma, kad toks *kalakuto* pavadinimas yra kilęs iš Indijos miesto (angliškai *Calicut*) vardo [Sabaliauskas, 1990: 234]. Taip pat iš lenkų kalbos lietuviai pasiskolino **špoką** (jo variantai **špogas**, **špuokas**), plg. *szpak*. E. Frenkelis mano, kad pavadinimas špokas galėtų būti skolinys ir iš baltarusių kalbos žodžio *špak* [Frenkelis 1965: 1025].

Anot E. Frenkelio, pavadinimas **Kurapka** yra pasiskolintas iš baltarusių žodžio *kuropka* arba rusų tarmėse vartojamo žodžio *kuropaty* [Frenkelis, 1965: 314]. A. Sabaliauskas rašo, kad *kurapka* yra slaviškos kilmės žodis, į lietuvių kalbą patekęs per baltarusių kalbą, ir yra sietinas su rusų kalbos žodžiu *кыра* (*višta*) [Sabaliauskas, 1990: 235]. K. Būga teigia, kad tai yra „neabejotinas slaviškas paskolas“ [Būga, I, 1958: 198].

Vištos sinonimas **kurkė** yra skolinys iš baltarusių, lenkų kalbų žodžio *kurka* [Frenkelis, I 1965: 316].

A. Sabaliauskas teigimu, žodį **papūga** lietuviai galėjo pasiskolinti iš lenkų kalbos (plg. lenkų *papuga*), o į lenkų kalbą šis žodis galėjo patekti iš Vakarų Europos kalbų, plg. vidurio vokiečių aukštaičių *papagey*, senovės prancūzų *papegai*, ispanų *papagays*. Į Vakarų Europos kalbas šis paukščio vardas pateko iš arabų kalbos žodžio *babaghā* [Sabaliauskas, 1990: 236].

Iš baltarusių žodžio *sokolъ* arba lenkų *sokol* lietuviai pasiskolino **sakalą** [Fraenkel 1965: 758]. A. Sabaliauskas sutinka, kad *sakalas* yra slaviškos kilmės žodis, tačiau dar patikslina, jog jis yra sietinas su sanskrito žodžiu *sakúnah* „didelis paukštis, paukštis“ [Sabaliauskas, 1990: 238]. Tačiau K. Būga abejoja, ar lietuvių *sakalas* yra skolinys iš slavų kalbų, ir yra linkęs šį paukščio vardą sieti su žodžiu *sakaloti* (plg. LKŽ XII 21 *sakaloti* „sekti“)

Germanizmu galėtume laikyti paukščio vardą, kuris yra pasiskolintas iš vokiečių kalbos, pavyzdžiui, **kragą**. E. Frenkelis laiko skoliniu iš rytprūsių vokiečių *krog*, *krug*. Atskiro komentaro reikėtų **kryklei**. Šį vardą F. Elisonas kildina iš rytprūsių *krick*, *krök*, pridurdamas, kad *kryklė* yra žodžio *Kriekente** trumpinys su pridėta priesaga *-lė* [Fraenkel 1965: 297]. Tačiau kryklę logiškiau būtų laikyti ne skoliniu, bet priesagos *-lė* vediniu, kurio pamatinis žodis yra veiksmazodis *krykti* „klykti, rėkti“ (apie paukščius) [EDLKŽ].

Iš Pabaltijo finų kalbų pasiskolinti du vardai, pavyzdžiui, **kaiva** ZSTŽ 72, plg. lyvių *kajag*, estų *kajakas* ir suomių *kaija* [Sabaliauskas, 1990: 270]. V. Drotvino teigimu, vienas seniausių baltų

* Abiejuose žodžiuose ta pati šaknis *kryk-* (*Kriek-*), tik vokiškasis žodis yra sudurtinis, kurio antrasis sandas (-ente) reiškia antis.

skolinių iš Pabaltijo finų dabar laikomas žodžis **kiras** „maža žuvėdra“ (plg. suomių *kiiri*, estų *tiiri*) [Drotvinas 1986: 111]. Tačiau E. Frenkelis *kiras* sieja su vardais *kirka*, *kirlė* ir kildina iš veiksmazodžio *kirkti* (plg. LKŽ V 838 *kirkti* „plonu balsu karkti, rėkti (apie žąsis, vištas)“).

Lietuvių kalboje taip pat randama skolinių iš latvių ir kuršių kalbų, pavyzdžiui, **rašis** (plg. latvių *ruozis*) [Fraenkel 1965: 701]. *Laukinės anties* sinonimas **pylė**, anot A. Sabaliausko, yra skolinys iš kuršių kalbos, tai rodo tvirtagalė priegaidė (*pŷlė*) [Sabaliauskas, 1990: 27].

Tarptautiniai vardai

Į atskirą grupę skiriama 15 vardų, kuriuos J. Elisonas vadina verstais, bet tai iš tikrųjų yra tarptautiniai vardai, kurie į mūsų kalbą galėjo patekti iš vokiečių arba rusų kalbų. Tai jau minėti pavyzdžiai **albatrosas** (rus. *альбатросъ*, vok. *der Albatros*), **flamingo** (plg. rus. *фламинго*, vok. *der Flamingo*), **fregatas** (plg. rus. *фрегатъ*, vok. *der Fregatenvogel*), **kandoras** *kondoras* (plg. rus. *кондоръ*, vok. *der Kondor*), **nandu** (plg. rus. *нанду*, vok. *der Nandu*), **kyvis** (jo variantas **kivė**) (plg. rus. *киви*, vok. *der Kiwi*), **pingvinas** (rus. *пингвин*, vok. *Pinguin*), **salanganas** (plg. rus. *саланганъ*, vok. *der Salangan*).

Trys paukščių vardai yra kilę iš kitų kalbų, tačiau nėra aišku, per kurias kalbas jie yra atėję į lietuvių kalbą, pvz.: **drontas** (indoneziečių k.), **emus** (angl. *emu*, port. *ema*), **žako** (pranc. *jaco*).

Nėra aišku, iš kokios kalbos yra pasiskolintas *dronto* sinonimas **dodo**, bet kad tai yra skolinys nėra abejojama, kadangi tai yra nekaitomas žodis.

Iš lotynų kalbos yra kilę šie vardai, pvz.: **faetonas** (plg. lot. *Phaëton aethereus*); **fazanas** (**bažanas** ZSTŽ 66, Z_A 527, SGZ 146) (plg. lot. *Phasianus colchicus*); **kazuaras** (plg. lot. *Casuarus emeu*, rus. *казуаръ*, vok. *der Helmkazuar*); **pelekanas** (jo variantas **pelikonas**) (*Pelecanus crispus*) SGZ 136; **povas** (jo variantas **pova**) (*Pavo cristatus*); **strutis** (plg. *srutis dvipirštis Struthio camelus*); **tadorna** (*Tadorna*).

Neteiktinos svetimybės

Iš visų nagrinėtų skolinių rasti septyni vardai, kurie „Lietuvių kalbos žodyne“ priskiriami prie nevertotinių žodžių. Dažnai (3 vardai) tokie vardai yra pasiskolinti iš lenkų kalbos, pvz.: **bačianas** (plg. LKŽ I 539 *bacionas* iš lenkų *bocian* „gandras“), **čiglis** (plg. LKŽ II 105 lenkų *szygiel* „dagilis“), **kaminorius** (plg. LKŽ V 178 lenkų *kominiarz* „kuoduotasis vieversys“). Iš lenkų arba baltarusių kalbų pasiskolintas **dzerkočius** (plg. LKŽ II 998 lenkų *dzierkacz*, brus. *дзезач*). Paukščių

vardai *kalkūna*, *kalkūnas* yra pasiskolinti iš rusų kalbos žodžio *калкун* [LKŽ, V, 19 : 144]. Skolinys iš slavų kalbų (nėra tiksliai žinoma, iš kurios slavų kalbos pasiskolinta) yra žodis *živaitě* „kielė“ [LKŽ, XX, 19 : 824]. Į šį sąrašą įtraukiamas ir *strausas* „strutis“, nors šis žodis „Lietuvių kalbos žodyne“ nėra apibūdinamas kaip nevertotinas žodžis, tačiau „Kalbos praktikos patarimuose“ [KPP, 1985: 277] ir „Lietuvių kalbos komisijos nutarimuose“ [LKKK, 1998: 129] jis priskiriamas prie neteiktinų svetimybių (plg. rus. *цапач*). Prie neteiktinų svetimybių tikslinga būtų skirti ir šiuos vardus: *pečialanda* ZSTŽ 82, *kanarka* TD 262.

Apibendrinamosios išvados

1. J. Elisono „Zoologijos sistematikos terminų žodynėlyje“ pateikti paukščių vardai yra paimti iš įvairių šaltinių. Didelę dalį (32 proc.) vienažodžių rūšių vardų sudaro pavadinimai, paimti iš žodynų ir kalbininkų raštų. Iš gamtos mokslo darbų paimta 28 proc., iš tarmių – 27 proc. vienažodžių paukščių vardų. Retesni (13 proc.) yra J. Elisono versti vardai.
2. Dauguma (75 proc.) J. Elisono verstų vardų yra dvižodžiai. Iš žodynų, klabininkų darbų bei gamtos mokslo veikalų paimti vardai dažniau (65 proc.) yra vienažodžiai. 75 proc. vienažodžių paukščių vardų yra paimta iš gyvosios kalbos.
3. 9 proc. vienažodžių vardų yra skoliniai. Šiek tiek daugiau nei pusė (56 proc.) jų yra tarptautiniai paukščių vardai, likusieji (44 proc.) dažniausiai pasiskolinti iš rusų, lenkų, baltarusių kalbų.

IŠVADOS

1. Didesnė dalis J. Elisono vartojamų paukščių poklasių (60 proc.), būrių (55 proc.) ir rūšių (50 proc.) vardų yra dvižodžiai. Visi grupių vardai, didesnė dalis šeimų bei pošeimų vardų (76 proc.) yra vienažodžiai.
2. Poklasių vardai yra sudaromi įvairiai, nėra laikomasi bendrų taisyklių, visi grupių vardai yra sudurtiniai daiktavardžiai. Dauguma vienažodžių būrių vardų yra priesagos *-iniai* vediniai arba daiktavardžio daugiskaitos vardininko linksniai (po 46 proc.). Visi vienažodžiai šeimų ir pošeimų vardai yra daiktavardžio daugiskaitos vardininko linksniai.
3. Iš dvižodžių būrių vardų dažnesni (55 proc.) pavadinimai, kurių pirmas dėmuo yra klasės vardas (*paukštis*), o antras – priesagos *-inis* vedinys. Dvižodžių šeimų ir pošeimų vardų didžiąją dalį sudaro paukščių vardai, kurių vienas iš dėmenų yra žodis *paukštis* (rečiau *višta*), o kitas – daiktavardžio daugiskaitos vardininko linksnis arba priesagos *-iniai* vedinys (po 40 proc.).
4. Vienažodžiai rūšių vardai visada remiasi daiktavardžio vienaskaitos vardininku.
5. Gausiausia grupė (79 proc.) vienažodžių paukščių pavadinimų yra dariniai. Priesagų vediniai sudaro 42 proc., dūriniai – 22 proc., galūnių vediniai – 14 proc. visų paukščių rūšių vardų.
6. Priesagų vediniai skirstomi į vardažodžių ir veiksmažodžių vedinius. Veiksmažodžių vedinių dariausios priesagos yra ***-utis, -ė, -lys, -ė***, vardažodžių – ***-utis, -ėlis, -elis, -ė, -ukas***.
7. Dažniausiai dvižodžių pavadinimų rūšiniais pažyminiais žymima paukščių gyvenamoji vieta (25 proc.), spalva (24 proc.) ir dydis (11 proc.). 85 proc. rūšinių pažyminių yra būdvardžiai, kurių šiek tiek daugiau nei pusė (53 proc.) – įvardžiuotiniai.
8. Iš trižodžių rūšių vardų dažniausiai (72 proc.) J. Elisono vartojami tie pavadinimai, kurių abu rūšiniai pažyminiai yra būdvardžiai.
9. Daugiau nei pusę (67 proc.) J. Elisono zoologijos darbuose pateiktų paukščių rūšių vardų sudaro tie pavadinimai, kurių pirmas eina genties vardas, o paskui – rūšinis pažyminys.
10. Tik 9 proc. visų paukščių rūšių vardų yra skoliniai. Šiek tiek daugiau nei pusė (56 proc.) jų yra tarptautiniai paukščių vardai, likusieji (44 proc.) – dažniausiai pasiskolinti iš rusų, lenkų, baltarusių kalbų.

Zusammenfassung

Das Objekt der vorliegenden Arbeit ist die Vögelnamen, die in den Zoologie- und Volkswerken von J. Elisonas (1889 – 1946) gefunden wurden, aber auch Namen der Vögelunterklassen, Gruppen, Scharen, Familien, Unferfamilien und Arten. In der Arbeit werden insgesamt 862 Titel, ihre Varianten sowie Synonyme (von denen sind 10 Vögelunterklassen, 4 Gruppen, 36 Scharen, 73 Familien und Unterfamilien und 739 Artnamen) analysiert. Die Namen der Vögel wurden aus den zoologischen Lehrbüchern von J. Elisonas, aus dem Wörterbuch, aus den Volkswerken und Artikeln, die in verschiedenen Zeitschriften der damaligen Zeit veröffentlicht wurden.

Das Hauptziel dieser Arbeit ist die Forschung der Bestandteile von gesammelten Vögelnamen. Das Ziel wird mit Hilfe der folgenden Aufgaben erreicht:

1. Es wird geprüft, ob die von J. Elisonas benutzten lateinischen und litauischen Vögelnamen der Regeln des „Internationalen zoologischen Kodex der Nomenklatur“ nicht widersprechen.
2. Es wird besprochen, wie die Tendenz des Gebrauchs der Vögelnamen und ihrer Arten im Litauischen ist. Die in den Literaturquellen angegebenen Varianten und Synonyme werden erörtert.
3. Es wird analysiert, wie die aus einem Wort bestehenden Vögelnamen sowie wie die Attribute der Arten gebildet werden. Ihre semantischen Gruppen werden besprochen.
4. Es wird geprüft, welches Verhältnis zwischen den aus einem Wort bestehenden rein litauischen und fremden Vögelartennamen ist.
5. Es wird analysiert, wie die Terminologie der Ornithologie sich verändert hat, im Vergleich mit den Vögelnamen aus den Büchern „Litauische Fauna“ und „Litauische Vögel“ von T. Ivanauskas.

Die oben erwähnten Aufgaben entsprechen der Struktur der Arbeit.

In dieser Arbeit werden die beschreibende und die vergleichende Methoden angewandt, die Zahlen sowie die quantitativen Verhältnisse der analysierten Namen angegeben. J. Elisonas hat Vögelnamen aus unterschiedlichen Quellen gesammelt: gesprochene Sprache, Werke der Naturwissenschaftler, litauische Wörterbücher und Werke der Sprachwissenschaftler. Alle übrigen Namen hat er selbst übersetzt. Deswegen kann man viele Synonyme der Vögelnamen finden (22 Prozent aller Vögelartennamen), Varianten (15 Prozent). Die heutzutage nicht mehr gebräuchlichen Namen wie Barbarismen und Hybriden sind auch zu treffen. Außerdem unterscheidet sich die

Vögelsystematisierung von J. Elisonas von der heutigen Systematisierung. Einige lateinische Vögelnamen sind auch anders, weil der Zoologe die damaligen Biologiekenntnisse benutzt hat.

Nach dem Analysieren in den Zoologiewerken von J. Elisonas vorgekommener Vögelnamen wurden folgende Schlussfolgerungen gemacht:

1. Die Hälfte (50 Prozent) der Vogelartennamen bestehen aus zwei Wörtern, seltener (47 Prozent) – aus einem Wort. Und nur einem ganz kleinen Teil (3 Prozent) bilden die Namen aus drei oder vier Wörtern. Die aus einem Wort gebildeten Benennungen der Arten stützen immer auf den Nominativ des Substantivs im Singular. Den größten Teil (83 Prozent) von den aus zwei Wörtern gebildeten Attributen der Arten bilden die Adjektive.

2. Die reichste Gruppe (79 Prozent) von den aus einem Wort gebildeten Artenbenennungen sind Zusammenbildungen. Die Suffixableitungen bilden 42 Prozent, die Zusammensetzungen – 22 Prozent, die Ableitungen in den Endungen – 14 Prozent, die Präfixableitungen – 1 Prozent aller Vögelnamen.

3. Die Suffixableitungen werden in nominale und verbale Ableitungen eingeteilt. Die meist gebräuchlichsten verbalen Suffixe sind *-utis*, (*-utys*), *-è*, *-lys*, *-é* und nominale Suffixe sind *-utis*, *-élis*, *-elis*, *-è*, *-ukas*.

4. Die aus zwei Wörtern bestehenden Attribute der Arten zeigen meistens Ortsangaben (25 Prozent), Farben (24 Prozent) und Größe (11 Prozent). 85 Prozent der Epitheta der Arten sind Adjektive. 53 Prozent derer sind Adjektive mit Pronominalendungen.

5. Nur 9 Prozent aller Vogelartennamen sind geliehene Wörter. Ein Teil von denen sind Internationalismen. Andere Benennungen werden meistens aus dem Russischen, Belorussischen und Polnischen geliehen.

Šaltiniai

- ZSTŽ – E l i s o n a s J. *Zoologijos sistematikos terminų žodynelis*. Kaunas, 1920.
- SGZ – E l i s o n a s J. *Stuburinių gyvulių zoologija*. Vilnius: Žaibo spaustuvė, 1920.
- Z_(A) – E l i s o n a s J. *Zoologijos vadovėlis aukštesniosioms mokykloms*. Kaunas: Švietimo Ministerija, 1925.
- MG – E l i s o n a s J. *Gandras juodasis* // Mūsų girios, 1930, Nr. 3 – 4.
- K – E l i s o n a s J. *Tulžys* // Kosmos, 1931.
- K – E l i s o n a s J. *Žalvarnis* // Kosmos, 1932. Nr. 1.
- GD – E l i s o n a s J. *Karveliniai* // Gamtos draugas, 1932.
- GD – E l i s o n a s J. *Pempė* // Gamtos draugas, 1933.
- K – E l i s o n a s J. *Bresnė, arba griežlė, sukutgalva, arba vijongalvis* // Kosmos, 1933.
- K – E l i s o n a s J. *Gegutė raiboji* // Kosmos, 1934.
- K – E l i s o n a s J. *Varnėnas* // Kosmos, 1935 (XVI).
- K – E l i s o n a s J. *Vieversiai (Vyturiai) Alaudidae* // Kosmos, 1935 (XVI).
- K – E l i s o n a s J. *Volungė* // Kosmos, 1935 (XVI).
- K – E l i s o n a s J. *Važtaka* // Kosmos, 1936 (XVII).
- K – E l i s o n a s J. *Kielė baltoji* // Kosmos, 1936 (XVII).
- K – E l i s o n a s J. *Vištiniai (Gallinacei)* // Kosmos, 1936 (XVII).
- K – E l i s o n a s J. *Slanka miškinė* // Kosmos, 1936 (XVII).
- K – E l i s o n a s J. *Genių šeimos atstovai* // Kosmos, 1936 (XVII).
- K – E l i s o n a s J. *Gervė pilkoji* // Kosmos, 1938 (XIX).
- K – E l i s o n a s J. *Kuolinga* // Kosmos, 1938 (XIX).
- Z_(V) – E l i s o n a s J. *Zoologijos vadovėlis vidurinėms mokykloms*. Kaunas: Švietimo Ministerija, 1938.
- TD – E l i s o n a s J. *Gamtos garsų pamėgdžiojimai lietuvių tautosakoje* // Tautosakos darbai. Kaunas, 1939. T. 6.
- Z_(V3) – E l i s o n a s J. *Zoologijos vadovėlis vidurinėms mokykloms*. Kaunas: Švietimo Ministerija, 1940 (trečias leidimas).

Naudota literatūra

- Auksoriūtė, 2002: A u k s o r i ū t ė A. Keletas L. Ivinskio augalų pavadinimų // Terminologija. Vilnius: Lietuvių kalbos institutas, 2002. T. 9.
- Auksoriūtė, 2003: A u k s o r i ū t ė A. Individualieji L. Ivinskio *Lenkų – žemaičių kalbų žodyno ir Prigimtūmenės* augalų vardai // Terminologija. Vilnius: Lietuvių kalbos institutas, 2003. T. 10.
- Biziulevičius, Zajančkauskas, 1997: B i z i u l e v i č i u s S t., Z a j a n č k a u s k a s P. Jurgis Elisonas – pedagogas zoologas // Jurgis Elisonas. Vilnius: Ekologijos institutas, 1997.
- Būga, 1958: B ū g a K. Rinktiniai raštai. Vilnius: Valstybinė politinės ir mokslinės literatūros leidykla, 1958. T. 1.
- Būga, 1959: B ū g a K. Rinktiniai raštai. Vilnius: Valstybinė politinės ir mokslinės literatūros leidykla, 1958. T. 1.
- DLKG, 1997: Dabartinės lietuvių kalbos gramatika. Vilnius: Mokslo ir enciklopedijų leidybos institutas, 1997.
- Drotvinas 1986: D r o t v i n a s V. Pagrindinės leksikologijos sąvokos. Vilnius, 1986.
- EDLKŽ: Dabartinės lietuvių kalbos žodynas. Vilnius: Instituto leidykla, 2003.
- Elisonas, 1940: E l i s o n a s J. Zoologijos vadovėlis vidurinėms mokykloms. Kaunas: Švietimo Ministerija, 1940.
- Frenkelis, 1962: F r a e n k e l E. Litauisches etymologisches Wörterbuch. Göttingen, 1965. T. 1.
- Frenkelis, 1965: F r a e n k e l E. Litauisches etymologisches Wörterbuch. Göttingen, 1965. T. 2.
- Gaivenis, 1997: G a i v e n i s K. J. Elisono zoologijos sistematikos terminija // Jurgis Elisonas. Vilnius: Ekologijos institutas, 1997.
- Gaivenis, Keinys, 1990: G a i v e n i s K., K e i n y s S t. Kalbotyros terminų žodynas. Kaunas: Šviesa, 1990.
- Jablonskis, 1957: J a b l o n s k i s J. Rinktiniai raštai. Vilnius: Valstybinė politinės ir mokslinės literatūros leidykla, 1958. T. 1.
- Jakimavičius, 1997: J a k i m a v i č i u s A. J. Elisonas ir zoologijos mokslo istorija Lietuvoje // Jurgis Elisonas. Vilnius: Ekologijos institutas, 1997.
- Keinys 1975: K e i n y s S t. Priesaginė lietuviškų terminų daryba // Lietuvių kalbotyros klausimai. Vilnius, 1975. T.16

- Keinys 1979: K e i n y s S t. Galūninė terminų daryba // Lietuvių kalbotyros klausimai. Vilnius, 1979. T. 19.
- Keinys 1980: K e i n y s S t. Terminologijos abėcėlė. Vilnius: Mokslas, 1980.
- Keinys 1983: K e i n y s S t. Lietuviškų sudurtinių terminų daryba // Lietuvių kalbotyros klausimai. Vilnius, 1983. T. 22.
- Keinys 1999: K e i n y s S t. Bendrinės lietuvių kalbos daryba. Šiauliai: Šiaulių universiteto leidykla, 1999.
- KPP, 1985: Kalbos praktikos patarimai. Kaunas: Šviesa, 1985.
- KTŽŽ: Kompiuterinis tarptautinių žodžių žodynas. Vilnius: Žodynas.
- Labanauskienė, 2004: L a b a n a u s k i e n ė S. Latvių augalų vardai Jurgio (Ambraziejaus) Pabrėžos žodynuose // Terminologija. Vilnius: Lietuvių kalbos institutas, 2004. T. 11.
- LF, 1990: Lietuvos fauna. Vilnius: Mokslas, 1990. T.1.
- LKE, 1999: Lietuvių kalbos enciklopedija. Vilnius: Mokslo ir enciklopedijų leidybos institutas, 1999.
- LKG, 1965: Lietuvių kalbos gramatika. Vilnius: Mintis, 1965. T. 1.
- LKKN, 1998: Lietuvių kalbos komisijos nutarimai. Vilnius: Mokslo ir enciklopedijų leidybos institutas, 1998.
- LKŽ: Lietuvių kalbos žodynas. Vilnius, 1941 – 2002. T. 1 – 20.
- LTE, 1978: Lietuviškoji tarybinė enciklopedija. Vilnius: Mokslas, 1978.
- Prūsaitė, 1997: P r ū s a i t ė J. J. Elisono publikacijos apie Lietuvos žinduolių fauną // J. Elisonas. Vilnius: Ekologijos institutas, 1997.
- Sabaliauskas, 1990: S a b a l i a u s k a s A. Lietuvių kalbos leksika. Vilnius: Mokslas, 1990.
- SGZ, 1920: E l i s o n a s J. Stuburinių gyvulių zoologija. Vilnius: Žaibo spaustuvė, 1920.
- Skardžius, 1941: S k a r d ž i u s P. Lietuvių kalbos žodžių daryba. Vilnius, 1941.
- Skardžius, 1996: S k a r d ž i u s P. Lietuvių kalbos žodžių daryba // Rinktiniai raštai. Vilnius, 1996.
- Stanevičius, 1997: S t a n e v i č i u s V. J. Elisonas ir ornitologija // Jurgis Elisonas. Vilnius: Ekologijos institutas, 1997.
- Urbutis, 1978: U r b u t i s V. Žodžių darybos teorija. Vilnius: Mokslas, 1978.
- Urbutis, 1981: U r b u t i s V. Baltų etimologijos etiudai. Vilnius: Mokslas, 1981.
- Valiutytė, 1998: V a l i u t y t ė E. Dabartinės lietuvių kalbos sintaksiniai sinonimai. Vilnius: Mokslo ir enciklopedijų leidybos institutas, 1998.

- Zinkevičius, 1987: Z i n k e v i č i u s Z. Lietuvių kalbos istorija. Vilnius: Mokslo ir enciklopedijų leidybos institutas, 1987.
- Zinkevičius, 1994: Z i n k e v i č i u s Z. Lietuvių kalbos dialektologija. Vilnius: Mokslo ir enciklopedijų leidybos institutas, 1994.
- ZSTŽ, 1920: E l i s o n a s J. Zoologijos sistematikos terminų žodynelis. Kaunas: Švietimo Ministerija, 1920.
- Реймерс 1991: Р е й м е р с Н. Ф. Популярный биологический словарь. Москва: Наука, 1991.
- МКЗН 1988: Международный кодекс зоологической номенклатуры. Ленинград: Наука, 1988.
- Суперанская 1989: С у п е р а н с к а я А. В., П о д о л ь с к а я Н. В., В а с и л ь е в а Н. В. Общая терминология. Москва: Наука, 1989.
- J. Elisono rankraščiai (signatūros F 95-457, F 95-15, F 95-493a, F 95-491a).

Rodyklė

Lietuviškoje ir lotyniškoje rodyklėse atskirai pateikiami paukščių būrių ir rūšių vardai, surinkti iš J. Elisono zoologijos darbų. Vardai pateikiami abėcėlės tvarka pagal genties vardą, nedaroma skirtumo tarp ilgųjų ir trumpųjų balsių. Lietuviškoje rodyklėje šalia paukščio pavadinimo skliaustuose nurodomas lotyniškas vardas ir šaltiniai, kuriuose šis vardas buvo rastas. Į rūšių vardų rodyklę įtraukiami ir sinonimai, kurie žymimi sutrumpinimu *sin.* Kadangi J. Elisonas, rašydamas paukščių rūšių vardus, nesilaikė nuoseklaus rūšinio pažyminio vartojimo (rūšinį pažyminį jis rašė prieš arba po genties vardo), todėl rodyklėje yra surašyti visi šaltiniuose rasti variantai. Lotyniškoje rodyklėje šalia paukščio vardo pateikiami lietuviški to vardo atitikmenys bei šaltiniai, kuriuose šie buvo rasti.

Kai kurių J. Elisono vartotų paukščių būrių, rūšių vardų rašyba skiriasi nuo dabartinės rašybos taisyklių. Rodyklėje yra paliekama originalo rašyba.

Pastabos, kurios rašomos išnašose yra paties J. Elisono. Sutrumpinimai pateikiami šaltinių sąrašė.

Lietuviškų paukščių poklasių vardų rodyklė**B**

beketeriai (Ratitae) Z_A 490, Z_{V(3)} 331, SGZ 170

K

keterėti (Carinatae) SGZ 170

keterėtieji (Carinatae) Z_A 493, SGZ 170

L

lakstytojai (Ratitae) SGZ 170, sin.

P**paukščiai**

p. bėgikai (Ratitae) ZSTŽ 80, sin.

beketeriai p. (Ratitae) ZSTŽ 80, sin.

p. beketeriai (Ratitae) ZSTŽ 80

keterėtieji p. (Carinatae) SGZ 131

p. keteriniai (Carinatae) ZSTŽ 81

lakstantieji p. (Ratitae) SGZ 170, sin.

Lietuviškų paukščių grupių vardų rodyklė**G****gandrapaukščiai** (Pelargomorphae) Z_V 480, Z_{V(3)} 334**N****narūnpaukščiai** (Colymbomorphae) Z_V 480, Z_{V(3)} 332**Š****šilvarnapaukščiai** (Coraciiformes) Z_V 480, Z_{V(3)} 360**V****vištapaukščiai** (Alectoromorphae) Z_V 480, Z_{V(3)} 346

**Lietuviškų paukščių būrių vardų
rodyklė**

A

audriniai (Procellariae) SGZ 135

D

dantytasnapijai (Lamellirostres) SGZ 131

G

gandriniai (Ciconiae s. Herodiones) Z_A
535; (Ciconiiformes) Z_{V(3)} 334

garniniai (Herodiones) SGZ 138

gegutiniai (Coccygomorphae) Z_A 516;
(Cuculi) Z_{V(3)} 360

geniniai (Picariae) SGZ 151; (Pici s.
Scansores) Z_A 519; (Pici) Z_{V(3)} 364

gerviniai (Grues) Z_{V(3)} 354

I

ilgakojai (Herodiones) SGZ 138, sin.

irklakojai (Steganopodes) Z_A 544, SGZ
136

K

karveliai SGZ 171

karveliniai (Columbae) SGZ 148, Z_{V(3)}
358; (Columbinae) Z_A 523, GD₍₁₉₃₂₎
65

N

narūniniai (Urinatores s. Impennes) Z_A
545

P

paukščiai

audros p. (Procellariae) SGZ 135,
sin.

p. gandriniai (Ciconiae) ZSTŽ 80

p. geniniai (Pici s. Scansores) ZSTŽ

81

p. gerviniai (Grallae s. Grallatores)
ZSTŽ 81

paukščiai ilgakojai (Ciconiae) ZSTŽ
81, sin.; (Steganopodes) ZSTŽ 81

p. karveliniai (Columbinae) ZSTŽ 81

p. plėšrieji (Raptatores) ZSTŽ 81

plėšrieji p. (Raptatores) SGZ 164

dieniniai plėšrieji p. (Accipitres) Z_V
480, Z_{V(3)} 342

p. vištiniai (Gallinacei s. Rasores)
ZSTŽ 82

p. žvirbliniai (Passeres) ZSTŽ 82

papūgos (Psitaci) ZSTŽ 80; (Psittaci) SGZ
155

pelėdos (Striges) ZSTŽ 82, Z_{V(3)} 362, SGZ
168

pingvinai (Impennes) ZSTŽ 83, SGZ 134

plaukomieji (Lamellirostres) SGZ 131,
sin.

plėšrieji (Raptatores) Z_A 493, SGZ 168

S

slankos (Simicolae) SGZ 143, sin.

svyruliniai (Cypseli) Z_{V(3)} 370;
(Macrochires s. Cypselomorphae) Z_A
515

T

tilvikai (Limicolae) SGZ 143, Z_{V(3)} 356,
TD 311

V

vištiniai (Galliformes) Z_{V(3)} 346;
(Gallinacei s. Rasores) Z_A 525;

(Gallinacei) $K_{(1936)}$ 21; (Gallinae) SGZ

144

Ž

žuvėdos (Larus) ZSTŽ 92

žuvėdros (Lari) $Z_{V(3)}$ 357; (Larus) ZSTŽ
92, sin.

žvirbliniai (Passeres) Z_A 500, SGZ 156;

(Passeri) $Z_{V(3)}$ 372

**Lietuviškų paukščių šeimų ir pošeimų
vardų rodyklė**

A

antys (Anatidae) ZSTŽ 64
antukai (Pratincola) ZSTŽ 64
arai (Aquilinae) ZSTŽ 65, sin.
areliai (Aquilae) SGZ 168; (Aquilinae)
 ZSTŽ 65

B

balandžiai (Columbidae) ZSTŽ 66
bėgikai (Cursorae) Z_A 490
blezdingos (Hirundinidae) ZSTŽ 66

Č

čiviliai (Fringillidae) Z_V 194
čyžylos (Paridae) ZSTŽ 68, sin.

D

drontai (Dididae) ZSTŽ 68

G

gagos (Somateria) ZSTŽ 69, SGZ 134
geniai (Picidae) ZSTŽ 69, K₍₁₉₃₆₎ 37, TD
 257
gripai (Cathartidae) SGZ 165
gulbės (Cygnidae) ZSTŽ 71, SGZ 133

I

ilgasparniai (Longipennes) Z_A 542

K

kapstytojai (Gallinacei s. Rasores) Z_A 525,
 sin.
karaliukai (Regulidae) ZSTŽ 72
karveliai (Columbidae) ZSTŽ 72
kielės (Motacilla) ZSTŽ 74; (Motacillidae)
 Z_V 194
kikiliai SGZ 168, sin.

kirliai (Milvinae) ZSTŽ 74, SGZ 168

klykuoliai (Buteo) ZSTŽ 75

kolibrai (Trochilidae) ZSTŽ 75, Z_{V(3)} 372,
 SGZ 154

kolibriai (Trochilidae) Z_A 516

kopikai (Pici s. Scansores) Z_A 519, sin.

kregždės (Hirundidae) Z_V 194

kregždės (Hirundinidae) ZSTŽ 77; GD₍₁₉₃₃₎
 81

kultupiai (Saxicola) ZSTŽ 77

L

lašiniai (Paridae) ZSTŽ 78

lingės (Circus) ZSTŽ 79; (Milvinae) SGZ
 168

M

mečerkės (Lanius) ZSTŽ 79, sin.

medšarkė (Liniidae) Z_V 198

medšarkos (Lanius) ZSTŽ 79

meteterkės (Lanius) ZSTŽ 79, sin.

N

narai (Podicipidae) ZSTŽ 80

narulės (Podicipidae) ZSTŽ 80, sin.

narūnai (Podicipidae) ZSTŽ 80, sin.

nykščiuikai (Regulidae) ZSTŽ 72, sin.

P**paukščiai**

p. gegutiniai (Coccygomorphae) ZSTŽ
 80

p. giesmininkai (Sylviidae) K₍₁₉₃₆₎
 64

p. ilgasparniai (Longipenes) ZSTŽ
 81

p. kopikai (Pici s. Scansores) ZSTŽ
 81, sin.

- p. narūniniai** (Urinatores) ZSTŽ 81
- p. pelėdiniai** (Strigidae) ZSTŽ 81
- p. plaukikai** (Lamellirosters) ZSTŽ 81, sin.
- p. plokštėtasnapiai** (Lamellirosters) ZSTŽ 81
- p. stibinuočiai** (Grallae s. Grallatores) ZSTŽ 81
- p. svyruliniai** (Macrochires s. Cypselomorphae) ZSTŽ 82
- p. vanaginiai** (Accipitrinae) ZSTŽ 82
- pelėdos** (Stigidae) TD 287
- pesliai** (Vulturidae) SGZ 165
- piesliai** (Milvinae) ZSTŽ 83
- pylės** (Anatidae) ZSTŽ 83, sin.
- plikiai** (Vulturidae) ZSTŽ 83
- plokštėtasnapiai** (Lamellirostres) Z_A 538
- R**
- rustagės** (Sylvia) ZSTŽ 84
- S**
- sakalai** (Falco) ZSTŽ 84; (Falconidae) SGZ 166
- salanganai** (Collocalia esculenta) Z_A 182
- skambai** (Podicipidae) ZSTŽ 84, sin.
- skregždės** (Hirundinidae) ZSTŽ 84, sin.
- stibinuočiai** Z_A 468
- stibynuočiai** (Grallatores s. Grallae) Z_A 530
- strazdai** (Turdidae) Z_V 194, TD 300
- suopiai** (Buteo) ZSTŽ 86, sin.
- šiubės** SGZ 158
- švikštos** (Sylvia) ZSTŽ 87, sin.
- T**
- tukanai** (Ramphastidae) ZSTŽ 88, SGZ 155
- V**
- vanagai** (Accipiter) ZSTŽ 88; (Accipitrinae) TD 311
- vieversiai** (Alaudidae) Z_V 194, K₍₁₉₃₅₎ 102
- vištos**
- didžiakojės v.** (Megapodiide) SGZ 147
- v. šiukšlinės** (Megapodius) ZSTŽ 90
- šiukšlinės v.** (Megapodiide) Z_A 530, SGZ 146
- šiukšlynų v.** (Megapodiide) SGZ 147
- vyturiai** (Alaudidae) K₍₁₉₃₅₎ 102, sin.
- Ž**
- žylės** (Paridae) ZSTŽ 92, Z_V 194

Paukščių rūšių vardų rodyklė**A**

akmenė (*Saxicola oenanthe*) ZSTŽ 64, Z_A 507, sin.

albatrosas (*Diomedea exulans*) ZSTŽ 64, Z_A 543, Z_V 358, SGZ 135

- a. paprastasis (*Diomedea exulans*) Z_A 543

antis (*Anas boschas*) Z_V 176, SGZ 131

- a. baltapilvė (*Anas penelope*) ZSTŽ 64
- a. dryžgalvė (*Anas circia*) ZSTŽ 64
- a. laukinė (*Anas boschas*) ZSTŽ 64, Z_A 538, Z_V 176
- laukinė a. (*Anas boschas*) SGZ 131, TD 249
- a. medinoji (*Anas boscas*) ZSTŽ 64, sin.
- a. naminė (*Anas domestica*) ZSTŽ 64, Z_A 539, Z_V 176, TD 249, SGZ 131
- naminė a. (*Anas domestica*) TD 249, SGZ 131
- a. smailiauodegė (*Anas acuta*) ZSTŽ 64
- a. šaukštasnapė (*Anas clypeata*) ZSTŽ 64, Z_A 541, Z_V 341
- a. švilpikė (*Anas penelope*) ZSTŽ 64

antuka (*Pratincola rubetra*) ZSTŽ 64, sin.

antukys (*Pratincola rubetra*) ZSTŽ 65

apuokas (*Bubo maximus*) ZSTŽ 65, Z_A 500, SGZ 169, TD 250

- (*Athene noctua*) Z_{V(3)} 363

- a. didysis (*Bubo maximus*) Z_V 208

apuokėlis (*Athene noctua*) Z_A 500, TD 287

arasas (*Turdus pilaris*) ZSTŽ 65

arelis

- a. akmeninis (*Aquila nobilis*) ZSTŽ 65
- a. gyvatinis (*Circaëtos gallicus*) ZSTŽ 65
- a. jūrinis (*Haliaëtos albicilla*) ZSTŽ 65
- a. rėksnys (*Aquila clanga*) ZSTŽ 65
- a. žuvinis (*Pandion haliaëtos*) ZSTŽ 65

B

bačianas (*Ciconia alba*) TD 253, sin.

balandėlė (*Fringilla linaria*) ZSTŽ 65, sin.

balandis (*Columba palumbus*) TD 258, sin.

- b. mėlynasis (*Columbia livia*) Z_V 153, sin., Z_{V(3)} 314, sin.
- b. keršpetis (*Columba palumbus*) ZSTŽ 65, sin.
- keršpetis b. (*Columba palumbus*) ZSTŽ 72, sin.
- b. laukinis (*Columba palumbus*) ZSTŽ 65, sin.
- b. medinis (*Columba palumbus*) ZSTŽ 66, sin.
- medinis b. (*Columba palumbus*) ZSTŽ 72, sin.
- b. mėlynasis (*Columbia livia*) Z_A 468, sin.

baltasnapis (*Corvus frugilegus*) ZSTŽ 66, sin.

- baltasparnis** (*Fringilla coelebs*) ZSTŽ 66, sin., Z_A 511, sin., TD 264, sin.
- barškutis** (*Galerita cristata*) SGZ 159, sin.
- barzdotis** (*Gypaëtus barbatus*) Z_A 497
- baublys** (*Botaurus stellaris*) ZSTŽ 66, Z_{V(3)} 335
- b. mažasis (*Ixobrychus minutus*) Z_V 198
 - b. mažasis (*Botaurus minutus*) ZSTŽ 66
 - b. paprastasis (*Botaurus stellaris*) Z_A 538
- bažanas** (*Phasianus colchicus*) ZSTŽ 66, Z_A 527, SGZ 146
- bekosas** (*Scolopax gallinago*) TD 296, sin.
- besparnis** (*Apteryx australis*) ZSTŽ 66, sin., SGZ 131
- bitlesis** (*Muscicapa grisola*) ZSTŽ 66, sin.
- bitnikė** (*Muscicapa grisola*) ZSTŽ 66, sin.
- blezdinga** (*Hirundo rustica*) Z_A 509, sin., SGZ 160, sin.
- (*Chelidon urbica*) ZSTŽ 66, sin.
- bresnė** (*Crex pratensis*) Z_A 535, Z_{V(3)} 357, K₍₁₉₃₃₎ 118
- brezlė** (*Crex pratensis*) K₍₁₉₃₃₎ 118, sin., TD 250
- brolis**
- marčios b. (*Columba palumbus*) GD₍₁₉₃₂₎ 65, sin.
- bitininkė** (*Merops apiaster*) Z_A 519
- bresla** (*Crex pratensis*) ZSTŽ 66, sin.
- bresnė** (*Crex pratensis*) ZSTŽ 66, sin.
- bublys** (*Botaurus stellaris*) ZSTŽ 67, sin.
- būkas** (*Botaurus stellaris*) ZSTŽ 67, sin.
- budutis** (*Upupa epops*) ZSTŽ 67, sin. TD 286, sin.
- bukis** (*Sitta europea*) ZSTŽ 67, sin.
- buksnapis** (*Coccothraustes vulgaris*) ZSTŽ 67, sin.
- burblys** (*Tetrao tetrix*) ZSTŽ 67
- burbulis** (*Tetrao tetrix*) ZSTŽ 67, sin.
- busilas** (*Ciconia alba*) ZSTŽ 67, sin., Z_A 537, sin., TD 253, sin., Z_V 208, sin.
- C**
- cetervinas** (*Tetrao tetrix*) TD 310, sin.
- Č**
- čakas** (*Muscicapa grisola*) ZSTŽ 67, sin.
- čekutis** (*Scolopax gallinago*) TD 296, sin.
- čekždainis** (*Turdus pilaris*) ZSTŽ 67, sin.
- čežys** (*Turdus merula*) ZSTŽ 67, sin.
- čiglis** (*Fringilla spinus*) Z_A 513
- čirkšlys** (*Fringilla spinus*) ZSTŽ 67, sin.
- čiulba** (*Turdus musicus*) ZSTŽ 67, sin.
- čiulbuonėlis** (*Fringilla coelebs*) TD 264, sin.
- čiuldutis** (*Fringilla coelebs*) ZSTŽ 67, sin.
- čiuriny** (*Alauda arvensis*) ZSTŽ 67, sin.
- čiurlys** (*Cypselus apus*) ZSTŽ 67, sin.
- čiviliukas** (*Fringilla canabina*) ZSTŽ 67, sin.
- čiviriukas** (*Alauda arvensis*) ZSTŽ 67, sin.
- čižyla** (*Parus major*) Z_A 504, sin.
- č. didžioji (*Parus major*) ZSTŽ 67, sin.
 - juodagalvė č. (*Parus ater*) ZSTŽ 91, sin.
 - č. kuoduotoji (*Lophophanes cristatus*) ZSTŽ 67

- kuoduotoji č. (Lophophanes cristatus) ZSTŽ 91, sin.
- č. mėlynoji (Parus coeruleus) ZSTŽ 68, sin.
- čiurlys** (Cypselus apus) ZSTŽ 67, Z_V 194, GD₍₁₉₃₃₎ 83, TD 252, Z_A 515, sin.
- č. juodasis (Cypselus apus) Z_{V(3)} 371, sin.
- (Cypselus s. Micropus apus) SGZ 154
- čivilis** (Fringilla coelebs) Z_A 511, TD 264, sin.
- č. vienuolis (Fringilla coelebs) Z_A 511
- D**
- dagilėlis** (Fringilla carduelis) Z_A 513
- d. alksninis (Fringilla spinus) ZSTŽ 68, Z_A 513, sin.
- dagilis** (Fringilla carduelis) TD 252
- d. geltonasis (Chrisomitris spinus) SGZ 158
- d. geltonasai (Fringilla spinus) ZSTŽ 68
- d. margasai (Fringilla carduelis) ZSTŽ 68
- d. margasis (Carduelis elegans) SGZ 158
- daktaras**
- miško d. (Dendrocopus major) Z_{V(3)} 364, sin.
- devyniažūdis** (Lanius collurio) ZSTŽ 68, sin., SGZ 161
- devynkalba** (Cyanecula leucocyana) ZSTŽ 68
- devynkalbis** TD 252
- devynliežuvis** TD 252
- didutis** (Ciconia alba) ZSTŽ 68, sin.
- didžiaakė*** (Strix aluco) Z_V 187, sin.
- dodo** (Didus ineptus) Z_A 523, sin., Z_{V(3)} 360, sin., SGZ 150, sin.
- driežlė** (Crex pratensis) ZSTŽ 68, sin.
- drontas** (Didus ineptus) Z_A 523, Z_{V(3)} 360, SGZ 150
- drūtsnapis** (Coccothraustes vulgaris) ZSTŽ 68, sin.
- dudukas** (Upupa epops) ZSTŽ 68, sin.
- dudutis** (Upupa epops) ZSTŽ 68, sin., K₍₁₉₃₄₎ 107, sin., TD 286, sin.
- dūkas** (Botaurus stellaris) ZSTŽ 68, sin.
- dušas** (Caprimulgus europaeus) Z_A 516, sin., Z_{V(3)} 372, sin.
- dzerkočius** (Crex pratensis) TD 250, sin.
- džiubė** (Fringilla coelebs) TD 264, sin.
- (Fringilla chloris) ZSTŽ 68, sin.
- E**
- einis** (Otis tarda) ZSTŽ 68
- einys** Z_A 532
- e. didysis (Otis tarda) Z_A 532, Z_{V(3)} 356
- didysis e. (Otis tarda) Z_{V(3)} 356
- mažasis e. (Otis tetrix) Z_{V(3)} 356
- emus** (Dromaeus Novae Hollandiae) Z_A 493
- erelis**
- e. akmeninis (Aquila nobilis) Z_A 496

* Dainosė

- e. gyvatinis (*Circaëtos gallicus*) Z_A 496
 - e. jūrinis (*Haliaëtos albicilla*) Z_A 496
- F**
- faetonas** (*Phaëton aethereus*) Z_A 545, sin., SGZ 137, sin.
- fazanas** (*Phasianus colchicus*) Z_{V(3)} 351
- flamingo** (*Phoenicopterus roseus*) ZSTŽ 68
- fregatas** (*Tachypetes aquilla*) ZSTŽ 69, Z_A 545, SGZ 138
- G**
- gaga** Z_A 541
- g. paprastoji (*Somateria mollissima*) Z_A 541, Z_{V(3)} 341
- gaidelis**
- g. peštukas (*Totonus pugnax*) K₍₁₉₃₆₎ 96
- gaidys**
- g. medinis (*Tetrao tetrix*) ZSTŽ 69, sin.
 - medinis g. (*Tetrao tetrix*) ZSTŽ 69, sin.
- gandras** Z_A 537, TD 252, Z_V 208, Z_{V(3)} 334, SGZ 138
- baltasai g. (*Ciconia alba*) ZSTŽ 68, sin., TD 252
 - g. baltasai (*Ciconia alba*) ZSTŽ 68
 - g. baltasis (*Ciconia alba*) Z_V 208, Z_{V(3)} 334
 - baltasis g. (*Ciconia alba*) Z_V 213, SGZ 138
- g. juodasai (*Ciconia nigra*) ZSTŽ 69, sin., MG₍₁₉₃₀₎ 1
 - juodasai g. (*Ciconia nigra*) MG₍₁₉₃₀₎ 1
 - g. juodasis (*Ciconia nigra*) Z_A 538, Z_V 335
 - juodasis g. (*Ciconia nigra*) SGZ 139
- gandrųs** (*Ciconia alba*) ZSTŽ 69, sin.
- garnys** (*Ardea cinerea*) Z_A 535, Z_{V(3)} 335
- g. pilkasai (*Ardea cinerea*) ZSTŽ 69
 - pilkasis g. (*Ardea cinerea*) SGZ 139
- gega** (*Cuculus canorus*) ZSTŽ 69, sin.
- gegė** (*Cuculus canorus*) ZSTŽ 69, sin., SGZ 153, sin.
- gegelė** (*Cuculus canorus*) ZSTŽ 69, sin.
- gegutė** (*Cuculus canorus*) SGZ 153, Z_V 189, Z_{V(3)} 360, K₍₁₉₃₄₎ 103, TD 255
- bado g. (*Upupa epops*) Z_A 518, sin., K₍₁₉₃₄₎ 112, sin.
 - mūsu[•] g. (*Upupa epops*) K₍₁₉₃₄₎ 109, sin.
 - g. raiboji (*Cuculus canorus*) ZSTŽ 69, Z_A 516, Z_V 189, Z_{V(3)} 360, K₍₁₉₃₄₎ 103
 - raiboji g. (*Cuculus canorus*) K₍₁₉₃₄₎ 103, TD 255
 - žydų g. (*Upupa epops*) K₍₁₉₃₄₎ 109, sin., TD 285, sin.
- gegužė** (*Cuculus canorus*) ZSTŽ 69, sin., Z_V 189, sin., TD 255, sin.
- genelis** (*Picus s. Dendrocopus minor*) SGZ 152, sin.; ZSTŽ 69, sin.
- g. tripirštis (*Picoides tridactylus*) Z_A 521, Z_{V(3)} 366

[•] Taip vadina žydai

genys TD 257

- didysai g. (*Dendrocopus maior*) TD 257
- g. didysis (*Dendrocopus major*) Z_A 521
- g. didžiasai (*Dendrocopus major*) ZSTŽ 70, sin.
- didysis g. (*Picus major*) SGZ 151, sin.
- g. baltnugaris (*Dendrocopus leuconotus*) K₍₁₉₃₆₎ 39
- g. juodasai (*Dryocopus martius*) ZSTŽ 70, sin.
- juodasai g. (*Dryocopus martius*) K₍₁₉₃₆₎ 39, TD 257
- juodasis g. (*Dryocopus martius*) SGZ 152, sin.
- g. geltonmargis (*Dendrocopus medius*) ZSTŽ 70
- geltonmargis g. (*Picus s. Dendrocopus medius*) SGZ 152
- margasai g. (*Dendrocopus major* Koch) K₍₁₉₃₆₎ 40, sin.
- - g. didysai m. (*Dendrocopus major* Koch) K₍₁₉₃₆₎ 39
- - didysai m. g. (*Dendrocopus major* Koch) K₍₁₉₃₆₎ 39
- - g. m. mažasai (*Dendrocopus minor*) K₍₁₉₃₆₎ 39
- - g. m. vidutinis (*Dendrocopus medius*) K₍₁₉₃₆₎ 39
- margasis g. (*Dendrocopus major*) Z_V 192, sin., Z_{V(3)} 364, sin.
- - didysis m. g. (*Dendrocopus major*) Z_V 190, Z_{V(3)} 364
- g. mažasai (*Dendrocopus minor*) ZSTŽ 70
- g. mažasis (*Dendrocopus minor*) Z_A 521, Z_{V(3)} 366
- (*Picus s. Dendrocopus minor*) SGZ 152
- g. mažokas (*Dendrocopus minor*) ZSTŽ 70, sin.
- g. raudonmargis (*Picus major*) SGZ 151
- g. raudongalvis (*Dryocopus martius*) ZSTŽ 70, sin., Z_A 519, sin.
- g. tripirštis (*Apternus tridactylus*) SGZ 152, K₍₁₉₃₆₎ 39
- - (*Picoides tridactylus*) ZSTŽ 70
- vidutinis g. (*Picus s. Dendrocopus medius*) SGZ 152, sin.
- g. vidutinis (*Dendrocopus medius*) ZSTŽ 70, sin., Z_A 521, Z_{V(3)} 366
- g. žaliasai (*Gecinus viridis*) ZSTŽ 70
- žaliasai g. (*Gecinus viridis*) K₍₁₉₃₆₎ 41
- žaliasis g. (*Gecinus s. Picus viridis*) SGZ 152
- žeminis g. (*Gecinus viridis*) K₍₁₉₃₆₎ 41, sin.
- genšė** (*Ardea cinerea*) ZSTŽ 70, sin.
 - g. pilkoji (*Ardea cinerea*) Z_A 535, sin.
- genžė** (*Ardea cinerea*) ZSTŽ 70, sin.
- geršė** (*Ardea cinerea*) ZSTŽ 70, sin.
- gervė** Z_A 531
 - g. pilkoji (*Grus cinerea*) ZSTŽ 70, Z_A 531, Z_V 206, Z_{V(3)} 354, K₍₁₉₃₈₎ 56

- pilkoji g. (*Grus cinerea*) TD 257
 - gėžė** (*Ardea cinerea*) ZSTŽ 70, sin.
 - giaurys** (*Rallus aquaticus*) Z_A 535, Z_{V(3)} 357
 - girgždelė** (*Crex pratensis*) ZSTŽ 70, sin.
 - girnakalis** (*Saxicola oenanthe*) ZSTŽ 70, sin.
 - girnius** (*Fringilla coelebs*) TD 264, sin.
 - gyvė** (*Vanellus cristatus*) ZSTŽ 71, sin.
 - griežė** (*Crex pratensis*) ZSTŽ 71, sin.
 - grieželė** (*Crex pratensis*) ZSTŽ 71, sin.
 - griežlė** (*Crex pratensis*) ZSTŽ 71, Z_A 535, sin., Z_{V(3)} 357, sin., K₍₁₉₃₃₎ 118, sin., TD 250, sin.
 - griežlys** (*Crex pratensis*) TD 250, sin.
 - grižgalvis** (*Ynx torquilla*) ZSTŽ 71, sin.
 - gražiagalvė** (*Ynx torquilla*) ZSTŽ 71, sin.
 - gražitgalva** (*Jynx torquilla*) K₍₁₉₃₃₎ 122, sin.
 - (*Ynx torquilla*) ZSTŽ 71, sin.
 - gulbė**
 - g. giesmininkė (*Cygnus musicus*) ZSTŽ 71, Z_A 541, SGZ 134
 - g. kurčioji (*Cygnus olor*) ZSTŽ 71
 - kurčioji g. (*Cygnus olor s. gibbus*) SGZ 134
 - g. nebylė (*Cygnus olor*) Z_{V(3)} 341
 - gurlas** (*Fulica atra*) ZSTŽ 76, sin.
 - gurnas** (*Fulica atra*) ZSTŽ 76, sin.
 - gužas** (*Ciconia alba*) ZSTŽ 71, sin., Z_A 537, sin., Z_V 208, sin.
 - g. baltasis (*Ciconia alba*) Z_{V(3)} 334, sin.
 - gužutis** (*Ciconia alba*) ZSTŽ 71, sin., TD 255, sin.
- I**
- ibis**
 - i. raudonasai (*Ibis rubra*) ZSTŽ 71
 - i. šventasai (*Threskiornes religiosa*) ZSTŽ 71
 - ybis**
 - y. šventasis (*Ibis religiosa*) Z_A 538
- intakė** (*Pratincola rubetra*) ZSTŽ 71, sin.
- intukas** (*Pratincola rubetra*) ZSTŽ 71, sin.
- intukė** (*Pratincola rubetra*) ZSTŽ 71, sin.
- irbė** (*Tetrao bonasia*) SGZ 146, sin.
- (*Bonasia silvestris*) ZSTŽ 71, sin.
- yvas** (*Bubo maximus*) ZSTŽ 71, sin., Z_A 500, sin., Z_{V(3)} 363
- J**
- jerbia** (*Bonasia silvestris*) ZSTŽ 71, sin.
- jerubė** (*Tetrao bonasia*) SGZ 146
- (*Bonasia silvestris*) ZSTŽ 71, sin.
- juodulis** (*Tetrao urogallus*) Z_V 203, sin., Z_{V(3)} 349, sin.
- (*Tetrao tetrix*) ZSTŽ 71, sin.
- juodvarnis** (*Corvus frugilegus*) TD 257
- (*Corvus corax*) ZSTŽ 71, sin.
- K**
- kadaginis** (*Turdus pilaris*) ZSTŽ 72, sin.
- kaiva** (*Larus argentatus*) ZSTŽ 72
- kalbutis** (*Sturnus vulgaris*) Z_A 503, sin., K₍₁₉₃₅₎ 37, sin.
- kalakutas** (*Meleagris gallopavo*) SGZ 146, sin., TD 258
- k. naminis (*Meleagris gallopavo*) Z_A 527

- kalkūna** (Meloagris gallopavo domesticus) ZSTŽ 72, sin.
- kalkūnas** (Meloagris gallopavo domesticus) ZSTŽ 72, sin.
- kaminorius** (Alauda cristata) K₍₁₉₃₅₎ 105, sin.
- kanapinė** (Fringilla canabina) Z_A 513
- kanapinis** (Fringilla canabina) ZSTŽ 72
- kanaraitė** (Serinus canarius) ZSTŽ 72
- kanarietė** (Serinus canarius) SGZ 157
- kanarka** (Canarias serinus) TD 262
- kandoras** (Sarcorhamphus gryphus) SGZ 165
- karaliukas** (Troglodytes troglodytes) K₍₁₉₃₆₎ 64, TD 286 sin.
- k. geltongalvis (Regulus flaviacapillus) ZSTŽ 72, Z_A 513
 - k. raudongalvis (Regulus ignicapilus) ZSTŽ 72
 - vasaros k. (Regulus ignicapilus) SGZ 160
- karėtaitė** (Troglodytes parvulus) ZSTŽ 72, Z_A 513
- karklažvirblis** (Passer montanus) ZSTŽ 72, sin., SGZ 158
- karvelis** GD₍₁₉₃₂₎ 65, Z_V 153, sin.
- baltakaklis k. (Columba palumbus) GD₍₁₉₃₂₎ 65, sin.
 - k. bubinas Z_A 488, Z_V 174, Z_{V(3)} 330
 - k. didysai (Columba palumbus) GD₍₁₉₃₂₎ 65
 - didysai k. (Columba palumbus) GD₍₁₉₃₂₎ 65
- k. didysis (Columba palumbus) Z_A 523, Z_{V(3)} 359
 - (Palumbus torquatus) SGZ 150, sin.
 - k. didžiasai (Columba palumbus) ZSTŽ 72
 - k. keleivis (Ectopistes migratorius) ZSTŽ 73, Z_A 523, Z_{V(3)} 359, SGZ 150
 - k. keršinis (Columba palumbus) ZSTŽ 73, sin.
 - keršinis k. (Columba palumbus) ZSTŽ 72, sin.
 - k. keršulis (Columba palumbus) GD₍₁₉₃₂₎ 65, sin.
 - laukinis k. (Columba palumbus) SGZ 148, TD 258
 - - l. k. didysis (Palumbus torquatus) SGZ 149
 - k. mažasai (Turtur aurita) GD₍₁₉₃₂₎ 69
 - - (Turtur auritus) ZSTŽ 73
 - mažasis k. (Turtur auritus) SGZ 150
 - k. medinis (Columba palumbus) ZSTŽ 73, sin.
 - medinis k. (Columba palumbus) ZSTŽ 72, sin.
 - mėlynasai k. (Columba oenas) TD 258
 - k. mėlynasai (Columba oenas) ZSTŽ 73
 - - k. uolinis m. (Columba livia) ZSTŽ 72
 - k. mėlynasis (Columbia livia) Z_A 468, Z_V 153, Z_{V(3)} 314
 - mėlynasis k. (Columba oenas) SGZ 150, sin.

- - uolinis m. k. (*Columba palumbus*) SGZ 148, sin.
 - - m. uolinis k. (*Columba palumbus*) SGZ 148, sin.
 - k. mėlynis (*Columba oenas*) GD₍₁₉₃₂₎ 68, sin.
 - k. moliūgas (*Turtur auritus*) ZSTŽ 73, sin.
 - naminis k. (*Columba livia*) SGZ 148, TD 262
 - k. naminis (*Columba livia*) ZSTŽ 73
 - paštinis k. Z_A 488, Z_V 173, Z_{V(3)} 330
 - k. uldukas (*Columba oenas*) Z_V 194
 - k. uldukis (*Columba oenas*) GD₍₁₉₃₂₎ 68
 - k. uoksinis (*Columba oenas*) Z_A 523, Z_{V(3)} 359
 - k. verplys Z_A 488, Z_V 174, Z_{V(3)} 330
 - vidutinis k. (*Columba oenas*) SGZ 150
 - k. vidutinis (*Columba oenas*) ZSTŽ 73, sin.
 - k. žeminis (*Caloenas nicobarica*) ZSTŽ 73, sin., Z_A 523, Z_{V(3)} 350
 - žeminis k. (*Caloenas nicobarica*) SGZ 150
- kazuaras** (*Casuarus galeatus*) Z_A 493, SGZ 131
- kazuaras** (*Casuarus emeu*) ZSTŽ 73
- kekutis** (*Phylloscopus trochilus*) Z_A 513
- (*Phylloscopus rufus*) ZSTŽ 74, sin.
- kėkštās** (*Garrulus glandarius*) ZSTŽ 74, Z_A 503, Z_V 198, SGZ 163, TD 262
- k. nelaimėlis (*Garrulus infaustus*) ZSTŽ 74
- kėkštys** (*Garrulus glandarius*) ZSTŽ 74, sin.
- k. juodasai (*Nucifraga caryocatactes*) ZSTŽ 74, sin.
 - juodasai k. (*Nucifraga caryocatactes*) ZSTŽ 83, sin.
- keršulis** (*Palumbus torquatus*) SGZ 149, sin.
- keršulis** (*Columba palumbus*) ZSTŽ 73, sin.
- keršutis** (*Lanius collurio*) ZSTŽ 73, sin.
- kiaukė** (*Monedula turrium*) ZSTŽ 74, sin., Z_A 503, sin.
- kiauliapleškė** (*Pratincola rubetra*) ZSTŽ 74, sin.
- kiauliukė** (*Pratincola rubetra*) ZSTŽ 74, sin., Z_A 507, sin.
- kiekinis** (*Phylloscopus rufus*) ZSTŽ 74
- kiela** TD 263
- k. baltoji (*Motacilla alba*) Z_A 513
 - k. geltonoji (*Motacilla flava*) Z_A 513
 - (*Budytes flavus*) K₍₁₉₃₆₎ 64
- kielė** SGZ 160
- avių* k. (*Budytes flavus*) K₍₁₉₃₆₎ 64, sin.
 - baltoji k. (*Motacilla alba*) SGZ 160
 - k. baltoji (*Motacilla alba*) ZSTŽ 74, K₍₁₉₃₆₎ 61

* Vokiečiai taip vadina

- galvijų* k. (*Budytes flavus*) K₍₁₉₃₆₎ 64, sin.
 - k. geltonoji (*Motacilla flava*) ZSTŽ 74
 - mėlynoji k. (*Motacilla alba*) ZSTŽ 74, sin., TD 262
 - k. mėlynoji (*Motacilla alba*) ZSTŽ 74, sin.
 - upelinė¹ k. (*Motacilla ripivaga*) K₍₁₉₃₆₎ 61, sin.
- kikilis** (*Fringilla coelebs*) ZSTŽ 74, TD 264
- k. laibakojis (*Fringilla coelebs*) SGZ 158
- kikutis** (*Scolopax gallinago*) Z_A 534, sin., Z_{V(3)} 357, sin.
- kiras**
- k. mažasis (*Larus minutus*) Z_A 543
- kirkliutė** (*Anas crecca*) ZSTŽ 74, sin.
- kirlė** (*Larus ridibundus*) ZSTŽ 74, Z_A 542, sin., Z_{V(3)} 357, sin.
- k. paprastoji (*Larus ridibundus*) Z_{V(3)} 357, sin.
- kirlis**
- k. raudonasis (*Milvus regalis*) Z_A 495
- kirlys**
- k. juodasai (*Milvus ater*) ZSTŽ 74, sin.
 - k. paprastasai (*Milvus ater*) ZSTŽ 75
- paprastasai k. (*Milvus ater*) ZSTŽ 74, sin.
 - k. raudonasai (*Milvus regalis*) ZSTŽ 75
- kiurklys** (*Numenius arquatus*) ZSTŽ 75, sin.
- kivė** (*Apteryx australis*) ZSTŽ 75, sin.
- kyvis** (*Apteryx australis*) SGZ 131, sin.
- klerkas** (*Charadrius minor*) ZSTŽ 75
- klykis** (*Buteo vulgaris*) ZSTŽ 75, sin., Z_A 494
- klyklys** (*Buteo vulgaris*) ZSTŽ 75, sin.
- klykuolis** (*Buteo vulgaris*) ZSTŽ 75
- knyvė** (*Vanellus cristatus*) ZSTŽ 75, sin.
- k. kuoduotoji (*Vanellus cristatus*) GD₍₁₉₃₃₎ 33, sin.
- kogas** (*Corvus corone*) ZSTŽ 75, Z_A 503
- kondoras** (*Sarcorhamphus gryphus*) ZSTŽ 75, Z_A 496, Z_V 216
- kova** (*Corvus frugilegus*) ZSTŽ 75, sin.
- kovarnis** (*Corvus frugilegus*) ZSTŽ 75, sin.
- kovas** (*Corvus frugilegus*) ZSTŽ 75, Z_{V(3)} 376, SGZ 163
- k. baltasnapis (*Corvus frugilegus*) Z_A 502
 - k. baltasnukis (*Corvus frugilegus*) Z_A 502, sin.
- kragas** (*Fulica atra*) ZSTŽ 76, Z_A 535, sin., Z_{V(3)} 357, sin.
- krakė** (*Dryocopus martius*) ZSTŽ 76, K₍₁₉₃₆₎ 39, sin., Z_A 519, sin.
- krakis** (*Dryocopus martius*) ZSTŽ 76, sin., SGZ 152

* Vokiečių kalba

¹ Kitomis kalbomis

- krakšlė** (*Acrocephalus turdoides*) Z_A 513
- krankalas** (*Corvus corax*) ZSTŽ 76, sin.
- krankanas** (*Corvus corax*) ZSTŽ 76, sin.
- kranklys** (*Corvus corax*) ZSTŽ 76, Z_A 503, Z_V 376
- kregždė** (*Hirundo rustica*) TD 264
- baltoji k. (*Cotyle riparia*) SGZ 161, sin.
 - bokštinė k. (*Cypselus apus*) Z_A 515, sin., Z_{V(3)} 371, sin.
 - k. dūminė (*Hirundo rustica*) ZSTŽ 76, sin.
 - dūminė k. (*Hirundo rustica*) ZSTŽ 76, sin.
 - k. krantinė (*Cotyle riparia*) Z_A 510
 - krantinė k. (*Cotyle riparia*) GD₍₁₉₃₃₎ 91, sin.
 - langinė k. (*Delichon urbica*) DG₍₁₉₃₃₎ 87, sin.
 - k. miestietė (*Delichon urbica*) GD₍₁₉₃₃₎ 83, DG₍₁₉₃₃₎ 87, sin.
 - k. miestinė (*Chelidon urbica*) Z_A 510
 - miestų
 - - mėlynoji m. k. (*Chelidon urbica*) SGZ 161, sin.
 - - k. miestų m. trumpauodegė (*Chelidon urbica*) ZSTŽ 76
 - - miestų m. trumpauodegė k. (*Chelidon urbica*) ZSTŽ 66
 - naminė k. (*Delichon urbica*) ZSTŽ 76, sin., DG₍₁₉₃₃₎ 87
 - k. naminė (*Delichon urbica*) ZSTŽ 76, sin.
 - pastoginė k. (*Delichon urbica*) DG₍₁₉₃₃₎ 87, sin.
 - smėlinė k. (*Cotyle riparia*) GD₍₁₉₃₃₎ 91, sin.
 - k. sodietė (*Hirundo rustica*) Z_{V(3)} 378, GD₍₁₉₃₃₎ 83
 - sodietė k. (*Hirundo rustica*) SGZ 160, sin.
 - k. šelmeninė (*Hirundo rustica*) Z_A 509
 - šelmeninė k. (*Hirundo rustica*) SGZ 160
 - - k. š. ilgauodegė (*Hirundo rustica*) ZSTŽ 76
 - trumpauodegė k. (*Chelidon urbica*) SGZ 161
 - uolinė k. (*Cotyle riparia*) ZSTŽ 76, sin., SGZ 161, sin.
 - k. uolinė (*Cotyle riparia*) ZSTŽ 76, sin.
 - uolinė k. (*Cotyle riparia*)
 - urvinė k. (*Cotyle riparia*) SGZ 161
 - (*Cotyll riparia*) GD₍₁₉₃₃₎ 83
 - k. urvinė (*Cotyle riparia*) ZSTŽ 76
 - žeminė k. (*Cotyle riparia*) GD₍₁₉₃₃₎ 91, sin.
 - k. žeminė (*Cotyle riparia*) ZSTŽ 77, sin.
- kregždinga** (*Cotyle riparia*) ZSTŽ 77, sin., SGZ 161, sin.
- kreivagalva** (*Jynx torquilla*) K₍₁₉₃₃₎ 122, sin.
- kreivagalvė** (*Ynx torquilla*) ZSTŽ 77, sin.
- kreivasnapis** (*Loxia curvirostra*) ZSTŽ 77, Z_A 513

kryklė

- k. dryžgalvė (*Anas circia*) ZSTŽ 77
- dryžgalvė k. (*Anas circia*) ZSTŽ 64, sin.
- k. laukinė (*Anas boscas*) ZSTŽ 77, sin.
- k. rudgalvė (*Anas crecca*) ZSTŽ 77

krykliutė (*Anas crecca*) Z_A 541, Z_{V(3)} 341

krykštė (*Hirundo rustica*) ZSTŽ 77, sin.

kriugždas (*Cotyle riparia*) ZSTŽ 77, sin., Z_A 510, sin., SGZ 161, sin.

kroklys (*Passer domesticus*) ZSTŽ 77, sin.

krosnilanda (*Phylloscopus sibilatrix*) ZSTŽ 77, sin.

krunkas (*Corvus corax*) ZSTŽ 77, sin.

krunklys (*Corvus corax*) SGZ 163

kublys (*Alauda cristata*) ZSTŽ 77, sin.

kujokas (*Limosa melanura*) Z_A 535, Z_{V(3)} 357

kukutis (*Upupa epops*) ZSTŽ 77, sin., Z_A 518, sin., TD 286, sin.

kukutys (*Upupa epops*) TD 286, sin.

kūlindis (*Numenius arquatus*) K₍₁₉₃₈₎ 64, sin.

kultupis (*Saxicola oenanthe*) ZSTŽ 77, Z_A 507

kumpakaklis (*Ardea cinerea*) ZSTŽ 78, sin.

kuodagalvis (*Upupa epops*) Z_A 518, sin.

kuodis (*Alauda cristata*) ZSTŽ 77, Z_A 511

kuodys (*Galerita cristata*) SGZ 159, sin.

- (*Alauda cristata*) ZSTŽ 78

kuolinga (*Numenius arquatus*) ZSTŽ 78, sin., Z_A 535, Z_{V(3)} 357, TD 279, K₍₁₉₃₈₎ 64

kuosa (*Monedula turrium*) ZSTŽ 78, Z_A 503, Z_{V(3)} 376, TD 279

- (*Monedula europaea*) SGZ 163

kuosas (*Monedula turrium*) ZSTŽ 78, sin.

kurapka (*Perdix cinerea*) ZSTŽ 78, sin., Z_A 528, TD 279, SGZ 146

- k. paprastoji (*Perdix cinerea*) K₍₁₉₃₆₎ 21

- k. pilkoji (*Perdix cinerea*) Z_A 528, Z_{V(3)} 348

- k. pilkoji (*Perdix cinerea*) Z_V 180

kurkė (*Meleagris gallopavo*) SGZ 146

- (*Meloagris gallopavo domesticus*) ZSTŽ 78

kurtinys (*Tetrao urogallus*) ZSTŽ 78, sin., Z_V 203, Z_{V(3)} 349, SGZ 146

L

lakštingala (*Erithacus luscini*) K₍₁₉₃₆₎ 64

- (*Luscinia luscini* L.) TD 280

- (*Luscinia philomela*) ZSTŽ 78, Z_A 508, SGZ 159

- l. paprastoji (*Luscinia philomela*) Z_A 507

- l. vakarė (*Luscinia luscini*) Z_A 507, Z_{V(3)} 378

lakštutė (*Luscinia philomela*) ZSTŽ 78, sin.

lalis

- l. panaktinis (*Caprimulgus europaeus*) Z_{V(3)} 372, sin.

- l. paprastasis (Caprimulgus europaeus) Z_{V(3)} 372
- lalys** (Caprimulgus europaeus) ZSTŽ 78
- l. panaktinis (Caprimulgus europaeus) Z_A 516, sin., Z_{V(3)} 372, sin.
- l. paprastasis (Caprimulgus europaeus) Z_A 516, Z_{V(3)} 372
- laukys** (Fulica atra) ZSTŽ 78, sin., Z_A 535, Z_V 198, Z_{V(3)} 357, K₍₁₉₃₆₎ 57, sin.
- ledspira** (Motacilla alba) ZSTŽ 78, sin., K₍₁₉₃₆₎ 64, sin.
- lėlis** GD₍₁₉₃₅₎ 49
- l. europinis (Caprimulgus europaeus) GD₍₁₉₃₅₎ 49
- lėlys** (Caprimulgus europaeus) Z_V 194
- liepsnelė** (Erithacus rubecola) SGZ 160
- (Erithacus rubecula) ZSTŽ 79, Z_A 508, sin.
- lygutė** (Alauda arborea) ZSTŽ 79, Z_A 511
- likelis** (Fringilla coelebs) TD 264, sin.
- lingė**
- l. balinė (Circus aeruginosus) ZSTŽ 79, Z_A 495
- l. nendrinė (Circus aeruginosus) Z_V 198, Z_{V(3)} 346
- l. pievinė (Circus cinereus) ZSTŽ 79
- linguodegė*** (Motacilla alba) K₍₁₉₃₆₎ 61, sin.
- liputė** (Certhia familiaris) ZSTŽ 79, sin.
- liputis** (Certhia familiaris) ZSTŽ 79, sin.
- lirauodegis** (Menura superba) Z_A 513
- lukutis** (Upupa epops) ZSTŽ 79, Z_A 518, Z_V 194, Z_{V(3)} 361, K₍₁₉₃₄₎ 107, TD 285
- luputis** (Upupa epops) ZSTŽ 79, sin.
- luputys** (Upupa epops) TD 286, sin.
- M**
- malata**
- m. žalioji (Gecinus viridis) K₍₁₉₃₆₎ 39
- m. žiloji (Gecinus canus) K₍₁₉₃₆₎ 39
- malėta**
- m. juodoji (Dryocopus martius) ZSTŽ 79, sin.
- juodoji m. (Dryocopus martius) ZSTŽ 76, sin.
- m. žalioji (Gecinus viridis) ZSTŽ 79, sin.
- žalioji m. (Gecinus viridis) ZSTŽ 70
- margasparnėlė** (Fringilla coelebs) TD 264, sin.
- margutis** (Fringilla carduelis) ZSTŽ 79, sin.
- medšarka**
- m. didžioji (Lanius excubitor) ZSTŽ 79
- m. mažoji (Lanius minor) ZSTŽ 79
- medšarkė** (Lanius excubitor) SGZ 162
- m. devynžūdis (Lanius collurio) Z_A 506
- m. didžioji (Lanius excubitor) Z_A 505
- m. mažoji (Lanius minor) Z_A 506
- m. raudongalvė (Lanius rufus) Z_A 506
- meleta** (Gecinus s. Picus viridis) SGZ 152, sin.

* Vokiečių kalba

- m. juodoji (*Dryocopus martius*) Z_A 519, Z_{V(3)} 366
 - m. žalioji (*Gecinus viridis*) Z_A 521, Z_{V(3)} 366
- mėlyngurklė** (*Cyanecula suecica*) Z_A 508
- metėja**
- ledo m. (*Motacilla alba*) K₍₁₉₃₆₎ 64, sin.
- moliūgas** (*Turtur auritus*) SGZ 150, sin.
- musinė**
- m. pilkoji (*Muscicapa grisola*) Z_A 513
- N**
- naktikovas** (*Nacticorax griseus*) Z_A 538
- naktinyčia** (*Caprimulgus europaeus*) GD₍₁₉₃₅₎ 63, sin.
- nandu** (*Rhea americana*) ZSTŽ 79, sin., Z_A 493
- Amerikos n. (*Rhea americana*) SGZ 130, sin.
- naras** Z_A 545
- n. kuoduotasis (*Podiceps cristatus*) Z_A 545, Z_{V(3)} 333
 - n. mažasis (*Podiceps minor*) Z_A 546, Z_{V(3)} 333
- nykščiukas**
- n. geltongalvis (*Regulus flaviacapilus*) ZSTŽ 80, sin.
 - geltongalvis n. (*Regulus flaviacapilus*) ZSTŽ 72, sin.
 - n. raudongalvis (*Regulus ignicapilus*) ZSTŽ 80, sin.
 - raudongalvis n. (*Regulus ignicapilus*) ZSTŽ 72, sin.
- nykštukas** (*Troglodytes troglodytes*) K₍₁₉₃₆₎ 64, sin., TD 286
- O**
- ontaks** (*Pratincola rubetra*) ZSTŽ 80, sin.
- oželis**
- dangaus o. (*Scolopax gallinago*) ZSTŽ 68, sin.
 - Dievo o. (*Scolopax gallinago*) ZSTŽ 68, sin.
 - perkūno o. (*Gallinago gallinago*) K₍₁₉₃₆₎ 96
 - (*Gallinago scolopacina*) SGZ 144
 - (*Scolopax gallinago*) ZSTŽ 82, Z_A 534, Z_{V(3)} 357, K₍₁₉₃₆₎ 96, TD 296
- ožkamelžis** (*Caprimulgus europaeus*) GD₍₁₉₃₅₎ 62, sin.
- P**
- pakaškė** (*Numida meleagris*) TD 286, sin.
- pamedulė** (*Turdus merula*) Z_A 506, sin.
- pamėdulė** (*Turdus merula*) ZSTŽ 80, SGZ 160, sin.
- pamegduolė** (*Sylvia nisoria*) ZSTŽ 80
- papūga** Z_A 522
- p. pilkoji (*Psittacus erithacus*) Z_A 522, Z_V 218
 - - paprastoji p. pilkoji SGZ 155
- paputėlis** (*Machetes pugnax*) Z_A 535, Z_{V(3)} 357
- patarška** (*Numida meleagris*) Z_A 527, TD 286
- paukštis**
- bado p. (*Upupa epops*) Z_A 518, sin.
 - p. kupranugaris (*Struthio camelus*) Z_{V(3)} 332, sin.

- laimingasis p. (*Ciconia nigra*)
MG₍₁₉₃₀₎ 6, sin.
- rojaus p. (*Paradisea apoda*) Z_A 513
- velnio p. (*Caprimulgus europaeus*)
GD₍₁₉₃₅₎ 62, sin.
- p. verbliūgas (*Struthio camelus*) Z_A
491, sin.
- paukštvanagis** (*Accipiter nisus*) Z_V 197,
Z_{V(3)} 345
- pečialanda** (*Phylloscopus sibilatrix*) ZSTŽ
82
- pelėda** Z_A 498
 - p. ausytoji (*Asio otus*) ZSTŽ 82, Z_A
500
 - ausuotė p. (*Otus vulgaris*) SGZ 168
 - p. balinė (*Asio accipitrinus*) ZSTŽ
82
 - p. baltoji (*Nyctea nivea*) ZSTŽ 82,
Z_A 500
 - p. laplandinė (*Strix nebulosa*) Z_V
208, Z_{V(3)} 381
 - p. liepsnotoji (*Strix flammea*) Z_A
498
 - p. miškinė (*Syrnium aluco*) Z_A 500
 - p. naminė (*Strix aluco*) Z_V 187,
Z_{V(3)} 362
- pelėdikė** (*Athene noctua*) ZSTŽ 82
- pelekanas**
 - p. garbiniuotasai (*Pelecanus
crispus*) ZSTŽ 82
- pelikonas** SGZ 136
 - garbiniuotasis p. (*Pelecanus
crispus*) SGZ 136
- p. paprastasis (*Pelecanus onocrotalus*)
Z_A 544
- pempė** (*Vanellus cristatus*) ZSTŽ 82, Z_A
535, Z_{V(3)} 357, SGZ 143, TD 288
 - p. kuoduotoji (*Vanellus cristatus*)
GD₍₁₉₃₃₎ 33
- piepala** (*Coturnix communis*) ZSTŽ 83,
sin.
- pievūkštis** (*Anthus pratensis*) ZSTŽ 82, Z_A
513
- pylė** (*Anas boschas*) SGZ 131, sin.
- pingvinas** Z_A 546
 - p. patagoninis (*Aptenodytes
patagonica*) Z_A 546, Z_{V(3)} 333
- pintarda** (*Numida meleagris*) TD 286, sin.
- plikis**
 - p. dvėslėninis (*Neophron
percnopterus*) ZSTŽ 83
- pova** (*Pavo cristatus*) ZSTŽ 83
 - p. kuoduotoji (*Pavo cristatus*) Z_A 527
- povas** (*Pavo cristatus*) SGZ 146, TD 297
- pryplėlė** (*Anas crecca*) ZSTŽ 83, sin.
- pūdimėlis** (*Charadrius pluvialis*) ZSTŽ 83,
sin.
- purplelis** (*Turtur aurita*) GD₍₁₉₃₂₎ 69, sin.
 - (*Turtur auritus*) ZSTŽ 83, TD 297,
sin.
 - p. paprastasis (*Turtur auritus*) Z_A 523,
Z_{V(3)} 359
- puskė** (*Coturnix communis*) TD 297
- pusedė** (*Coturnix communis*) TD 297
- putpelė** (*Coturnix communis*) ZSTŽ 83,
Z_A 529, Z_{V(3)} 351, SGZ 146, K₍₁₉₃₆₎

R

rašis (*Nucifraga caryocatactes*) ZSTŽ 83,
Z_A 503

raudongurklė (*Erithacus rubecula*) Z_A 508

raudonkrutinė (*Erithacus rubecula*) ZSTŽ
83, sin.

raudonuodegė (*Ruticilla phoenicura*)
ZSTŽ 83, Z_A 508

rėklys (*Botaurus stellaris*) ZSTŽ 83, sin.

renšė TD 262

rudė (*Tetrao urogallus*) Z_{V(3)} 349, sin.

- (*Tetrao tetrix*) ZSTŽ 83, sin., Z_A
527, sin., Z_V 179, sin.

ruduolis (*Fringilla coelebs*) TD 264, sin.

rustagė (*Sylvia hortensis*) SGZ 160

- r. juodgalvė (*Sylvia atrica*) ZSTŽ
84
- r. sodinė (*Sylvia hortensis*) ZSTŽ
84
- r. vanaginė (*Sylvia nisoria*) ZSTŽ
84, sin.

S

sakalas (*Falco subbuteo*) K₍₁₉₃₅₎ 103

- s. keleivis (*Falco peregrinus*) ZSTŽ
84
- s. pustelga (*Tinnunculus*
alaudarius) SGZ 168
- s. vieversinis (*Falco subbuteo*)
ZSTŽ 84, Z_A 495

salanganas (*Collocalia esculenta*) ZSTŽ
84, Z_A 516, Z_{V(3)} 352, SGZ 154

sašlavukė (*Alauda cristata*) ZSTŽ 84, sin.

sėjelis (*Charadrius pluvialis*) ZSTŽ 84, sin.

sėjikas (*Charadrius pluvialis*) TD 299

- s. kvaišis (*Charadrius morinellus*)
SGZ 144

- s. paprastasai (*Charadrius pluvialis*)
ZSTŽ 84

- paprastasis s. (*Charadrius pluvialis*)
SGZ 144

semenėlė (*Fringilla linaria*) ZSTŽ 84

- s. beržinė (*Fringilla linaria*) Z_A 513

siuvėjas

- Indijos s. (*Orthotomus benettii*) SGZ
125

- kinų s. (*Orthotomus benettii*) SGZ 125

skregždė (*Hirundo rustica*) Z_A 509, sin.

skujokas (*Coccothraustes vulgaris*) ZSTŽ
85, sin.

- s. kumpasnapis (*Loxia curvirostra*)
ZSTŽ 85, sin.

- kumpasnapis s. (*Loxia curvirostra*)
ZSTŽ 85, sin.

slampa (*Scolopax rusticola*) K₍₁₉₃₆₎ 93, sin.

slanka (*Scolopax rusticola*) Z_A 533, Z_{V(3)}
356, TD 299

- (*Gallinago major*) SGZ 144, sin.

- s. girinė (*Scolopax rusticola*) ZSTŽ
85, sin., SGZ 143, sin.

- s. mažoji (*Gallinago gallinula*) ZSTŽ
85, sin. SGZ 144, sin.

- s. miškinė (*Scolopax rusticola*) K₍₁₉₃₆₎
93

slukutis (*Certhia familiaris*) ZSTŽ 85, Z_A 513

- (*Apternus tridactylus*) SGZ 152, sin.

sniegala (*Pyrrhula coccinea*) ZSTŽ 85, sin.

sniegana (*Pyrrhula coccinea*) ZSTŽ 85,
sin.

- sniegelė** (*Pyrrhula coccinea*) ZSTŽ 85, sin.
- sniegina** (*Pyrrhula coccinea*) ZSTŽ 85, sin.
- sniegena** (*Fringilla montifringilla*) SGZ 158, TD 299
- s. paprastoji (*Pyrrhula vulgaris*) Z_A 513
- sparis** (*Cypselus apus*) ZSTŽ 85, sin.
- starčiutė** (*Emberiza citrinella*) ZSTŽ 85, sin.
- starkas** (*Ciconia alba*) TD 253, sin.
- s. miškinis (*Ciconia nigra*) ZSTŽ 85, sin.
 - miškinis s. (*Ciconia nigra*) ZSTŽ 69, sin.
- starkus** (*Ciconia alba*) ZSTŽ 85, sin., Z_A 537, sin., Z_V 208, sin.
- s. kunigas (*Ciconia nigra*) MG₍₁₉₃₀₎ 6, sin.
 - pragaro s. (*Ciconia nigra*) MG₍₁₉₃₀₎ 6, sin.
- starta** (*Emberiza citrinella*) ZSTŽ 85, Z_A 513, SGZ 158, TD 300
- strausas** Z_V 214, SGZ 129
- s. dvipirštis (*Struthio camelus*) Z_A 490, sin., Z_{V(3)} 331, sin.
- stradzda**
- s. čekšdaina (*Turdus pilaris*) ZSTŽ 85
- strazdas** SGZ 160, Z_A 506
- s. čerkšlė (*Turdus viscivorus*) ZSTŽ 85
 - s. čerkšlys (*Turdus viscivorus*) Z_A 507
- didysis s. (*Turdus pilaris*) ZSTŽ 65
 - s. didžiasai (*Turdus pilaris*) ZSTŽ 85, sin.
 - s. giesmininkas (*Turdus musicus*) ZSTŽ 85, sin., Z_A 507, Z_{V(3)} 378, SGZ 160
 - s. juodasai (*Turdus merula*) ZSTŽ 85, sin.
 - juodasai s. (*Turdus merula*) ZSTŽ 80, sin.
 - juodasis s. (*Turdus merula*) Z_A 506, SGZ 160
 - s. lipikas (*Turdus pilaris*) Z_A 507
 - s. mažasai (*Turdus iliacus*) ZSTŽ 86
 - s. mažasis (*Turdus iliacus*) Z_A 507
 - s. raibasai (*Turdus pilaris*) ZSTŽ 86, sin.
 - raibasis s. (*Turdus pilaris*) ZSTŽ 65, sin.
- strutis** Z_A 490, Z_V 214, Z_{V(3)} 331
- s. dvipirštis (*Struthio camelus*) Z_A 490, Z_V 214, Z_{V(3)} 331
 - - d. Afrikos s. (*Struthio camelus*) SGZ 129
 - - s. d. Afrikos (*Struthio camelus*) ZSTŽ 86
 - s. tripirštis (*Rhea americana*) Z_A 493, sin., SGZ 130
 - - s. t. Amerikos (*Rhea americana*) ZSTŽ 86
- stulgys** (*Totanus ochropus*) ZSTŽ 86, Z_A 535, Z_{V(3)} 357, SGZ 144
- sukitgalva** (*Jynx torquilla*) Z_A 521, Z_V 194, Z_{V(3)} 366, K₍₁₉₃₃₎ 121, K₍₁₉₃₆₎ 39

- (Ynx torquilla) ZSTŽ 86
- sūnus**
- saulės s. (Phaëton aethereus) ZSTŽ 84, Z_A 545, SGZ 137
- suopis** (Buteo vulgaris) ZSTŽ 86, sin., Z_A 493, Z_V 185, Z_{V(3)} 342
- s. apželtakojis (Archibuteo lagopus) Z_A 495
- s. paprastasis (Buteo vulgaris) Z_A 493, Z_V 185, Z_{V(3)} 342
- sūpis** (Buteo vulgaris) ZSTŽ 86, sin.
- sviliukas** (Coccythraustes vulgaris) Z_A 513
- svirbas** (Ampelis garrulus) ZSTŽ 86, Z_A 513
- svyrulys** (Cypselus apus) ZSTŽ 67, sin., Z_A 515, Z_{V(3)} 371
- s. juodasis (Cypselus apus) Z_A 515, Z_{V(3)} 371
- Š**
- šarka** (Pica caudata) ZSTŽ 86, Z_A 503, Z_{V(3)} 376, SGZ 163, TD 303
- šašuolietis**
- š. nakties (Caprimulgus europaeus) ZSTŽ 86, sin.
- nakties š. (Caprimulgus europaeus) ZSTŽ 86, sin.
- šežė** (Turdus merula) ZSTŽ 86, sin.
- šėšėtė** (Turdus merula) ZSTŽ 86, sin.
- šienpiovė** (Pratincola rubetra) Z_A 507
- šilagaidys** (Fringilla coelebs) ZSTŽ 86, sin., Z_A 511, sin., Z_{V(3)} 378
- šilovarnis** (Coracias garrulus) K₍₁₉₃₂₎ 14, sin.
- šilvarnis** (Coracias garrula) ZSTŽ 86, sin., Z_{V(3)} 361
- šiubė** (Fringilla coelebs) ZSTŽ 86, sin.
- šnekutis** (Sturnus vulgaris) ZSTŽ 87, sin., SGZ 162, Z_A 503, sin., Z_{V(3)} 376, sin., K₍₁₉₃₅₎ 37, sin.
- š. paprastasis (Sturnus vulgaris) Z_{V(3)} 376, sin.
- špogas** (Sturnus vulgaris) K₍₁₉₃₅₎ 37, sin.
- špokas** (Sturnus vulgaris) ZSTŽ 87, sin., Z_A 503, sin., K₍₁₉₃₅₎ 37, sin.
- š. paprastasis (Sturnus vulgaris) Z_{V(3)} 376, sin.
- š. vandeninis (Cinclus aquaticus) Z_A 507
- špuokas** (Sturnus vulgaris) SGZ 162, sin.
- štaras** (Cypselus s. Micropus apus) SGZ 154, sin.
- štaras** (Cypselus apus) ZSTŽ 87, sin.
- švikšta** (Sylvia nisoria) Z_A 513, SGZ 160
- š. daržininkė (Sylvia hortensis) SGZ 160, sin.
- š. vanaginė (Sylvia nisoria) ZSTŽ 87, sin.
- švilpikas** (Sturnus vulgaris) K₍₁₉₃₅₎ 37, sin.
- švilpis** (Pyrrhula vulgaris) ZSTŽ 87
- švilpokas** (Turdus merula) ZSTŽ 87, sin., Z_A 506, sin.
- T**
- tadorna** (Tadorna) Z_V 182, Z_{V(3)} 352
- takutis** (Scolopax gallinago) ZSTŽ 87, sin.
- tarškinė** (Numida meleagris) Z_A 527, sin.
- tetervinas** (Tetrao tetrix) Z_A 527, Z_V 179, Z_{V(3)} 351, TD 308

- t. baltasis (*Lagopus albus*) Z_A 528
 - baltasis t. (*Lagopus albus*) Z_V 208, Z_{V(3)} 351, K₍₁₉₃₆₎ 21
 - t. juodulis (*Tetrao tetrix*) K₍₁₉₃₆₎ 21, Z_V 179, sin.
 - t. kurtinys (*Tetrao urogallus*) Z_A 528
 - t. kurtinis (*Tetrao urogallus*) K₍₁₉₃₆₎ 21
 - t. laukinis (*Tetrao tetrix*) Z_A 527
- tetirvinas** (*Tetrao tetrix*) ZSTŽ 87, SGZ 147
- t. baltasai (*Lagopus albus*) ZSTŽ 87, sin.
 - baltasai t. (*Lagopus albus*) ZSTŽ 90, sin.
 - didžiasai t. (*Tetrao urogallus*) ZSTŽ 87
 - t. juodulis (*Tetrao tetrix*) SGZ 147
 - t. kurtinys (*Tetrao urogallus*) ZSTŽ 87, sin.
- tiekutis** (*Scolopax gallinago*) ZSTŽ 87, sin.
- tikutis** (*Scolopax gallinago*) ZSTŽ 87, sin.
- tilvikas** (*Scolopax rusticola*) SGZ 143
- (*Gallinago gallinula*) SGZ 144
 - t. balinis (*Scolopax gallinula*) Z_A 534, Z_{V(3)} 357
 - t. didysis (*Scolopax major*) Z_A 534, Z_{V(3)} 357
 - didysis t. (*Numenius arcuatus*) SGZ 144
 - t. didžiasai (*Numenius arquatus*) ZSTŽ 87, sin.
- t. girinis (*Scolopax rusticola*) ZSTŽ 87, Z_A 533, sin., Z_{V(3)} 356, sin.
 - t. laukinis (*Charadrius minor*) ZSTŽ 88, sin.
 - t. mažasai (*Scolopax gallinula*) ZSTŽ 88
 - t. mušeika (*Machetes pugnax*) ZSTŽ 88, Z_A 535, sin., Z_{V(3)} 357, sin., SGZ 144
 - t. paputėlis (*Machetes pugnax*) Z_V 184, Z_{V(3)} 341
 - pievinis t. (*Gallinago major*) SGZ 144
 - t. pievinis (*Scolopax major*) ZSTŽ 88
- tiekutis** (*Scolopax gallinago*) TD 297, sin.
- titilvikas**
- laukinis t. (*Charadrius minor*) ZSTŽ 75, sin.
- titilvis** (*Actitis hypoleucos*) ZSTŽ 88
- tulžys** (*Alcedo ispida*) ZSTŽ 88, Z_A 519, Z_V 181, Z_{V(3)} 361, K₍₁₉₃₁₎ 141
- turklelis** (*Turtur aurita*) GD₍₁₉₃₂₎ 69, sin.
- tutlys** (*Upupa epops*) ZSTŽ 88, sin.
- tutulis** (*Upupa epops*) ZSTŽ 88, sin.
- tututis** (*Upupa epops*) ZSTŽ 88, sin.
- U**
- upas** (*Botaurus stellaris*) ZSTŽ 88, sin.
- ūkas** (*Bubo maximus*) ZSTŽ 88, sin.
- V**
- vagišius** (*Saxicola cenanthe*) TD 311
- vanagas** (*Astur palumbarius*) Z_V 194, sin., Z_{V(3)} 344, sin.
- v. baltasubinis (*Buteo vulgaris*) ZSTŽ 75, sin.

- v. karvelinis (*Astur palumbarius*)
Z_A 495
 - v. kiškėnis (*Buteo vulgaris*) ZSTŽ
88, sin.
 - v. klykuolis (*Buteo vulgaris*) Z_A
494, sin.
 - paukštėnis v. (*Accipiter nisus*)
K₍₁₉₃₄₎ 107
 - v. paukštėnis (*Accipiter nisus*)
ZSTŽ 88
 - v. pelėnis (*Buteo vulgaris*) Z_A 494,
sin., Z_V 185, sin., Z_{V(3)} 342, sin.
 - v. pelėgaudis (*Buteo vulgaris*)
ZSTŽ 88, sin.
 - v. rudokas (*Falco tinnunculus*)
ZSTŽ 88
 - v. šėršėnis (*Pernis apivorus*) ZSTŽ
88
 - v. visuotėnis (*Accipiter nisus*) Z_A
495
 - vištėnis v. (*Astur palumbarius*) SGZ
167
 - v. vištėnis (*Astur palumbarius*)
ZSTŽ 89
- vanagėlis** (*Falco subbuteo*) ZSTŽ 89, sin.
- žvirblėnis v. (*Tinnunculus
alaudarius*) SGZ 168, sin.
- vapsvaėdis** (*Pernis apivorus*) Z_A 495
- varna** (*Corvus cornix*) Z_V 200, Z_{V(3)} 374,
SGZ 163
- baltoji v. (*Larus ridibundus*) Z_A
542, sin.
 - v. juodoji (*Corvus corone*) ZSTŽ
89, sin., Z_A 503
- juodoji v. (*Corvus corone*) ZSTŽ 75.
sin.
 - jūrinė v. (*Phalacrocorax carbo*) Z_A 545
 - v. jūrinė (*Larus canus*) ZSTŽ 89
 - v. pilkoji (*Corvus cornix*) ZSTŽ 89,
Z_A 503, Z_V 200, Z_{V(3)} 374
 - pilkoji v. (*Corvus cornix*) TD 312
 - v. žalioji (*Coracias garrula*) ZSTŽ 89,
sin.
 - žalioji v. (*Coracias garrula*) ZSTŽ 91,
sin.
- varnas** (*Corvus corax*) ZSTŽ 89, sin., Z_A
503, sin., TD 314
- varnelė**
- v. mažoji (*Monedula turrium*) ZSTŽ
89, sin.
 - mažoji v. (*Monedula turrium*) ZSTŽ
78, sin.
- varnėnas** (*Sturnus vulgaris*) ZSTŽ 89, Z_A
503, Z_V 194, Z_{V(3)} 377, sin., SGZ
162, K₍₁₉₃₅₎ 37, TD 314
- v. paprastasis (*Sturnus vulgaris*) Z_A
503, Z_V 194, Z_{V(3)} 376
- važtaka** (*Coturnix communis*) Z_A 529
- (*Fulica atra*) K₍₁₉₃₆₎ 57
- venuška** (*Ampelis garrulus*) ZSTŽ 89, sin.
- vėiversėlis** (*Alauda arvensis*) Z_A 510, SGZ
158, sin.
- v. dirvinis (*Alauda arvensis*) Z_A 510,
K₍₁₉₃₅₎ 102
 - dirvos v. (*Alauda arvensis*) SGZ 158
 - v. kuoduotasis (*Alauda cristata*) Z_A
511, sin.

- v. miškinis (*Alauda arborea*) Z_A 511, sin.
- vieversis** (*Alauda arvensis*) Z_{V(3)} 378, K₍₁₉₃₅₎ 102
- v. dirvinis (*Alauda arvensis*) K₍₁₉₃₅₎ 102
- v. kuodys (*Alauda cristata*) K₍₁₉₃₅₎ 105
- v. kuoduotasai (*Galerita cristata*) K₍₁₉₃₅₎ 105
- kuoduotasis v. (*Alauda cristata*) K₍₁₉₃₅₎ 105, sin.
- netikrasis v. (*Alauda cristata*) K₍₁₉₃₅₎ 105, sin.
- šiukšlinis v. (*Alauda cristata*) K₍₁₉₃₅₎ 105, sin.
- vieversys** (*Alauda arvensis*) TD 315
 - (*Galerita cristata*) SGZ 159
 - dirvinis v. (*Alauda arvensis*) TD 315
 - v. dirvinis (*Alauda arvensis*) ZSTŽ 89
 - kuoduotasis v. (*Galerita cristata*) SGZ 159
- vieverstys** (*Alauda arvensis*) ZSTŽ 89, sin.
- vievurstys** (*Alauda arvensis*) ZSTŽ 89, sin.
- vijongalvis** (*Jynx torquilla*) K₍₁₉₃₃₎ 121, sin., K₍₁₉₃₆₎ 39, sin.
 - (*Jynx torquilla*) ZSTŽ 89, sin.
- vilkutis** (*Sitha europea*) ZSTŽ 89, Z_A 513
- vilkžylė** (*Parus major*) ZSTŽ 89, sin.
- vingiras** (*Charadrius pluvialis*) ZSTŽ 90, sin., Z_A 535, Z_{V(3)} 357
- vinikė** (*Ynx torquilla*) ZSTŽ 90, sin.
- virbė** (*Bonasia betulina*) Z_A 528, Z_{V(3)} 351, K₍₁₉₃₆₎ 21
- virbė** (*Bonasia silvestris*) ZSTŽ 90
- vyrelis***
 - arimų v. (*Motacilla alba*) K₍₁₉₃₆₎ 61, sin.
- višta** SGZ 144, Z_A 525, Z_V 174, Z_{V(3)} 346, TD 325
 - Bankyvo v. (*Gallus bankiva*) Z_A 525, Z_V 174, Z_{V(3)} 346, SGZ 144
 - - v. laukinė B. (*Gallus bankiva*) ZSTŽ 90
 - v. medinė (*Tetrao tetrix*) ZSTŽ 90, sin.
 - medinė v. (*Tetrao tetrix*) ZSTŽ 90, sin.
 - v. naminė (*Gallus domesticus*) ZSTŽ 90, Z_A 525, Z_V 174, Z_{V(3)} 346
 - naminė v. (*Gallus domesticus*) Z_A 526, SGZ 144, TD 325
- vištaitė**
 - v. vandeninė (*Gallinula chloropus*) ZSTŽ 90
- vištelė**
 - laukinė v. (*Perdix cinerea*) K₍₁₉₃₆₎ 21, sin., Z_A 528, sin., Z_V 180, sin., Z_{V(3)} 348 sin.
 - - baltoji l. v. (*Lagopus alba*) SGZ 147
 - - v. baltoji l. (*Lagopus albus*) ZSTŽ 90
 - - pilkoji l. v. (*Perdix cinerea*) SGZ 146
 - - v. l. raiboji (*Perdix cinerea*) ZSTŽ 90

* Vokiečių kalba

- vandeninė v. (*Gallinula chloropus*)
Z_A 535, Z_{V(3)} 357
- vištytė**
- nendrynę
- žaliakojė n. v. (*Gallinula chloropus*) K₍₁₉₃₆₎ 57
- vandeninė v. (*Fulica atra*) K₍₁₉₃₆₎ 57, sin.
- vištvanagis** (*Astur palumbarius*) Z_V 194,
Z_{V(3)} 344
- vyturėlis** (*Alauda arvensis*) Z_A 510, sin.
- vyturys** (*Alauda arvensis*) ZSTŽ 90, sin.,
K₍₁₉₃₅₎ 103, sin.
- dirvos v. (*Alauda arvensis*) SGZ 158, sin.
- v. kuoduotasai (*Alauda cristata*)
ZSTŽ 90
- kuoduotasai v. (*Alauda cristata*)
ZSTŽ 78, sin.
- volungė** (*Oriolus galbula*) ZSTŽ 90, Z_A 513,
K₍₁₉₃₅₎ 69, TD 330
- Z**
- zylė**
- mėlynoji z. (*Parus coeruleus*) Z_V 220
- Ž**
- žagata** (*Pica caudata*) ZSTŽ 90, sin.
- žako** (*Psittacus erithacus*) Z_A 522, sin., Z_V 218, sin.
- žaliapilvė** TD 335
- žaliasparnis** TD 335
- žaliukė** (*Fringilla chloris*) Z_A 513
- žaliūkė** (*Fringilla chloris*) ZSTŽ 90
- žalvarnis** (*Coracias garrulus*) K₍₁₉₃₂₎ 14,
TD 335
- (*Coracias garrula*) ZSTŽ 91, Z_A 519
- žąsis**
- ž. laukinė (*Anser cinereus*) Z_A 541,
Z_{V(3)} 341, SGZ 133, sin.
- ž. l. pilkoji (*Anser cinereus*) ZSTŽ 91
- laukinė ž. (*Anser cinereus*) SGZ 133
- naminė ž. (*Anser domesticus*) TD 335
- ž. naminė (*Anser domesticus*) ZSTŽ 91
- pilkoji ž. (*Anser cinereus*) SGZ 133
- žylė** (*Parus major*) TD 334, Z_A 505, SGZ 159
- ž. balinė (*Parus palustris*) ZSTŽ 91
- ž. didžioji (*Parus major*) ZSTŽ 91, Z_A 504,
Z_{V(3)} 378
- didžioji ž. (*Parus major*) ZSTŽ 67, sin.
- ž. juodagalvė (*Parus ater*) ZSTŽ 91, Z_A 505
- kuoduotė ž. (*Parus cristatus*) SGZ 159
- ž. kuoduotoji (*Laphophanes cristatus*)
ZSTŽ 91, Z_A 505
- kuoduotoji ž. (*Laphophanes cristatus*)
ZSTŽ 67, sin.
- ž. mėlynoji (*Parus coeruleus*) ZSTŽ 91, Z_A 505
- mėlynoji ž. (*Parus coeruleus*) ZSTŽ 68, sin.
- ž. melsvoji (*Parus coeruleus*) ZSTŽ 91, sin.
- melsvoji ž. (*Parus caeruleus*) SGZ 159

- ž. nevidonė (Parus major) ZSTŽ 91, sin., SGZ 159
- ž. pilkoji (Parus palustris) ZSTŽ 91
- ž. uodeguotoji (Acredula caudata) ZSTŽ 92, Z_A 505
- ž. žydroji (Parus cyanus) Z_A 505
- ž. naminis (Passer domesticus) ZSTŽ 92, Z_A 500, Z_V 198, Z_{V(3)} 372
- naminis ž. (Passer domesticus) SGZ 157, K₍₁₉₃₄₎ 117

žvyrė (Lagopus albus) ZSTŽ 92, sin., Z_A 528, sin., SGZ 147, sin.

žyrulis (Alauda arvensis) ZSTŽ 92, sin.

žiubė

- ž. pilkakaklė (Accentor modularis) ZSTŽ 91

žiūras (Bubo maximus) ZSTŽ 91, sin.

žiurlys (Numenius arquatus) ZSTŽ 91, Z_A 535, sin. K₍₁₉₃₈₎ 64, sin.

živaitė (Motacilla alba) K₍₁₉₃₆₎ 64, sin.

žuvėda (Larus ridibundus) Z_{V(3)} 357, sin.

- ž. paprastoji (Larus ridibundus) ZSTŽ 92, sin.

žuvėdra (Larus ridibundus) Z_A 542, sin., Z_{V(3)} 357, sin.

- ž. paprastoji (Larus ridibundus) Z_A 542, Z_{V(3)} 357
- ž. sidabruotoji (Larus argentatus) Z_A 543, Z_{V(3)} 358

žvininkas

- ž. mėlynasai (Alcedo ispida) ZSTŽ 92, sin.

žvirblis (Passer domesticus) TD 336, Z_A 500, Z_V 198, Z_{V(3)} 372, SGZ 157, K₍₁₉₃₄₎ 117

- ž. laukinis (Passer montanus) ZSTŽ 92, Z_A 502
- laukinis ž. (Passer montanus) K₍₁₉₃₄₎ 117

**Lotyniškų paukščių poklasių vardų
rodyklė**

C

Carinatae keterėti SGZ 170; keterėtieji Z_A 493, SGZ 170; keterėtieji paukščiai SGZ 131; paukščiai keteriniai ZSTŽ 81

R

Ratitae beketeriai Z_A 490, Z_{V(3)} 331, SGZ 170; beketeriai paukščiai ZSTŽ 80, sin.; lakstantieji paukščiai SGZ 170, sin.; lakstytojai SGZ 170, sin.; paukščiai bėgikai ZSTŽ 80, sin.; paukščiai beketeriai ZSTŽ 80

**Lotyniškų paukščių grupių vardų
rodyklė**

A

Alectoromorphae vištapaukščiai Z_V 480,
 $Z_{V(3)}$ 346

C

Colymbomorphae narūnpaukščiai Z_V
480, $Z_{V(3)}$ 332

Coraciiformes šilvarnapaukščiai Z_V 480,
 $Z_{V(3)}$ 360

P

Pelargomorphae gandrapaukščiai Z_V
480, $Z_{V(3)}$ 334

Lotyniškų paukščių būrių vardų rodyklė**A**

Accipitres dieniniai plėšrieji paukščiai Z_V 480, Z_{V(3)} 342

C

Ciconiae paukščiai gandriniai ZSTŽ 80; paukščiai ilgakojai ZSTŽ 81, sin.

Ciconiae s. Herodiones gandriniai Z_A 535

Ciconiiformes gandriniai Z_{V(3)} 334

Cypseli svyruliniai Z_{V(3)} 370

Coccygomorphae gegutiniai Z_A 516

Columbae karveliniai SGZ 148, Z_{V(3)} 358

Columbinae paukščiai karveliniai ZSTŽ 81

Cuculi gegutiniai Z_{V(3)} 360

G

Galliformes vištiniai Z_{V(3)} 346

Gallinacei s. Rasores paukščiai vištiniai ZSTŽ 82; vištiniai Z_A 525

Gallinacei vištiniai K₍₁₉₃₆₎ 21

Gallinae vištiniai SGZ 144

Grallae s. Grallatores paukščiai gerviniai ZSTŽ 81

Grues gerviniai Z_{V(3)} 354

H

Herodiones garniniai SGZ 138; ilgakojai SGZ 138, sin.

I

Impennes pingvinai ZSTŽ 83, SGZ 134

L

Lamelliostres dantytasnapijai SGZ 131; plaukemieji SGZ 131, sin.

Lari žuvėdros Z_{V(3)} 357

Larus žuvėdos ZSTŽ 92; žuvėdros ZSTŽ 92, sin.

Limicolae tilvikai SGZ 143, Z_{V(3)} 356, TD 311

M

Macrochires s. Cypselomorphae svyruliniai Z_A 515

P

Passeres paukščiai žvirbliniai ZSTŽ 82; žvirbliniai Z_A 500, SGZ 156

Passeri žvirbliniai Z_{V(3)} 372

Picariae geniniai SGZ 151

Pici geniniai Z_{V(3)} 364

Pici s. Scansores geniniai Z_A 519; paukščiai geniniai ZSTŽ 81

Procellariae audriniai SGZ 135; audros paukščiai SGZ 135, sin.

Psitaci papūgos ZSTŽ 80

Psittaci papūgos SGZ 155

R

Raptatores paukščiai plėšrieji ZSTŽ 81; plėšrieji paukščiai SGZ 164; plėšrieji Z_A 493, SGZ 168

S

Simicolae slankos SGZ 143, sin.

Steganopodes irklakojai SGZ 136; irklakojai Z_A 544; paukščiai irklakojai ZSTŽ 81

Striges pelėdos ZSTŽ 82, Z_{V(3)} 362, SGZ 168

**Lotyniškų paukščių šeimų ir pošeimių
vardų rodyklė**

A

Accipiter vanagai ZSTŽ 88

Accipitrinae paukščiai vanaginiai ZSTŽ
82; vanagai TD 311

Alaudidae vieversiai Z_V 194, K₍₁₉₃₅₎ 102;
vyturiai K₍₁₉₃₅₎ 102, sin.

Anatidae antys ZSTŽ 64; pylės ZSTŽ 83,
sin.

Aquilae areliai SGZ 168

Aquilinae arai ZSTŽ 65, sin.; areliai ZSTŽ
65

B

Buteo klykuoliai ZSTŽ 75; suopiai ZSTŽ
86, sin.

C

Cathartidae gripai SGZ 165

Circus lingės ZSTŽ 79

Cygnidae gulbės ZSTŽ 71, SGZ 133

Coccygomorphae paukščiai gegutiniai
ZSTŽ 80

Columbidae balandžiai ZSTŽ 66;
karveliai ZSTŽ 72

Columbinae karveliniai Z_A 523, GD₍₁₉₃₂₎
65

Cursorae bėgikai Z_A 490

D

Dididae drontai ZSTŽ 68

F

Falco sakalai ZSTŽ 84

Falconidae sakalai SGZ 166

Fringillidae čiviliai Z_V 194

G

Gallinacei s. Rasores kapstytojai Z_A 525,
sin.

Grallae s. Grallatores paukščiai
stibinuočiai ZSTŽ 81

Grallatores s. Grallae stibinuočiai Z_A
530, stibinuočiai Z_A 468

H

Hirundidae kregždės Z_V 194

Hirundinidae blezdingos ZSTŽ 66; kregždės
ZSTŽ 77; GD₍₁₉₃₃₎ 81; skregždės
ZSTŽ 84, sin.

L

Lamellirosters paukščiai plaukikai ZSTŽ
81, sin.; paukščiai plokštėtasnapiai
ZSTŽ 81; plokštėtasnapiai Z_A 538

Lanius mečerkės ZSTŽ 79, sin.;
medšarkos ZSTŽ 79; meteterkės ZSTŽ
79, sin.

Liniidae medšarkė Z_V 198

Longipenes paukščiai ilgasparniai ZSTŽ
81

Longipennes ilgasparniai Z_A 542

M

Macrochires s. Cypselomorphae
paukščiai svyruliniai ZSTŽ 82

Megapodiide didžiakojės vištos SGZ 147;
šiukšlinės vištos Z_A 530, SGZ 146;
šiukšlynų vištos SGZ 147

Megapodius vištos šiukšlinės ZSTŽ 90

Milvinae kirliai ZSTŽ 74, SGZ 168; lingės
SGZ 168; piesliai ZSTŽ 83

Motacilla kielės ZSTŽ 74

Motacillidae kielės Z_V 194

P

Paridae čyžylos ZSTŽ 68, sin.; lašiniai ZSTŽ 78; žylės ZSTŽ 92, Z_V 194

Pici s. Scansores kopikai Z_A 519, sin.; paukščiai kopikai ZSTŽ 81., sin.

Picidae geniai ZSTŽ 69, K₍₁₉₃₆₎ 37, TD 257

Podicipidae narai ZSTŽ 80; narulės ZSTŽ 80, sin.; narūnai ZSTŽ 80, sin.;

Pratincola antukiai ZSTŽ 64

R

Ramphastidae tukanai SGZ 155; tukanai ZSTŽ 88

Regulidae karaliukai ZSTŽ 72; nykščiukai ZSTŽ 72, sin.

S

Saxicola kultupiai ZSTŽ 77

Sylvia rustagės ZSTŽ 84; švikštos ZSTŽ 87, sin.

Sylviidae paukščiai giesmininkai K₍₁₉₃₆₎ 64

Somateria gagos ZSTŽ 69, SGZ 134

Stigidae pelėdos TD 287; paukščiai pelėdiniai ZSTŽ 81

T

Trochilidae kolibrai ZSTŽ 75, Z_{V(3)} 372, SGZ 154; kolibriai Z_A 516

Turdidae strazdai Z_V 194, TD 300

U

Urinatores paukščiai narūniniai ZSTŽ 81

Urinatores s. Impennes narūniniai Z_A 545

V

Vulturidae pesliai SGZ 165; plikiai ZSTŽ 83

Lotyniškų paukščių rūšių vardų rodyklė**A**

Accentor modularis žiubė pilkakaklė
ZSTŽ 91

Accipiter nisus paukštvanagis Z_V 197,
 Z_V (3) 345; vanagas paukštinis ZSTŽ
88; paukštinis vanagas $K_{(1934)}$ 107;
vanagas visuotinasis Z_A 495

Acredula caudata žylė uodeguotoji ZSTŽ
92, Z_A 505

Acrocephalus turdoides krakšlė Z_A 513

Actitis hypoleucos titilvis ZSTŽ 88

Alauda arborea lygutė ZSTŽ 79, Z_A 511;
vieversėlis miškinis Z_A 511, sin.

Alauda arvensis čiurinyš ZSTŽ 67, sin.;
čiviriukas ZSTŽ 67, sin.; vieversėlis Z_A
510, SGZ 158, sin.; vieversėlis dirvinis
 Z_A 510, $K_{(1935)}$ 102; dirvos vieversėlis
SGZ 158; vieversis $Z_{V(3)}$ 378, $K_{(1935)}$
102; vieversis dirvinis $K_{(1935)}$ 102;
vieversys TD 315; dirvinis vieversys
TD 315; vieversys dirvinis ZSTŽ 89;
vieverstys ZSTŽ 89, sin.; vievurstys
ZSTŽ 89, sin.; vyturėlis Z_A 510, sin.;
vyturys ZSTŽ 90, $K_{(1935)}$ 103, sin.;
dirvos vyturys SGZ 158, sin.; žyrulis
ZSTŽ 92, sin.

Alauda cristata kaminorius $K_{(1935)}$ 105,
sin.; kublys ZSTŽ 77, sin.; kuodis
ZSTŽ 77, Z_A 511; kuodys ZSTŽ 78;
sašlavukė ZSTŽ 84, sin.; vieversėlis
kuoduotasis Z_A 511, sin.; vieversis
kuodys $K_{(1935)}$ 105; kuoduotasis

vieversis $K_{(1935)}$ 105, sin.; netikrasis
vieversis $K_{(1935)}$ 105, sin.; šiukšlinis
vieversis $K_{(1935)}$ 105, sin.; vyturys
kuoduotasai ZSTŽ 90; kuoduotasai
vyturys ZSTŽ 78, sin.

Alcedo ispida tulžys ZSTŽ 88, Z_A 519, Z_V
181, $Z_{V(3)}$ 361, $K_{(1931)}$ 141; žuvininkas
mėlynasai ZSTŽ 92, sin.

Ampelis garrulus svirbas ZSTŽ 86, Z_A
513; venuška ZSTŽ 89, sin.

Anas acuta antis smailiauodegė ZSTŽ 64

Anas boschas antis Z_V 176, SGZ 131; antis
laukinė ZSTŽ 64, Z_A 538, Z_V 176; laukinė
antis SGZ 131, TD 249; antis medinoji
ZSTŽ 64, sin.; kryklė laukinė ZSTŽ 77,
sin.; pylė SGZ 131, sin.

Anas circia antis dryžgalvė ZSTŽ 64;
kryklė dryžgalvė ZSTŽ 77; dryžgalvė
kryklė ZSTŽ 64, sin.

Anas clypeata antis šaukštasnapė ZSTŽ
64, Z_A 541, Z_V 341

Anas crecca kirkliutė ZSTŽ 74, sin.;
kryklė rudgalvė ZSTŽ 77; kirkliutė
 Z_A 541, $Z_{V(3)}$ 341; pryplelė ZSTŽ
83, sin.

Anas domestica antis naminė ZSTŽ 64,
 Z_A 539, Z_V 176, TD 249, SGZ 131;
naminė antis TD 249, SGZ 131

Anas penelope antis baltapilvė ZSTŽ 64;
antis švilpikė ZSTŽ 64

Anser cinereus žąsis laukinė Z_A 541, $Z_{V(3)}$
341, SGZ 133; laukinė žąsis SGZ 133,
sin.; žąsis laukinė pilkoji ZSTŽ 91; pilkoji
žąsis SGZ 133

- Anser domesticus** žąsis naminė ZSTŽ 91;
naminė žąsis TD 335
- Anthus pratensis** pievūkštis ZSTŽ 82, Z_A
513
- Aptenodytes patagonica** pingvinas Z_A
546; pingvinas patagoninis Z_A 546,
Z_{V(3)} 333
- Apteryx australis** besparnis ZSTŽ 66,
sin., SGZ 131; kivė ZSTŽ 75, sin.;
kyvis SGZ 131, sin.
- Apternus tridactylus** genys tripirštis SGZ
152, K₍₁₉₃₆₎ 39; slukutis SGZ 152, sin.
- Aquila clanga** arelis rėksnys ZSTŽ 65
- Aquila nobilis** arelis akmeninis ZSTŽ 65;
erelis akmeninis Z_A 496
- Archibuteo lagopus** suopis apželtakojis
Z_A 495
- Ardea cinerea** garnys Z_A 535, Z_{V(3)} 335;
garnys pilkasai ZSTŽ 69; pilkasis
garnys SGZ 139; genšė ZSTŽ 70,
sin.; genšė pilkoji Z_A 535, sin.; genžė
ZSTŽ 70, sin.; geršė ZSTŽ 70, sin.;
gežė ZSTŽ 70, sin.; kumpakklis
ZSTŽ 78, sin.
- Asio accipitrinus** pelėda balinė ZSTŽ 82
- Asio otus** pelėda ausytoji ZSTŽ 82, Z_A
500
- Astur palumbarius** vanagas Z_V 194, sin.,
Z_{V(3)} 344, sin.; vanagas karvelinis Z_A
495; vištinis vanagas ZSTŽ 89; SGZ
167; vištvanagis Z_V 194, Z_{V(3)} 344
- Athene noctua** apuokas Z_{V(3)} 363;
apuokėlis Z_A 500, TD 287; pelėdikė
ZSTŽ 82
- B**
- Bobasia betulina** virbė Z_A 528, Z_{V(3)} 351,
K₍₁₉₃₆₎ 21
- Bonasia silvestris** irbė ZSTŽ 71, sin.;
jėrbia ZSTŽ 71, sin.; virbė ZSTŽ 90
- Botaurus minutus** baublys mažasis ZSTŽ
66
- Botaurus stellaris** baublys ZSTŽ 66, Z_{V(3)}
335; baublys paprastasis Z_A 538; bublys
ZSTŽ 67, sin.; būkas ZSTŽ 67,
sin.; dūkas ZSTŽ 68, sin.; rėklys ZSTŽ
83, sin.; upas ZSTŽ 88, sin.
- Bubo maximus** apuokas ZSTŽ 65, Z_A
500, SGZ 169, TD 250; apuokas didysis
Z_V 208; yvas ZSTŽ 71, Z_A 500, sin., Z_{V(3)}
363; ūkas ZSTŽ 88, sin.; žiūras ZSTŽ 91,
sin.
- Budytes flavus** kiela geltonoji K₍₁₉₃₆₎ 64;
avių kielė K₍₁₉₃₆₎ 64, sin.; galvijų kielė
K₍₁₉₃₆₎ 64, sin.;
- Buteo vulgaris** klykis ZSTŽ 75, sin., Z_A
494; klyklys ZSTŽ 75, sin.; klykuolis
ZSTŽ 75; suopis Z_A 493, Z_V 185, Z_{V(3)}
342; suopis paprastasis Z_A 493, Z_V 185,
Z_{V(3)} 342; sūpis ZSTŽ 86, sin.; vanagas
baltasubinis ZSTŽ 75, sin.; vanagas
kiškis ZSTŽ 88, sin.; vanagas klykuolis
Z_A 494, sin.; vanagas pelinis Z_A 494, sin.,
Z_V 185, sin., Z_{V(3)} 342, sin.; vanagas
peliogaudis ZSTŽ 88, sin.
- C**
- Caloenas nicobarica** karvelis žeminis
ZSTŽ 73, sin., Z_A 523, Z_{V(3)} 350;
žeminis karvelis SGZ 150

- Canarias serinus** kanarka TD 262
- Caprimulgus europaeus** dusas Z_A 516, sin., $Z_{V(3)}$ 372, sin.; lalys ZSTŽ 78; lalis panaktinis $Z_{V(3)}$ 372, sin.; lalys panaktinis Z_A 516, sin., $Z_{V(3)}$ 372, sin.; lalis paprastasis $Z_{V(3)}$ 372; lalys paprastasis Z_A 516, $Z_{V(3)}$ 372; lėlis $GD_{(1935)}$ 49; lėlysis Z_V 194; lėlis europinis $GD_{(1935)}$ 49; naktinyčia $GD_{(1935)}$ 63, sin.; ožkamelžis $GD_{(1935)}$ 62, sin.; šašuolietis nakties ZSTŽ 86, sin.; nakties šašuolietis ZSTŽ 86, sin.; velnio paukštis $GD_{(1935)}$ 62, sin.;
- Carduelis elegans** dagilis margasis SGZ 158
- Casuaris emeu** kazuaras ZSTŽ 73
- Casuaris galeatus** kazuaras Z_A 493, SGZ 131
- Certhia familiaris** liputė ZSTŽ 79, sin.; liputis ZSTŽ 79, sin.; slukutis ZSTŽ 85, Z_A 513
- Charadrius minor** klerkas ZSTŽ 75; tilvikas laukinis ZSTŽ 88, sin.; laukinis titilvikas ZSTŽ 75, sin.
- Charadrius morinellus** sėjikas kvaišis SGZ 144
- Charadrius pluvialis** sėjelis ZSTŽ 84, sin.; sėjikas TD 299; sėjikas paprastasai ZSTŽ 84; paprastasis sėjikas SGZ 144; pūdimėlis ZSTŽ 83, sin.; vingiras ZSTŽ 90, sin., Z_A 535, $Z_{V(3)}$ 357
- Chelidon urbica** blezdinga ZSTŽ 66, sin.; kregždė miestinė Z_A 510; mėlynoji miestų kregždė SGZ 161, sin.; kregždė miestų mėlynoji trumpauodegė ZSTŽ 76; miestų mėlynoji trumpauodegė kregždė ZSTŽ 66; trumpauodegė kregždė SGZ 161
- Chrisomitris spinus** dagilis geltonasis SGZ 158
- Ciconia alba** bačianas TD 253, sin.; busilas ZSTŽ 67, sin., Z_A 537, sin., TD 253, sin., Z_V 208, sin.; didutis ZSTŽ 68, sin.; gandras Z_A 537, TD 252, Z_V 208, $Z_{V(3)}$ 334, SGZ 138; gandras baltasai ZSTŽ 68; baltasai gandras ZSTŽ 68, sin., TD 252; gandras baltasis Z_V 208, $Z_{V(3)}$ 334; baltasis gandras Z_V 213, SGZ 138; gandrys ZSTŽ 69, sin.; gužas ZSTŽ 71, Z_A 537, sin., Z_V 208, sin.; gužas baltasis $Z_{V(3)}$ 334, sin.; gužutis ZSTŽ 71, TD 255, sin.; starkas TD 253, sin.; starkus ZSTŽ 85, sin., Z_A 537, sin., Z_V 208, sin.
- Ciconia nigra** gandras juodasai ZSTŽ 69, $MG_{(1930)}$ 1; juodasai gandras $MG_{(1930)}$ 1; gandras juodasis Z_A 538, Z_V 335; juodasis gandras SGZ 139; laimingasis paukštis $MG_{(1930)}$ 6, sin.; starkas miškinis ZSTŽ 85, sin.; miškinis starkas ZSTŽ 69, sin.; pragaro starkus $MG_{(1930)}$ 6, sin.; starkus kunigas $MG_{(1930)}$ 6, sin.
- Cinclus aquaticus** špokas vandeninis Z_A 507
- Circaëtos gallicus** arelis gyvatinis ZSTŽ 65; erelis gyvatinis Z_A 496

- Circus aeruginosus** lingė balinė ZSTŽ 79, Z_A 495; lingė nendrinė Z_V 198, Z_{V(3)} 346
- Circus cinereus** lingė pievinė ZSTŽ 79
- Cyanecula leucocyana** devynkalba ZSTŽ 68
- Cyanecula suecica** mėlyngurklė Z_A 508
- Cygnus musicus** gulbė giesmininkė ZSTŽ 71, Z_A 541, SGZ 134
- Cygnus olor** gulbė kurčioji ZSTŽ 71; gulbė nebylė Z_{V(3)} 341
- Cygnus olor s. gibbus** kurčioji gulbė SGZ 134
- Cypselus apus** ZSTŽ 67, sin.; čiurlys Z_V 194, GD₍₁₉₃₃₎ 83, TD 252, Z_A 515, sin.; čiurlys juodasis Z_{V(3)} 371, sin.; bokštinė kregždė Z_A 515, sin., Z_{V(3)} 371, sin.; sparis ZSTŽ 85, sin.; svyrulys Z_A 515, Z_{V(3)} 371; svyrulys juodasis Z_A 515, Z_{V(3)} 371; štaras ZSTŽ 87, sin.
- Cypselus s. Micropus apus** čiurlys juodasis SGZ 154; štaras SGZ 154, sin.
- Coccothraustes vulgaris** buksnapis ZSTŽ 67, sin.; drūtsnapis ZSTŽ 68, sin.; skujokas ZSTŽ 85, sin.; sviliukas Z_A 513
- Collocalia esculenta** salanganas ZSTŽ 84, Z_A 516, Z_{V(3)} 352, SGZ 154
- Columba livia** karvelis mėlynasai ZSTŽ 73; karvelis uolinis mėlynasai ZSTŽ 72; karvelis naminis ZSTŽ 73; naminis karvelis SGZ 148, TD 262
- Columba oenas** mėlynasai karvelis TD 258; mėlynasis karvelis SGZ 150, sin.; karvelis mėlynis GD₍₁₉₃₂₎ 68, sin.; karvelis uldukas Z_V 194; karvelis uldukis GD₍₁₉₃₂₎ 68; karvelis uoksinis Z_A 523, Z_{V(3)} 359; karvelis vidutinis ZSTŽ 73, sin.; vidutinis karvelis SGZ 150
- Columba palumbus** balandis TD 258, sin.; balandis keršpetis ZSTŽ 65, sin.; keršpetis balandis ZSTŽ 72, sin.; balandis laukinis ZSTŽ 65, sin.; balandis medinis ZSTŽ 66, sin.; medinis balandis ZSTŽ 72, sin.; marčios brolis GD₍₁₉₃₂₎ 65, sin.; karvelis GD₍₁₉₃₂₎ 65; baltakaklis karvelis GD₍₁₉₃₂₎ 65, sin.; karvelis didysai GD₍₁₉₃₂₎ 65; didysai karvelis GD₍₁₉₃₂₎ 65; karvelis didysis Z_A 523, Z_{V(3)} 359; karvelis didžiasai ZSTŽ 72; karvelis keršinis ZSTŽ 73, sin.; karvelis keršulis GD₍₁₉₃₂₎ 65, sin.; laukinis karvelis SGZ 148, TD 258; karvelis medinis ZSTŽ 73, sin.; medinis karvelis ZSTŽ 72, sin.; mėlynasis uolinis karvelis SGZ 148, sin.; uolinis mėlynasis karvelis SGZ 148, sin.; keršulis ZSTŽ 73, sin.
- Columbia livia** balandis Z_V 153, sin., Z_{V(3)} 314, sin.; balandis mėlynasis Z_A 468, sin.; karvelis GD₍₁₉₃₂₎ 65; karvelis mėlynasis Z_A 468, Z_V 153, Z_{V(3)} 314
- Coracias garrula** šilvarnis ZSTŽ 86, sin., Z_{V(3)} 361; šilovarnis K₍₁₉₃₂₎ 14, sin.; varna žalioji ZSTŽ 89, sin.; žalioji

- varna ZSTŽ 91, sin.; žalvarnis ZSTŽ 91, Z_A 519, K₍₁₉₃₂₎ 14, TD 335
- Corvus corax** jerbja ZSTŽ 71, sin.; krankalas ZSTŽ 76, sin.; krankanas ZSTŽ 76, sin.; kranklys Z_A 503, Z_V 376; kranklys ZSTŽ 76; krunkas ZSTŽ 77, sin.; krunklys SGZ 163; varnas ZSTŽ 89, sin., Z_A 503, sin., TD 314
- Corvus cornix** varna Z_V 200, Z_{V(3)} 374, SGZ 163; varna pilkoji ZSTŽ 89, Z_A 503, Z_V 200, Z_{V(3)} 374; pilkoji varna TD 312
- Corvus corone** kogas ZSTŽ 75, Z_A 503; varna juodoji ZSTŽ 89, sin., Z_A 503; juodoji varna ZSTŽ 75. sin.
- Corvus frugilegus** baltasnapis ZSTŽ 66, sin.; juodvarnis TD 257; kova ZSTŽ 75, sin.; kovarnis ZSTŽ 75, sin.; kovas ZSTŽ 75, Z_{V(3)} 376, SGZ 163; kovas baltasnapis Z_A 502; kovas baltasnukis Z_A 502, sin.
- Cotyle riparia** baltoji kregždė SGZ 161, sin.; kregždė krantinė Z_A 510; krantinė kregždė GD₍₁₉₃₃₎ 91, sin.; smėlinė kregždė GD₍₁₉₃₃₎ 91, sin.; kregždė uolinė ZSTŽ 76, sin.; uolinė kregždė SGZ 161, sin., ZSTŽ 76, sin.; kregždė urvinė ZSTŽ 76; urvinė kregždė SGZ 161, GD₍₁₉₃₃₎ 83; kregždė žeminė ZSTŽ 77, sin.; žeminė kregždė GD₍₁₉₃₃₎ 91, sin.; kregždinga ZSTŽ 77, sin., SGZ 161, sin.; kriugždas ZSTŽ 77, sin., Z_A 510, sin., SGZ 161, sin.
- Coturnix communis** piepala ZSTŽ 83, sin.; puskė TD 297; puspedė TD 297; putpelė ZSTŽ 83, Z_A 529, Z_{V(3)} 351, SGZ 146, K₍₁₉₃₆₎ 21; važtaka Z_A 529
- Crex pratensis** bresla ZSTŽ 66, sin.; bresnė ZSTŽ 66, sin., Z_A 535, Z_{V(3)} 357, K₍₁₉₃₃₎ 118; brezlė K₍₁₉₃₃₎ 118, sin., TD 250; driežlė ZSTŽ 68, sin.; dzerkočius TD 250, sin.; girgždelė ZSTŽ 70, sin.; griežė ZSTŽ 71, sin.; grieželė ZSTŽ 71, sin.; griežlė ZSTŽ 71, Z_A 535, sin., Z_{V(3)} 357, sin., K₍₁₉₃₃₎ 118, sin., TD 250, sin.; griežlys TD 250, sin.
- Cuculus canorus** gega ZSTŽ 69, sin.; gegė ZSTŽ 69, sin., SGZ 153, sin.; gegelė ZSTŽ 69, sin.; gegutė SGZ 153, Z_V 189, Z_{V(3)} 360, K₍₁₉₃₄₎ 103, TD 255; gegutė raiboji ZSTŽ 69, Z_A 516, Z_V 189, Z_{V(3)} 360, K₍₁₉₃₄₎ 103; raiboji gegutė K₍₁₉₃₄₎ 103, TD 255; gegužė ZSTŽ 69, sin., Z_V 189, sin., TD 255, sin.
- D**
- Delichon urbica** langinė kregždė DG₍₁₉₃₃₎ 87, sin.; kregždė naminė ZSTŽ 76, sin.; naminė kregždė ZSTŽ 76, sin., DG₍₁₉₃₃₎ 87; kregždė miestietė GD₍₁₉₃₃₎ 83, DG₍₁₉₃₃₎ 87, sin.; pastoginė kregždė DG₍₁₉₃₃₎ 87, sin.;
- Dendrocopus leuconotus** genys baltnugaris K₍₁₉₃₆₎ 39

- Dendrocopus maior** genys TD 257; didysai genys TD 257
- Dendrocopus major** genys didysis Z_A 521; genys didžiasai ZSTŽ 70, sin.; didysis margasis genys Z_V 190, Z_{V(3)} 364; margasis genys Z_V 192, sin., Z_{V(3)} 364, sin.; miško daktaras Z_{V(3)} 364, sin.
- Dendrocopus major Koch** genys didysai margasai K₍₁₉₃₆₎ 39; didysai margasai genys K₍₁₉₃₆₎ 39; margasai genys K₍₁₉₃₆₎ 40, sin.;
- Dendrocopus medius** genys geltonmargis ZSTŽ 70; genys margasai vidutinis K₍₁₉₃₆₎ 39; genys vidutinis ZSTŽ 70, sin., Z_A 521, Z_{V(3)} 366
- Dendrocopus minor** genelis ZSTŽ 69, sin.; genys margasai mažasai K₍₁₉₃₆₎ 39; genys mažasai ZSTŽ 70; genys mažasis Z_A 521, Z_{V(3)} 366; genys mažokas ZSTŽ 70, sin.
- Didus ineptus** dodo Z_A 523, sin., Z_{V(3)} 360, sin., SGZ 150, sin.; drontas Z_A 523, Z_{V(3)} 360, SGZ 150
- Diomedea exulans** albatrosas ZSTŽ 64, Z_A 543, Z_V 358, SGZ 135; albatrosas paprastasis Z_A 543
- Dryocopus martius** genys juodasai ZSTŽ 70, sin.; juodasai genys K₍₁₉₃₆₎ 39, TD 257; juodasis genys SGZ 152, sin.; genys raudongalvis ZSTŽ 70, sin., Z_A 519, sin.; krakė ZSTŽ 76, K₍₁₉₃₆₎ 39, sin., Z_A 519, sin.; krakis ZSTŽ 76, sin., SGZ 152; malėta juodoji ZSTŽ 79, sin.; juodoji malėta ZSTŽ 76, sin.; meleta juodoji Z_A 519, Z_{V(3)} 366
- Dromaeus Novae Hollandiae** emus Z_A 493
- E**
- Ectopistes migratorius** karvelis keleivis ZSTŽ 73, Z_A 523, Z_{V(3)} 359, SGZ 150
- Emberiza citrinella** starčiutė ZSTŽ 85, sin.; starta ZSTŽ 85, Z_A 513, SGZ 158, TD 300
- Erithacus luscini**a lakštingala K₍₁₉₃₆₎ 64
- Erithacus rubecola** liepsnelė ZSTŽ 79, SGZ 160
- Erithacus rubecula** liepsnelė Z_A 508, sin.; raudongurklė Z_A 508; ZSTŽ 83, sin.
- F**
- Falco peregrinus** sakalas keleivis ZSTŽ 84
- Falco subbuteo** sakalas K₍₁₉₃₅₎ 103; sakalas vieversinis ZSTŽ 84, Z_A 495; vanagėlis ZSTŽ 89, sin.
- Falco tinnunculus** vanagas rudokas ZSTŽ 88
- Fringilla canabina** čiviliukas ZSTŽ 67, sin.; kanapinė Z_A 513; kanapis ZSTŽ 72
- Fringilla carduelis** dagilėlis Z_A 513; dagilis TD 252; dagilis margasai ZSTŽ 68; margutis ZSTŽ 79, sin.
- Fringilla chloris** dūkas ZSTŽ 68, sin.; žaliukė Z_A 513; žaliūkė ZSTŽ 90
- Fringilla coelebs** baltasparnis ZSTŽ 66, sin., Z_A 511, sin., TD 264, sin.;

čiulbuonėlis TD 264, sin.; čiuldutis ZSTŽ 67, sin.; čivilis Z_A 511, TD 264, sin.; čiurlys vienuolis Z_A 511; džiubė TD 264, sin.; girnius TD 264, sin.; kikilis ZSTŽ 74, TD 264; kikilis laibakojis SGZ 158; likelis TD 264, sin.; margasparnėlė TD 264, sin.; ruduolis TD 264, sin.; šilagaidys ZSTŽ 86, sin., Z_A 511, sin., Z_{V(3)} 378, šiubė ZSTŽ 86, sin.

Fringilla linaria balandėlė ZSTŽ 65, sin.; semenėlė ZSTŽ 84; semenėlė beržinė Z_A 513

Fringilla montifringilla sniegena SGZ 158, TD 299

Fringilla spinus čiglis Z_A 513; čirkšlys ZSTŽ 67, sin.; dagilėlis alksninis ZSTŽ 68, Z_A 513, sin.; dagilis geltonasai ZSTŽ 68

Fulica atra gurlas ZSTŽ 76, sin.; gurnas ZSTŽ 76, sin.; kragas ZSTŽ 76, Z_A 535, sin., Z_{V(3)} 357, sin.; laukys ZSTŽ 78, sin., Z_A 535, Z_V 198, Z_{V(3)} 357, K₍₁₉₃₆₎ 57, sin.; vandeninė vištytė K₍₁₉₃₆₎ 57, sin.; važtaka K₍₁₉₃₆₎ 57

G

Galerita cristata barškutis SGZ 159, sin.; kuodys SGZ 159, sin.; vieversis kuoduotasai K₍₁₉₃₅₎ 105; kuoduotasis vieversis SGZ 159; vieversys SGZ 159; kuoduotasis vieversys SGZ 159

Gallinago gallinago perkūno oželis K₍₁₉₃₆₎

Gallinago gallinula slanka mažoji ZSTŽ 85, sin.; SGZ 144, sin.; tilvikas SGZ 144

Gallinago major slanka SGZ 144, sin.; pievinis tilvikas SGZ 144

Gallinago scolopacina perkūno oželis SGZ 144; vandeninė vištelė Z_A 535, Z_{V(3)} 357

Gallinula chloropus vištaitė vandeninė ZSTŽ 90; žaliakojė nendrynų vištytė K₍₁₉₃₆₎ 57

Gallus bankiva višta SGZ 144, Z_A 525, Z_V 174, Z_{V(3)} 346, TD 325; Bankyvo višta Z_A 525, Z_V 174, Z_{V(3)} 346, SGZ 144; višta laukinė Bankyvo ZSTŽ 90

Gallus domesticus višta TD 325; višta naminė ZSTŽ 90, Z_A 525, Z_V 174, Z_{V(3)} 346; naminė višta Z_A 526, SGZ 144, TD 325

Garrulus glandarius kėkštas ZSTŽ 74, Z_A 503, Z_V 198, SGZ 163, TD 262; kėkštys ZSTŽ 74, sin.

Gecinus canus malata žiloji K₍₁₉₃₆₎ 39

Gecinus s. Picus viridis žaliasis genys SGZ 152; meleta SGZ 152, sin.

Gecinus viridis genys žaliasai ZSTŽ 70; žaliasai genys K₍₁₉₃₆₎ 41; žeminis genys K₍₁₉₃₆₎ 41, sin.; malata žalioji K₍₁₉₃₆₎ 39; malėta žalioji ZSTŽ 79, sin.; žalioji malėta ZSTŽ 70; meleta žalioji Z_A 521, Z_{V(3)} 366

Gypaetus barbatus barzdotis Z_A 497

Grus cinerea gervė Z_A 531; gervė pilkoji ZSTŽ 70, Z_A 531, Z_V 206, Z_{V(3)} 354, K₍₁₉₃₈₎ 56; pilkoji gervė TD 257

H

Haliaëtos albicilla arelis jūrinis ZSTŽ 65; erelis jūrinis Z_A 496

Hirundo rustica blezdinga Z_A 509, sin., SGZ 160, sin.; kregždė TD 264; kregždė dūminė ZSTŽ 76, sin.; dūminė kregždė ZSTŽ 76, sin.; kregždė sodietė Z_{V(3)} 378, GD₍₁₉₃₃₎ 83; sodietė kregždė SGZ 160, sin.; kregždė šelmeninė Z_A 509; šelmeninė kregždė SGZ 160; kregždė šelmeninė ilgauodegė ZSTŽ 76; krykštė ZSTŽ 77, sin.; skregždė Z_A 509, sin.

I

Ibis religiosa ybis šventasis Z_A 538

Ibis rubra ibis raudonasai ZSTŽ 71

Y

Ixobrychus minutus baublys mažasis Z_V 198

Ynx torquilla gražiagalvė ZSTŽ 71, sin.; grižgalvis ZSTŽ 71, sin.; kreivagalvė ZSTŽ 77, sin.; sukitalva ZSTŽ 86; vijongalvis ZSTŽ 89, sin.; vinikė ZSTŽ 90, sin.

J

Jynx torquilla gražitgalva K₍₁₉₃₃₎ 122, sin.; kreivagalva K₍₁₉₃₃₎ 122, sin.; sukitalva Z_A 521, Z_V 194, Z_{V(3)} 366, K₍₁₉₃₃₎ 121, K₍₁₉₃₆₎ 39; vijongalvis K₍₁₉₃₃₎ 121, sin., K₍₁₉₃₆₎ 39, sin.

L

Lagopus alba tetervinas baltasis Z_A 528; baltasis tetervinas Z_V 208, Z_{V(3)} 351, K₍₁₉₃₆₎ 21; tetirvinas baltasai ZSTŽ 87, sin.; baltasai tetirvinas ZSTŽ 90, sin.; vištelė baltoji laukinė ZSTŽ 90; baltoji laukinė vištelė SGZ 147

Lagopus albus žvyrė ZSTŽ 92, sin., Z_A 528, sin., SGZ 147, sin.

Lanius collurio devyniažūdis ZSTŽ 68, sin., SGZ 161; devynkalbis TD 252; devynliežuvis TD 252; keršutis ZSTŽ 73, sin.; medšarkė devynžūdis Z_A 506

Lanius excubitor medšarka didžioji ZSTŽ 79; medšarkė SGZ 162; medšarkė didžioji Z_A 505

Lanius minor medšarka mažoji ZSTŽ 79; medšarkė mažoji Z_A 506

Lanius rufus medšarkė raudongalvė Z_A 506

Laphophanes cristatus čyžyla kuoduotoji ZSTŽ 67; kuoduotoji čyžyla ZSTŽ 91, sin.; žylė kuoduotoji ZSTŽ 91, Z_A 505; kuoduotoji žylė ZSTŽ 67, sin.

Larus argentatus kaiva ZSTŽ 72; žuvėdra sidabruotoji Z_A 543, Z_{V(3)} 358

Larus canus varna jūrinė ZSTŽ 89

Larus minutus kiras mažasis Z_A 543

Larus ridibundus kirlė ZSTŽ 74, Z_A 542, sin., Z_{V(3)} 357, sin.; kirlė paprastoji Z_{V(3)} 357, sin.; baltoji varna Z_A 542, sin.; žuvėda Z_{V(3)} 357, sin.; žuvėda paprastoji ZSTŽ 92, sin.; žuvėdra Z_A

- 542, sin., $Z_{V(3)}$ 357, sin.; žuvėdra paprastoji Z_A 542, $Z_{V(3)}$ 357
- Limosa melanura** kujokas Z_A 535, $Z_{V(3)}$ 357
- Loxia curvirostra** kreivasnapis ZSTŽ 77, Z_A 513; skujokas kumpasnapis ZSTŽ 85, sin.; kumpasnapis skujokas ZSTŽ 85, sin.;
- Luscinia luscinia** L. lakštingala TD 280; lakštingala vakarė Z_A 507, $Z_{V(3)}$ 378
- Luscinia philomela** lakštingala ZSTŽ 78, Z_A 508, SGZ 159; lakštingala paprastoji Z_A 507; lakštutė ZSTŽ 78, sin.
- M**
- Machetes pugnax** paputėlis Z_A 535, $Z_{V(3)}$ 357; tilvikas mušeika ZSTŽ 88, Z_A 535, sin., $Z_{V(3)}$ 357, sin., SGZ 144; tilvikas paputėlis Z_V 184, $Z_{V(3)}$ 341
- Meleagris gallopavo** kalakutas SGZ 146, sin., TD 258; kalakutas naminis Z_A 527; kurkė SGZ 146
- Meloagris gallopavo domesticus** kalkūna ZSTŽ 72, sin.; kalkūnas ZSTŽ 72, sin.; kurkė ZSTŽ 78
- Menura superba** lirauodegis Z_A 513
- Merops apiaster** bitininkė Z_A 519
- Milvus ater** kirlys juodasai ZSTŽ 74, sin.; kirlys paprastasai ZSTŽ 75; prastasai kirlys ZSTŽ 74, sin.
- Milvus regalis** kirlys raudonasai ZSTŽ 75; kirlis raudonasis Z_A 495
- Monedula europaea** kuosa SGZ 163
- Monedula turrium** kiaukė ZSTŽ 74, sin., Z_A 503, sin.; kuosa ZSTŽ 78, Z_A 503, $Z_{V(3)}$ 376, TD 279; kuosas ZSTŽ 78, sin.; varnelė mažoji ZSTŽ 89, sin.; mažoji varnelė ZSTŽ 78, sin.
- Motacilla alba** kiela baltoji Z_A 513; kielė SGZ 160; kielė baltoji ZSTŽ 74, $K_{(1936)}$ 61; baltoji kielė SGZ 160; kielė mėlynoji ZSTŽ 74, sin.; mėlynoji kielė ZSTŽ 74, sin., TD 262; ledometėja $K_{(1936)}$ 64, sin.; ledspira ZSTŽ 78, sin., $K_{(1936)}$ 64, sin.; linguodegė $K_{(1936)}$ 61, sin.; arimų vyrelis $K_{(1936)}$ 61, sin.; živaitė $K_{(1936)}$ 64, sin.
- Motacilla flava** kiela geltonoji Z_A 513; kielė geltonoji ZSTŽ 74
- Motacilla ripivaga** upelinė² kielė $K_{(1936)}$ 61, sin.
- Muscicapa grisola** bitlesis ZSTŽ 66, sin.; bitnikė ZSTŽ 66, sin.; čakas ZSTŽ 67, sin.; musinė pilkoji Z_A 513
- N**
- Nacticorax griseus** naktikovas Z_A 538
- Neophron percnopterus** plikis dvėslėninis ZSTŽ 83
- Nyctea nivea** pelėda baltoji ZSTŽ 82, Z_A 500
- Nucifraga caryocatactes** kėkštys juodasai ZSTŽ 74, sin.; juodasai kėkštys ZSTŽ 83, sin.; rašis ZSTŽ 83, Z_A 503
- Numenius arquatus** kiurklys ZSTŽ 75, sin.; kėlindis $K_{(1938)}$ 64, sin.; kuolinga

² Kitomis kalbomis

- ZSTŽ 78, sin., Z_A 535, Z_{V(3)} 357, TD 279, K₍₁₉₃₈₎ 64; didysis tilvikas SGZ 144 tilvikas didžiasai ZSTŽ 87, sin.; žiurlys ZSTŽ 91, Z_A 535, sin. K₍₁₉₃₈₎ 64, sin.
- Numida meleagris** pakaškė TD 286, sin.; patarška Z_A 527, TD 286; pintarda TD 286, sin.; tarškinė Z_A 527, sin.
- O**
- Oriolus galbula** volungė ZSTŽ 90, Z_A 513, K₍₁₉₃₅₎ 69, TD 330
- Orthotomus benettii** Indijos siuvėjas SGZ 125; kinų siuvėjas SGZ 125
- Otis tarda** einis ZSTŽ 68; einys Z_A 532; einys didysis Z_A 532, Z_{V(3)} 356; didysis einys Z_{V(3)} 356; mažasis einys Z_{V(3)} 356
- Otus vulgaris** ausuotė pelėda SGZ 168
- P**
- Palumbus torquatus** karvelis didysis SGZ 150, sin.; keršulis SGZ 149, sin.; laukinis karvelis didysis SGZ 149
- Pandion haliaëtos** arelis žuvinis ZSTŽ 65
- Paradisea apoda** rojaus paukštis Z_A 513
- Parus ater** juodagalvė čyžyla ZSTŽ 91, sin.; žylė juodagalvė ZSTŽ 91, Z_A 505
- Parus cyanus** žylė žydroji Z_A 505
- Parus coeruleus** čyžyla mėlynoji ZSTŽ 68, sin.; mėlynoji žylė Z_V 220; žylė mėlynoji ZSTŽ 91, Z_A 505; mėlynoji žylė ZSTŽ 68, sin.; melsvoji žylė SGZ 159
- Parus cristatus** kuoduotė žylė SGZ 159
- Parus major** čižyla Z_A 504, sin.; čyžyla didžioji ZSTŽ 67, sin.; vilkžylė ZSTŽ 89, sin.; žylė TD 334, Z_A 505, SGZ 159; žylė didžioji ZSTŽ 91, Z_A 504, Z_{V(3)} 378; didžioji žylė ZSTŽ 67, sin.; žylė nevidonė ZSTŽ 91, sin., SGZ 159
- Parus palustris** žylė balinė ZSTŽ 91; žylė pilkoji ZSTŽ 91
- Passer domesticus** kroklys ZSTŽ 77, sin.; žvirblis TD 336, Z_A 500, Z_V 198, Z_{V(3)} 372, SGZ 157, K₍₁₉₃₄₎ 117; žvirblis naminis ZSTŽ 92, Z_A 500, Z_V 198, Z_{V(3)} 372; naminis žvirblis SGZ 157, K₍₁₉₃₄₎ 117
- Passer montanus** karklažvirblis ZSTŽ 72, sin., SGZ 158; žvirblis laukinis ZSTŽ 92, Z_A 502; laukinis žvirblis K₍₁₉₃₄₎ 117
- Pavo cristatus** pova ZSTŽ 83; pova kuoduotoji Z_A 527; povas SGZ 146, TD 297
- Pelecanus crispus** pelekanas garbiniuotasai ZSTŽ 82; pelikonas SGZ 136; garbiniuotasis pelikonas SGZ 136
- Pelecanus onocrotalus** pelikonas paprastasis Z_A 544
- Perdix cinerea** kurapka ZSTŽ 78, sin., Z_A 528, TD 279, SGZ 146; kurapka paprastoji K₍₁₉₃₆₎ 21; kurapka pilkoji Z_A 528, Z_{V(3)} 348; kurapka pilkoji Z_V 180; laukinė vištelė K₍₁₉₃₆₎ 21, sin., Z_A 528, sin., Z_V 180, sin., Z_{V(3)} 348 sin.; pilkoji laukinė vištelė SGZ 146; laukinė raiboji ZSTŽ 90

- Pernis apivorus** vanagas širšinis ZSTŽ 88; vapsvaėdis Z_A 495
- Phaeton aethereus** faetonas Z_A 545, sin., SGZ 137, sin.; saulės sūnus ZSTŽ 84, Z_A 545, SGZ 137
- Phalacrocorax carbo** jūrinė varna Z_A 545
- Phasianus colchicus** bažanas ZSTŽ 66, Z_A 527, SGZ 146; fazanas Z_{V(3)} 351
- Phylloscopus rufus** kazuaras ZSTŽ 74, sin.; kiekinis ZSTŽ 74
- Phylloscopus sibilatrix** krosnilanda ZSTŽ 77, sin.; pečialanda ZSTŽ 82
- Phylloscopus trochilus** kekutis Z_A 513
- Phoenicopterus roseus** flamingo ZSTŽ 68
- Pica caudata** šarka ZSTŽ 86, Z_A 503, Z_{V(3)} 376, SGZ 163, TD 303; žagata ZSTŽ 90, sin.
- Picoides tridactylus** genelis tripirštis Z_A 521, Z_{V(3)} 366; mažokas ZSTŽ 70
- Picus major** didysis genys SGZ 151, sin.; genys raudonmargis SGZ 151
- Picus s. Dendrocopus medius** geltonmargis genys SGZ 152; vidutinis genys SGZ 152, sin.
- Picus s. Dendrocopus minor** genelis SGZ 152, sin.; genys mažasis SGZ 152
- Pyrrhula coccinea** sniegala ZSTŽ 85, sin.; sniegana ZSTŽ 85, sin.; sniegelė ZSTŽ 85, sin.; sniegina ZSTŽ 85, sin.
- Pyrrhula vulgaris** sniegena paprastoji Z_A 513; švilpis ZSTŽ 87
- Podiceps cristatus** naras Z_A 545; naras kuoduotasis Z_A 545, Z_{V(3)} 333
- Podiceps minor** naras mažasis Z_A 546, Z_{V(3)} 333
- Pratincola rubetra** antuka ZSTŽ 64, sin.; antukys ZSTŽ 65; intakė ZSTŽ 71, sin.; intukas ZSTŽ 71, sin.; intukė ZSTŽ 71, sin.; kiauļiaplekštė ZSTŽ 74, sin.; kiauļiukė ZSTŽ 74, sin., Z_A 507, sin.; ontaks ZSTŽ 80, sin.; ūienpiovė Z_A 507
- Psittacus erithacus** papūga Z_A 522; papūga pilkoji Z_A 522, Z_V 218; paprastoji papūga pilkoji SGZ 155; ūako Z_A 522, sin., Z_V 218, sin.
- R**
- Rallus aquaticus** giaurys Z_A 535, Z_{V(3)} 357
- Regulus flaviacapillus** karaliukas geltongalvis ZSTŽ 72, Z_A 513;
- Regulus flaviacapilus** nykščiukas geltongalvis ZSTŽ 80, sin.; geltongalvis nykščiukas ZSTŽ 72, sin.
- Regulus ignicapillus** karaliukas raudongalvis ZSTŽ 72; vasaros karaliukas SGZ 160; nykščiukas raudongalvis ZSTŽ 80, sin.; raudongalvis nykščiukas ZSTŽ 72, sin.
- Rhea americana** nandu ZSTŽ 79, sin., Z_A 493; Amerikos nandu SGZ 130, sin.; strutis tripirštis Z_A 493, sin., SGZ 130; strutis tripirštis Amerikos ZSTŽ 86
- Ruticilla phoenicura** raudonuodegė ZSTŽ 83, Z_A 508

S

Sarcorhamphus gryphus kandoras SGZ 165; kondoras ZSTŽ 75, Z_A 496, Z_V 216

Saxicola cenanthe* vagišius TD 311

Saxicola oenanthe akmenė ZSTŽ 64, Z_A 507, sin.; girnakalis ZSTŽ 70, sin.; kultupis ZSTŽ 77, Z_A 507

Scolopax gallinago bekosas TD 296, sin.; čekutis TD 296, sin.; kikutis Z_A 534, sin., Z_{V(3)} 357, sin.; dangaus oželis ZSTŽ 68, sin.; Dievo oželis ZSTŽ 68, sin.; perkūno oželis ZSTŽ 82, Z_A 534, Z_{V(3)} 357, K₍₁₉₃₆₎ 96, TD 296; takutis ZSTŽ 87, sin.; tiekutis ZSTŽ 87, sin., TD 297, sin.; tikutis ZSTŽ 87, sin.

Scolopax gallinula tilvikas balinis Z_A 534, Z_{V(3)} 357; tilvikas mažasai ZSTŽ 88

Scolopax major tilvikas didysis Z_A 534, Z_{V(3)} 357; tilvikas pievinis ZSTŽ 88

Scolopax rusticola slampa K₍₁₉₃₆₎ 93, sin.; slanka Z_A 533, Z_{V(3)} 356, TD 299; slanka girinė ZSTŽ 85, sin., SGZ 143, sin.; slanka miškinė K₍₁₉₃₆₎ 93; tilvikas SGZ 143; tilvikas girinis ZSTŽ 87, Z_A 533, sin., Z_{V(3)} 356, sin.

Serinus canarius kanaraitė ZSTŽ 72; kanarietė SGZ 157

Sitha europea bukis ZSTŽ 67, sin.; vilkutis ZSTŽ 89, Z_A 513

Sylvia atrica rustagė juodgalvė ZSTŽ 84

Sylvia hortensis rustagė SGZ 160; rustagė sodinė ZSTŽ 84; švikšta daržininkė SGZ 160, sin.

Sylvia nisoria pamegduolė ZSTŽ 80; rustagė vanaginė ZSTŽ 84, sin.; švikšta Z_A 513, SGZ 160; švikšta vanaginė ZSTŽ 87, sin.

Syrnium aluco pelėda miškinė Z_A 500

Somateria mollissima gaga Z_A 541, gaga paprastoji Z_A 541, Z_{V(3)} 341

Strix aluco didžiaakė Z_V 187, sin.; pelėda naminė Z_V 187, Z_{V(3)} 362

Strix flammea pelėda Z_A 498; pelėda liepsnotoji Z_A 498

Strix nebulosa pelėda laplandinė Z_V 208, Z_{V(3)} 381

Struthio camelus paukštis kupranugaris Z_{V(3)} 332, sin.; paukštis verbliūgas Z_A 491, sin.; strausas Z_V 214; strausas dvipirštis Z_A 490, sin., Z_{V(3)} 331, sin.; strutis Z_A 490, Z_V 214, Z_{V(3)} 331; strutis dvipirštis Z_A 490, Z_V 214, Z_{V(3)} 331; dvipirštis Afrikos strutis SGZ 129; strutis dvipirštis Afrikos ZSTŽ 86

Sturnus vulgaris kalbutis Z_A 503, sin., K₍₁₉₃₅₎ 37, sin.; šnekutis ZSTŽ 87, sin., SGZ 162, Z_A 503, sin., Z_{V(3)} 376, sin., K₍₁₉₃₅₎ 37, sin.; šnekutis paprastasis Z_{V(3)} 376, sin.; špogas K₍₁₉₃₅₎ 37, sin.; špokas ZSTŽ 87, sin., Z_A 503, sin., K₍₁₉₃₅₎ 37, sin.; špokas paprastasis Z_{V(3)} 376, sin.; špuokas SGZ 162, sin.; švilpikas K₍₁₉₃₅₎ 37, sin.; varnėnas ZSTŽ 89, Z_A 503, Z_V 194, Z_{V(3)} 377, sin.,

* Prie šio lotyniško vardo J. Elisonas padėjo klaustuką

SGZ 162, K₍₁₉₃₅₎ 37, TD 314; varnėnas paprastasis Z_A 503, Z_V 194, Z_{V(3)} 376

T

Tachypetes aquilla fregatas ZSTŽ 69, Z_A 545, SGZ 138

Tadorna tadorna Z_V 182, Z_{V(3)} 352

Tertrao tetrax tetervinas Z_A 527, Z_V 179, Z_{V(3)} 351, TD 308; tetervinas juodulis Z_A 527, sin., Z_V 179, sin.

Tetrao bonasia irbė SGZ 146, sin.; jerubė SGZ 146

Tetrao tetrax burblys ZSTŽ 67; burbulis ZSTŽ 67, sin.; cetervinas TD 310, sin.; gaidys medinis ZSTŽ 69, sin.; medinis gaidys ZSTŽ 69, sin.; jėrbia ZSTŽ 71, sin.; višta medinė ZSTŽ 90, sin.; medinė višta ZSTŽ 90, sin.; rudė ZSTŽ 83, sin., Z_A 527, sin., Z_V 179, sin.; tetervinas juodulis K₍₁₉₃₆₎ 21; tetervinas laukinis Z_A 527; tetirvinas ZSTŽ 87, SGZ 147; SGZ 147; tetirvinas juodulis SGZ 147

Tetrao urogallus juodulis Z_V 203, sin., Z_{V(3)} 349, sin.; kurtinys ZSTŽ 78, sin., Z_V 203, Z_{V(3)} 349, SGZ 146; rudė Z_{V(3)} 349, sin.; tetervinas kurtinis K₍₁₉₃₆₎ 21; tetervinas kurtinys Z_A 528; didžiasai tetirvinas ZSTŽ 87; tetirvinas kurtinys ZSTŽ 87, sin.

Threskiornes religiosa ibis šventasai ZSTŽ 71

Tinnunculus alaudarius sakalas pustelga SGZ 168; žvirblinis vanagėlis SGZ 168, sin.

Totanus ochropus stulgys ZSTŽ 86, Z_A 535, Z_{V(3)} 357, SGZ 144

Totonus pugnax gaidelis peštukas K₍₁₉₃₆₎ 96

Troglodytes parvulus karėtaitė ZSTŽ 72, Z_A 513

Troglodytes troglodytes karaliukas K₍₁₉₃₆₎ 64, TD 286 sin.; nykštukas K₍₁₉₃₆₎ 64, sin., TD 286

Turdus iliacus strazdas mažasai ZSTŽ 86; strazdas mažasis Z_A 507

Turdus merula čėžys ZSTŽ 67, sin.; pamedulė Z_A 506, sin.; pamėdulė ZSTŽ 80, SGZ 160, sin.; strazdas SGZ 160, Z_A 506; strazdas juodasai ZSTŽ 85, sin.; juodasis strazdas Z_A 506, SGZ 160; šėšėtė ZSTŽ 86, sin.; šėžė ZSTŽ 86, sin.; švilpokas ZSTŽ 87, sin., Z_A 506, sin.

Turdus musicus čiułba ZSTŽ 67, sin.; strazdas giesmininkas ZSTŽ 85, sin., Z_A 507, Z_{V(3)} 378, SGZ 160

Turdus pilaris arasas ZSTŽ 65; čėkždainis ZSTŽ 67, sin.; kadaginis ZSTŽ 72, sin.; strazdas lipikas Z_A 507; stradzda čėkšdaina ZSTŽ 85; strazdas didžiasai ZSTŽ 85, sin.; didysis strazdas ZSTŽ 65; strazdas raibasai ZSTŽ 86, sin.; raibasis strazdas ZSTŽ 65, sin.;

Turdus viscivorus strazdas čėrkšlė ZSTŽ 85; strazdas čėrkšlys Z_A 507

Turtur aurita karvelis mažasai
 GD₍₁₉₃₂₎ 69; purplelis GD₍₁₉₃₂₎ 69,
 sin.; turklelis GD₍₁₉₃₂₎ 69, sin.;
 karvelis ZSTŽ 73; mažasis karvelis
 SGZ 150; moliūgas SGZ 150, sin.;
 karvelis moliūgas ZSTŽ 73, sin.;

Turtur auritus purplelis ZSTŽ 83, TD
 297; purplelis paprastasis Z_A 523,
 Z_{V(3)} 359

U

Upupa epops budutis ZSTŽ 67, TD 286,
 sin.; dudukas ZSTŽ 68, sin.; dudutis
 ZSTŽ 68, sin., K₍₁₉₃₄₎ 107, sin., TD
 286, sin.; bado gegutė Z_A 518, sin.,
 K₍₁₉₃₄₎ 112, sin.; mūsu[•] gegutė (Upupa
 epops) K₍₁₉₃₄₎ 109, sin.; žydų gegutė
 K₍₁₉₃₄₎ 109, sin., TD 285, sin.; kukutis
 Z_A 518, sin., TD 286, sin.; kukutys
 TD 286, sin.; kuodagalvis Z_A 518,
 sin.; lukutis ZSTŽ 79, Z_A 518, Z_V 194,
 Z_{V(3)} 361, K₍₁₉₃₄₎ 107, TD 285; luputis
 ZSTŽ 79, sin.; luputys TD 286, sin.;
 bado paukštis Z_A 518, sin.; tutlys ZSTŽ
 88, sin.; tutulis ZSTŽ 88, sin.; tututis
 ZSTŽ 88, sin.

V

Vanellus cristatus gyvė ZSTŽ 71, sin.;
 knyvė ZSTŽ 75, sin.; knyvė
 kuoduotoji GD₍₁₉₃₃₎ 33, sin.; pempė
 ZSTŽ 82, Z_A 535, Z_{V(3)} 357, SGZ
 143, TD 288; pempė kuoduotoji
 GD₍₁₉₃₃₎ 33

[•] Taip vadina žydai

